

+2 സമൂഹശാസ്ത്രം

ഭാഗം 1: ഇന്ത്യൻ സമൂഹം (1- 6 അധ്യായങ്ങൾ)

ഭാഗം 2: സാമൂഹികമാറ്റവും ഇന്ത്യയിലെ പുരോഗതിയും (7 - 14 അധ്യായങ്ങൾ)

**Prepared by
Gireesh Chundakkadan
HSST Sociology
Govt. HSS Thadathilparamba (11144)**

1. ഇന്ത്യൻ സമൂഹത്തെ പരിചയപ്പെടുത്തൽ

INTRODUCING INDIAN SOCIETY

1.1 സമൂഹത്തെക്കുറിച്ചുള്ള മുന്നറിവ്, സമൂഹശാസ്ത്രം (Sociology and Prior Knowledge about Society)

സമൂഹത്തെക്കുറിച്ച് പഠിക്കുന്ന വിഷയമാണ് സമൂഹശാസ്ത്രം. സമൂഹത്തെക്കുറിച്ചുള്ള മുൻധാരണ/പരിചയം സമൂഹശാസ്ത്രപഠനത്തിന് ഒരേസമയം അനുകൂലവും പ്രതികൂലവുമായി ഭവിക്കുന്നു.

സമൂഹശാസ്ത്രം അത്ര പ്രയാസമേറിയ പഠനവിഷയമായി പരിഗണിക്കപ്പെടില്ല എന്നതാണ് അനുകൂലാവസ്ഥ. അവർ സമൂഹശാസ്ത്രത്തെ ഭയപ്പെടുകയില്ല.

ഈ മുൻധാരണ സമൂഹശാസ്ത്രം പഠിക്കുന്നതിന് ഒരു പ്രശ്നമായിത്തീരാറുണ്ട് എന്നതാണ് പ്രതികൂലാവസ്ഥ.

നമ്മൾ സമൂഹത്തെക്കുറിച്ച് അറിഞ്ഞത് (മുൻധാരണ) മറക്കാൻ പഠിക്കേണ്ടത് സമൂഹശാസ്ത്രത്തിന് അനിവാര്യമായി വരുന്നു. പഠിച്ചത് മറക്കുക, മാറ്റിപഠിക്കുക എന്നതാണ് സമൂഹശാസ്ത്രപഠനത്തിന്റെ പ്രാരംഭഘട്ടം. സമൂഹത്തെക്കുറിച്ചുള്ള മുൻധാരണ/സമാന്യബോധം ഒരു പ്രത്യേക വീക്ഷണകോണിൽ നിന്നാണ് രൂപപ്പെടുന്നത്. ഇത് നാം സാമൂഹീകരിക്കപ്പെട്ട സാമൂഹികസംഘത്തിന്റെയും സാമൂഹികപരിസ്ഥിതിയുടെയും വീക്ഷണങ്ങളാണ്. അവ ഭാഗികം/ അപൂർണ്ണം/ പക്ഷപാതപരമായിരിക്കും. നാം പഠിക്കാതെ നേടിയ ഈ അറിവ്/ സാമാന്യബോധം സാമൂഹിക വസ്തുതകളുടെ ഒരു വശം കാണാൻ മാത്രമേ നമ്മെ അനുവദിക്കുകയുള്ളൂ.

പൂർണ്ണമായും പക്ഷപാതരഹിതമായി യഥാർത്ഥ്യത്തെ കാണാനുതകുന്ന ഒരു വീക്ഷണവും ഈ പ്രശ്നത്തിന് പരിഹാരമായി സമൂഹശാസ്ത്രം നൽകുന്നില്ല. അത്തരമൊരു ശ്രേഷ്ഠമായ ശുഭാപ്തി വിശ്വാസമുണർത്തുന്ന നില ഇല്ല എന്ന് സമൂഹശാസ്ത്രജ്ഞർ വിശ്വസിക്കുന്നു. ലോകത്തെ വ്യത്യസ്ത നിലപാടുകളിലൂടെ നോക്കിക്കാണാനാണ് സമൂഹശാസ്ത്രം പഠിപ്പിക്കുന്നത്.

1.2 സ്വയംപ്രതിഫലനം/ പ്രതിഫലനം (Self-Reflexivity)

പുറമെനിന്നുകൊണ്ട് സ്വയം വീക്ഷിക്കാനും സമൂഹശാസ്ത്രം പഠിപ്പിക്കുന്നു. ഇതിനെ സ്വയം പ്രതിഫലനം/ പ്രതിഫലനം എന്നു പറയുന്നു.

ഇത് ആത്മപരിശോധന നടത്താനുള്ള കഴിവാണ്. ഈ ആത്മപരിശോധന ആത്മപ്രശംസയേക്കാൾ സ്വയം വിമർശനത്തിനാണ് പ്രധാന്യം നൽകേണ്ടത്.

1.3 സമൂഹശാസ്ത്ര സങ്കല്പം (Sociological Imagination)

വ്യക്തിപരമായ പ്രശ്നങ്ങളും സാമൂഹിക പ്രശ്നങ്ങളും തമ്മിലുള്ള ബന്ധങ്ങൾ രേഖപ്പെടുത്തുന്നതിന് സമൂഹശാസ്ത്രം സഹായിക്കുമെന്ന് സി. റൈറ്റ് മിൽസ് അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. വ്യക്തിപരമായ വിഷയങ്ങൾ എന്നതുകൊണ്ട് മിൽസ് അർത്ഥമാക്കുന്നത് എല്ലാവർക്കുമുള്ള വൈയക്തികമായ ആകുലതകൾ, പ്രശ്നങ്ങൾ, ഉത്കണ്ഠകൾ എന്നിവയാണ്. എല്ലാ വ്യക്തിപരമായ വിഷയങ്ങളും വ്യക്തിഗത വീക്ഷണകോണിൽ മാത്രം അർത്ഥവത്താകുന്ന സ്വകാര്യപ്രശ്നങ്ങളാണ്. മറ്റൊരർത്ഥത്തിൽ, ഒരു സാമൂഹികപ്രശ്നം എന്നത് വ്യക്തികളേക്കാൾ ഉപരി വലിയ സംഘങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ളവയാണ്. സാമൂഹിക വിഷയങ്ങളായ തലമുറവിടവ്/ മുതിർന്ന തലമുറയും പുതുതലമുറയും തമ്മിലുള്ള ഊരടൽ, തൊഴിലില്ലായ്മ, വർഗ്ഗീയത/ ജാതീയത, ലിംഗഭേദവിവേചനങ്ങൾ എന്നിവ വ്യക്തികളെ വ്യത്യസ്ത രീതിയിൽ ബാധിക്കുന്നു.

1.4 സാമൂഹിക ചിത്രണം/ സോഷ്യൽ മാപ്പ് (Social Map)

ഇന്ത്യൻ സമൂഹത്തെയും അതിന്റെ ഘടനയെയും മനസ്സിലാക്കുമ്പോൾ ഒരു സാമൂഹിക ചിത്രണം ലഭിക്കുന്നു. ഒരു ഭൂമിശാസ്ത്രപരമായ ഭൂപടത്തിലെന്നപോലെ സാമൂഹികചിത്രണം മറ്റുള്ളവരുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് സമൂഹത്തിൽ തന്റെ സ്ഥാനം കണ്ടെത്താൻ ഒരു വ്യക്തിയെ സഹായിക്കുന്നു. ഓരോ വ്യക്തിക്കും സമൂഹത്തിൽ വ്യത്യസ്ത സ്വത്വങ്ങൾ ഉണ്ടായിരിക്കും. ഓരോ സ്വത്വവും സാമൂഹിക ചിത്രണത്തിലെയും സാമൂഹികബന്ധജാലികയിലെയും നിങ്ങളുടെ സ്ഥാനത്തെ നിർണ്ണയിക്കുന്നു.

1.5 സാമാന്യബോധ ചിത്രണം (Common Sense Map)

സാമൂഹീകരണ പ്രക്രിയയിലൂടെയോ/നമുക്കു ചുറ്റുമുള്ള ലോകത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ധാരണ ഉണ്ടാക്കാൻ പഠിപ്പിക്കുന്ന വഴികളിലൂടെയോ സാമൂഹിക ചിത്രണത്തിന്റെ ഒരു പതിപ്പ് ബാല്യത്തിൽത്തന്നെ നമുക്ക് നൽകപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഇതാണ് സാമാന്യബോധചിത്രണം. ഇത്തരത്തിലുള്ള ചിത്രണങ്ങൾ വഴിതെറ്റിക്കുന്നതും വളച്ചൊടിക്കപ്പെട്ടതുമാണ്. സാമാന്യബോധ ചിത്രണം ഉപേക്ഷിക്കപ്പെടുമ്പോൾ തയ്യാറാക്കിവെച്ചിരിക്കുന്ന മറ്റു ചിത്രണങ്ങളൊന്നും ലഭ്യമല്ല. കാരണം നമ്മൾ ഒരു സാമൂഹിക സംഘത്തിലാണ് സാമൂഹീകരിക്കപ്പെടുന്നത്; വ്യത്യസ്ത സാമൂഹികസംഘങ്ങളിലേക്കോ/എല്ലാ സാമൂഹിക സംഘങ്ങളിലേക്കോ അല്ല.

നമ്മൾക്ക് മറ്റു തരത്തിലുള്ള ചിത്രണങ്ങൾ ആവശ്യമാണെങ്കിൽ അവ നിർമ്മിക്കാൻ നമ്മൾ പഠിക്കണം. സാമൂഹിക ചിത്രണങ്ങൾ എങ്ങനെ വരയ്ക്കണമെന്ന് സമൂഹശാസ്ത്രപരമായ ഒരു വീക്ഷണം നമ്മളെ പഠിപ്പിക്കുന്നു.

2. ഇന്ത്യൻ സമൂഹത്തിന്റെ ജനസംഖ്യാശാസ്ത്രപരമായ ഘടന

THE DEMOGRAPHIC STRUCTURE OF THE INDIAN SOCIETY

2.1 ജനസംഖ്യാശാസ്ത്രം (Demography)

ജനസംഖ്യയെക്കുറിച്ചുള്ള ചിട്ടയായ പഠനമാണ് ജനസംഖ്യാശാസ്ത്രം. ഗ്രീക്ക് പദമായ ഡിമോസ് (demos) (ജനങ്ങൾ), ഗ്രാഫിൻ (graphein) (വിശദീകരിക്കുക) എന്നിവ ചേർന്നുണ്ടായതാണ് ഡെമോഗ്രഫി. ജനങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള വിവരണമാണ് ഇത് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്.

ജനസംഖ്യാശാസ്ത്രത്തിന്റെ പഠനവിഷയങ്ങൾ- ജനസംഖ്യയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പ്രവണതകളും പ്രക്രിയകളും - ജനസംഖ്യയുടെ മാറ്റങ്ങൾ, ജനന-മരണ-കുടിയേറ്റമാതൃകകൾ മാതൃകകൾ, ജനസംഖ്യാഘടന (സ്ത്രീകളുടെയും പുരുഷന്മാരുടെയും മറ്റു പ്രായമായവരുടെയും അനുപാതം.

ജനസംഖ്യാശാസ്ത്രം: ഔപചാരിക ജനസംഖ്യാശാസ്ത്രം, സാമൂഹിക ജനസംഖ്യാശാസ്ത്രം/ ജനസംഖ്യാപഠനങ്ങൾ

ഔപചാരിക ജനസംഖ്യാശാസ്ത്രം: ജനസംഖ്യയുടെ പരിമാണാത്മകമായ മേഖലയെ കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നു. ജനസംഖ്യാമാറ്റത്തിന്റെ ഘടകങ്ങളുടെ അളവും വിശകലനവുമാണ് പ്രധാന പഠനമേഖല. ജനസംഖ്യാപഠനത്തിന് വികസിപ്പിക്കപ്പെട്ട അനുയോജ്യമായ ഗണിതശാസ്ത്രരീതി ഉപയോഗിക്കുന്നു.

സാമൂഹിക ജനസംഖ്യാശാസ്ത്രം/ജനസംഖ്യാപഠനങ്ങൾ: ജനസംഖ്യയുടെ സാമൂഹിക, സാമ്പത്തിക, രാഷ്ട്രീയ വശങ്ങളെ പഠനവിധേയമാക്കുന്നു. ജനസംഖ്യയുടെ ഘടനയുടെയും അവയുടെ മാറ്റത്തിന്റെയും വിശാലമായ കാരണങ്ങളേയും അന്തരഫലങ്ങളേയും അന്വേഷിക്കുന്നു. സാമൂഹികപ്രക്രിയകളും ഘടനകളും ജനസംഖ്യാപ്രക്രിയയെ നിയന്ത്രിക്കുന്നുവെന്ന് സാമൂഹിക ജനസംഖ്യാശാസ്ത്രജ്ഞർ വിശ്വസിക്കുന്നു. ജനസംഖ്യാ പ്രവണതകളുടെ സാമൂഹിക കാരണങ്ങൾ കണ്ടെത്താനാണ് അവർ ശ്രമിക്കുന്നത്.

സമൂഹശാസ്ത്രം പ്രത്യേക പ്രാധാന്യം നൽകുന്ന ഒരു പഠനമേഖലയാണ് ജനസംഖ്യാശാസ്ത്രം. സമൂഹശാസ്ത്രം ഒരു പാഠ്യവിഷയം എന്ന നിലയിൽ സ്ഥാനമുറപ്പിക്കുന്നതിൽ ജനസംഖ്യാശാസ്ത്രത്തിന് ഏറെ പങ്കുണ്ട്.

18-ാം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ അവസാന പകുതിയിൽ യൂറോപ്പിൽ സംഭവിച്ച രണ്ട് പ്രധാനപ്രക്രിയകൾ ജനസംഖ്യാപഠനത്തിന്റെ വളർച്ചയെ സഹായിച്ചു.

1. ദേശ-രാഷ്ട്രം - രാഷ്ട്രീയ സംഘടനയുടെ പ്രധാന രൂപമായി വളർന്നു.

ആധുനിക രാഷ്ട്രം അതിന്റെ പങ്കും പ്രവർത്തനവും വികസിപ്പിച്ചു. സാമ്പത്തിക വളർച്ചയും പൊതുക്ഷേമത്തിനുമായുള്ള നയരൂപീകരണത്തിനും നടത്തിപ്പിനും ജനസംഖ്യാശാസ്ത്രപരമായ ദത്തങ്ങൾ വളരെ പ്രധാനപ്പെട്ടതാണ്.

2. സ്ഥിതിവിവരക്കണക്ക് എന്ന ആധുനിക ശാസ്ത്രത്തിന്റെ ഉദയം.

സമ്പദ്ഘടനയുടെയും ജനസംഖ്യയുടെയും വിവിധ വശങ്ങളെ കുറിച്ചുള്ള സാമൂഹിക സ്ഥിതി വിവരക്കണക്കുകളുടെ/പരിമാണാത്മക ദത്തങ്ങളുടെ ശേഖരണം രാഷ്ട്രത്തിനാവശ്യമായിരുന്നു.

സെൻസസ് (Census)

ജനസംഖ്യാശാസ്ത്രപരമായ എല്ലാ പഠനങ്ങളുടെയും അടിസ്ഥാനം സെൻസസ്/സർവ്വേ എന്നിവ പോലുള്ള എണ്ണമെടുപ്പ് പ്രക്രിയകളാണ്. ഒരു പ്രദേശത്ത് താമസിക്കുന്ന ജനങ്ങളുടെ ചിട്ടയായ ദത്ത ശേഖരണം ഇതിലുൾപ്പെടുന്നു. 1790-ലെ അമേരിക്കൻ സെൻസസ് - ലോകത്തിലെ ആദ്യ സെൻസസ്. 1800 കളുടെ തുടക്കത്തിൽ യൂറോപ്യൻ രാജ്യങ്ങൾ സെൻസസ് സമ്പ്രദായം തുടങ്ങി. 1867-72 കാലഘട്ടത്തിൽ ബ്രിട്ടീഷുകാർ ഇന്ത്യയിൽ സെൻസസ് ആരംഭിച്ചു. 1881 - മുതൽ പത്തുവർഷത്തിലൊരിക്കൽ ഇന്ത്യയിൽ സെൻസസ് നടക്കുന്നു. സ്വതന്ത്ര്യ ഇന്ത്യയും ഇത് തുടർന്നു. 2011 സെൻസസാണ് ഏറ്റവും അവസാനം നടന്നത്. ലോകത്തിലെ ഏറ്റവും വലിയ സെൻസസ് ഇന്ത്യയുടേതാണ്.

2.2 ജനസംഖ്യാശാസ്ത്രത്തിലെ ചില സിദ്ധാന്തങ്ങൾ (Some Theories in Demography)

I. ജനസംഖ്യാ വർദ്ധനവിനെക്കുറിച്ചുള്ള മാൽത്തൂസിയൻ സിദ്ധാന്തം (The Malthusian Theory of Population Growth)

തോമസ് റോബർട്ട് മാൽത്തൂസ് (1766-1834) ഇംഗ്ലണ്ടിലെ രാഷ്ട്രീയ സാമ്പത്തിക ശാസ്ത്രജ്ഞനായിരുന്നു. 'An Essay on the Principles of Population' (1798) എന്ന പ്രബന്ധത്തിലാണ് അദ്ദേഹം ജനസംഖ്യയെക്കുറിച്ചുള്ള ഒരു സിദ്ധാന്തം അവതരിപ്പിച്ചത്. മാൽത്തൂസിന്റെ സിദ്ധാന്തം അശുഭാപ്തികരമാണ്.

പ്രധാന ആശയങ്ങൾ

മനുഷ്യന്റെ ഉപജീവനമാർഗ്ഗങ്ങളുടെ (ഭക്ഷണം, വസ്ത്രം, കാർഷികോല്പന്നങ്ങൾ തുടങ്ങിയവ) വളർച്ചാ നിരക്കിനേക്കാൾ വേഗത്തിൽ ജനസംഖ്യ വളരുന്നു. കാർഷികോൽപന്ന വളർച്ചയെ ജനസംഖ്യാവളർച്ച മറികടക്കുന്നതിനാൽ മനുഷ്യവർഗ്ഗം ദരിദ്രരായി ജീവിക്കേണ്ടിവരും.

ജനസംഖ്യ വർദ്ധിക്കുന്നത് ജ്യോമിതീയ ശ്രേണി പ്രകാരമാണ് (അതായത് 2, 4, 8, 16, 32 എന്നീ ക്രമത്തിൽ). കാർഷികോല്പന്നങ്ങൾ വർദ്ധിക്കുന്നത് സമാന്തര ശ്രേണിയിലാണ് (2, 4, 6, 8, 10 എന്നീ ക്രമത്തിൽ). ജനസംഖ്യാ വളർച്ച നിയന്ത്രിക്കുന്നതിലൂടെ മാത്രമേ മനുഷ്യരാശിയുടെ സമ്പൽസമൃദ്ധി സാധ്യമാകുകയുള്ളൂ.

മനുഷ്യരാശിക്ക് ജനസംഖ്യാവർദ്ധനവ് നിയന്ത്രിക്കാൻ നിവാരണ നിയന്ത്രണങ്ങൾ പോലെ പരിമിതമായ കഴിവുകളേയുള്ളൂ. നിവാരണ നിയന്ത്രണങ്ങൾ - വിവാഹം വൈകിപ്പിക്കൽ, ബ്രഹ്മചര്യം.

ജനസംഖ്യാ വളർച്ച നിയന്ത്രിക്കുന്ന **സ്വാഭാവിക നിയന്ത്രണങ്ങൾ** (ക്ഷാമം, രോഗങ്ങൾ) ഒഴിവാക്കാൻ കഴിയാത്തവയാണ്. കാരണം അവ ജനസംഖ്യാവർദ്ധനവും ഭക്ഷ്യവിതരണവും തമ്മിലുള്ള അസന്തുലിതാവസ്ഥ ഇല്ലാതാക്കാൻ പ്രകൃതി കൈകാര്യം ചെയ്യുന്ന രീതിയാണ്.

വിമർശനങ്ങൾ

മാൽത്തൂസിന്റെ സിദ്ധാന്തം ഏറെക്കാലം സ്വാധീനശക്തിയോടെ നിന്നു. എന്നാൽ ചില സൈദ്ധാന്തികർ ഇതിനെ വിമർശിച്ചു.

1. സാമ്പത്തിക വളർച്ച ജനസംഖ്യാ വളർച്ചയെ മറികടക്കുമെന്ന് വാദിച്ച ചില സൈദ്ധാന്തികർ ഇതിനെ വെല്ലുവിളിച്ചു.
2. യൂറോപ്യൻ രാജ്യങ്ങളുടെ അനുഭവങ്ങൾ ഈ സിദ്ധാന്തത്തിന് വിമർശനമായിരുന്നു. 19-ാം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ രണ്ടാംപകുതി, 20-ാം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ ആദ്യഭാഗം-ജനസംഖ്യാ വളർച്ചയുടെ മാതൃക/രീതി മാറാൻ തുടങ്ങി. ജനനനിരക്ക് കുറയുകയും, പകർച്ചവ്യാധികൾ നിയന്ത്രിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തു.
3. അതിവേഗത്തിലുള്ള ജനസംഖ്യാവർദ്ധനവ് ഉണ്ടായെങ്കിലും ഭക്ഷ്യാല്പാദനവും ജീവിതനിലവാരവും ഉയർന്നുകൊണ്ടേയിരുന്നു.
4. ദാരിദ്ര്യത്തിനുള്ള കാരണം ജനസംഖ്യാവർദ്ധനവല്ല, മറിച്ച് സാമ്പത്തിക വിഭവങ്ങളുടെ അസമമായ വിതരണമാണ്. (ഉദാഹരണങ്ങൾ, മാർക്സിസ്റ്റ് പണ്ഡിതന്മാർ).

II. ജനസംഖ്യാപരിവർത്തന സിദ്ധാന്തം (The Theory of Demographic Transition)

ജനസംഖ്യാ വളർച്ച സാമ്പത്തിക വികസനവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഓരോ സമൂഹവും ജനസംഖ്യാ വർദ്ധനവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഒരു പ്രത്യേക വികസനമാതൃക പിന്തുടരുന്നു.

ജനസംഖ്യാവളർച്ചയിൽ 3 അടിസ്ഥാന ഘട്ടങ്ങളുണ്ട്

ഘട്ടങ്ങൾ	സാങ്കേതിക വിദ്യയും സമൂഹവും	ജനനനിരക്കും മരണനിരക്കും	ജനസംഖ്യയുടെ വളർച്ചാനിരക്ക്
ഒന്നാം ഘട്ടം	സാങ്കേതികവിദ്യ പിന്നോക്കാവസ്ഥയിൽ സമൂഹം - അവിവസിതം	ഉയർന്ന ജനനനിരക്ക് ഉയർന്ന മരണനിരക്ക്	താഴ്ന്നത്
രണ്ടാം ഘട്ടം	സാങ്കേതിക വിദ്യ മുന്നേറാൻ തുടങ്ങുന്നു(പരിവർത്തന ഘട്ടം)	ഉയർന്ന ജനനനിരക്ക് താഴ്ന്ന മരണനിരക്ക്	ഉയർന്നത്
മൂന്നാം ഘട്ടം	വികസിത സമൂഹം	താഴ്ന്ന ജനനനിരക്ക് താഴ്ന്ന മരണനിരക്ക്	താഴ്ന്നത്

ജനസംഖ്യാ വിസ്ഫോടനം

ഒന്നാം ഘട്ടത്തിനും രണ്ടാം ഘട്ടത്തിനും മധ്യേയുള്ള പരിവർത്തനഘട്ടത്തിൽ പിന്നോക്കാവസ്ഥയിൽ നിന്നും മുന്നോക്കാവസ്ഥയിലേക്ക് സമൂഹം മാറുന്നു. വലിയ തോതിലുള്ള ജനസംഖ്യാ വർദ്ധനവ് ഈ ഘട്ടത്തിന്റെ സവിശേഷതയാണ്. ആധുനിക രീതിയിലുള്ള രോഗനിയന്ത്രണം, പൊതുജനാരോഗ്യം, മികച്ച പോഷകാഹാരം എന്നിവ മരണനിരക്ക് കുറച്ചത് ജനസംഖ്യാവിസ്ഫോടനത്തിന് കാരണമായി.

ഇത്തരത്തിലുള്ള പരിവർത്തനം സംഭവിച്ചത് 19-ാം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ അവസാനത്തിലും 20-ാം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ തുടക്കത്തിലും പശ്ചിമയൂറോപ്പിലാണ് സംഭവിച്ചത്.കുറയുന്ന മരണനിരക്കിനോടൊപ്പം ജനനനിരക്ക് കുറച്ചുകൊണ്ടുവരാൻ പോരാടിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന അവികസിത രാജ്യങ്ങളും ഇതേ മാതൃക പിൻതുടരുന്നു. ഇന്ത്യയിൽ ജനസംഖ്യാപരിവർത്തനം ഇനിയും പൂർത്തിയായിട്ടില്ല. മരണനിരക്ക് കുറഞ്ഞതിനനുസരിച്ച് ജനനനിരക്ക് കുറയ്ക്കാൻ രാജ്യത്തിന് കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല.

2.3 പൊതുസങ്കല്പനങ്ങളും സൂചകങ്ങളും (Common Concepts and Indicators)

1. ജനനനിരക്ക് (Birth Rate)

ഒരു നിശ്ചിത കാലയളവിൽ ഒരു പ്രത്യേക പ്രദേശത്ത് ജീവനോടെ ജനിക്കുന്നവരുടെ എണ്ണത്തെ മൊത്തം ജനസംഖ്യയെ ആയിരത്തിലാക്കി ഹരിക്കുമ്പോൾ കിട്ടുന്ന സംഖ്യ.ഒരു വർഷത്തിൽ ജനസംഖ്യയിലെ ഓരോ 1000 നും ജീവനോടെ ജനിക്കുന്നവരുടെ എണ്ണമാണ് ജനന നിരക്ക്.

2. മരണനിരക്ക് (Death Rate)

ഒരു പ്രത്യേക പ്രദേശത്ത് ഒരു നിശ്ചിത സമയത്തിൽ ജനസംഖ്യയിലെ ഓരോ 1000 ലും മരിക്കുന്നവരുടെ എണ്ണം. ഇത്തരം സ്ഥിതിവിവര കണക്കുകളെല്ലാം ജനനവും മരണവും സംഭവിച്ച കൂടും ബങ്ങൾ റിപ്പോർട്ട് ചെയ്യുന്നതിനെ ആശ്രയിച്ചിരിക്കും.

3. ജനസംഖ്യയുടെ വളർച്ചാനിരക്ക്/ സ്വാഭാവിക വളർച്ചാ നിരക്ക് (Growth Rate/ Rate of Natural Increase)

ജനന നിരക്കും മരണ നിരക്കും തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസം. ഈ വ്യത്യാസം പൂജ്യമാകുമ്പോൾ ജനസംഖ്യ സ്ഥിരത കൈവരിച്ചു/ പുനസ്ഥാപന നിലയിലെത്തി എന്നു പറയുന്നു. മരിച്ചവർക്കു പകരം പുതിയ തലമുറ വരുന്നതിനെയാണിത് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്.

4. വിപരീത വളർച്ചാ നിരക്ക് (Negative Growth Rate)

ഉല്പാദനനിരക്ക് പുനസ്ഥാപന നിരക്കിന്റെ താഴെ വരുന്നതിനെയാണ് വിപരീത വളർച്ചാ നിരക്ക് എന്നുപറയുന്നത്.

5. ഉൽപാദന ക്ഷമതയുടെ നിരക്ക്/ഫലഭൂയിഷ്ഠതാ നിരക്ക് (Fertility Rate)

15 മുതൽ 49 വയസ്സുവരെയുള്ള ഗർഭധാരണ സാധ്യതാ കാലഘട്ടത്തിൽ ഓരോ ആയിരം സ്ത്രീകളിലും ജീവനോടെ ജനിക്കുന്ന കുട്ടികളുടെ എണ്ണം.

6. മൊത്തം ഉൽപാദനക്ഷമത/മൊത്തം ഫലഭൂയിഷ്ഠതാ നിരക്ക് (Total Fertility Rate)

ഇതൊരു സാങ്കല്പിക നിരക്കാണ്.ഒരു സ്ത്രീ അവരുടെ ഗർഭധാരണ പ്രായവിഭാഗത്തിലൂടെ കടന്നുപോകുമ്പോൾ, ഓരോ പ്രായവിഭാഗത്തിലും ഉണ്ടാകുന്ന ജീവനുള്ള പ്രസവങ്ങൾ/പ്രായ സവിശേഷ ഉൽപാദന ക്ഷമതയുടെ ആകെ തുക.

7. ശിശുമരണ നിരക്ക് (Infant Mortality Rate)

ഒരു വർഷത്തിൽ 1000 ജീവനോടെയുള്ള ജനനത്തിൽ ഒരു വയസ്സിനുള്ളിൽ മരണപ്പെടുന്ന ശിശുക്കളുടെ എണ്ണം.

8. മാതൃമരണ നിരക്ക് (Maternal Mortality Rate)

ഒരു വർഷത്തെ ആയിരത്തിൽ പ്രസവ സമയത്ത് മരിക്കുന്ന സ്ത്രീകളുടെ എണ്ണം.

9. ആയുർദൈർഘ്യം (Life Expectancy)

ശരാശരി ഒരു മനുഷ്യൻ ജീവിച്ചിരിക്കുമെന്ന് കരുതപ്പെടുന്ന വർഷങ്ങളുടെ എണ്ണം. ഒരു നിശ്ചിത പ്രദേശത്തെ ഓരോപ്രായവിഭാഗത്തിലെയും മരണനിരക്കിന്റെ സ്ഥിതിവിവരക്കണക്കിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിലാണ് ഇത് തീരുമാനിക്കുന്നത്.

10. ലിംഗാനുപാതം/ സ്ത്രീ-പുരുഷാനുപാതം (Sex Ratio)

ഒരു നിശ്ചിത കാലയളവിൽ ഒരു പ്രത്യേക പ്രദേശത്തെ 1000 പുരുഷന്മാർക്ക് എത്ര സ്ത്രീകൾ ഉണ്ടെന്ന് കണക്കാക്കുന്നതിന്.

11. ജനസംഖ്യയുടെ പ്രായഘടന (Age Structure of the Population)

ആപേക്ഷികമായി വ്യത്യസ്ത പ്രായവിഭാഗത്തിലുള്ള വ്യക്തികളുടെ അനുപാതം. പുരോഗതിയുടെ തലങ്ങൾ, ശരാശരി ആയുർദൈർഘ്യം എന്നിവയിലുള്ള മാറ്റങ്ങൾ പ്രായഘടനയെ ബാധിക്കുന്നു.

12. വാർദ്ധക്യബാധിത ജനസംഖ്യ (Ageing of the Population)

വികസനത്തോടെ ജീവിത നിലവാരം ഉയരുകയും ആയുർദൈർഘ്യം വർദ്ധിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇത് പ്രായഘടനയിൽ മാറ്റം വരുത്തുന്നു. താരതമ്യേന പ്രായം കൂടിയ വിഭാഗത്തിന്റെ അനുപാതം ചെറുപ്രായക്കാരെക്കാൾ കൂടിവരുന്ന പ്രായഘടനയെയാണ് വാർദ്ധക്യബാധിത ജനത/വാർദ്ധക്യം ബാധിക്കുന്ന ജനസംഖ്യ എന്നു വിളിക്കുന്നത്.

13. ആശ്രിത അനുപാതം (Dependency Ratio)

15 നു താഴെയും 64-ന് മുകളിലും പ്രായം വരുന്ന ജനസംഖ്യയെ 15-നും 64-നും ഇടയിലുള്ള ജനസംഖ്യകൊണ്ട് ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്നതാണ് ആശ്രിത അനുപാതം. ഈ അനുപാതം സാധാരണയായി ശതമാനമായാണ് കണക്കാക്കാറുള്ളത്.

ആശ്രിത അനുപാതം = $\frac{15 \text{ വയസ്സിനുതാഴെയുള്ളവർ} + 64 \text{ ന് മുകളിൽ പ്രായം വരുന്നവർ}}{15 \text{ മുതൽ } 64 \text{ പ്രായവിഭാഗത്തിൽപ്പെട്ട ജനസംഖ്യ}}$

14. ജനസംഖ്യാ ലാഭ വിഹിതം/പ്രായഘടനയിലെ മാറ്റത്തിന്റെ നേട്ടം (Demographic Divident)

ആശ്രിത അനുപാതം കുറയുന്നത് സാമ്പത്തിക പുരോഗതിക്ക് കാരണമാകുന്നു. ജോലി ചെയ്യാത്തവരെ അപേക്ഷിച്ച് ജോലി ചെയ്യുന്നവരുടെ എണ്ണം കൂടുന്നതാണ് ഇതിന് കാരണം. ഇതിനെ ജനസംഖ്യാ ലാഭ വിഹിതം എന്നു പറയുന്നു.

ഈ നേട്ടം താൽക്കാലികമാണ്. കാരണം ജോലി ചെയ്യുന്ന പ്രായവിഭാഗത്തിൽപ്പെട്ട വലിയൊരു വിഭാഗം ജനങ്ങൾ ക്രമേണ ജോലി ചെയ്യാൻ കഴിയാത്ത വൃദ്ധജനങ്ങളായി മാറുന്നു.

2.4 ഇന്ത്യൻ ജനസംഖ്യയുടെ വലിപ്പവും വളർച്ചയും (Size and Growth of India's Population)

ചൈന കഴിഞ്ഞാൽ ഇന്ത്യയാണ് ലോകത്തിലെ ഏറ്റവും ജനസംഖ്യയുള്ള രാഷ്ട്രം (2011 ലെ സെൽസ് - 121 കോടി). 1911 നും 1921 നും മധ്യേ ഇന്ത്യയുടെ ജനസംഖ്യാ വളർച്ചാനിരക്ക് 0.33 എന്ന വിപരീത വളർച്ചാനിരക്കിലെത്തി. കാരണം - 1918-19 കാലത്തെ പകർച്ചപ്പനി (സ്പാനിഷ് മഹാമാരി-ആഗോള പകർച്ചവ്യാധി)

സ്വാതന്ത്ര്യാനന്തര കാലത്ത് ജനസംഖ്യയുടെ വളർച്ചാനിരക്ക് ഗണ്യമായി വർദ്ധിച്ചു. 1961-1981 കാലത്ത് 2.2% ആയി ഉയർന്നു. 1931നു മുമ്പ് ജനനനിരക്കും മരണനിരക്കും ഒരുപോലെ ഉയർന്നതായിരുന്നു. ഈ കാലഘട്ടത്തിനുശേഷം മരണനിരക്ക് കുത്തനെ കുറഞ്ഞെങ്കിലും ജനനനിരക്ക് നേരിയ തോതിലേ കുറഞ്ഞു. 1931നുശേഷം മരണനിരക്ക് കുറയാനുള്ള കാരണം ക്ഷാമം, പകർച്ച വ്യാധി എന്നിവയുടെ നിയന്ത്രണത്തിലുള്ള വർദ്ധനവാണ്. ഇത്തരം രോഗങ്ങൾക്കുള്ള ചികിത്സാരീതിയിലെ പുരോഗതി, ബഹുജനാരോഗ്യ പ്രതിരോധപരിപാടികൾ, കുത്തിവെയ്പ്പ്, പൊതുശുചീകരണം ഉയർത്താനുള്ള പരിശ്രമം എന്നിവ പകർച്ചവ്യാധികൾ തടയുന്നതിന് സഹായകമായി. ക്ഷാമം ആയിരുന്നു മരണനിരക്കിന്റെ ഉയർച്ചക്കുള്ള പ്രധാന കാരണം. ഇന്ത്യയുടെ കാർഷികോൽപ്പാദനത്തിലുള്ള വളർച്ച, വാർത്താവിനിമയരംഗത്തെ പുരോഗതി, സംസ്ഥാനങ്ങളുടെ സമാശ്വാസ നടപടികൾ എന്നിവ ക്ഷാമത്തെ തുടർന്നുള്ള മരണം വലിയ തോതിൽ കുറക്കാൻ സഹായിച്ചു.

ഗ്രാമീണ മേഖലയിൽ ദാരിദ്ര്യവും പട്ടിണിയും ഇല്ലാതാക്കുന്നതിന് ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതി (National Rural Employment Guarantee Act) എന്ന പുതിയൊരു സംരക്ഷണ സർക്കാർ തുടക്കം കുറിച്ചു. മരണനിരക്കിലുണ്ടായതുപോലെയുള്ള ഒരു ഇടിവ് ജനനനിരക്കിൽ ഉണ്ടായിട്ടില്ല. കാരണം ജനനം ഒരു സാമൂഹിക-സാംസ്കാരിക പ്രതിഭാസമാണ്. അതിനാൽ മനഗതിയുള്ള മാറ്റങ്ങൾ മാത്രമേ അതിലുണ്ടാകുകയുള്ളൂ.

ഇന്ത്യയിലെ വിവിധ സംസ്ഥാനങ്ങളിൽ ഫലപൂർവ്വം നിരക്കുകളിൽ വ്യാപകമായ തോതിൽ വ്യത്യാസങ്ങൾ നിലനിൽക്കുന്നുണ്ട്. കേരളം, തമിഴ്നാട് പോലുള്ള സംസ്ഥാനങ്ങൾക്ക് മൊത്ത ഫലപൂർവ്വം നിരക്ക് കുറക്കാൻ കഴിഞ്ഞു. കേരളത്തിൽ പുനഃസ്ഥാപനനിരക്കിന് താഴെയായി മൊത്തം ഫലപൂർവ്വം നിരക്ക് വരുന്നതെന്ന് ഭാവിയിൽ ജനസംഖ്യ കുറയുമെന്ന് കാണിക്കുന്നു. ഹിമാചൽ പ്രദേശ്, വെസ്റ്റ് ബംഗാൾ, കർണ്ണാടക, മഹാരാഷ്ട്ര തുടങ്ങിയ സംസ്ഥാനങ്ങളിലും മൊത്ത ഫലപൂർവ്വം നിരക്ക് കുറവാണ്. ബീഹാർ, മധ്യപ്രദേശ്, രാജസ്ഥാൻ, ഉത്തർപ്രദേശ് എന്നീ സംസ്ഥാനങ്ങളിൽ മൊത്ത ഫലപൂർവ്വം നിരക്ക് വളരെ കൂടുതലാണ്.

2.5 ഇന്ത്യൻ ജനസംഖ്യയുടെ പ്രായഘടന (Age Structure of Indian Population)

ഇന്ത്യയിലെ ഭൂരിഭാഗം ജനങ്ങളും യുവാക്കളാണ്. അടുത്ത പതിറ്റാണ്ടുകളിൽ ഇന്ത്യൻ ജനസംഖ്യയുടെ പ്രായഘടനയിൽ സുപ്രധാന മാറ്റങ്ങളുണ്ടാകുമെന്നാണ് പ്രതീക്ഷിക്കുന്നത്.

പ്രായഘടനയിൽ വ്യാപകമായ പ്രാദേശിക വ്യത്യാസങ്ങൾ നിലനിൽക്കുന്നുണ്ട്. കേരളത്തെപ്പോലെയുള്ള സംസ്ഥാനങ്ങൾ, വികസിത രാജ്യങ്ങളിലേതുപോലെ ഒരു പ്രായഘടന ആർജ്ജിക്കാനുണ്ടായിരിക്കുകയാണ്. യുവജനങ്ങളുടെ പ്രായവിഭാഗത്തിന്റെ അനുപാതം കുറഞ്ഞ സംസ്ഥാനമാണ് ഉത്തർപ്രദേശ്.

പ്രായഘടനയിൽ യുവജനങ്ങളിലേക്കുള്ള ചായ്വ് ഇന്ത്യയെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ഒരു നേട്ടമാണെന്ന് വിശ്വസിക്കപ്പെടുന്നു. ഇന്ത്യക്ക് ജനസംഖ്യാ ലാഭ വിഹിതം കൊണ്ട് ഗുണമുണ്ടാകുമെന്ന് പ്രതീക്ഷിക്കുന്നു.

2.6 ഇന്ത്യയിലെ സ്ത്രീ-പുരുഷാനുപാതത്തിലുള്ള താഴ്ച (Declining Sex Ratio in India)

ലിംഗാനുപാതം/സ്ത്രീ-പുരുഷാനുപാതം ജനസംഖ്യയുടെ ലിംഗ സന്തുലിതാവസ്ഥയുടെ ഒരുപ്രധാന സൂചകമാണ്. 1000 പുരുഷന്മാർക്ക് എത്ര സ്ത്രീകളുണ്ട് എന്നതാണ് സ്ത്രീ-പുരുഷാനുപാതം എന്നതുകൊണ്ട് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്.

ചരിത്രപരമായി സ്ത്രീ-പുരുഷാനുപാതം നേരിയ തോതിൽ സ്ത്രീകൾക്ക് അനുകൂലമായിരുന്നു. 1000 പുരുഷന്മാർക്ക് സ്ത്രീകളുടെ എണ്ണം 1000 ത്തേക്കാൾ കൂടുതലായിരുന്നു. ഒരു നൂറ്റാണ്ടിലേയ്ക്കായി, ഇന്ത്യയിലെ സ്ത്രീ-പുരുഷാനുപാതം കുറഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണ് - 941 - 1961, 927 - 1991.

2011 ലെ സെൻസസ് പ്രകാരം ഇന്ത്യയിലെ സ്ത്രീ-പുരുഷാനുപാതം 943 ആണ്.

ജനസംഖ്യാശാസ്ത്രജ്ഞരും സമൂഹശാസ്ത്രജ്ഞരും ഇന്ത്യയിൽ സ്ത്രീ-പുരുഷാനുപാതം കുറയുന്നതിന് പല കാരണങ്ങളും പറയുന്നുണ്ട്.

1. ആരോഗ്യപരമായ കാരണങ്ങൾ

ഗർഭധാരണം മൂലമുള്ള മാതൃമരണം: പ്രസവസമയത്ത് സ്ത്രീകളുടെ മരണസാധ്യത വർദ്ധിക്കുന്നത് ലിംഗാനുപാതത്തിലെ ഇടിവിന് ഭാഗികമായി കാരണമാകാം. അന്തർദ്ദേശീയ അളവുമായി താരതമ്യം ചെയ്യുമ്പോൾ മാതൃമരണനിരക്ക് കൂടുതലാണെങ്കിലും കുറയുന്നതായി കാണാം. പോഷകാഹാരം, പൊതുവിദ്യാഭ്യാസം, ബോധവൽക്കരണം, വൈദ്യസഹായം, വാർത്താവിനിമയരംഗം എന്നിവയിലുണ്ടായ പുരോഗതി മാതൃമരണനിരക്ക് ഗണ്യമായി കുറയ്ക്കുമെന്നാണ് കരുതപ്പെടുന്നത്.

2. പെൺകുട്ടികളോടുള്ള പെരുമാറ്റത്തിലുള്ള വ്യത്യാസങ്ങൾ

ശിശുലിംഗാനുപാതത്തിലെ താഴ്ച (Fall in the Child Sex Ratio)

ജനസംഖ്യാശാസ്ത്രജ്ഞരെയും സാമൂഹിക പ്രവർത്തകരെയും നയകർത്താക്കളെയും ഞെട്ടിച്ച ഒരു വസ്തുതയാണ് ശിശുലിംഗാനുപാതത്തിലെ താഴ്ച. 1961-ലാണ് പ്രായവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ലിംഗാനുപാതം കണക്കാക്കാൻ തുടങ്ങിയത്.

0-6 പ്രായവിഭാഗത്തിൽപ്പെട്ട കുട്ടികളുടെ അനുപാതമാണ് ശിശുലിംഗാനുപാതം. ശിശുലിംഗാനുപാതം താഴ്ന്നുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. 976-1961, 9964 - 1971, 962 - 1981, 945 - 1991, 927 - 2001, 919 - 2011. സംസ്ഥാനതലത്തിലുള്ള ശിശുലിംഗാനുപാതം കൂടുതൽ ആശങ്കാജനകമാണ്. ഒമ്പതോളം സംസ്ഥാനങ്ങളിലും ചില കേന്ദ്രഭരണപ്രദേശങ്ങളിലും ലിംഗാനുപാതം 900ത്തിന് താഴെയാണ്. ശിശുലിംഗാനുപാതം 800 ന് താഴെയുള്ള ഇന്ത്യയിലെ ഏക സംസ്ഥാനമാണ് ഹരിയാന (793). ഉയർന്ന ശിശുലിംഗാനുപാതമുള്ള സംസ്ഥാനമാണ് അരുണാചൽ പ്രദേശ് (972).

ശിശുലിംഗാനുപാതം കുറയുന്നതിനുള്ള കാരണങ്ങൾ (Reasons for the Decline in the Child Sex Ratio)

1. ശൈശവത്തിൽ പെൺകുട്ടികൾ നേരിടുന്ന കടുത്ത അവഗണന മരണനിരക്ക് വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു.
2. പെൺകുട്ടികൾ പിറക്കുന്നത് തടയുന്ന പെൺഭ്രൂണഹത്യ
3. പെൺശിശുഹത്യ/ മതത്തിന്റെയും സംസ്കാരത്തിന്റെയും മറവിൽ പെൺകുട്ടികളെ കൊല്ലുന്നു.

പെൺശിശുഹത്യ ഇന്ത്യയിൽ പല ഭാഗത്തും നടക്കുന്നുണ്ട്.

ഗർഭാവസ്ഥയിൽ ശിശുവിന്റെ ജനിതക തകരാറുകളും മറ്റും തിരിച്ചറിയുന്നതിനുവേണ്ടി വികസിപ്പിച്ചെടുത്ത സോണോഗ്രാം ലിംഗനിർണ്ണയം നടത്തി പെൺഭ്രൂണത്തെ നശിപ്പിക്കാൻ പലരും ദുരുപയോഗം ചെയ്യാറുണ്ട്. 1996-ൽ നിലവിൽ വന്ന Pre-Natal Diagnostic Techniques (Regulation and Prevention of Misuse) Act ഈ സമ്പ്രദായത്തെ നിർത്തലാക്കുന്നതിന് ഗവൺമെന്റ് കൊണ്ടുവന്ന നിയമമാണ്. 2003ൽ ആവശ്യമായ ഭേദഗതികളോടെ ഈ നിയമത്തെ കൂടുതൽ ശക്തിപ്പെടുത്തി.

2.7 സാക്ഷരത (Literacy)

വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനഘടകമാണ് സാക്ഷരത. സാക്ഷരത ശാക്തീകരണത്തിന്റെ ഒരു ഉപകരണമാണ്. സാക്ഷരത തൊഴിൽ സാധ്യത വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു. ജ്ഞാനസമ്പദ്വ്യവസ്ഥയിൽ സജീവമായി പങ്കെടുക്കാൻ ഇത് ജനങ്ങളെ സഹായിക്കുന്നു. സാക്ഷരത ജനങ്ങളിൽ ആരോഗ്യത്തെ കുറിച്ചുള്ള അവബോധം സൃഷ്ടിക്കുന്നു. ഇത് ജനങ്ങളെ സമൂഹത്തിന്റെ സാംസ്കാരിക സാമ്പത്തിക ക്ഷേമത്തിനുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ പങ്കാളിയാക്കുന്നു.

സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനുശേഷം ഇന്ത്യയിൽ സാക്ഷരതാ നിലവാരം ഗണ്യമായ തോതിൽ ഉയർന്നിട്ടുണ്ട്. ജനസംഖ്യയിലെ മൂന്നിൽ രണ്ട് ഭാഗവും ഇപ്പോൾ സാക്ഷരരാണ്. സാക്ഷരതാ നിരക്കിലുള്ള വർദ്ധനവ് നിലനിർത്തുന്നതിന് രാജ്യത്തിന് ജനസംഖ്യാവളർച്ചയുമായി പോരാടേണ്ടിവരുന്നു. ലിംഗം, പ്രദേശം, സാമൂഹിക വിഭാഗങ്ങൾ എന്നിവയ്ക്കനുസരിച്ച് സാക്ഷരത വ്യത്യാസപ്പെട്ടുകൊണ്ടിരിക്കും.

1. ലിംഗഭേദം (Gender)

സ്ത്രീകളുടെ സാക്ഷരതാ നിരക്ക് പുരുഷന്മാരുടെ സാക്ഷരതാ നിരക്കിനേക്കാൾ വളരെ താഴെയാണ് (2011 സെൻസസ്). 2011 ലെ സെൻസസ് പ്രകാരം സാക്ഷരതയിലുള്ള സ്ത്രീ-പുരുഷ അന്തരം 16.7 ആണ്. എന്നിരുന്നാലും സ്ത്രീ സാക്ഷരതാ നിരക്ക് ഇന്ന് വേഗത്തിൽ ഉയർന്നുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്.

2. പ്രദേശം (Region)

പ്രാദേശികമായ വ്യത്യാസങ്ങൾ സാക്ഷരതയിൽ വ്യത്യാസമുണ്ടാക്കുന്നു. കേരളം സമ്പൂർണ്ണ സാക്ഷരത നേടിയപ്പോൾ ബിഹാർ പോലെയുള്ള സംസ്ഥാനങ്ങൾ വളരെ പിന്നിലാണ്.

3. സാമൂഹിക വിഭാഗങ്ങൾ (Social Groups)

ചരിത്രപരമായി അവഗണന അനുഭവിക്കുന്ന പട്ടികജാതി-പട്ടികവർഗ്ഗ പിന്നോക്ക വിഭാഗങ്ങൾക്കിടയിൽ താഴ്ന്ന സാക്ഷരതാ നിരക്കാണ് ഉള്ളത്. ഈ വിഭാഗങ്ങൾക്കിടയിലെ സ്ത്രീ സാക്ഷരതാ വളരെ കുറവായിരിക്കും.

സാക്ഷരതാ നിരക്കിലുള്ള അസമത്വങ്ങൾ തലമുറകളായി അസമത്വം സൃഷ്ടിക്കുന്നു.

2.8 ഇന്ത്യൻ ജനസംഖ്യ: ഗ്രാമ-നഗര വ്യത്യാസങ്ങൾ (Indian Population: Rural-Urban Differences)

ഇന്ത്യൻ ജനസംഖ്യയുടെ ഭൂരിഭാഗവും താമസിക്കുന്നത് ഗ്രാമങ്ങളിലാണ്. 2011 ലെ സെൻസസ് പ്രകാരം ജനസംഖ്യയിലെ 68.8% വും ഗ്രാമങ്ങളിലും 31.2% നഗരപ്രദേശങ്ങളിലും ജീവിക്കുന്നു. എന്നിരുന്നാലും നഗരത്തിലെ ജനസംഖ്യ വർദ്ധിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന പ്രവണതയാണ് കണ്ടുവരുന്നത്. ആധുനിക വികസന പ്രക്രിയകൾ വ്യാവസായിക രീതിയുടെ നാഗരിക ജീവിത പ്രാധാന്യം വർദ്ധിപ്പിച്ചു. ഗതാഗത സേവനങ്ങൾ, ബിസിനസ്സ് സംരംഭങ്ങൾ, കരകൗശല നിർമ്മാണം എന്നീ കാര്യങ്ങളിൽ തൊഴിലുകളിൽ ഗ്രാമത്തിലെ ജനങ്ങൾ കൂടുതൽ ഏർപ്പെടാൻ തുടങ്ങി. ഗ്രാമങ്ങളിൽ താമസിച്ചു, നിത്യേന അടുത്തുള്ള നഗരങ്ങളിലേക്ക് യാത്രചെയ്ത് തൊഴിൽ ചെയ്യുന്ന രീതി സ്വീകരിച്ചു.

ഗ്രാമജനതയെ നഗരങ്ങളിലേക്ക് ആകർഷിപ്പിച്ച ഘടകങ്ങൾ (Factors which attract Rural People into Urban centres)

- (1) ബഹുജനമാധ്യമങ്ങളും വാർത്താ വിനിമയ മാർഗ്ഗങ്ങളും - നാഗരിക ജീവിതശൈലികളുടെയും ഉപഭോഗ രീതികളും ദൃശ്യബിംബങ്ങൾ മാധ്യമങ്ങൾ ഗ്രാമീണ മേഖലകളിൽ എത്തിത്തുടങ്ങി. ഇത് പുതിയ ഉപഭോഗങ്ങളും അഭിലാഷങ്ങളും ആശകളും ഗ്രാമീണരിലുണ്ടാക്കി.
- (2) ബഹുജനഗതാഗതവും ബഹുജന ആശയവിനിമയങ്ങളും ഗ്രാമ-നഗരപ്രദേശങ്ങളെ തമ്മിൽ അടുപ്പിച്ചു.
- (3) തൊഴിലവസരങ്ങൾ-ഗ്രാമങ്ങളിൽ തൊഴിൽ കണ്ടെത്താൻ സാധിക്കാത്തവർ നഗരങ്ങളിൽ തൊഴിൽ തേടിയെത്തുന്നു.
- (4) സാമൂഹിക കാരണങ്ങൾ : നഗരങ്ങൾ തെരഞ്ഞെടുക്കുന്നതിൽ പ്രത്യേകിച്ച് അപരിചിതത്വം സാമൂഹികകാരണങ്ങളിൽ ഒന്നാണ്. നഗരജീവിതത്തിൽ അപരിചിതരായി ഇടപഴകുന്നത് പിന്നോക്ക ജാതിവിഭാഗങ്ങൾക്ക് നേട്ടമാണ്. എല്ലാവർക്കും അവരുടെ ജാതിസ്വത്വം അറിയാ

വുന്ന ഗ്രാമത്തിൽ അവർ അനുഭവിച്ചേക്കാവുന്ന അപമാനത്തിൽ നിന്ന് ഇത് ഭാഗികമായ സംരക്ഷണം നൽകുന്നു. നഗരത്തിൽ താഴ്ന്ന പദവിയിലുള്ള തൊഴിലുകൾ എടുക്കുന്നതിനും അപരിചിതത്വം അവരെ സഹായിക്കുന്നു.

നഗരവൽക്കരണ പ്രക്രിയ അതിവേഗത്തിൽ നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. വൻനഗരങ്ങൾ/മെട്രോപോളിറ്റനുകൾ വളരെ വേഗത്തിൽ വളരുന്നു. ഇന്ത്യയിലെ 5161 പട്ടണങ്ങളിലും നഗരങ്ങളിലും 286 മില്യൺ ആളുകൾ ഇന്ന് ജീവിക്കുന്നുണ്ട്. മൂന്നിൽ രണ്ട് ഭാഗം നഗരജനസംഖ്യയും 27 വലിയ നഗരങ്ങളിലാണ് ജീവിക്കുന്നത്. ബഹുജനമായമങ്ങൾ ഇത്തരം നഗരങ്ങളിൽ ശ്രദ്ധ കൊടുക്കുന്നതിനാൽ ഇന്ത്യയുടെ പൊതുമുഖം ഗ്രാമങ്ങളേക്കാൾ കൂടുതൽ നാഗരികമായി കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. എന്നിരുന്നാലും രാഷ്ട്രീയാധികാരത്തിന്റെ നിർണ്ണായകമായ ശക്തികേന്ദ്രമാണ് ഗ്രാമപ്രദേശങ്ങൾ.

2.9 ഇന്ത്യയിലെ ജനസംഖ്യാ നയം (Population Policy in India)

ജനസംഖ്യാചലനാത്മകത ഒരു രാഷ്ട്രത്തിന്റെ വികസന പ്രതീക്ഷകളേയും ജനങ്ങളുടെ ആരോഗ്യത്തേയും ക്ഷേമത്തേയും നിർണ്ണായകമായി ബാധിക്കുന്നു. വികസനരാജ്യങ്ങളിൽ അമിതജനസംഖ്യാ വളർച്ച ഒരു പ്രശ്നമായി മാറിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. ഒരു ജനസംഖ്യാ നയം പ്രഖ്യാപിച്ച ആദ്യ രാജ്യം ഇന്ത്യയാണ് (1952). ഈ ജനസംഖ്യാ നയം കുടുംബാസൂത്രണ പദ്ധതികൾക്ക് ഊന്നൽ നൽകി.

വിശാല അർത്ഥത്തിലുള്ള ലക്ഷ്യം.

1. ജനസംഖ്യാവളർച്ചയും അതിന്റെ രീതിയും സാമൂഹികമായി യോജിച്ചതായി മാറ്റിയെടുക്കുക.
2. ജനന നിയന്ത്രണ രീതികളിലൂടെ ജനസംഖ്യാ വളർച്ചയുടെ നിരക്ക് കുറയ്ക്കുക.
3. പൊതുജനാരോഗ്യം വർദ്ധിപ്പിക്കുക
4. ജനസംഖ്യയെയും ആരോഗ്യപ്രശ്നങ്ങളെയും കുറിച്ച് പൊതുഅവബോധം വർദ്ധിപ്പിക്കുക.

1975-76 ലെ ദേശീയ അടിയന്തിരാവസ്ഥ കാലഘട്ടത്തിൽ കുടുംബാസൂത്രണ പദ്ധതിയ്ക്ക് ഒരു വലിയ തിരിച്ചടികൾ നേരിട്ടു. പ്രതിനിധി സഭയും ചർച്ചയും നിയമനടപടികളുമില്ലാതെ, പ്രത്യേക അജണ്ടയിലൂടെയും, നിയമങ്ങളിലൂടെയും ഈ കാലത്ത് ഭരണനിർവ്വഹണം നടത്തി. ജനസംഖ്യാ നിരക്ക് കുറയ്ക്കുന്നതിന് ഈ കാലഘട്ടത്തിൽ ഗവൺമെന്റ് ബലം പ്രയോഗിച്ച് കൂട്ട വന്ധ്യംകരണം നടപ്പിലാക്കി. ഈ പരിപാടിക്കെതിരെ വ്യാപകമായ എതിർപ്പ് ഉയർന്നിരുന്നു.

അടിയന്തിരാവസ്ഥയ്ക്കുശേഷം അധികാരത്തിൽ വന്ന പുതിയ സർക്കാർ (ജനതാ സർക്കാർ) ഈ പരിപാടി ഉപേക്ഷിച്ചു. അടിയന്തിരാവസ്ഥയ്ക്കുശേഷം ദേശീയ കുടുംബാസൂത്രണ പദ്ധതി ദേശീയ കുടുംബക്ഷേമ പദ്ധതി എന്നായി പുനർനാമകരണം ചെയ്തു. നിർബന്ധിത രീതി പിന്നീട് ഉപയോഗിച്ചിട്ടില്ല. ഇപ്പോൾ ഇതിന് സാമൂഹിക-ജനസംഖ്യാശാസ്ത്രപരമായ ലക്ഷ്യങ്ങളുണ്ട്.

3. സാമൂഹിക സ്ഥാപനങ്ങൾ: തുടർച്ചയും മാറ്റവും

SOCIAL INSTITUTIONS: CONTINUITY AND CHANGE

വ്യത്യസ്തരും പരസ്പര ബന്ധിതരുമായ പല തരത്തിലുമുള്ള വർഗ്ഗങ്ങളും സമുദായങ്ങളും ചേർന്നുണ്ടായ ഒരു സമൂഹമാണ് ജനസംഖ്യ. ഈ സമുദായങ്ങളെ നിലനിർത്തുന്നതും നിയന്ത്രിക്കുന്നതും സാമൂഹിക സ്ഥാപനങ്ങളും സാമൂഹിക ബന്ധങ്ങളുമാണ്.

ഇന്ത്യൻ സമൂഹത്തിന്റെ മുഖ്യ സാമൂഹികസ്ഥാപനങ്ങളാണ് ജാതി (Caste), ഗോത്രം (Tribe), കുടുംബവും ബന്ധുത്വവും (Family & Kinship).

3.1 ജാതിയും ജാതി വ്യവസ്ഥയും (Caste and the Caste System)

ആയിരക്കണക്കിന് വർഷങ്ങളായി ഇന്ത്യൻ ചരിത്രത്തിന്റെയും സംസ്കാരത്തിന്റെയും ഭാഗമായുള്ള ഒരു പുരാതന സാമൂഹികസ്ഥാപനമാണ് ജാതി. ജാതി ഇന്ത്യയുടെ ഭൂതകാലത്തിന്റേയും വർത്തമാനകാലത്തിന്റേയും ഭാഗമായ ഒരു സാമൂഹിക സ്ഥാപനമാണ്.

ജാതി ഭൂതകാലത്തിൽ (Caste in the Past)

ഇന്ത്യൻ ഉപഭൂഖണ്ഡമായി മാത്രം ചേർന്നുനിൽക്കുന്ന ഒരു സ്ഥാപനമാണ് ജാതി. ജാതി ഹൈന്ദവ സമൂഹത്തിന്റെ സവിശേഷതയാണെങ്കിലും ഹൈന്ദവേതര സമുദായങ്ങളായ മുസ്ലിംകൾ, ക്രിസ്ത്യാനികൾ എന്നിവർക്കിടയിലേക്കും അതു വ്യാപിച്ചിട്ടുണ്ട്. ശുദ്ധയിനം (Pure Breed) എന്നർത്ഥം വരുന്ന 'Casta' എന്ന പോർച്ചുഗീസ് വാക്കിൽ നിന്നാണ് 'Caste' എന്ന ഇംഗ്ലീഷ് പദം ഉരുത്തിരിഞ്ഞത്.

വർണ്ണം, ജാതി

ഇന്ത്യൻ ഭാഷകളിൽ (പ്രാചീന സംസ്കൃതത്തിൽ നിന്നു ഉത്ഭവിച്ച) 'വർണ്ണം, ജാതി,' എന്ന രണ്ടു പദങ്ങൾ കൊണ്ടാണ് ജാതി എന്ന വിശാലമായ സാമൂഹികക്രമീകരണത്തെ സൂചിപ്പിച്ചുപോരുന്നത്. ബ്രാഹ്മണർ, ക്ഷത്രിയർ, വൈശ്യർ, ശൂദ്രർ എന്നിങ്ങനെയുള്ള ചതുർവേദ വിഭജനത്തിനാണ് നിറം എന്ന അർത്ഥം വരുന്ന വർണ്ണം എന്ന പേര് നൽകിയിരുന്നത്.

പുറംജാതികൾ, അന്യനാട്ടുകാർ, അടിമകൾ, കീഴടക്കപ്പെട്ട ജനത തുടങ്ങിയവർ ഉൾപ്പെട്ട സമൂഹത്തിലെ വലിയൊരു വിഭാഗം ഈ വർണ്ണവ്യവസ്ഥയിൽ ഉൾപ്പെട്ടിരുന്നില്ല. വർണ്ണവ്യവസ്ഥയിൽനിന്ന് ഒഴിവാക്കപ്പെട്ടിരുന്ന ഈ വിഭാഗങ്ങളെ പഞ്ചമർ/അഞ്ചാം വിഭാഗം (Panchamas/ Fifth Category) എന്നു വിളിക്കാറുണ്ട്.

ഇന്ത്യൻ ഭാഷകളിൽ ജാതി എന്ന സ്ഥാപനത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നതിനാണ് ഈ പദം ഉപയോഗിക്കുന്നത്. വർണ്ണം വിശാലമായ ഇന്ത്യയിൽ മൊത്തത്തിലുള്ള വർഗ്ഗീകരണമായാണ് പണ്ഡിതർ വ്യാഖ്യാനിക്കുന്നത്. അതേസമയം ജാതി ഓരോ പ്രദേശത്തും നൂറുകണക്കിനോ ആയിരക്കണക്കിനോ ജാതി-ഉപജാതികളായി വിഭജിക്കപ്പെട്ട ഒരു സങ്കീർണ്ണവ്യവസ്ഥയാണ്.

ജാതിവ്യവസ്ഥയുടെ പഴക്കത്തെക്കുറിച്ച് വ്യത്യസ്തമായ അഭിപ്രായങ്ങളുണ്ട്. ചതുർവർണ്ണ വിഭജനം നിലവിൽ വന്നത് ഏതാണ്ട് 3000 വർഷങ്ങൾക്കുമുമ്പാണെന്ന് പൊതുവായി അംഗീകരിക്കപ്പെട്ടതാണ്. എന്നാൽ ജാതി വ്യവസ്ഥ വ്യത്യസ്ത കാലങ്ങളിൽ വ്യത്യസ്ത രീതിയിലാണ് നിലനിന്നിരുന്നത്. പൂർവ്വവേദ കാലത്തിന്റെ അന്ത്യഘട്ടത്തിലാണ് (ബി. സി. 900-500) ജാതി വ്യവസ്ഥ ഉത്ഭവിച്ചത്. അക്കാലത്ത് ജാതിവ്യവസ്ഥ 4 വിഭാഗങ്ങൾ മാത്രമടങ്ങിയ ഒരു വർണ്ണവ്യവസ്ഥ തന്നെയായിരുന്നു. ഈ വിഭജനങ്ങൾ അത്ര വിപുലമോ കർക്കശമോ ആയിരുന്നില്ല. അവ ജന്മത്താൽ നിർണ്ണയിക്കപ്പെട്ടവയായിരുന്നില്ല. ഒരു വിഭാഗത്തിൽ നിന്ന് മറ്റൊന്നിലേക്ക് മാറ്റം സാധാരണമായിരുന്നു. പിൽക്കാല വേദകാലഘട്ടത്തിൽ ജാതി ഒരു ദൃഢമായ ഒരു സ്ഥാപനമായിത്തീർന്നു.

ജാതിയുടെ എടുത്തു പറയപ്പെടുന്ന സവിശേഷതകൾ താഴെ പറയുന്നവയാണ്.

- (1) ജനനമാണ് ജാതി തീരുമാനിക്കുന്നത്.
- (2) ജാതിയിലെ അംഗത്വം കർശനമായ വിവാഹത്തെക്കുറിച്ച് നിയമങ്ങൾ അടങ്ങിയതാണ്. (സ്വഗണവിവാഹം)
- (3) ജാതിവ്യവസ്ഥ ആഹാരത്തെക്കുറിച്ചും പങ്കുവയ്ക്കലിനെ കുറിച്ചുമുള്ള നിയമങ്ങൾ അടങ്ങിയതാണ്
- (4) ജാതിവ്യവസ്ഥ സമൂഹത്തിന് സ്ഥാനത്തിന്റെയും പദവിയുടെയും അടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള വ്യക്തമായ ക്രമീകരണമാണ്.
- (5) ജാതിക്കകത്ത് ഉപവിഭാഗങ്ങളുണ്ട്

(6) ജാതികൾ പരമ്പരാഗത തൊഴിലുകളുമായി ബന്ധിതമാണ്.

ഈ സവിശേഷതകൾ പുരാതന വിശുദ്ധഗ്രന്ഥങ്ങൾ അനുശാസിക്കുന്ന നിയമങ്ങളാണ്. ജാതി അനുശാസനങ്ങളിൽ ഭൂരിഭാഗവും പലതരത്തിലുള്ള വിലക്കുകളോ നിയന്ത്രണങ്ങളോ ആയിരുന്നു. ജാതി ഒരു അസമമായ സ്ഥാപനമായിരുന്നു എന്ന് ചരിത്രത്തെളിവുകളിൽ നിന്നും വ്യക്തമാണ്. ചില ജാതികൾ ജാതിവ്യവസ്ഥയിൽ നിന്ന് വലിയ നേട്ടമുണ്ടാക്കിയപ്പോൾ മറ്റുള്ളവർ ജീവിതാന്ത്യം വരെ തൊഴിൽ ചെയ്യാനും കീഴ്പ്പെട്ടു ജീവിക്കാനും വിധിക്കപ്പെട്ടു.

സൈദ്ധാന്തികമായി ജാതി വ്യവസ്ഥ രണ്ട് തരത്തിലുള്ള തത്വങ്ങളുടെ ഒരു സങ്കലനമാണ്.

(1) വ്യത്യസ്തത അകൽച്ച (Difference and Separation)

(2) ആകമാനത, അധികാര ശ്രേണി (Wholism and Hierarchy)

ജാതികൾ തമ്മിലുള്ള ഇടപഴകൽ തടയുകയെന്ന ലക്ഷ്യത്തോടെയാണ് ജാതിയുടെ മിക്കപ്രാമാണിക നിയമങ്ങളും രൂപകൽപന ചെയ്യപ്പെട്ടത്.

വ്യത്യസ്തവും വേർപെട്ടതുമായ ജാതികൾക്ക് ഒറ്റപ്പെട്ട് നിൽക്കുവാൻ കഴിയുകയില്ല. മൊത്തം സമൂഹത്തിന്റെ ഒരുഭാഗമായി മാത്രമേ ജാതികൾക്ക് നിലനിൽക്കാൻ കഴിയുകയുള്ളൂ.

ജാതി ശ്രേണിയിലെ ജാതികളുടെ ക്രമീകരണത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനം - ശുദ്ധം - അശുദ്ധം സങ്കൽപമാണ്. ആചാരപരമായി ശുദ്ധമെന്ന് കണക്കാക്കപ്പെടുന്ന ജാതികൾക്ക് ഉന്നതമായ സ്ഥാനമുണ്ട്. അശുദ്ധമായി കണക്കാക്കപ്പെടുന്ന ജാതികൾക്ക് താഴ്ന്ന സ്ഥാനവും ഉണ്ടായിരുന്നു. ജാതിയിൽ ചലനാത്മകത അനുവദനീയമല്ല.

കൊളോണിയൽ വാഴ്ചയും ജാതിയും (Colonialism and Caste)

കൊളോണിയൽ കാലഘട്ടത്തിൽ ജാതി എന്ന സാമൂഹിക സ്ഥാപനം നിരവധി മാറ്റങ്ങൾക്കു വിധേയമായി. രാജ്യത്തെ കാര്യക്ഷമമായി ഭരിക്കുന്നതിന്റെ ഭാഗമായി ബ്രിട്ടീഷ് ഭരണകർത്താക്കൾ ജാതിയുടെ സങ്കീർണ്ണതകളെക്കുറിച്ച് പഠനം ആരംഭിച്ചു. 1901 ൽ സെൻസസ് കമ്മീഷണർ ആയിരുന്ന ഹെർബർട്ട് റിസ്ട്രിയുടെ നേതൃത്വത്തിൽ നടന്ന സെൻസസിൽ, ജാതിയുടെ സാമൂഹിക ശ്രേണിയെ അടിസ്ഥാനമാക്കി വിവരങ്ങൾ ശേഖരിച്ചു. ഈ പരിശ്രമം ജാതിയെക്കുറിച്ചുള്ള സാമൂഹികവീക്ഷണത്തിൽ വലിയ സ്വാധീനം ചെലുത്തി. വിവിധ ജാതികളുടെ പ്രതിനിധികൾ അവരുടെ ജാതികൾക്ക് സാമൂഹിക ശ്രേണിയിൽ ഉയർന്ന സ്ഥാനം അവകാശപ്പെട്ട് നിവേദനങ്ങൾ സമർപ്പിച്ചു.

തങ്ങളുടെ അവകാശവാദം തെളിയിക്കുന്നതിന് ചരിത്രവും വിശുദ്ധ ഗ്രന്ഥ തെളിവുകളും സഹിതം സെൻസസ് കമ്മീഷണർക്ക് സമർപ്പിച്ചു. ജാതികളുടെ എണ്ണം തിട്ടപ്പെടുത്താനും പദവി ഔദ്യോഗികമായി രേഖപ്പെടുത്താനുമുള്ള ശ്രമങ്ങൾ, ജാതി എന്ന് സ്ഥാപനത്തെ തന്നെ മാറ്റിമറിച്ചു.

ബ്രിട്ടീഷ് ഗവൺമെന്റ് നടപ്പിലാക്കിയ ഭൂനികുതി വ്യവസ്ഥകൾ ഉന്നതജാതികളുടെ പരമ്പരാഗത ജാതി അടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള അവകാശങ്ങൾക്ക് നിയമപരമായ അംഗീകാരം നൽകി. ഇതോടെ ഈ ഉന്നതജാതികൾ ഭൂവുടമകളായിത്തീർന്നു. ജലസേചനപദ്ധതികൾ (പഞ്ചാബിലെപ്പോലെ) പോലുള്ള വൻകിടപദ്ധതികൾ നടപ്പിലാക്കിയപ്പോൾ അതോടൊപ്പം ജനങ്ങളെ കൊണ്ടുവന്ന് പാർപ്പിക്കാനുള്ള ശ്രമങ്ങളും നടന്നു. അതിനൊരു ജാതീയമാനമുണ്ടായിരുന്നു. കൊളോണിയൽ കാലഘട്ടത്തിന്റെ അന്ത്യത്തിൽ അധസ്ഥിത വർഗ്ഗങ്ങളുടെ ക്ഷേമത്തിനായുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങളിലും ഗവൺമെന്റ് താല്പര്യമെടുത്തു.

1935 ൽ ഇന്ത്യ ഗവൺമെന്റ് നിയമം (Govt. of India Act 1935) പാസ്സാക്കുകയും ജാതികളുടെയും ഗോത്രങ്ങളുടെയും ഒരു പട്ടിക തയ്യാറാക്കുകയും ഈ പട്ടികയിൽപ്പെട്ട ജാതികൾക്കും ഗോത്രങ്ങൾക്കും നിയമപരമായ അംഗീകാരം നൽകുകയും സവിശേഷ പരിഗണന നൽകുകയും ചെയ്തു.

ജാതി വർത്തമാന കാലത്ത് (Caste in the Present)

അധഃസ്ഥിത വർഗ്ഗങ്ങളെ, പ്രത്യേകിച്ച് അയിത്ത ജാതിക്കാരെ സംഘടിപ്പിക്കാനുള്ള ശ്രമങ്ങൾ 19-ാം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിൽ തന്നെ ആരംഭിച്ചിരുന്നു. പശ്ചിമേന്ത്യയിലെ ജ്യോതിബാ ഫുലെയും ബാബാ സാഹിബ് അംബേദ്കറും ദക്ഷിണേന്ത്യയിലെ അയ്യങ്കാളിയും ശ്രീനാരായണഗുരുവും വിവിധ പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ നയിച്ചു. ഇയോദിദാസും പെരിയാറും (ഇ.വി.രാമസ്വാമി നായ്ക്കർ) മഹാത്മാഗാന്ധിയും അംബേദ്കറും തൊട്ടുകൂടായ്മക്കെതിരെയുള്ള പോരാട്ടങ്ങൾ 1920-കൾ മുതൽ സംഘടിപ്പിക്കാൻ തുടങ്ങിയിരുന്നു. അയിത്ത വിരുദ്ധ പരിപാടികൾ കോൺഗ്രസ് അജണ്ടയിലെ ഒരു പ്രധാന ഭാഗമായിരുന്നു. ഒപ്പം ഭൂവുടമകളായ ഉന്നതജാതിക്കാരുടെ താൽപര്യങ്ങളും അവർ പരിഗണിച്ചിരുന്നു.

സ്വാതന്ത്ര്യാനന്തര ഇന്ത്യൻ ഭരണകൂടം ഈ വൈരുദ്ധ്യങ്ങളെ ഏറ്റെടുക്കുകയും പ്രതിഫലിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഒരു ഭാഗത്ത് ജാതി ഇല്ലാതാക്കുന്നതിനുവേണ്ടി രാഷ്ട്രം പ്രതിജ്ഞാബദ്ധമാവുകയും ഭരണഘടനയിൽ വ്യക്തമായി എഴുതിവെക്കുകയും ചെയ്തു. പക്ഷേ ജാതിക്കെതിരെ അന്ധമായി പ്രവർത്തിച്ചാൽ ജാതിയെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള ആനുകൂല്യങ്ങൾ നശിപ്പിക്കപ്പെടുമെന്ന് രാഷ്ട്രം ഭയപ്പെടുകയും ചെയ്തു. ഉന്നത ജാതിക്കാർക്കും കീഴ്ജാതിക്കാർക്കും ഇടയിലുള്ള സാമ്പത്തിക-വിദ്യാഭ്യാസപരമായ അസമത്വം രൂക്ഷമായിരുന്നു. ഈ വസ്തുതയെ വേണ്ടവിധം കൈകാര്യം ചെയ്യാനുള്ള പരിശ്രമങ്ങളൊന്നും സ്വാതന്ത്ര്യാനന്തര രാഷ്ട്രത്തിന്റെ ഭാഗത്തുനിന്നും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല.

വ്യവസായവൽക്കരണം, നഗരവൽക്കരണം, ആധുനിക വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ വ്യാപനം തുടങ്ങിയ ഘടകങ്ങൾ സ്വാതന്ത്ര്യാനന്തര ഇന്ത്യയിൽ ജാതിവ്യവസ്ഥയിൽ വലിയ മാറ്റങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുകയുണ്ടായി. വ്യവസായവൽക്കരണം - ആധുനിക വ്യവസായങ്ങൾ ജാതിപരമായ നിയമങ്ങൾ ബാധകമല്ലാത്ത രീതിയിൽ പുതിയ തൊഴിലവസരങ്ങൾ സൃഷ്ടിച്ചു.

നഗരത്തിലെ കൂട്ടുജീവിത സാഹചര്യങ്ങളിൽ ജാതീയമായ ആചാരങ്ങൾക്കനുസരിച്ചുള്ള ജീവിതം അസാധ്യമായിത്തീർന്നു. നഗരങ്ങളിൽ വിവിധ ജാതികളിൽപ്പെട്ടവർക്ക് ഇടപഴകി ജീവിക്കേണ്ടിവന്നു. ആധുനിക വിദ്യാഭ്യാസം ലഭിച്ച ഇന്ത്യക്കാർ ഉദാര ആശയങ്ങളായ വ്യക്തിവാദം (Individualism), അർഹതവാദം (Meritocracy) എന്നിവയിൽ ആകൃഷ്ടരായി കടുത്ത ജാതി ആചാരങ്ങൾ ഉപേക്ഷിക്കാൻ തുടങ്ങി. ജാതി അതിന്റെ കരുത്ത് തെളിയിച്ചത് സാമ്പത്തിക - ഗാർഹിക മണ്ഡലങ്ങളിലാണ്.

ആധുനികവൽക്കരണവും മറ്റും സ്വഗണവിവാഹത്തെ ബാധിച്ചിരുന്നില്ല. മിശ്രവിവാഹങ്ങളുടെ എണ്ണം വർദ്ധിച്ചിരുന്നെങ്കിലും, അവ നടക്കുന്നത് ജാതിയുടെ അതിരുകൾക്കുള്ളിൽ തന്നെയാണ്. ഒരേ സാമൂഹിക സാമ്പത്തിക പദവിയിലുള്ള ജാതി വിഭാഗങ്ങൾ തമ്മിൽ വിവാഹബന്ധങ്ങൾ ഉണ്ടാകാറുണ്ട്.

ഏറ്റവും പ്രധാന മാറ്റങ്ങൾ സംഭവിച്ചത് രാഷ്ട്രീയമണ്ഡലത്തിലാണ്. 1980 കൾ മുതൽ ജാതിയെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള രാഷ്ട്രീയ പാർട്ടികളും ഉയർന്നുവരാൻ തുടങ്ങി. ആദ്യകാല തെരെഞ്ഞെടുപ്പുകളിൽ ജാതീയ ഐക്യങ്ങൾ തെരെഞ്ഞെടുപ്പ് വിജയത്തിൽ നിർണ്ണായകമായിരുന്നു.

സംസ്കൃതവൽക്കരണം, പ്രബലജാതി (Sanskritisation, Dominant Caste)

ജാതിയുടെ മാറ്റത്തിന്റെ പ്രക്രിയകളെക്കുറിച്ച് മനസ്സിലാക്കുന്നതിന് സമൂഹശാസ്ത്രജ്ഞരും നരവംശശാസ്ത്രജ്ഞരും ധാരാളം പുതിയ സങ്കല്പനങ്ങൾ നിർമ്മിക്കുകയുണ്ടായി. എം. എൻ. ശ്രീനിവാസ് അവതരിപ്പിച്ച സംസ്കൃതവൽക്കരണം, പ്രബലജാതി എന്നീ സങ്കല്പനങ്ങൾ വ്യാപകമായി ചർച്ച ചെയ്യപ്പെടുകയും വിമർശിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തു.

സംസ്കൃതവൽക്കരണം (Sanskritisation)

ഇടത്തരം ജാതിയിലെ / കീഴ്ജാതിയിലെ അംഗങ്ങൾ അവരുടെ സാമൂഹികപദവി ഉയർത്തുന്നതിനായി മേൽജാതിക്കാരുടെ ആചാരങ്ങളും ജീവിതരീതികളും സാമൂഹിക സമ്പ്രദായങ്ങളും സ്വീകരി

ക്കുന്ന പ്രക്രിയ. വളരെ പഴക്കമുള്ള ഈ പ്രതിഭാസം കൊളോണിയൽ കാലഘട്ടത്തിനു മുമ്പുതന്നെ ഇന്ത്യയിൽ നിലനിന്നിരുന്നുവെങ്കിലും സമീപകാലത്താണ് അത് ശക്തിയാർജ്ജിച്ചത്.

ബ്രാഹ്മണ-ക്ഷത്രിയ ജാതികളുടെ മാതൃകകളാണ് മിക്കപ്പോഴും അനുകരിക്കപ്പെട്ടിരുന്നത്. സംസ്കൃതവൽക്കരണത്തിന്റെ ഫലമായി ആ പ്രക്രിയയ്ക്ക് ശ്രമിച്ച ജാതികളുടെ സാമ്പത്തിക പദവിയിലും ഉയർച്ചയുണ്ടായി.

പ്രബലജാതി (Dominant Caste)

സ്വാതന്ത്ര്യാനന്തരം നടപ്പിലാക്കിയ ഭൂപരിഷ്കരണങ്ങളിലൂടെ ഭൂവുടമസ്ഥാവകാശം ലഭിച്ചവലിയ ജനസംഖ്യയുള്ള ഇടത്തരം ജാതികളാണ് പ്രബലജാതി. ഭൂപരിഷ്കരണ നിയമങ്ങൾ ഉന്നതജാതിക്കാരായ വൻകിട ജന്മികളുടെ ഭൂവുടമസ്ഥാവകാശം എടുത്തുകളഞ്ഞു. അവർ പാട്ടം അവകാശപ്പെടുക എന്നതൊഴികെ കാർഷിക സമ്പദ്വ്യവസ്ഥയിൽ യാതൊരു പങ്കും വഹിച്ചിരുന്നില്ല. ഇവർ സ്ഥലത്തില്ലാത്ത ഭൂവുടമകൾ എന്ന പേരിൽ അറിയപ്പെട്ടു. അവർ ഗ്രാമങ്ങളിൽ താമസിച്ചിരുന്നില്ല. നഗരങ്ങളിലും പട്ടണങ്ങളിലുമാണ് കേന്ദ്രീകരിച്ചിരുന്നത്. പുതുതായി ഉടമസ്ഥാവകാശം ലഭിച്ച ഇടത്തരം ജാതികൾ കർഷകരായിരുന്നില്ല. അവർ കൃഷിയുടെ നടത്തിപ്പുകാരായിരുന്നു. അവർ കീഴ്ജാതിക്കാരുടെ അധ്വാനത്തെയാണ് ആശ്രയിച്ചിരുന്നത്. ഭൂവുടമസ്ഥാവകാശം ലഭിച്ചതോടെ അവർക്ക് ഗണ്യമായ സാമ്പത്തികാധികാരം കൈവന്നു. അവരുടെ സംഖ്യാബലം അവർക്ക് രാഷ്ട്രീയാധികാരവും നേടിക്കൊടുത്തു. ഈ ഇടത്തരം ജാതികൾ പ്രബലജാതികളായി മാറുകയും പ്രാദേശിക രാഷ്ട്രീയത്തിലും കാർഷിക സമ്പദ്വ്യവസ്ഥയിലും നിർണായക പങ്കു വഹിക്കുകയും ചെയ്തു.

പ്രബലജാതി - ഉദാ:-

- (1) ബിഹാറിലെയും ഉത്തർപ്രദേശിലെയും യാദവൻമാർ.
- (2) കർണ്ണാടകയിലെ വൊക്കലിംഗന്മാർ
- (3) ആന്ധ്രാപ്രദേശിലെ റെഡ്ഡിമാരും ചമ്മന്മാരും
- (4) മഹാരാഷ്ട്രയിലെ മറാഠികൾ
- (5) പഞ്ചാബ്, ഹരിയാന, പടിഞ്ഞാറെ ഉത്തർ പ്രദേശ് എന്നിവിടങ്ങളിലെ ജാട്ടുകൾ.
- (6) ഗുജറാത്തിലെ പട്ടിദാർമാർ

വർത്തമാനകാലത്തെ ജാതിവ്യവസ്ഥയിൽ വിപരീതസ്വഭാവമുള്ള ചില മാറ്റങ്ങൾ സംഭവിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഉന്നതജാതികളും നഗരങ്ങളിലെ മധ്യ-ഉപരിവർഗ്ഗവും സ്വാതന്ത്ര്യാനന്തര കാലഘട്ടത്തിലെ വികസന നയങ്ങളിൽ നിന്ന് കൂടുതൽ നേട്ടങ്ങൾ കൈവരിച്ചു. ജീവിത വിജയം നേടാൻ അവർക്ക് ജാതിയുടെ സഹായം ആവശ്യമായിരുന്നില്ല. പട്ടികജാതി-പട്ടികവർഗ്ഗങ്ങൾ, പിന്നോക്ക ജാതി എന്നിവർക്ക് ജാതി പ്രധാനവും ദൃശ്യവുമായിത്തീർന്നു. അവർക്ക് വിദ്യാഭ്യാസ-സാമൂഹിക മൂലധനങ്ങൾ പൂർവികമായി ലഭിച്ചിരുന്നില്ല. പലതരത്തിലുള്ള വിവേചനങ്ങളും അവർക്ക് സഹിക്കേണ്ടി വന്നു. രാഷ്ട്രം നടപ്പിലാക്കിയ സംവരണവും വിവേചനങ്ങളിൽനിന്ന് പരിരക്ഷയേകുന്ന മറ്റു നിയമങ്ങളുമാണ് അവരുടെ രക്ഷാമാർഗ്ഗങ്ങൾ.

3.2 ഗോത്രസമുദായങ്ങൾ (Tribal Communities)

ഗോത്ര സമുദായങ്ങൾ ഇന്ത്യൻ ഉപഭൂഖണ്ഡത്തിലെ ഏറ്റവും പഴക്കമുള്ള സമുദായങ്ങളാണ്. ഇന്ത്യയിലെ ഗോത്രങ്ങളെ പൊതുവായി നിർവ്വചിക്കുന്നത് അവർ എന്തൊക്കെ ആയിരുന്നില്ല എന്നതിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിലാണ്. ഗോത്ര സമുദായങ്ങൾക്ക് ഒരു ലിഖിത ഗ്രന്ഥത്തോടുകൂടിയ മതമോ, രാഷ്ട്രമോ, രാഷ്ട്രീയ സംവിധാനമോ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. അവർക്കിടയിൽ തീർപ്പാക്കിയ വർഗ്ഗ വിഭജനങ്ങൾ നിലനിന്നിരുന്നില്ല. അവർക്ക് ജാതിയുണ്ടായിരുന്നില്ല. അവർ ഹിന്ദുക്കളോ കർഷകരോ ആയിരുന്നില്ല. ഗോത്രം എന്ന പദം കൊളോണിയൽ ഗവൺമെന്റ് ഉപയോഗിച്ചത് ഭരണപരമായ സൗകര്യത്തിനായിരുന്നു.

ഗോത്രസമൂഹങ്ങളുടെ വർഗ്ഗീകരണം (Classification of Tribal Societies)

ഗോത്രങ്ങളെ സ്ഥിരവും ആർജ്ജിതവുമായ സവിശേഷതകളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ വർഗ്ഗീകരിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്.

I. സ്ഥിര സവിശേഷതകൾ (Permanent Traits)

(1) പ്രദേശം, (2) ഭാഷ, (3) ഭൗതിക സ്വഭാവങ്ങൾ (4) പാരിസ്ഥിതിക വാസസ്ഥലം

(1) പ്രദേശം (Region)

ഗോത്രജനതയിൽ 85% മധ്യഭാരതത്തിലാണ് ജീവിക്കുന്നത്.

11% വടക്കുകിഴക്കൻ സംസ്ഥാനങ്ങളിൽ, 3% അധികം ഇന്ത്യയുടെ മറ്റ് പല ഭാഗങ്ങളിലും.

ഗോത്രജനസംഖ്യ സംസ്ഥാന അടിസ്ഥാനത്തിൽ പരിശോധിച്ചാൽ ഏറ്റവും കൂടുതൽ കാണപ്പെടുന്നത് വടക്കുകിഴക്കൻ സംസ്ഥാനങ്ങളിൽ ആസ്സാം - 30%, അരുണാചൽ പ്രദേശ്, മേഘാലയ, മിസോറാം, നാഗാലാൻഡ് - 60% - 95%. രാജ്യത്തിന്റെ അവശേഷിക്കുന്ന ഭാഗങ്ങളിൽ ഗോത്രജനസംഖ്യ വളരെ ചെറുതാണ്. ഒറീസ്സ, മധ്യപ്രദേശ് എന്നിവയൊഴികെ എല്ലാം സംസ്ഥാനങ്ങളിലും ഗോത്രജനസംഖ്യ 12%ത്തിൽ കുറവാണ്.

2. ഭാഷ (Language)

ഭാഷയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഗോത്രങ്ങളെ 4 വിഭാഗങ്ങളായി തരം തിരിച്ചിട്ടുണ്ട്.

(1) ഇന്ഡോ-ആര്യൻ (2) ദ്രാവിഡം (3) ആസ്ത്രിക് (4) ടിബറ്റോ-ബർമ്മൻ

ഗോത്രങ്ങളിൽ 1 ശതമാനം ഇന്ഡോ-ആര്യനും, 3 ശതമാനം ദ്രാവിഡ ഭാഷകളും സംസാരിക്കുന്നു. ഇതിൽ ഇന്ഡോ-ആര്യനും, ദ്രാവിഡവും ഇന്ത്യയിൽ മറ്റു ജനങ്ങളും സംസാരിക്കുന്നുണ്ട്.

ആസ്ത്രിക് ഭാഷ സംസാരിക്കുന്നവരിൽ നൂറു ശതമാനവും ഗോത്രജനതയാണ്, ടിബറ്റോ-ബർമ്മൻ ഭാഷ സംസാരിക്കുന്നവരിൽ 80% വും ഗോത്രജനതയാണ്.

3. ഭൗതിക സ്വഭാവങ്ങൾ (Physical Characteristics)

ഭൗതിക-വംശീയ സവിശേഷതകളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഗോത്രവർഗ്ഗക്കാരെ 5 ആയി തരം തിരിച്ചിട്ടുണ്ട്.

(1) നെഗ്രിറ്റോ, (2) ആസ്ത്രിക്ലോയിഡ്, (3) മംഗളോയിഡ്, (4) ദ്രാവിഡം (5) ആര്യൻ

ദ്രാവിഡവും ആര്യനും ഇന്ത്യയിലെ ബാക്കി ജനത പങ്കുവെയ്ക്കുന്നുണ്ട്.

4. പാരിസ്ഥിതിക വാസസ്ഥലം (Ecological Habitat)

കുന്നുകൾ, വനങ്ങൾ, ഗ്രാമീണ സമതലങ്ങൾ, നഗരങ്ങളിലെ വ്യവസായിക മേഖലകൾ.

വലിപ്പത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഗോത്രങ്ങൾ തമ്മിൽ വലിയ അന്തരമുണ്ട്. ഏകദേശം 7 മില്യൺ അംഗങ്ങളുള്ള വലിയ ഗോത്രങ്ങൾ മുതൽ ആന്തമാൽ ദ്വീപിലെ പോലെ 100-ൽ താഴെ അംഗങ്ങളുള്ള ഗോത്രങ്ങളുമുണ്ട്. വലിയ ഗോത്രങ്ങൾ-ഗോണ്ഡ്, ഭിൽ, സാന്താൾ, ഒറാവോൻ, മീന, ബോഡോസ്, മുണ്ട. 2011-ലെ സെൻസസ് പ്രകാരം 8.6% ആണ് ഗോത്ര ജനസംഖ്യ (104 മില്യൺ).

II. ആർജ്ജിത സവിശേഷതകൾ (Acquired Traits)

ഗോത്രവർഗ്ഗക്കാരുടെ ആർജ്ജിത സവിശേഷതകളെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള വർഗ്ഗീകരണം 2 മാനദണ്ഡങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ചാണ്.

1. ഉപജീവനമാർഗ്ഗങ്ങൾ, 2. ഹൈന്ദവസമൂഹത്തിലേക്കുള്ള സംയോജനം.

1. ഉപജീവനമാർഗ്ഗം (Mode of Livelihood)

ഉപജീവനമാർഗ്ഗത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഗോത്രങ്ങളെ മീൻപിടിത്തക്കാർ, ഭക്ഷണം ശേഖരിക്കുന്നവർ, നായാട്ടുകാർ, മാറ്റ കൃഷിക്കാർ, കർഷകർ, തോട്ടപ്പണിക്കാർ, വ്യാവസായിക തൊഴിലാളികൾ എന്നിങ്ങനെ തരം തിരിക്കാം.

2. ഹൈന്ദവ സമൂഹത്തിലേക്കുള്ള സംയോജനം (The Incorporation into Hindu Society)

ഹൈന്ദവ സമൂഹത്തിലേക്കുള്ള സംയോജനമാണ് ഗോത്രജനതയെ വർഗ്ഗീകരിക്കാനുള്ള മുഖ്യ മാനദണ്ഡമായി സമൂഹശാസ്ത്രത്തിലും രാഷ്ട്രീയത്തിലും പൊതുക്കാര്യങ്ങളിലും ഉപയോഗിക്കുന്നത്. ഹൈന്ദവസമൂഹത്തിലേക്കുള്ള ഗോത്രങ്ങളുടെ സ്വാംശീകരണത്തെ ഗോത്രങ്ങളുടെ വീക്ഷണത്തിലും ഹൈന്ദവ മുഖ്യധാരാവിക്ഷണത്തിലും വിലയിരുത്താം. ഗോത്രങ്ങളുടെ വീക്ഷണത്തിൽ ഹൈന്ദവസമൂഹത്തോടുള്ള മനോഭാവമാണ് പ്രധാന മാനദണ്ഡം. അവരിൽ ഹിന്ദുമതത്തോട് ചായ്വുള്ളവരും അതിനെ എതിർക്കുന്നവരുമുണ്ട്. സാമൂഹികസ്ഥാനത്തെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയാണ് ഗോത്രങ്ങളെ കുറിച്ചുള്ള മുഖ്യധാരാവിക്ഷണം രൂപപ്പെടുത്തിക്കുന്നത്. ചില ഗോത്രങ്ങൾക്ക് ഉയർന്ന പദവിയും ഭൂരിഭാഗത്തിന് പൊതുവെ താഴ്ന്ന പദവിയുമാണ് നൽകപ്പെട്ടിരുന്നത്.

ഗോത്രം: ഒരു സങ്കല്പനത്തിന്റെ കാലഗതി (Tribe: The Career of a Concept)

1960 കളിൽ ഗോത്രം എന്ന സങ്കല്പത്തെക്കുറിച്ച് പണ്ഡിതന്മാർക്കിടയിൽ ഒരു സംവാദമുണ്ടായി. ഗോത്രം ജാതിയധിഷ്ഠിതമായ കർഷക സമൂഹത്തിന്റെ തുടർച്ചയാണെന്ന് ഒരു വിഭാഗം പണ്ഡിതന്മാർ വാദിച്ചു. ഗോത്രങ്ങൾ ജാതികളിൽ നിന്ന് പൂർണ്ണമായും വ്യത്യസ്തമായ സമുദായമാണെന്ന് മറ്റൊരു വിഭാഗം പണ്ഡിതന്മാർ വാദിച്ചു.

1970 കളോടെ ഗോത്രങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള എല്ലാ പ്രധാന നിർവ്വചനങ്ങളും തെറ്റാണെന്ന് കണ്ടുതുടങ്ങി. ജനസംഖ്യ, ഒറ്റപ്പെടൽ, മതം, ഉപജീവനമാർഗ്ഗം തുടങ്ങിയ പൊതുമാനദണ്ഡങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ കർഷക-ഗോത്രവ്യത്യാസം നിലനിൽക്കുന്നില്ലെന്ന് ചൂണ്ടിക്കാണിക്കപ്പെട്ടു. സാന്താൾ, ഗോണ്ഡുകൾ, ലില്ലുകൾ തുടങ്ങിയ ഗോത്രങ്ങൾ വളരെ വലുതും വ്യത്യസ്തമായ പ്രദേശങ്ങളിൽ വ്യാപിച്ചുകിടക്കുന്നതുമാണ്. മുണ്ട, ഹോ മുതലായ ഗോത്രങ്ങൾ അധിവാസ കൃഷിവ്യത്തിയിലേക്ക് തിരിഞ്ഞു. വേട്ടയാടിയും ഭക്ഷണം ശേഖരിച്ചും ജീവിച്ചിരുന്ന ബീഹാറിലെ ബിർഹോർസ് പോലുള്ള ഗോത്രങ്ങൾ കൂട്ടനിർമ്മാണം, എണ്ണയാട്ടൽ തുടങ്ങിയ ജോലികളിൽ ഏർപ്പെടാൻ തുടങ്ങി. അതേസമയം പല ജാതികളും (ഗോത്രേതരവിഭാഗങ്ങൾ) മറ്റു മാർഗ്ഗങ്ങളില്ലാതെ ഉപജീവനത്തിനായി നായാട്ടിലേക്കും ഭക്ഷ്യശേഖരണത്തിലേക്കും തിരിഞ്ഞതായി ചൂണ്ടിക്കാണിക്കപ്പെടുന്നു.

ഹൈന്ദവ സമൂഹത്തിലേക്ക് ഗോത്രങ്ങൾ ആഗിരണം ചെയ്യപ്പെട്ട രീതികളെപ്പറ്റി നിരവധി പഠനങ്ങൾ പുറത്തുവരികയുണ്ടായി. പല കാലഘട്ടങ്ങളിലായി സംസ്കൃതവൽക്കരണം, സംസ്കാര സംക്രമണം, അധിനിവേശം എന്നിങ്ങനെയുള്ള മാർഗ്ഗങ്ങൾ ഇതിനായി ഉപയോഗിച്ചിരുന്നു. അവരുടെ ഭൂമികൾ അധിനിവേശം ചെയ്യപ്പെടുകയും വനങ്ങൾ വെട്ടിനശിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

ആദ്യകാല നരവംശശാസ്ത്രജ്ഞർ ഗോത്രങ്ങളുടെ ഹിന്ദുമതത്തിലേക്കുള്ള ആഗിരണത്തിന്റെ സാംസ്കാരിക വശങ്ങൾക്ക് ഊന്നൽ നൽകി. പിൽക്കാല എഴുത്തുകാർ ഈ ആഗിരണത്തിന്റെ ചൂഷണാത്മകവും രാഷ്ട്രീയവുമായ പ്രകൃതത്തിനാണ് പ്രാധാന്യം നൽകിയത്.

ചില പണ്ഡിതന്മാർ സംസ്കാരം മലിനപ്പെടുത്തിയിട്ടില്ലാത്ത അകളങ്കിത സമൂഹങ്ങളായി ഗോത്രങ്ങളെ കാണുന്നതിൽ യാതൊരു അടിസ്ഥാനവുമില്ലെന്ന് വാദിച്ചു. കൊളോണിയൽ

ഗവൺമെന്റിന്റെ ചൂഷണത്തിരയായ ദ്വിതീയ പ്രതിഭാസങ്ങളായാണ് ഗോത്രങ്ങളെ കാണേണ്ടതെന്ന് അവർ നിർദ്ദേശിച്ചു.

ഈ രീതിയിലുള്ള ബന്ധം 'ഗോത്രീയത്' എന്ന ആശയത്തിനു രൂപം നൽകി. ഗോത്രവർഗ്ഗക്കാർ മറ്റുള്ളവരിൽ നിന്ന് തങ്ങളെ വേർതിരിക്കുന്നതിനായി ഗോത്രവർഗ്ഗക്കാർ എന്ന് സ്വയം നിർവ്വചിക്കുവാൻ തുടങ്ങി.

ഗോത്രങ്ങളെപ്പറ്റിയുള്ള മുഖ്യധാരാ മനോഭാവങ്ങൾ (Mainstream Attitude Towards Tribe)

കൊളോണിയൽ കാലഘട്ടത്തിലെ നരവംശശാസ്ത്രജ്ഞന്മാർ ഒറ്റപ്പെട്ട കെട്ടുറപ്പുള്ള സമുദായങ്ങളായാണ് ഗോത്രങ്ങളെ ചിത്രീകരിച്ചത്. കൊളോണിയലിസം ഗോത്രവർഗ്ഗക്കാരുടെ ലോകത്തെ മാറ്റി മറിച്ചു. അങ്ങനെ ഗോത്ര സമൂഹങ്ങളിലേക്ക് പണമിടപാടുകാരും ഗോത്രേതരകുടിയേറ്റക്കാരും കടന്നു വരുകയും അവരെ ചൂഷണം ചെയ്യുകയും അവരുടെ ഭൂമി തട്ടിയെടുക്കുകയും ചെയ്തു. റിസർവ്വ് വനങ്ങൾ രൂപീകരിച്ചുകൊണ്ട് കൊളോണിയൽ ഗവൺമെന്റ് വനങ്ങളിലേക്കുള്ള ഗോത്രവർഗ്ഗക്കാരുടെ സ്വതന്ത്രപ്രവേശനം വിലക്കി. വനമേഖലകളിൽ ഖനന പ്രവർത്തനങ്ങളും സർക്കാർ കൊണ്ടുവന്നു.

18, 19 നൂറ്റാണ്ടുകളിൽ ഗോത്രപ്രദേശങ്ങളിലുണ്ടായ വ്യത്യസ്ത കലാപങ്ങളെ തുടർന്ന് ഗോത്ര മേഖലകളെ അന്യപ്രവേശനം ഇല്ലാത്തതും (Excluded), ഭാഗികമായി അന്യപ്രവേശനം അനുവദിക്കുന്നതും (Partially Excluded) എന്നിങ്ങനെ തരംതിരിക്കുകയും, അവിടങ്ങളിലേക്ക് ഗോത്രേതര ജനങ്ങളുടെ പ്രവേശനം നിയന്ത്രിക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ പ്രദേശങ്ങളിൽ പ്രാദേശിക രാജാക്കന്മാരുടേയോ മുപ്പൻമാരുടേയോ പരോക്ഷ ഭരണമാണ് ബ്രിട്ടീഷുകാർ പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ചത്.

വേർതിരിക്കൽ V/s ഉദ്ഗ്രഥനവാദം (1940s) (Isolation v/s Integration Debate)

വേർതിരിക്കൽ വാദം (Isolation Theory)

വ്യാപാരികൾ, പണമിടപാടുകാർ, ഹിന്ദു-ക്രിസ്ത്യൻ മിഷനറിമാർ എന്നിവരിൽ നിന്ന് അവർക്ക് സംരക്ഷണമേകണം. ഗോത്രവർഗ്ഗക്കാരെ ഭൂരഹിത തൊഴിലാളികളാക്കി മാറ്റിക്കൊണ്ട് അവരെ നിർഗോത്രീകരിക്കാനാണ് ഇവരെല്ലാം ശ്രമിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നത്.

ഉദ്ഗ്രഥനവാദം (Integration Theory)

ഗോത്രവർഗ്ഗക്കാർ പിന്നോക്ക ഹിന്ദുക്കളാണ്. അവരുടെ പ്രശ്നങ്ങൾ മറ്റു പിന്നോക്ക വിഭാഗക്കാരുടെ അതേ ചട്ടക്കൂടിനകത്തുനിന്നുകൊണ്ടാണ് കൈകാര്യം ചെയ്യേണ്ടത്.

ഇന്ത്യയുടെ ഭരണഘടനാ നിർമ്മാണ സഭയിൽ ഈ സംവാദം ചർച്ച ചെയ്യപ്പെട്ടു. ഒടുവിൽ ഗോത്രവർഗ്ഗക്കാരെ നിയന്ത്രിതമായ തോതിൽ മുഖ്യധാരാ സമൂഹവുമായി ബന്ധിപ്പിക്കാൻ സാധ്യമാകുന്നതിനുള്ള ക്ഷേമപദ്ധതികൾ ആവിഷ്കരിക്കുകയുണ്ടായി.

പഞ്ചവത്സര പദ്ധതികൾ, ഗോത്ര ഉപപദ്ധതികൾ, ഗോത്രക്ഷേമ ബ്ലോക്കുകൾ, പ്രത്യേക വിവിധോദ്ദേശ പ്രദേശപദ്ധതികൾ എന്നിവ ഈ ചിന്താരീതിയെ മുറുകെപിടിച്ചവയായിരുന്നു. എന്നാൽ ഗോത്രവർഗ്ഗങ്ങളുടെ ഉദ്ഗ്രഥനം അടിസ്ഥാനപരമായി അവരുടെ സ്വന്തം ആവശ്യങ്ങളും ആഗ്രഹങ്ങളും അവഗണിച്ചു. ഈ ഉദ്ഗ്രഥനം അവരുടെ നേട്ടത്തിനപ്പുറം മുഖ്യധാര സമൂഹത്തിനുവേണ്ടിയായി മാറി. ഗോത്ര സമൂഹങ്ങൾക്ക് അവരുടെ ഭൂമിയും നഷ്ടപ്പെടുകയും വികസനത്തിന്റെ പേരിൽ അവർ തകർക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തു.

ദേശീയ വികസനവും ഗോത്രവികസനവും (National Development v/s Tribal Development)

വികസനത്തിന്റെ അനിവാര്യത ഗോത്രങ്ങളോടുള്ള മനോഭാവത്തെ നിയന്ത്രിക്കുകയും ഭരണകൂടത്തിന്റെ നയങ്ങൾ രൂപപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു. ദേശീയവികസനത്തിന്റെ ഭാഗമായി നെഹ്റുവിന്റെ കാലത്തു നടപ്പിലാക്കിയ പദ്ധതികളിൽ വൻകിട അണക്കെട്ടുകൾ, ഫാക്ടറികൾ, ഖനികൾ എന്നിവയുടെ നിർമ്മാണവും ഉണ്ടായിരുന്നു. ഇത്തരത്തിലുള്ള വികസനം ഗോത്രവർഗ്ഗങ്ങളുടെ ചെല

വിൽ സമൂഹത്തിന്റെ മുഖ്യധാരാ സമൂഹത്തിനാണ് പ്രയോജനം ചെയ്തത്. പദ്ധതി പ്രദേശങ്ങൾ സ്ഥിതി ചെയ്തിരുന്നത് ഗോത്രവർഗ്ഗക്കാരുടെ പ്രദേശങ്ങളിലായിരുന്നു. സ്വാഭാവികമായും ഗോത്ര വർഗ്ഗക്കാർ അവരുടെ മണ്ണിൽ നിന്നും കുടിയൊഴിപ്പിക്കപ്പെട്ടു. ബ്രിട്ടീഷ് കാലഘട്ടത്തിൽ വനങ്ങൾ ചൂഷണം ചെയ്യപ്പെട്ടിരുന്ന പ്രവണത സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനുശേഷവും തുടർന്നു.

ഭൂമിയിൽ സ്വകാര്യ ഉടമസ്ഥാവകാശം നടപ്പിലാക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ, ഭൂമി കൂട്ടായി കൈവശം വച്ചിരുന്ന ഗോത്രവർഗ്ഗക്കാരെ അതു പ്രതികൂലമായി ബാധിച്ചു. ഉദാഹരണത്തിന് നർമ്മദയിൽ അണക്കെട്ടുകളുടെ ഒരു പരമ്പര നിർമ്മിച്ചപ്പോൾ അതിന്റെ നേട്ടവും കോട്ടവും വ്യത്യസ്ത സമുദായങ്ങൾക്കും പ്രദേശങ്ങൾക്കും വ്യത്യസ്ത അനുപാതത്തിലാണ് ലഭിച്ചത്. വികസനത്തിന്റെ സമ്മർദ്ദത്തിൽ ഗോത്ര തരവിഭാഗങ്ങളുടെ കുടിയേറ്റമാണ് അവർ നേരിടുന്ന പ്രധാന പ്രശ്നം. ഇത് ഗോത്രസമുദായങ്ങൾക്കും അവരുടെ സംസ്കാരങ്ങൾക്കും ശിഥിലീകരണഭീഷണി ഉയർത്തി. ഇത് ആദിവാസികളുടെ ചൂഷണത്തിന് ആക്കം കൂട്ടി. ഉദാ: ഡാർഖണ്ഡിലെ വ്യവസായിക മേഖലകളിൽ കുടിയേറ്റത്തെത്തുടർന്ന് ഗോത്രവർഗ്ഗക്കാരുടെ ജനസംഖ്യ സാരമായി കുറയുകയുണ്ടായി. ത്രിപുര, അരുണാചൽപ്രദേശ് പോലുള്ള വടക്ക് കിഴക്കൻ സംസ്ഥാനങ്ങളിൽ ഗോത്രജനസംഖ്യ ഒരു പതിറ്റാണ്ടിനുള്ളിൽ നേർപകുതിയായി കുറഞ്ഞു.

ഗോത്ര സ്വത്വം ഇന്ന് (Tribal Identity Today)

ഗോത്രസമുദായങ്ങളെ നിർബന്ധപൂർവ്വം മുഖ്യധാരാപ്രക്രിയകളിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയത് അവരുടെ സംസ്കാരത്തെയും സമൂഹത്തെയും സമ്പദ്വ്യവസ്ഥയെയും വളരെയധികം സ്വാധീനിച്ചു. ഇന്നത്തെ ഗോത്രസ്വത്വങ്ങൾ രൂപീകരിക്കപ്പെടുന്നത് അവരുടെ തനത് സവിശേഷതകളിൽനിന്നല്ല, മറിച്ച് മുഖ്യധാരാസമൂഹവുമായുള്ള പരസ്പരപ്രവർത്തനത്തിലൂടെയാണ്. മുഖ്യധാരാസമൂഹവുമായുള്ള പരസ്പര പ്രവർത്തനം ഗോത്രസമൂഹങ്ങൾക്ക് അനുകൂലമായിരുന്നില്ല. ഗോത്രതര ലോകത്തിന്റെ ശക്തിക്കെതിരെ അവർ ചെറുത്തുനിൽപ്പും പോരാട്ടവും ആരംഭിച്ചു.

സുദീർഘമായ പോരാട്ടത്തിനുശേഷം ജാർഖണ്ഡിനും ഛത്തീസ്ഗഢിനും സംസ്ഥാനപദവി നേടിയെടുക്കുന്നതിൽ അവർ വിജയം കൈവരിച്ചു. എന്നാൽ തുടർന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന പ്രശ്നങ്ങൾ ഈ വിജയങ്ങളുടെ തിളക്കം കുറയ്ക്കുന്നു. ഉദാ: വടക്കുകിഴക്കൻ ഇന്ത്യയിലെ പല സംസ്ഥാനങ്ങളിലും പൗരസ്വാതന്ത്ര്യം പരിമിതപ്പെടുത്തുന്ന പ്രത്യേക നിയമങ്ങൾക്ക് കീഴിലാണ് ദശാബ്ദങ്ങളായി ആളുകൾ ജീവിക്കുന്നത്.

ഗോത്രസമുദായങ്ങൾക്കിടയിൽ വിദ്യാഭ്യാസരംഗത്തെ സംവരണം അഭ്യസ്തവിദ്യരായ ഒരു മധ്യവർഗ്ഗത്തെ സൃഷ്ടിച്ചു. അങ്ങനെ നാഗരികമായ ഒരു പ്രൊഫഷണൽ വിഭാഗം ഉയർന്നുവരികയും വർഗ്ഗവ്യത്യാസങ്ങളും മറ്റു സാമൂഹിക വിഭജനങ്ങളും അവർക്കിടയിൽ വികാസം പ്രാപിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇത് ഗോത്രസ്വത്വം ഉയർത്തിപ്പിടിക്കുന്ന വ്യത്യസ്തതകൾ വളർന്നുവരാൻ കാരണമായി.

ഗോത്ര പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ ഉയർന്നുവരുന്നതിന് പ്രധാനമായും 2 കാരണങ്ങളാണുള്ളത്.

1. ഭൂമി, വനം, എന്നിവ പോലെയുള്ള പ്രധാനപ്പെട്ട സാമ്പത്തിക വിഭവങ്ങളുടെ നിയന്ത്രണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പ്രശ്നങ്ങൾ.
2. വംശീയ-സാംസ്കാരിക സ്വത്വവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട വിഷയങ്ങൾ.

3.3 കുടുംബവും ബന്ധുത്വവും (Family and Kinship)

കുടുംബം സ്നേഹത്തിന്റേയും ശ്രദ്ധയുടേയും ഇടമാണ്. സ്നേഹത്തോടൊപ്പം, സംഘർഷവും ഒരുപോലെ നിൽക്കുന്ന സ്ഥാപനമാണ് കുടുംബം. പെൺശിശുഹൃത്യ, സഹോദരങ്ങൾ തമ്മിലുള്ള സ്വത്തുതർക്കങ്ങൾ, മോശമായ നിയമയുദ്ധങ്ങൾ തുടങ്ങിയവ കുടുംബത്തിന്റെയും ബന്ധുത്വത്തിന്റെയും ഭാഗമായി നിലനിൽക്കുന്നു. സാമൂഹികസ്ഥാപനം എന്ന നിലയിലും മറ്റ് സാമൂഹികസ്ഥാപനങ്ങളുമായുള്ള ബന്ധത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിലും കുടുംബത്തിന്റെ ഘടനയെക്കുറിച്ച് പഠിക്കാം. കുടുംബത്തിന്റെ ആന്തരികഘടന സാധാരണയായി മറ്റു ഘടനകളായ രാഷ്ട്രീയം, സാമ്പത്തികം, സാംസ്കാരികം തുടങ്ങിയവയുമായി ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

കുടുംബം (സ്വകാര്യ മണ്ഡലം) സാമ്പത്തികവും, രാഷ്ട്രീയവും, സാംസ്കാരികവും വിദ്യാഭ്യാസപരവുമായ (പൊതുമണ്ഡലം) മണ്ഡലങ്ങളുമായി ബന്ധിതമാണ്. മറ്റുള്ളവരുടെ കുടുംബം നമ്മുടെ തുപോലെ ആയിരിക്കണമെന്ന് നമ്മൾ അനുമാനിക്കുന്നു. കുടുംബം നമ്മുടെ ജീവിതത്തിന്റെ അവിഭാജ്യ ഘടകമാണ്.

കുടുംബങ്ങൾക്ക് വ്യത്യസ്ത ഘടനകളാണുള്ളത്. ഈ ഘടനകൾ മാറുകയും ചെയ്യുന്നു. ചിലപ്പോൾ ഈ മാറ്റങ്ങൾ യാദൃശ്ചികമായാണ് സംഭവിക്കുന്നത്. ഉദാ: ഒരു യുദ്ധമുണ്ടാകുമ്പോൾ/ ജനങ്ങൾ തൊഴിൽ തേടി മറ്റ് ഭാഗങ്ങളിലേക്ക് കുടിയേറുമ്പോൾ.

ചിലപ്പോൾ ഈ മാറ്റങ്ങൾ ബോധപൂർവ്വം കൊണ്ടുവരുന്നതാണ്. ഉദാ: യുവജനങ്ങൾ അവരുടെ ജീവിതപങ്കാളികളെ തെരഞ്ഞെടുക്കാൻ മുതിർന്നവരെ അനുവദിക്കുന്നതിനുപകരം സ്വന്തമായി തീരുമാനിക്കുമ്പോൾ/സമൂഹത്തിൽ സ്വവർഗ്ഗപ്രണയം തുറന്നുപറയുമ്പോൾ. കുടുംബഘടനകളിൽ മാറ്റം ഉണ്ടാകുമ്പോൾ സംസ്കാരിക ആശയങ്ങൾ, വഴക്കങ്ങൾ, മൂല്യങ്ങൾ എന്നിവയും മാറുന്നു.

കുടുംബത്തിന്റെ വിവിധ രൂപങ്ങൾ (The Diverse Forms of the Family)

I. അണുകുടുംബവും വിസ്തൃത കുടുംബവും (Nuclear, Extended Families)

അണുകുടുംബം :മാതാപിതാക്കളും മക്കളും അടങ്ങുന്നതാണ് അണുകുടുംബം.

വിസ്തൃത കുടുംബം / കുട്ടുകുടുംബം (Extended/ Joint Family)

വിസ്തൃത കുടുംബം സാധാരണയായി കുട്ടുകുടുംബം എന്നറിയപ്പെടുന്നു. ഇവിടെ ഒന്നിലധികം ദമ്പതികളും രണ്ടിലധികം തലമുറകളും ഒരുമിച്ച് ജീവിക്കുന്നു.വിസ്തൃത കുടുംബം പല തരത്തിലുണ്ട്.

ഇത് ഒരു കുട്ടം സഹോദരന്മാരും അവരുടെ സ്വന്തം കുടുംബങ്ങളുമാകും.

തങ്ങളുടെ മക്കളോടും മരുമക്കളോടും അവരുടെ കുടുംബങ്ങളോടും കൂടെയുള്ള വൃദ്ധദമ്പതിമാരാകും.

II. വാസസ്ഥലം (Residence) - മാതൃസ്ഥാനീയം (Matrilocal), പിതൃസ്ഥാനീയം (Patrilocal)

മാതൃസ്ഥാനീയ കുടുംബം- നവദമ്പതികൾ വധുവിന്റെ മാതാപിതാക്കളോടൊപ്പം താമസിക്കുന്നു.

പിതൃസ്ഥാനീയ കുടുംബം- നവദമ്പതികൾ വരന്റെ മാതാപിതാക്കളോടൊപ്പം താമസിക്കുന്നു.

III. പൈതൃകം / വംശപാരമ്പര്യം (Inheritance)- മാതൃദായം (Matrilineal), പിതൃദായം (Patrilineal)

മാതൃദായ കുടുംബം- വംശപാരമ്പര്യം മാതാവിലൂടെയുള്ള കുടുംബം. കുടുംബ സ്വത്ത് മാതാവിൽ നിന്ന് മകളിലേക്ക് കൈമാറ്റം ചെയ്യപ്പെടുന്നു.

പിതൃദായ കുടുംബം - വംശപാരമ്പര്യം പിതാവിലൂടെയുള്ള കുടുംബം. കുടുംബസ്വത്ത് പിതാവിൽ നിന്ന് പുത്രനിലേക്ക് കൈമാറ്റം ചെയ്യപ്പെടുന്നു.

IV. അധികാരം (Authority) - മാതൃമേധാവിത്വം (Matriarchal), പിതൃമേധാവിത്വം (Patriarchal)

മാതൃമേധാവിത്വ കുടുംബം- സ്ത്രീകൾക്ക് അധികാരവും മേധാവിത്വവുമുള്ള കുടുംബം. കുടുംബത്തിന്റെ മേധാവി മാതാവായിരിക്കും.

പിതൃമേധാവിത്വ കുടുംബം- പുരുഷന്മാർക്ക് അധികാരവും മേധാവിത്വവുമുള്ള കുടുംബം. പിതാവായിരിക്കും കുടുംബത്തലവൻ.

4. വിപണി ഒരു സാമൂഹിക സ്ഥാപനം എന്ന നിലയിൽ

THE MARKET AS A SOCIAL INSTITUTION

4.1 വിപണി: വ്യത്യസ്ത അർത്ഥങ്ങൾ

1. സാധനങ്ങൾ വാങ്ങുകയും വിൽക്കുകയും ചെയ്യുന്ന സ്ഥലം
2. പ്രത്യേകതരം വ്യാപാരങ്ങൾ ഉദാ: റെയിൽവേസ്റ്റേഷനടുത്തുള്ള വ്യാപാരം, പഴവ്യാപാരം, മൊത്ത വ്യാപാരം എന്നിവ..
3. വിൽപ്പനക്കാരും ഉപഭോക്താക്കളുമായ ജനങ്ങളുടെ ഒത്തുചേരൽ. പച്ചക്കറി ആഴ്ചച്ചന്തകൾ ആഴ്ചയിലെ പല ദിവസങ്ങളിലും പല സ്ഥലത്തായി കാണപ്പെടുന്നു.
4. ചില പ്രത്യേകതരം വ്യാപാരത്തെയോ കച്ചവടത്തെയോ സൂചിപ്പിക്കുന്നു.(കാർ വിപണി, വസ്ത്രവിപണി).
5. പ്രത്യേക ഉല്പന്നങ്ങൾക്കോ സേവനങ്ങൾക്കോ ഉള്ള ആവശ്യകത (കമ്പ്യൂട്ടർ വിദഗ്ദ്ധർക്കുള്ള വിപണി)

വിപണിയെ സാധാരണയായി ഒരു സാമ്പത്തിക സ്ഥാപനമെന്ന നിലയിലാണ് നാം കാണാറുള്ളത്. എന്നാൽ അതൊരു സാമൂഹിക സ്ഥാപനം കൂടിയാണ്. സാമൂഹിക സ്ഥാപനങ്ങളായ ജാതി, ഗോത്രം, കുടുംബം എന്നിവയുമായി വിപണിയെ താരതമ്യപ്പെടുത്താവുന്നതാണ്.

4.2 വിപണി: സാമ്പത്തിക ശാസ്ത്ര വീക്ഷണം (Market: Economic Perspective)

സാമ്പത്തികശാസ്ത്രത്തിന്റെ ലക്ഷ്യം: ആധുനിക മുതലാളിത്ത സമ്പദ്വ്യവസ്ഥകളിൽ വിപണികൾ എങ്ങനെയാണ് പ്രവർത്തിക്കുന്നതെന്ന് മനസ്സിലാക്കുകയും വിശദീകരിക്കുകയും. 18-ാം നൂറ്റാണ്ടിൽ ഇംഗ്ലണ്ടിലാണ് രാഷ്ട്രീയ സമ്പദ്വ്യവസ്ഥ എന്നറിയപ്പെട്ട ആധുനിക സാമ്പത്തിക ശാസ്ത്രത്തിന്റെ ആരംഭം.

ആദ്യകാല രാഷ്ട്രീയ-സാമ്പത്തിക ശാസ്ത്രജ്ഞൻ ആഡം സ്മിത്ത് 'The Wealth of Nations' (1776) എന്നൊരു ഗ്രന്ഥം പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു. അക്കാലത്ത് ദൃശ്യമായിരുന്ന വിപണി വ്യവസ്ഥയെക്കുറിച്ചാണ് ഈ പുസ്തകം പ്രതിപാദിക്കുന്നത്. ആഡം സ്മിത്ത് - വ്യക്തിപരമായ കൈമാറ്റങ്ങളുടെ അല്ലെങ്കിൽ ഇടപാടുകളുടെ ഒരു തുടർച്ചയാണ് വിപണി സമ്പദ്വ്യവസ്ഥ സൃഷ്ടിക്കപ്പെടുന്നത്.

അദൃശ്യകരം (Invisible Hand)

വിപണി സമ്പദ്വ്യവസ്ഥ വ്യക്തികൾ ബോധപൂർവ്വം സൃഷ്ടിക്കുന്നതല്ല. ഓരോ വ്യക്തിയും അവരുടെ സ്വന്തം താല്പര്യം മാത്രമാണ് നോക്കുന്നത്. എന്നാൽ സ്വന്തം താല്പര്യം നേടിയെടുക്കാൻ ശ്രമിക്കുമ്പോൾ സമൂഹത്തിന്റെ താല്പര്യങ്ങളും സംരക്ഷിക്കപ്പെടുന്നു. ഈ പരിവർത്തനം കൊണ്ടുവരുന്നത് ഒരു പരോക്ഷശക്തിയുടെ പ്രവർത്തനമാണെന്ന് സ്മിത്ത് വാദിച്ചു. ഈ പരോക്ഷശക്തിയെ സ്മിത്ത് 'അദൃശ്യകരം' എന്നുവിളിച്ചു.

സ്വതന്ത്രവിപണി (Free Market)

സ്കീം സ്വതന്ത്രവിപണി എന്ന ആശയത്തെ പിന്തുണച്ചു. രാഷ്ട്രത്തിന്റെയോ/മറ്റേതെങ്കിലും അധികാരകേന്ദ്രത്തിന്റെയോ ചട്ടങ്ങളിൽ നിന്നും സ്വതന്ത്രമായ വിപണി. ഈ സാമ്പത്തിക തത്വശാസ്ത്രത്തിന് ലൈസസ് ഫെയർ (Laissez faire) എന്ന പേരു നൽകപ്പെട്ടു. ഈ ഫ്രഞ്ച് പദത്തിനർത്ഥം സ്വതന്ത്രമായി വിടുക/തടയാതിരിക്കുക എന്നെല്ലാമാണ്.

ആധുനിക സാമ്പത്തികശാസ്ത്രം-സ്വന്തമായ നിയമങ്ങളനുസരിച്ച് മുന്നോട്ടു പോകുന്ന സമ്പദ്വ്യവസ്ഥയെ സമൂഹത്തിന്റെ വേറിട്ട ഭാഗമായി പഠിക്കണം. വിപണി പ്രവർത്തിക്കുന്ന സാമൂഹിക-രാഷ്ട്രീയ പശ്ചാത്തലത്തെ മാറ്റിനിർത്തണം.

4.3 വിപണി: സമൂഹശാസ്ത്ര വീക്ഷണം (Market: Sociological Perspective)

വിപുലമായ സാമൂഹിക ചട്ടക്കൂടിനുള്ളിൽ നിന്നുകൊണ്ട് സാമ്പത്തിക സ്ഥാപനങ്ങളെയും അവയുടെ പ്രവർത്തനങ്ങളെയും കുറിച്ച് പഠിക്കാൻ മറ്റൊരു മാർഗ്ഗം വികസിപ്പിക്കാനാണ് സമൂഹശാസ്ത്രജ്ഞർ ശ്രമിച്ചത്. വിപണികൾ സാമൂഹിക സ്ഥാപനങ്ങളാണ്. സവിശേഷ സാംസ്കാരികതയിൽ നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതാണ് വിപണികൾ.

ഉദാ: വിപണികൾ സംഘടിപ്പിക്കുന്നതും നിയന്ത്രിക്കുന്നതും പ്രത്യേക സാമൂഹ്യ ഗണങ്ങളോ വർഗ്ഗങ്ങളോ ആണ്.

അവർ മറ്റു സാമൂഹികസ്ഥാപനങ്ങളുമായും സാമൂഹികഘടനകളുമായും പ്രക്രിയകളുമായും ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. സമ്പദ്വ്യവസ്ഥകൾ സമൂഹികമായി ഉറപ്പിക്കപ്പെട്ടതാണ്.

ഉദാ: ഗോത്രമേഖലയിലെ ആഴ്ച ചന്ത, പരമ്പരാഗത വ്യാപാര വിഭാഗങ്ങളും അവയുടെ കൊളോണിയൽ ഇന്ത്യയിലെ വ്യാപാര ശൃംഖലയും.

4.4 ആഴ്ച ഗോത്ര വിപണി (Weekly Tribal Market)

ആഴ്ച ചന്തകൾ കർഷക സമൂഹങ്ങളുടെ സാമൂഹികവും സാമ്പത്തികവുമായ വ്യവസ്ഥയുടെ ഒരു പ്രധാന സവിശേഷതയാണ്. തങ്ങളുടെ കാർഷിക ഉൽപ്പന്നങ്ങൾ വിൽക്കാനും സ്വന്തം ഗ്രാമങ്ങളിൽ ലഭിക്കാത്ത ഉൽപ്പന്നങ്ങൾ വാങ്ങാനുമെത്തുന്ന അടുത്തടുത്ത ഗ്രാമങ്ങളിലെ ആളുകളെ ആഴ്ചചന്തകൾ ഒന്നിച്ചു ചേർക്കുന്നു. ആഴ്ചചന്തകൾ പ്രാദേശിക കച്ചവടക്കാരെയും പണം കടം കൊടുക്കുന്നവരെയും ആളുകൾ രസിപ്പിക്കുന്നവരെയും ജ്യോതിഷികളെയും മറ്റു സാധനങ്ങളും സേവനങ്ങളും നൽകുന്നവരെയും ആകർഷിപ്പിക്കുന്നു. കാലിചന്തകൾപോലുള്ള പ്രത്യേകതരം വിപണികളും ഉണ്ടാകാറുണ്ട്.

ആനുകാലിക വിപണികൾ വ്യത്യസ്ത മേഖലകളിലേയും പ്രദേശങ്ങളിലേയും സമ്പദ്വ്യവസ്ഥകളെ ബുദ്ധിമുട്ടായ ദേശീയ സമ്പദ്വ്യവസ്ഥകളുമായും പട്ടണങ്ങളുമായും നഗരകേന്ദ്രങ്ങളുമായും ബന്ധിപ്പിക്കുന്നു. വന-മലമ്പ്രദേശങ്ങളിൽ (പ്രത്യേകിച്ച് ആദിവാസികൾ താമസിക്കുന്ന) വാറാന്ത വിപണികൾ സാധനങ്ങളുടെ ക്രയവിക്രയത്തിന്റെയും സാമൂഹിക വ്യവഹാരങ്ങളുടെയും മുഖ്യസ്ഥാപനങ്ങളാണ്.

പല സന്ദർഭകരും വിപണിയിലെത്താനുള്ള പ്രധാനകാരണം സാമൂഹികമാണ്. ബന്ധുക്കളെ കാണാനും, വിവാഹങ്ങൾ ഏർപ്പാടാക്കാനും, പരദൂഷണം പറയാനും മറ്റുമാണ് അവർ വിപണികൾ സന്ദർശിക്കുന്നത്.

ഗോത്രപ്രദേശങ്ങളിലെ ആഴ്ചചന്തകൾ വളരെ പഴയ ഒരു സ്ഥാപനമാണെങ്കിലും അവയുടെ സ്വഭാവം കാലത്തിനനുസരിച്ച് മാറിവരുന്നുണ്ട്. കോളനി വാഴ്ചയുടെ കാലത്ത് അവ ബുദ്ധിമുട്ടായ പ്രാദേശിക-ദേശീയ വിപണികളുടെ ഭാഗമായി മാറി. ഗോത്രമേഖലകളിലേക്ക് റോഡുകൾ നിർമ്മിച്ചുകൊണ്ട്, കൊളോണിയൽ ഭരണാധികാരികൾ അവിടത്തെ സമ്പന്നമായ വനവിഭവങ്ങളും ധാതുക്കളും ചൂഷണം ചെയ്തു.

അങ്ങനെ സമതലപ്രദേശത്തുനിന്ന് വ്യാപാരികളും പണമിടപാടുകാരും, ഗോത്രേതര ജനങ്ങളും ഗോത്രമേഖലകളിലേക്ക് കുടിയേറി. വനവിഭവങ്ങൾ പുറംനാട്ടുകാർക്ക് വിൽപ്പന നടത്താൻ തുടങ്ങിയതോടെ തദ്ദേശീയ ആദിവാസി സമ്പദ്വ്യവസ്ഥ വലിയ പരിണാമത്തിന് വിധേയമായി. പണവും പുതിയ തരത്തിലുള്ള കച്ചവട വസ്തുക്കളും ഗോത്രവ്യവസ്ഥയിലേക്ക് പ്രവേശിച്ചു. കോളനി ഭരണത്തിനു കീഴിലുള്ള വനികളിലും തോട്ടങ്ങളിലും പണിയെടുക്കാൻ ആദിവാസികളെ നിയമിക്കാൻ തുടങ്ങി.കൊളോണിയൽ കാലഘട്ടത്തിൽ ഗോത്രതൊഴിലാളികൾക്കായി ഒരു വിപണിതന്നെ രൂപപ്പെട്ടു. ഇവയെല്ലാം തദ്ദേശീയർക്ക് മോശമായ അനന്തരഫലങ്ങൾ സൃഷ്ടിച്ചു.വ്യാപാരികളുടെയും പലിശക്കാരുടെയും കടന്നുകയറ്റം ആദിവാസികളുടെ ഭൂമി നഷ്ടമാകാനും തൻമൂലം അവരുടെ ദാരിദ്ര്യവൽക്കരണത്തിനും വഴിവെച്ചു.

ബസ്താർ ജില്ലയിലെ ആഴ്ചചന്തയുടെ ഒരു പഠനം (ചരത്ത് സിംഗ്) (A Study of the Weekly Market in Bastar, Chattisgarh)

ബസ്താർ ജില്ലയിലെ വാരാന്തവിപണി ഒരു സാമൂഹികസ്ഥാപനമായിരുന്നു. ഈ വിപണി പ്രാദേശികം ഗോത്രസമ്പദ്വ്യവസ്ഥയെ പുറംനാട്ടുമായി ബന്ധിപ്പിച്ചു. പ്രസ്തുത വാരാന്തവിപണിയിൽ ആദിവാസികളും മറ്റുള്ളവരും തമ്മിൽ ചുഷ്ണാത്മകമായ സാമ്പത്തിക ബന്ധങ്ങളാണുണ്ടായിരുന്നത്. ഈ ജില്ലയിലെ ഗോണ്ടുകൾ ആദിവാസി വിഭാഗമാണ് കൂടുതലായും അധിവസിച്ചിരുന്നത്. വാരാന്തവിപണിയിൽ ആദിവാസികളും അല്ലാത്തവരുമായ (കൂടുതലായും ഹിന്ദുക്കൾ) തദ്ദേശീയരെയും പുറംനാട്ടുകാരെയും (പ്രധാനമായും വ്യത്യസ്ത ജാതികളിൽപ്പെട്ട ഹിന്ദു വ്യാപാരികൾ) കാണാം. വനം വകുപ്പിനുവേണ്ടി ജോലി ചെയ്യുന്ന ആദിവാസികളുമായി കച്ചവടം ചെയ്യാൻ വനം വകുപ്പ് ഉദ്യോഗസ്ഥരും എത്താറുണ്ട്.

ആദിവാസികൾ കൊണ്ടുവരുന്ന വനോല്പന്നങ്ങൾ വ്യാപാരികൾ വാങ്ങിക്കുകയും നഗരത്തിൽ കൊണ്ടുപോയി കൂടുതൽ വിലയ്ക്ക് വിറ്റഴിക്കുകയും ചെയ്തു. ആഴ്ചചന്തയിൽ ആദിവാസികൾ കൂടുതലും ഉത്പന്നങ്ങൾ വാങ്ങുന്നവരും വിൽപനക്കാർ ഹിന്ദു വ്യാപാരികളാണ്. ആദിവാസികൾ വന-കാർഷിക ഉൽപ്പന്നങ്ങളുടെ വിൽപനയിലൂടെയും ക്വലിപ്പണിയിലൂടെയുമാണ് പണം സമ്പാദിക്കുന്നത്. ഈ പണം വിലകുറഞ്ഞ ആഭരണങ്ങളും രൂപാക്ഷാഭരണങ്ങളും വസ്ത്രങ്ങളും വാങ്ങുന്നതിനാൽ വിപണിയിൽ ചിലവഴിക്കുന്നു.

ദൊരൈ ഗ്രാമത്തിലെ വിപണി (Weekly Market in Dhorai Village)

നരവംശശാസ്ത്രജ്ഞനായ ആൽഫ്രഡ് ഗെൽ ദൊരൈ ഗ്രാമത്തിൽ പഠനം നടത്തി വിപണിയുടെ സാമൂഹിക പ്രാധാന്യം ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചു. വിപണിയുടെ രൂപരേഖ ആ സ്ഥലത്തെ ശ്രേണീബദ്ധമായ സാമൂഹികബന്ധങ്ങളെ പ്രതീകവൽക്കരിക്കുന്നു.

ജാതി ശ്രേണിയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിലാണ് ഓരോ സാമൂഹിക വിഭാഗത്തിനും വിപണിയിൽ ഇടം ലഭിച്ചിരുന്നത്. വിപണിയുടെ കേന്ദ്രസ്ഥാനങ്ങളിൽസമ്പന്നരായ ഉയർന്ന പദവിയിലുള്ള രജപുത് രത്നവ്യാപാരികളും, ഇടത്തരം പദവിയിലുള്ള പ്രാദേശിക ഹിന്ദു വ്യാപാരികളാണ് ഉണ്ടായിരുന്നത്.പച്ചക്കറികളും പ്രാദേശിക ചരക്കുകളും (കച്ചവട സാധനങ്ങൾ) വിൽക്കാൻ വരുന്ന ഗോത്രവർഗ്ഗക്കാർക്ക്പുറംഭാഗത്തെ പ്രദേശങ്ങളിലായിരുന്നു ഇടം ലഭിച്ചിരുന്നത്. സാമൂഹിക ഐക്യത്തേക്കാൾ അധികാരക്രമവും സാമൂഹിക അന്തരങ്ങളുമാണ് അവിടെ പ്രകടമാകുന്നത്.

4.5 ഇന്ത്യയിലെ ജാതിയധിഷ്ഠിത വിപണികളും വ്യാപാരസംഘലകളും: അധിനിവേശത്തിന് മുമ്പും പിമ്പും (Caste-based Markets and Trading Networks in Pre-colonial and Colonial India)

ഇന്ത്യൻ സാമ്പത്തിക ചരിത്രത്തിലെ ചില പരമ്പരാഗത വിവരണങ്ങളിൽ ഇന്ത്യയുടെ സമ്പദ്വ്യവസ്ഥയും സമൂഹവും മാറ്റമില്ലാത്തതായി കാണുന്നു. അധിനിവേശത്തോടെയാണ് വലിയ സാമ്പത്തിക പരിവർത്തനത്തിന് ഇന്ത്യ വിധേയമായത്. താരതമ്യേന സ്വയം പര്യാപ്തമായിരുന്ന ഇന്ത്യൻ സമ്പദ്ഘടന നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടത് വിപണിയിതര വിനിമയത്തെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയായിരുന്നു.

സമീപകാല ചരിത്രപഠനങ്ങൾ: അധിനിവേശം വലിയ സാമ്പത്തിക പരിവർത്തനങ്ങൾ കൊണ്ടുവന്നെങ്കിലും (ഉദാ: ഭൂനികുതി പണമായി അടക്കണമെന്നുള്ള നിർബന്ധം) അധിനിവേശത്തി

നുമുന്പുതന്നെ ഇന്ത്യയുടെ സമ്പദ്വ്യവസ്ഥ പണഞ്ഞ അടിസ്ഥാനമാക്കി (പണം ഉപയോഗിച്ചുള്ള വ്യാപാരം) പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നു. പല തരത്തിലുള്ള വിപണിയേതര വിനിമയവ്യവസ്ഥകൾ (ജജ്ഞാനി വ്യവസ്ഥ പോലുള്ളവ) പല പ്രദേശങ്ങളിലും ഗ്രാമങ്ങളിലും നിലനിന്നിരുന്നെങ്കിലും മുൻകാല അധിനിവേശകാലഘട്ടത്തിൽ ഗ്രാമങ്ങൾ വിശാല വിനിമയശൃംഖലകളുമായി സംയോജിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. അധിനിവേശത്തിനുമുമ്പു തന്നെ ഇന്ത്യയൻ സമഗ്രവും പരിഷ്കൃതമായ വ്യാപാരശൃംഖലകൾ നിലനിന്നിരുന്നു.

കോളനി വാഴ്ചയ്ക്കുമുമ്പുള്ള ഇന്ത്യയിൽ സംഘടിതമായ ഉല്പാദന കേന്ദ്രങ്ങളും പരമ്പരാഗത കച്ചവടക്കാരും വ്യാപാരശൃംഖലകളും, പണ വ്യാപാര വ്യവസ്ഥകളും നിലനിന്നിരുന്നു. ഇവയെല്ലാം തന്നെ ഇന്ത്യയ്ക്ക് അകത്തും ലോകത്തിന്റെ മറ്റുഭാഗങ്ങളും തമ്മിൽ വ്യാപാരം നടക്കാൻ ഇന്ത്യയെ പ്രാപ്തമാക്കി.

ഈ ഇന്ത്യയിലെ പരമ്പരാഗത വ്യാപാര സമൂഹങ്ങൾക്ക്/ജാതികൾക്ക് അവരുടേതായ പണ വ്യാപാര-നികേഷപ വ്യവസ്ഥകളുണ്ടായിരുന്നു. വായ്പയ്ക്കും കൈമാറ്റത്തിനും വേണ്ടി 'ഹുണ്ടി'/കൈമാറ്റ പത്രിക/ വിനിമയ ചീട്ട് ഉപയോഗിച്ചിരുന്നു. ഇത് ക്രെഡിറ്റ് നോട്ട് പോലെയുള്ള ഒരു പ്രമാണമായിരുന്നു. വിദൂരവ്യാപാരത്തിൽ ഏർപ്പെടാൻ ഇത് കച്ചവടക്കാരെ സഹായിച്ചു.

ഇക്കാലത്ത് വ്യാപാരം പ്രാഥമികമായി നടന്നത് ഈ സമുദായങ്ങളിലെ ജാതിക്കുള്ളിലോ ബന്ധുക്കൾക്കിടയിലോ ആയിരുന്നു. ഇത്തരം വാണിജ്യസമുദായത്തിന് ഉദാഹരണം - തമിഴ്നാട്ടിലെ നാട്ടുകൊട്ടെ ചെട്ട്യാർമാർ (നകരത്താറുകൾ). അവർക്ക് ജാതിയെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള ഒരു പണവ്യാപാര വ്യവസ്ഥയും വിപുലമായൊരു വ്യാപാര ശൃംഖലയും ഉണ്ടായിരുന്നു. അവരുടെ പണമിടപാടുകേന്ദ്രങ്ങൾ കൂട്ടുകൂടുംബ സംരംഭങ്ങളായിരുന്നു.

വിശാല ജാതിവിഷ്ഠിത സാമൂഹിക ശൃംഖല ചെട്ട്യാർ വ്യാപാരികളെ തെക്കുകിഴക്കൻ ഏഷ്യയിലേക്കും സിലോണിലേക്കും തങ്ങളുടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ വിപുലീകരിക്കാൻ സഹായിച്ചു. നഗരത്താർമാരുടെ സാമ്പത്തിക പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഒരു തരത്തിലുള്ള തദ്ദേശീയ മുതലാളിത്തമായിരുന്നു വെന്ന് ചിലർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു.

4.6 വിപണികളുടെ സാമൂഹിക സംഘടനം- പരമ്പരാഗത വാണിജ്യ സമുദായങ്ങൾ (Social Organisation of Markets- Traditional Business Communities)

പരമ്പരാഗത ഇന്ത്യയിൽ ജാതിവ്യവസ്ഥയും സമ്പദ്വ്യവസ്ഥയും തമ്മിൽ അടുത്തബന്ധം ഉണ്ടായിരുന്നു. കൈവശഭൂമി, തൊഴിൽപരമായ വ്യത്യസ്തതകൾ എന്നിവയുടെ കാര്യത്തിൽ എന്ന പോലെ വാണിജ്യത്തിന്റെയും വിപണിയുടെയും കാര്യത്തിലും ഇത് ശരിയാണ്. 4 വർണ്ണങ്ങളിൽ ഒന്നായ വൈശ്യരുടെ പ്രധാന തൊഴിൽ വ്യാപാരമായിരുന്നു. വളരെക്കാലം പരമ്പരാഗത തൊഴിലായി വാണിജ്യമോ വ്യാപാരമോ കൊണ്ടുനടന്നിരുന്ന വൈശ്യസമുദായം (വടക്കേ ഇന്ത്യയിലെ ബനിയകളെ പോലുള്ളവർ) ഉണ്ടെങ്കിലും ചില പ്രത്യേക ജാതിവിഭാഗങ്ങൾ വാണിജ്യത്തിലേക്ക് കടന്നു വന്നിട്ടുണ്ട്. അത്തരം വിഭാഗങ്ങൾ ഉന്നതശ്രേണിയിലേക്കുള്ള ചലനപ്രക്രിയയിൽ വൈശ്യപദവി അവകാശപ്പെടാൻ പ്രവണത കാണിച്ചിരുന്നു. വൈശ്യരെ കൂടതെ, വ്യത്യസ്ത മത, സമുദായ സ്വത്വമുള്ള സംഘങ്ങളായ പാഴ്സിക്ൾ, സിന്ധികൾ, ബൊഹ്റകൾ/ജൈനർ എന്നിവരും പരമ്പരാഗത കച്ചവട സമുദായത്തിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു.

കച്ചവടത്തിൽ ഏർപ്പെട്ട സമുദായങ്ങൾക്ക് സമൂഹത്തിൽ ഉയർന്ന പദവി നൽകപ്പെട്ടിരുന്നില്ല. ഉദാ- കൊളോണിയൽ കാലഘട്ടത്തിൽ ദൂരദേശങ്ങളിലേക്കുള്ള ഉപ്പുവ്യാപാരം നിയന്ത്രിച്ചിരുന്നത് 'ബൻജാറുകൾ' എന്ന പാർശ്വവർക്കരിൽപ്പെട്ട ഒരു ഗോത്രവിഭാഗമായിരുന്നു.

4.7 കോളനി വാഴ്ചയും പുതിയ വിപണികളുടെ ഉദയവും (Colonialism and the Emergence of New Markets)

കോളനി അധിനിവേശം ഉല്പാദനം, വിപണി, കാർഷികരംഗം എന്നിങ്ങനെയുള്ള ഇന്ത്യൻ സമ്പദ്വ്യവസ്ഥകളുടെ എല്ലാ മേഖലകളേയും മാറ്റിമറിച്ചു.

1. ഇംഗ്ലണ്ടിൽ നിന്നുള്ള വില കുറഞ്ഞ വസ്ത്രനിർമ്മാണ വിപണിയുടെ കുത്തൊഴുക്കു കാരണം ഇന്ത്യയിലെ കൈത്തറി വ്യവസായം തകർന്നു.
2. അധിനിവേശപൂർവ്വ ഇന്ത്യയിൽ സങ്കീർണ്ണമായ പണാധിഷ്ഠിത സമ്പദ്വ്യവസ്ഥ ഉണ്ടായിരുന്നെങ്കിലും അധിനിവേശകാലത്ത് ഇന്ത്യൻ സമ്പദ്വ്യവസ്ഥ ലോകമുതലാളിത്ത സമ്പദ്വ്യവസ്ഥയായി കൂട്ടിയിണക്കപ്പെട്ടു.
3. ബ്രിട്ടീഷ് അധിനിവേശത്തിനുമുമ്പെ ഇന്ത്യ ലോകവിപണിയിൽ ഉല്പന്നങ്ങളുടെ ഒരു പ്രധാന വിതരണക്കാരായിരുന്നു. അധിനിവേശത്തിനുശേഷം ഇംഗ്ലണ്ടിലെ ഫാക്ടറികളിലേക്ക് ആവശ്യമായ അസംസ്കൃതവിഭവങ്ങളും കാർഷികോൽപ്പന്നങ്ങളും ശേഖരിക്കുന്ന ഒരു മേഖലയായും അവരുടെ നിർമ്മിത വസ്തുക്കളുടെ ഉപഭോക്താവായും ഇന്ത്യ മാറി.
4. വാണിജ്യ-വ്യാപാര രംഗത്തേക്ക് പുതിയ വിഭാഗങ്ങൾ, പ്രത്യേകിച്ച് യൂറോപ്യന്മാർ കടന്നുവന്നു. ചിലപ്പോൾ നിലവിലെ കച്ചവടസമുദായവുമായി സഹകരിക്കുകയും മറ്റു ചിലപ്പോൾ അവരെ യൂറോപ്യന്മാർ ബലമായി പുറത്താക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു.

ഇന്ത്യൻ വിപണിയുടെ വികാസം ചില കച്ചവട സമുദായങ്ങൾക്ക് പുതിയ അവസരങ്ങൾ ലഭ്യമാക്കി. ഉദാ: മാർവാഡികൾ

മാർവാഡികൾ വിജയകരമായ ഒരു കച്ചവടസമുദായമായി മാറിയത് കോളനി ഭരണകാലത്താണ്. കൽക്കത്തപോലെയുള്ള കൊളോണിയൽ നഗരങ്ങളിലെ പുതിയ അവസരങ്ങൾ അവർ മുതലെടുക്കുകയും രാജ്യത്തിന്റെ വിവിധ ഇടങ്ങളിൽ അധിവസിക്കാനും തുടങ്ങി. കോളനിഭരണത്തിന്റെ അന്ത്യഘട്ടത്തിലും സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനു ശേഷവും ചില മാർവാഡി കുടുംബങ്ങൾ ആധുനിക വ്യവസായികളായി മാറി.

അധിനിവേശത്തിനു കീഴിൽ പുതുതായി ഉയർന്നുവന്ന ഒരു കച്ചവടസമുദായവും അവരുടെ പരിണാമവും സാമ്പത്തിക പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ സാമൂഹികപശ്ചാത്തലത്തിന്റെ പ്രാധാന്യം വിവരിക്കുന്നു.

4.8 മുതലാളിത്തത്തെ ഒരു സാമൂഹിക സംവിധാനമായി മനസ്സിലാക്കൽ (Understanding Capitalism as a Social System)

കാറൽ മാർക്സ് ആധുനിക മുതലാളിത്തത്തിന്റെ വിമർശകൻ ആയിരുന്നു. കുലിപ്പണിയിലൂടെ വിപണിയെ ലക്ഷ്യമാക്കിയുള്ള ഉല്പാദന സംവിധാനമായാണ് മാർക്സ് മുതലാളിത്തത്തെ കണ്ടത്. മുതലാളിത്ത ഉല്പാദനരീതിയിൽ തൊഴിൽ തന്നെ ഒരു ഉല്പന്നമായി മാറുന്നു. കാരണം വിപണിയിൽ തൊഴിലാളികൾ അവരുടെ തൊഴിൽശേഷി തന്നെ ഒരു വരുമാനത്തിനായി വിൽക്കേണ്ടിവരുന്നു. ഇത് 2 അടിസ്ഥാന വർഗ്ഗങ്ങളെ സൃഷ്ടിക്കുന്നു, മുതലാളി വർഗ്ഗവും തൊഴിലാളി വർഗ്ഗവും.

ഉല്പാദന മാർഗ്ഗങ്ങളുടെ (വ്യവസായശാലകൾ പോലുള്ളവ) ഉടമകളാണ് മുതലാളി കൾ. തങ്ങളുടെ പ്രവർത്തനശേഷി കുലിക്കുവേണ്ടി മുതലാളിമാർക്ക് വിൽക്കുന്നവരാണ് തൊഴിലാളികൾ. ഇതിൽ ലാഭമുണ്ടാക്കുന്നത് മുതലാളിമാരാണ്. തൊഴിലാളികൾക്ക് അവരുടെ ഉല്പാദനക്ഷമതയേക്കാൾ കുറച്ച് മൂല്യം നൽകി അവരിൽ നിന്ന് അധികമൂല്യം ഊറ്റിയെടുക്കുന്നു.

ചരക്കുവൽക്കരണവും ഉപഭോഗവും (Commodification/ Commoditisation and Consumption)

ലോകത്തെമ്പാടും മുതലാളിത്തത്തിന്റെ വളർച്ച എല്ലാ സ്ഥലങ്ങളിലേക്കും ജീവിതവൃത്തങ്ങളിലേക്കും വിപണി വ്യാപിക്കുന്നതിന് കാരണമായി. മുതലാളിത്ത സമൂഹത്തിന്റെ 2 സവിശേഷതകളാണ് വസ്തുവൽക്കരണവും ഉപഭോഗവും.

ചരക്കുവൽക്കരണം (Commodification/ Commoditisation)

ഇതേവരെവിപണികളിൽ കച്ചവടം ചെയ്യാതിരുന്ന വസ്തുക്കൾ/ചരക്കുകളായി വരുമ്പോഴാണ് ചരക്കുവൽക്കരണം നടക്കുന്നത്.

ഉദാഹരണങ്ങൾ

1. തൊഴിൽശേഷിയുടെ ചരക്കുവൽക്കരണം: തൊഴിൽശേഷി വാങ്ങാനും വിൽക്കാനും കഴിയുന്ന വസ്തുക്കളായി മാറിക്കഴിഞ്ഞു.
2. സമകാലികസമൂഹത്തിൽ പാവപ്പെട്ടവർ സമ്പന്നരായ വ്യക്തരോഗികൾക്ക് തങ്ങളുടെ വ്യക്ത വിൽക്കുന്നത് ഏറെ വിവാദമുണ്ടാക്കിയ വിഷയമാണ്. മിക്ക ആളുകളുടെയും അഭിപ്രായത്തിൽ മനുഷ്യാവയവങ്ങൾ വിൽപന ചരക്കുകളാകരുത്.
3. പരമ്പരാഗത വിവാഹങ്ങൾ ഏർപ്പാടാക്കിയിരുന്നത് കുടുംബങ്ങളായിരുന്നു. ഇന്ന് പ്രതിഫലത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ പ്രൊഫഷണൽ വിവാഹ ബ്യൂറോകളും വെബ്സൈറ്റുകളുമാണ് ചെയ്യുന്നത്.
4. വ്യക്തിത്വവികസനം, ഇംഗ്ലീഷ് സംസാരഭാഷ തുടങ്ങിയ പാഠ്യപദ്ധതികൾ പഠിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള സ്വകാര്യ സ്ഥാപനങ്ങൾ സമകാലിക ലോകത്തെ വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് ജീവിതവിജയത്തിനാവശ്യമായ സാംസ്കാരികവും സാമൂഹികവുമായ നൈപുണികൾ പകർന്നു കൊടുക്കുന്നു. മുൻകാലങ്ങളിൽ സാമൂഹിക നൈപുണികളായ നല്ല പെരുമാറ്റവും ഉപചാരക്രമവും പകർന്നു നൽകിയത് കുടുംബങ്ങളായിരുന്നു.
5. ഇപ്പോൾ ഉയർന്നുവന്ന സ്വകാര്യ വിദ്യാലയങ്ങളും കലാലയങ്ങളും പരിശീലന ക്ലാസ്സുകളും മറ്റും വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ വസ്തുവൽക്കരണ പ്രക്രിയയാണ് കാണിക്കുന്നത്.
6. കുടിവെള്ളത്തെ കുപ്പിയിലാക്കി വിപണികളിൽ വിപണനം ചെയ്യുമ്പോൾ അത് ചരക്കായി മാറുന്നു.

ഉപഭോഗം (Consumption)

ഉപഭോഗത്തിന്റെ പ്രതീകാത്മകമായ അർത്ഥങ്ങളാണ് അതിന്റെ പ്രാധാന്യം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നത്. ആധുനിക സമൂഹങ്ങളിൽ ഉപഭോഗം സാമൂഹിക അന്തരം സൃഷ്ടിക്കുന്നു. സാധനങ്ങൾ വാങ്ങുകയും പ്രദർശിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതിലൂടെ ഉപഭോക്താവിന്റെ സാമൂഹിക സാമ്പത്തിക പദവി/സംസ്കാരിക പരിഗണനകളെക്കുറിച്ചുള്ള ഒരു സന്ദേശമാണ് പകരുന്നത്. ഇത്തരം സംസ്കാരത്തിന്റേയോ പദവിയുടെയോ ബിംബങ്ങളെ ആകർഷിക്കുന്ന രീതിയിലാണ് കമ്പനികൾ അവരുടെ സാധനങ്ങൾ വിൽക്കുന്നത്. കമ്പനികൾ പരസ്യങ്ങളിൽ ഇത്തരം വിപണന തന്ത്രങ്ങൾ ഉപയോഗിക്കുന്നു.

സാമൂഹികപദവി ചിഹ്നം (Status Symbol)

ജനങ്ങൾ വാങ്ങുകയും ഉപയോഗിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന സാധനങ്ങൾ അവരുടെ സാമൂഹിക പദവിയുമായി അടുത്തു ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു എന്ന് മാക്സ് വെബർ അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. ഈ ബന്ധം വിശദീകരിക്കുന്നതിന് 'സാമൂഹിക പദവി ചിഹ്നം' എന്ന പദം അദ്ദേഹം രൂപീകരിച്ചു.

ഉദാ - ഇന്ത്യൻ മധ്യവർഗ്ഗത്തിനിടയിലെ സെൽഫോണിന്റെ ബ്രാന്റ്, കാറിന്റെ മോഡൽ.

4.9 ആഗോളവൽക്കരണം - പ്രാദേശികവും മേഖലാപരവും ദേശീയവും അന്തർദേശീയവുമായ വിപണികളുടെ കൂട്ടിയിണക്കൽ (Globalisation- Interlinking of Local, Regional, National and International Markets)

1980 കളുടെ അന്ത്യത്തോടെ ഇന്ത്യയിൽ ഉദാരവൽക്കരണനയം പിന്തുടരാൻ തുടങ്ങി. ഇതോടെ വികസനത്തിന് പ്രാധാന്യം നൽകിയിരുന്ന സാമ്പത്തികനയത്തിൽ നിന്ന് സർക്കാർ പിന്മാറാൻ തുടങ്ങി. ആഗോളവൽക്കരണകാലത്ത് ലോകം സാമ്പത്തികമായും, സാംസ്കാരികമായും രാഷ്ട്രീയപരമായും കൂട്ടിയിണക്കപ്പെട്ടു.

ആഗോളവൽക്കരണം എന്ന പദം അനേകം പ്രവണതകൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്നു (Trends of Globalisation)

1. ചരക്കുകൾ, പണം, വിവരങ്ങൾ (ആശയം), ജനങ്ങൾ എന്നിവയുടെ പ്രവാഹം.
2. സാങ്കേതിക വിദ്യ (കമ്പ്യൂട്ടർ, ടെലികമ്മ്യൂണിക്കേഷൻ, ഗതാഗതം), അന്തർഘടന എന്നിവയുടെ വികാസം.

ആഗോളവൽക്കരണത്തിന്റെ മറ്റൊരു സവിശേഷത ലോകമെമ്പാടുമുള്ള വിപണികളുടെ വിപുലീകരണവും ഏകീകരണവുമാണ്. പരസ്പരം കൂട്ടിയിണക്കപ്പെട്ട ലോകവിപണികളിൽ, ഏതെങ്കിലും ഒരു ഭാഗത്തെ മാറ്റം മറ്റു ഭാഗങ്ങളിൽ പ്രതിഫലിക്കാൻ തുടങ്ങി.

ഉദാ: 2001 സെപ്തംബർ 9 ന് ന്യൂയോർക്കിലെ വേൾഡ് ട്രേഡ് സെന്ററിലുണ്ടായ ഭീകരാക്രമണത്തെ തുടർന്ന് അമേരിക്കൻ സമ്പദ്വ്യവസ്ഥയിൽ വൻ തകർച്ചയുണ്ടാകുകയും, ഇത് ഇന്ത്യൻ സോഫ്റ്റ്‌വെയർ വ്യവസായത്തിൽ കച്ചവടമാന്ദ്യം വരാൻ കാരണമായി. ഇന്ത്യയിലെ കമ്പനികൾ പാശ്ചാത്യലോകത്തെ വികസിതരാജ്യങ്ങളിലെ ഉപഭോക്താക്കൾക്ക് ചിലവു കുറഞ്ഞ സേവനങ്ങളും തൊഴിൽക്ഷമതയും ലഭ്യമാക്കുന്നു.

4.10 സാങ്കല്പിക വിപണി- സ്ഥലകാലങ്ങളെ കീഴടക്കുമ്പോൾ (The Virtual Market- Conquering Time and Space)

ആഗോളവൽക്കരണത്താൽ പണവും സാധനങ്ങളും മാത്രമല്ല മനുഷ്യരും സാംസ്കാരിക ഉല്പന്നങ്ങളും ചിഹ്നങ്ങളും ലോകം മുഴുവൻ ചംക്രമണം ചെയ്യപ്പെട്ട പുതിയ കൈമാറ്റവ്യവസ്ഥയിലേക്ക് പ്രവേശിക്കുകയും പുതിയ വിപണി സൃഷ്ടിക്കുകയും ചെയ്തു. മുമ്പ് വിപണിക്ക് പുറത്തായിരുന്ന ഉല്പന്നങ്ങളും സേവനങ്ങളും/ സാംസ്കാരിക ഘടകങ്ങളും വിപണിയിലേക്ക് ഉൾച്ചേർക്കപ്പെട്ടു. ഉദാ: പാശ്ചാത്യനാടുകളിൽ ഇന്ത്യയിലെ യോഗയും ആയുർവേദവും പോലെയുള്ള ആധ്യാത്മികതയെയും ജ്ഞാനസംഹിതികളെയും വിപണനം ചെയ്യുന്നു.

വളർന്നുവരുന്ന അന്താരാഷ്ട്ര വിനോദസഞ്ചാര വിപണി സംസ്കാരത്തെ ഒരു ഉല്പന്നമായി (ചരക്ക്) മാറ്റുന്നതായി ചൂണ്ടിക്കാട്ടുന്നു. ഉദാ: രാജസ്ഥാനിലെ പ്രശസ്തമായ പുഷ്കർ മേള.

4.11 ഉദാരവൽക്കരണത്തെക്കുറിച്ചുള്ള സംവാദം- വിപണി രാഷ്ട്രത്തിനെതിരെ (Debate of Liberalisation- Market versus State)

1980 കളുടെ അന്ത്യത്തോടെ ഇന്ത്യയിൽ ആരംഭിച്ച ഉദാരവൽക്കരണ നയമാണ് ഇന്ത്യൻ സമ്പദ്വ്യവസ്ഥയുടെ ആഗോളീകരണത്തിന് തുടക്കം കുറിച്ചത്. പ്രധാന നയങ്ങൾ.

- (1) പൊതുമേഖലാ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ സ്വകാര്യവൽക്കരണം (സർക്കാർ ഉടമസ്ഥതയിലുള്ള കമ്പനികളെ സ്വകാര്യ കമ്പനികൾക്ക് വിൽക്കൽ)
- (2) മൂലധനം, തൊഴിൽ, വ്യാപാരം തുടങ്ങിയവയിലെ സർക്കാർ നിയന്ത്രണങ്ങളിൽ അയവുവരുത്തൽ.
- (3) വിദേശ വസ്തുക്കളുടെ ഇറക്കുമതി സുഗമമാക്കുതിനു വേണ്ടി ഇറക്കുമതി ചൂങ്കത്തിലും തീരുവകളിലും ഇളവുകൾ നൽകൽ.
- (4) വിദേശ കമ്പനികൾക്ക് ഇന്ത്യയിൽ വ്യവസായങ്ങൾ തുടങ്ങാൻ അനായാസ മാർഗ്ഗങ്ങൾ അനുവദിക്കൽ.

കമ്പോളവൽക്കരണം (Marketisation)

ഉദാരവൽക്കരണനയങ്ങളുടെ മറ്റൊരു പേരാണ് കമ്പോളവൽക്കരണം. സാമൂഹികവും രാഷ്ട്രീയവും സാമ്പത്തികവുമായ പ്രശ്നങ്ങൾ പരിഹരിക്കുന്നതിന് വിപണികളോ വിപണി അടിസ്ഥാനമാക്കി

യുള്ള പ്രക്രിയകളോ ഉപയോഗിക്കുന്നതിനെയാണ് കമ്പോളവൽക്കരണം എന്നു പറയുന്നത്.

കമ്പോളവൽക്കരണത്തിൽ താഴെ പറയുന്നവ ഉൾപ്പെടുന്നു.

1. സാമ്പത്തികനിയന്ത്രണങ്ങളുടെ തുടച്ചുനീക്കൽ/ മോചനം (നിയന്ത്രണം എടുത്തുകളയൽ)
2. വ്യവസായങ്ങളുടെ സ്വകാര്യവൽക്കരണം
3. കൂലിയിലും വിലയിലുമുള്ള സർക്കാർ നിയന്ത്രണങ്ങൾ ഒഴിവാക്കൽ

4.12 ഉദാരവൽക്കരണം, കമ്പോളവൽക്കരണം - ഇന്ത്യൻ സമ്പദ്വ്യവസ്ഥയിലെ മാറ്റങ്ങൾ (Impact of Liberalisation, Marketisation on Indian Economy)

ഉദാരവൽക്കരണ പരിപാടികളുടെ ഫലമായി സാമ്പത്തിക വളർച്ച ബലവത്താക്കപ്പെട്ടു. ഇന്ത്യൻ വിപണിയെ വിദേശ കമ്പനികൾക്ക് തുറന്നുകൊടുത്തു. പൊതുമേഖലാസ്ഥാപനങ്ങളുടെ സ്വകാര്യവൽക്കരണം അവയുടെ കാര്യക്ഷമത വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനും സർക്കാരിന് ഇത്തരം കമ്പനികൾ നടത്തിക്കൊണ്ടുപോകുന്നതിലെ ക്ലേശം കുറയ്ക്കുന്നതിനും സഹായകരമാകും എന്നാണ് കരുതിയിരുന്നത്. ഉദാരവൽക്കരണ പരിപാടികൾ ഇന്ത്യൻ സമൂഹത്തിൽ സമ്മിശ്രഫലങ്ങൾ ഉളവാക്കി.

1. ഇന്ത്യൻ വ്യവസായത്തിലെ ചില മേഖലകളിൽ (സോഫ്റ്റ്വെയറും വിവരസാങ്കേതികവിദ്യപോലെയെ) അല്ലെങ്കിൽ കാർഷികമേഖലയിൽ (മത്സ്യം, പഴവർഗ്ഗം പോലെയെ) ആഗോളവിപണിയിൽ നേട്ടങ്ങളുണ്ടാക്കാൻ കഴിഞ്ഞു. എന്നാൽ മറ്റു മേഖലകളിൽ (മോട്ടോർ വാഹനങ്ങൾ, ഇലക്ട്രോണിക്സ്, എണ്ണക്കുരു പോലുള്ളവ) വിദേശ ഉല്പാദകരോട് കിടപിടിക്കാനാവതെ നഷ്ടത്തിലാകുന്നു.
2. ഉദാരവൽക്കരണം വിപണിയിലെ സർക്കാർ ഇടപെടലിന് എതിരാണ്. അതിനാൽ താങ്ങുവിലയും സബ്സിഡിയും കുറയ്ക്കുകയോ പിൻവലിക്കുകയോ ചെയ്തു. ഇത് കർഷകരെ സാരമായി ബാധിച്ചു.
3. ചെറുകിട നിർമ്മാതാക്കൾ ആഗോളവിപണിയിൽ കടുത്ത മത്സരം നേരിട്ടു. വിദേശഉല്പന്നങ്ങളോടും ബ്രാൻഡുകളോടും അവർക്ക് മത്സരിക്കാൻ സാധിക്കാതെ വന്നു.
4. സ്വകാര്യവൽക്കരണവും പൊതുമേഖലാ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ അടച്ചുപൂട്ടലും ചില മേഖലകളിൽ തൊഴിൽനഷ്ടത്തിലേക്ക് നയിച്ചു. ഇത് അസംഘടിത മേഖലകളിലെ തൊഴിൽ സാഹചര്യങ്ങൾ വർദ്ധിപ്പിച്ചു.

5. സാമൂഹിക അസമത്വത്തിന്റേയും ബഹിഷ്കരണത്തിന്റേയും രീതികൾ

PATTERNS OF SOCIAL INEQUALITY AND EXCLUSION

സാമൂഹിക അസമത്വവും ബഹിഷ്കരണവും ഇന്ത്യൻ സമൂഹത്തിലെ ജീവിത യാഥാർത്ഥ്യങ്ങളാണ്. വ്യത്യസ്തങ്ങളായ സാമൂഹിക സ്ഥാപനങ്ങൾ സാമൂഹിക അസമത്വത്തിന്റേയും ബഹിഷ്കരണത്തിന്റേയും രീതികൾ സൃഷ്ടിക്കുന്നതിലും നിലനിർത്തുന്നതിലും പ്രധാന പങ്കുവഹിക്കുന്നു. കഠിനാദ്ധ്വാനം കൊണ്ട് മാത്രം ഒരു വ്യക്തിയുടെ ജീവിത സാഹചര്യങ്ങൾ മെച്ചപ്പെടുത്താൻ കഴിയില്ല. അതിന് അനുകൂലമായ മറ്റുചില ജീവിത സാഹചര്യങ്ങൾക്കു ഊണ്ടാക്കണം. അത്തരം ജീവിത സാഹചര്യങ്ങൾ പലർക്കും ഉണ്ടാകാറില്ല. ഇത് അസമത്വങ്ങൾക്കും ബഹിഷ്കരണത്തിനും കാരണമാകുന്നു.

സാമൂഹിക അസമത്വവും ബഹിഷ്കരണവും വ്യവസ്ഥാപിതവും ഘടനാപരവുമാണ്. സാമൂഹിക അസമത്വത്തിന് നിശ്ചിതമായ ഒരു മാതൃകയുണ്ട്.

5.1 സാമൂഹിക അസമത്വം (Social Inequality)

എല്ലാ സമൂഹങ്ങളിലും ഒരു ചെറിയ വിഭാഗത്തിന് മറ്റുള്ളവരെക്കാൾ സാമൂഹിക വിഭവങ്ങൾ (പണം, സ്വത്ത്, വിദ്യാഭ്യാസം, ആരോഗ്യം, ശക്തി) ഉണ്ടായിരിക്കും. ഈ സാമൂഹിക വിഭവങ്ങളെ 3 തരത്തിലുള്ള മൂലധനങ്ങളായി തരംതിരിക്കാം.

- (1) സാമ്പത്തിക മൂലധനം- ഭൗതിക സ്വത്ത്, വരുമാനം.
- (2) സാംസ്കാരിക മൂലധനം- വിദ്യാഭ്യാസ യോഗ്യത, പദവി.
- (3) സാമൂഹിക മൂലധനം- ബന്ധങ്ങളുടെ ശൃംഖല, സാമൂഹിക സംഘടനകൾ.

സാമൂഹിക വിഭവങ്ങളുടെ പ്രാപ്യത അതുല്യമായിരിക്കുന്ന സാമൂഹിക അവസ്ഥയെയാണ് സാമൂഹിക അസമത്വം എന്നു പറയുന്നത്. സാമൂഹിക അസമത്വം സമൂഹത്തിന്റെ സൃഷ്ടിയാണ്.

5.2 സാമൂഹിക ശ്രേണീകരണം (Social Stratification)

സമൂഹത്തിലെ ആളുകളെ അവരുടെ പദവിക്കനുസരിച്ച് പല തട്ടുകളിലായി തരംതിരിക്കുന്നതിനെ സാമൂഹിക ശ്രേണീകരണം എന്നു പറയുന്നു. ജനങ്ങളുടെ വ്യക്തിത്വം, അനുഭവങ്ങൾ, സാമൂഹിക ബന്ധങ്ങൾ, വിഭവങ്ങളും അവസരങ്ങളും ലഭിക്കാനുള്ള സാധ്യത - ഇതെല്ലാം രൂപപ്പെടുത്തുന്നത് ഈ ശ്രേണീക്രമമാണ്.

സാമൂഹിക ശ്രേണീകരണത്തെ വിശദീകരിക്കാൻ 3 പ്രധാന തത്വങ്ങൾ സഹായിക്കുന്നു.

- (1) സാമൂഹിക ശ്രേണീകരണം സമൂഹത്തിന്റെ സവിശേഷതയാണ്.
- (2) തലമുറകളായി നിലനിൽക്കുന്നു.
- (3) സാമൂഹിക ശ്രേണീകരണത്തെ വിശ്വാസത്തിന്റെ/ പ്രത്യയശാസ്ത്രത്തിന്റെ രീതികൾ പിന്തുണയ്ക്കുന്നു.

സമൂഹത്തിൽ വിശേഷാവകാശമുള്ള ജനങ്ങൾ സാമൂഹിക ശ്രേണീകരണത്തെ പിന്തുണയ്ക്കുന്നു. ചൂഷണവും അവഹേളനവും അനുഭവിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന താഴെ തട്ടിലുള്ളവർ അതിനെ എതിർക്കുകയും വെല്ലുവിളിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ലിംഗം, മതം, വംശം, ഭാഷ, ജാതി എന്നിവയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിലല്ലാതെ ജനങ്ങൾ അസമത്വവും ബഹിഷ്കരണവും നേരിടുന്നുണ്ട്.

മുൻധാരണകൾ/മുൻവിധികൾ (Prejudices)

ഒരു സംഘത്തിലെ അംഗങ്ങൾക്ക് മറ്റു വിഭാഗങ്ങളെക്കുറിച്ച് മുന്പേയുള്ള അഭിപ്രായങ്ങളേയും മനോഭാവങ്ങളേയുമാണ് മുൻധാരണകൾ എന്നു പറയുന്നത്. ലഭ്യമായ ഒരു തെളിവും കൂടാതെ വസ്തുതയുമായി മുൻപരിചയമില്ലാതെയെടുക്കുന്ന അഭിപ്രായമാണിത്.

സ്ഥിരധാരണ (Stereotype)

മുൻധാരണകളുടെ അടിത്തറ സ്ഥിരധാരണകളാണ്. ഒരു വിഭാഗം ജനങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള ഉറച്ചതും മാറ്റമില്ലാത്തതുമായ സ്ഥിരരൂപ സ്വഭാവചിത്രങ്ങൾ. വംശങ്ങൾ, വർഗ്ഗങ്ങൾ, സ്ത്രീകൾ എന്നിവരിൽ സ്ഥിരധാരണകൾ പലപ്പോഴും പ്രയോഗിക്കപ്പെടുന്നു.

ഇന്ത്യയിലെ സ്ഥിരധാരണകൾ ഭാഗികമായി കൊളോണിയൽ സൃഷ്ടിയാണ്. ചില സമുദായങ്ങളെ അവർ സൈനിക വംശങ്ങളായി ചിത്രീകരിച്ചു. മറ്റു ചിലരെ ഭീരുക്കളും വിശ്വസിക്കാൻ കൊള്ളാത്തവരായും ചിത്രീകരിച്ചു. സ്ഥിരധാരണകൾ മൊത്തം സംഘത്തെ ഒരു ഏകവിഭാഗമായി കണക്കാക്കുന്നു. സ്ഥലകാലങ്ങൾക്കും സാഹചര്യങ്ങൾക്കുമനുസരിച്ച് വ്യക്തികളിലുള്ള വ്യത്യാസങ്ങൾ അത് അംഗീകരിക്കുന്നില്ല.

5.3 വിവേചനം (Discrimination)

മറ്റൊരു സംഘത്തോടോ/വ്യക്തിയോടോ ഉള്ള യഥാർത്ഥ പെരുമാറ്റത്തെയാണ് വിവേചനം സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. ജാതി, മതം എന്നിവയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഒരു സംഘത്തിലെ അംഗങ്ങളുടെ അവസരങ്ങൾ നിഷേധിക്കുന്നതിനെയും ഒരു വ്യക്തിക്ക് ജോലി നിഷേധിക്കുന്നതിനേയുമെല്ലാം വിവേചനമായി കണക്കാക്കാം.

വിവേചനകാരണം തുറന്നു പറയാത്തതിനാൽ അതു തെളിയിക്കാൻ പ്രയാസമാണ്. നീതിയുക്തമായ കാരണങ്ങളാൽ വിവേചനത്തെ മറച്ചുവെയ്ക്കുന്നു. ഉദാ - ജാതി അടിസ്ഥാനത്തിൽ ജോലി നിഷേധിക്കപ്പെട്ടതിനു കാരണമായി പറയുന്നത് യോഗ്യതയുടെ കുറവാണെന്നും, തിരഞ്ഞെടുപ്പ് പൂർണ്ണമായും യോഗ്യതയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിലാണെന്നുമാണ്.

5.4 സാമൂഹിക ബഹിഷ്കരണം (Social Exclusion)

വ്യക്തികളെ സമൂഹത്തിന്റെ എല്ലാ പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ നിന്നും അകറ്റി നിർത്തുന്നതിനെയാണ് സാമൂഹിക ബഹിഷ്കരണം എന്നുപറയുന്നത്. ഇത് വ്യക്തികൾക്ക്/സംഘങ്ങൾക്ക് ലഭിക്കുന്ന അവസരങ്ങൾ നിഷേധിക്കുന്നു. പൂർണ്ണവും പ്രവർത്തനാത്മകവുമായ ജീവിതം ലഭിക്കണമെങ്കിൽ വ്യക്തികൾക്ക് ഭക്ഷണം, വസ്ത്രം, പാർപ്പിടം തുടങ്ങിയവയും അവശ്യവസ്തുക്കൾ/സേവനങ്ങളായ വിദ്യാഭ്യാസം, ആരോഗ്യം, ഗതാഗതം, ഇൻഷുറൻസ്, സാമൂഹിക സുരക്ഷ, ധനകാര്യം, പോലീസ്-നീതിന്യായ വകുപ്പ് തുടങ്ങിയവ കൂടി ആവശ്യമാണ്.

സാമൂഹിക ബഹിഷ്കരണം വ്യവസ്ഥാപിതവും സമൂഹത്തിന്റെ ഘടനയുമായി ബന്ധപ്പെട്ടതുമാണ്. പുറന്തള്ളപ്പെടുന്നവരുടെ ഇഷ്ടങ്ങൾ കണക്കിലെടുക്കാതെയാണ് അത് സംഭവിക്കുന്നത്. നിരന്തരമായ വിവേചനവും അവഹേളനവും ബഹിഷ്കൃതരായ ജനങ്ങളിൽ പലപ്പോഴും പ്രതികരണങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കുകയും ഉൾപ്പെടാനുള്ള ശ്രമം ഉപേക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഉദാ- ദലിതർക്ക് ക്ഷേത്രപ്രവേശനം നിഷേധിക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ, സ്വന്തം ക്ഷേത്രങ്ങൾ നിർമ്മിച്ചുകൊണ്ട് അവർ പ്രതികരിച്ചു. അവരിൽ ചിലർ ഹിന്ദുമതം വിട്ട് ബുദ്ധമതമോ ക്രിസ്തുമതമോ ഇസ്ലാം മതമോ സ്വീകരിച്ചു.

ഇന്ത്യയിൽ സാമൂഹിക വിവേചനവും ബഹിഷ്കരണവും വലിയ തോതിൽ നടക്കുന്നുണ്ട്. ചരിത്രത്തിന്റെ പല കാലഘട്ടങ്ങളിലും ജാതിയുടേയും ലിംഗഭേദത്തിന്റെയും മതത്തിന്റെയും പേരിലുള്ള വിവേചനങ്ങൾക്കെതിരെ പ്രതിഷേധ പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ ഉയർന്നുവന്നിട്ടുണ്ട്. സാമൂഹിക വിവേചനങ്ങളും ബഹിഷ്കരണവും നിയമനിർമ്മാണം കൊണ്ട് മാത്രം അവസാനിപ്പിക്കാൻ കഴിയുകയില്ല. സ്ഥിരമായ ബോധവൽക്കരണ പ്രവർത്തനങ്ങളിലൂടെയും സംവേദനങ്ങളിലൂടെയും മാത്രമേ സാമൂഹിക വിവേചനങ്ങൾ അവസാനിപ്പിക്കാൻ കഴിയുകയുള്ളൂ.

5.5 ജാതിയും ഗോത്രവും - അസമത്വം ന്യായീകരിക്കുകയും നിലനിർത്തുകയും ചെയ്യുന്ന വ്യവസ്ഥകൾ (Caste and Tribe- Systems Justifying and Perpetuating Inequality)

ജാതി വ്യവസ്ഥ ഒരു വിവേചന വ്യവസ്ഥ എന്നനിലയിൽ (The Caste System as a Discriminatory System)

താഴ്ന്ന ജാതിയിലെ ആളുകളോട് വിവേചനം കാണിക്കാൻ പ്രേരിപ്പിക്കുകയും അത് നിയമാനുസൃതമാക്കുകയും ചെയ്യുന്ന സാമൂഹിക സ്ഥാപനമാണ് ജാതി. ജാതി വ്യവസ്ഥയിലെ വിവേചനങ്ങൾ അവഹേളനപരവും, നിഷേധാത്മകവും ചൂഷണാത്മകവുമാണ്. ചരിത്രപരമായി ജാതിവ്യവസ്ഥ ജനങ്ങളെ തരംതിരിച്ചിരിക്കുന്നത് തൊഴിലിന്റെയും പദവിയുടേയും അടിസ്ഥാനത്തിലാണ്. സാമൂഹിക ശ്രേണിയിൽ ഓരോ ജാതിയ്ക്കും പ്രത്യേകമായ സ്ഥാനം അഥവാ പദവി ഉണ്ടായിരിക്കും.

വേദഗ്രന്ഥങ്ങളിലെ കർശനനിയമങ്ങളിൽ പദവിയും സാമ്പത്തിക സ്ഥിതിയും കൃത്യമായി വേർതിരിച്ചിരിക്കുന്നു. യഥാർത്ഥ ജീവിതത്തിൽ സാമ്പത്തികപദവിയും സാമൂഹികപദവിയും തമ്മിൽ അഭേദ്യമായ ബന്ധമുണ്ടായിരുന്നു. ഉയർന്ന സാമൂഹിക പദവിയുള്ള ഉന്നത ജാതിക്കാർക്ക് ഉയർന്ന സാമ്പത്തിക പദവിയും കീഴ് ജാതികളിൽപ്പെട്ടവർക്ക് താഴ്ന്ന സാമ്പത്തിക പദവിയുമാണ് സാധാരണയായി ഉണ്ടായിരുന്നത്.

19-ാം നൂറ്റാണ്ടിനുശേഷം ജാതിയും തൊഴിലും തമ്മിലുള്ള ബന്ധം കുറഞ്ഞു. തൊഴിലുകൾ മാറി സ്വീകരിക്കാൻ ഇപ്പോൾ യാതൊരു തടസ്സവുമില്ല. സാമ്പത്തിക പദവിയും ജാതിയും തമ്മിലുള്ള ബന്ധത്തിൽ കുറവുവന്നു. പാവപ്പെട്ടവരേയും പണക്കാരേയും എല്ലാ ജാതികളിലും ഇപ്പോൾ കാണാൻ കഴിയും. എന്നിരുന്നാലും വിഭിന്ന സാമൂഹിക-സാമ്പത്തിക വിഭാഗങ്ങൾക്കിടയിലുള്ള വ്യത്യാസങ്ങൾ ഇന്നും തുടരുന്നുണ്ട്.

സാമൂഹിക പരിഷ്കരണപ്രസ്ഥാനങ്ങളും, ഉല്പാദന പ്രക്രിയയിലെ മാറ്റങ്ങളും, ഗവൺമെന്റിന്റെ നിയമനിർമ്മാണങ്ങളും മറ്റു ശ്രമങ്ങളും ജാതി വ്യവസ്ഥയിൽ വലിയ മാറ്റങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കിയിട്ടുണ്ടെങ്കിലും 21-ാം നൂറ്റാണ്ടിൽ പോലും ജാതി ഇന്ത്യൻജനതയുടെ ജീവിത സാധ്യതകളെ സ്വാധീനിക്കുന്നു.

5.6 അസ്പൃശ്യത (Untouchability)

അസ്പൃശ്യത / തൊട്ടുകൂടായ്മ ജാതി വ്യവസ്ഥയിലെ തീവ്രമായ ദുരാചാര രീതിയാണ്. ജാതി വ്യവസ്ഥ അടിത്തട്ടിലുള്ള ജാതിയിലെ അംഗങ്ങൾക്ക് കടുത്ത സാമൂഹിക വിലക്കുകൾ വയ്ക്കുന്നു. ശുദ്ധി - അശുദ്ധി സങ്കല്പമാണ് അസ്പൃശ്യതയുടെ അടിസ്ഥാനം. അസ്പൃശ്യ വിഭാഗം ജാതിശ്രേണിയുടെ പുറത്തായിരുന്നു. അവർ അശുദ്ധരായി കണക്കാക്കപ്പെടുന്നതിനാൽ അവരുമായുള്ള സമ്പർക്കം മറ്റു ജാതിയിലുള്ളവരെ അശുദ്ധരാക്കുന്നു. ഇതിന് അസ്പൃശ്യ വിഭാഗത്തിന് വലിയ ശിക്ഷ ലഭിക്കുകയും അശുദ്ധരാക്കപ്പെട്ടവർ ശുദ്ധീകരണ അനുഷ്ഠാനങ്ങൾക്ക് വിധേയരാവുകയും ചെയ്യുന്നു.

തീണ്ടാപാടകലം - ഇന്ത്യയുടെ പലഭാഗങ്ങളിലും (പ്രത്യേകിച്ച് തെക്കൻ ഭാഗത്ത്) അസ്പൃശ്യരായ വ്യക്തികളുടെ സാന്നിധ്യം/നിഴൽ പോലും മറ്റുള്ളവരെ അശുദ്ധരാക്കും എന്ന സങ്കല്പമായ തീണ്ടാപാടകലം നിലനിൽക്കുന്നു.

അസ്പൃശ്യത എന്നത് ശാരീരിക സ്പർശനങ്ങളിൽ മാത്രമുള്ള വിലക്കല്ല. അതിൽ ധാരാളം സാമൂഹിക വിലക്കുകൾ കൂടി ഉൾപ്പെടുന്നുണ്ട്.

അസ്പൃശ്യത - മാനങ്ങൾ (Untouchability- Dimensions)

(1) ബഹിഷ്കരണം (Exclusion)

ദലിതർ മറ്റൊരു സംഘവും അനുഭവിച്ചിട്ടില്ലാത്ത പ്രത്യേകതരത്തിലുള്ള ബഹിഷ്കരണത്തിന് വിധേയരായവരാണ്. ഉദാ: പൊതു കിണറുകളിലെ കുടിവെള്ളം പങ്കുവയ്ക്കുന്നതിനും പൊതു മതചടങ്ങുകളിൽ പങ്കെടുക്കുന്നതിനും സാമൂഹിക ചടങ്ങുകളിലോ ആഘോഷങ്ങളിലോ പങ്കെടുക്കുന്നതിനും അവരെ അനുവദിച്ചിരുന്നില്ല. അതേസമയം മതപരമായ ചടങ്ങുകളിൽ ചെണ്ട കൊട്ടുന്നതുപോലുള്ള വിധേയത്വ പങ്കുകളിൽ അവരെ നിർബന്ധപൂർവ്വം ഉൾക്കൊള്ളിക്കുകയും ചെയ്തു.

(2) അവഹേളനം - അധീനമാക്കൽ (Humiliation- Subordination)

അസ്പൃശ്യ വിഭാഗങ്ങൾക്ക് അവഹേളനവും വിധേയത്വവും ഉളവാക്കുന്ന ചില പ്രവൃത്തികൾ എല്ലാവരും കാണുക ചെയ്യേണ്ടതുണ്ടായിരുന്നു. ഉദാ: പ്രത്യേകമായ ശരീരഭാഷ അടിച്ചേൽപ്പിക്കുന്നതും (തലപ്പാവ് മാറ്റുക, ചെരുപ്പ് കയ്യിൽ എടുപ്പിക്കുക, തല കുനിച്ച് നിൽക്കുക, വൃത്തിയും ഭംഗിയുമുള്ള വസ്ത്രധാരണം അനുവദിക്കാതിരിക്കൽ) ശകാരിക്കുന്നതും കളിയാക്കുന്നതും തുടങ്ങിയവ.

(3) ചൂഷണം (Exploitation)

നിർബന്ധിതവും കുലി നൽകാതെയും (കുറഞ്ഞ കുലി) തൊഴിലെടുപ്പിക്കുക, സ്വത്ത് പിടിച്ചെടുക്കുക തുടങ്ങിയവ അസ്പൃശ്യതയുടെ ഭാഗമായുള്ള സാമ്പത്തിക ചൂഷണ രീതികളാണ്.

അസ്പൃശ്യത ഇന്ത്യയൊട്ടാകുമുള്ള പ്രതിഭാസമാണ്. എന്നിരുന്നാലും സാമൂഹിക-ചരിത്ര പശ്ചാത്തലവും പ്രദേശവുമനുസരിച്ച് അതിന്റെ രീതികൾ വ്യത്യാസപ്പെട്ടിരിക്കും. അസ്പൃശ്യർ നൂറ്റാണ്ടുകളായി പല പേരുകളിലാണ് അറിയപ്പെട്ടിരുന്നത്. എല്ലാ പേരുകളും അപകീർത്തികരവും ആക്ഷേപകരവുമാണ്. ഇന്ന് ജാതിപ്പേര് വിളിക്കുന്നത് കുറ്റകരമാണ്.

1930 കളിൽ ഗാന്ധിജി അസ്പൃശ്യരെ ഹരിജൻ (ദൈവത്തിന്റെ മക്കൾ) എന്നു വിളിക്കുകയും ആ പദം പ്രചരിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. ദലിതർ - അർത്ഥം - 'അടിച്ചമർത്തപ്പെട്ടവർ' എന്ന രീതിയിലാണ് ഉപയോഗിക്കപ്പെടുന്നത്. ഡോ. അംബേദ്കർ ഈ പദം ഉപയോഗിച്ചിരുന്നില്ല. എന്നിരുന്നാലും

അദ്ദേഹം നയിച്ച ശാക്തീകരണ പ്രസ്ഥാനത്തിൽ ഈ പദം പ്രതിധ്വനിക്കുന്നുണ്ട്. 1970 കളുടെ തുടക്കത്തിൽ മുംബൈയിൽ നടന്ന ജാതി ലഹളയിൽ 'ദലിത്' എന്ന പദത്തിന് വലിയ പ്രാധാന്യം ലഭിച്ചു. പടിഞ്ഞാറേ ഇന്ത്യയിൽ അക്കാലത്തുയർന്നുവന്ന 'ദലിത് പാതേഴ്സ്' എന്ന വിപ്ലവസംഘം അവകാശവും അന്തസ്സും നേടുന്നതിനുള്ള സമരത്തിൽ അവരുടെ വ്യക്തിത്വം ഉയർത്തിപ്പിടിക്കാൻ ഈ പദം ഉപയോഗിച്ചു.

5.7 ജാതി-ഗോത്ര വിവേചനത്തിനെതിരെ രാഷ്ട്രവും രാഷ്ട്രേതര സംഘടനകളും എടുത്ത നടപടികൾ (State and Non-State Initiatives Addressing Caste and Tribe Discrimination)

സ്വാതന്ത്ര്യലബ്ധിക്കുമുമ്പ് തന്നെ പട്ടികജാതി, പട്ടികവർഗ്ഗങ്ങൾക്കായി പ്രത്യേക പദ്ധതികൾ ഗവൺമെന്റ് നടപ്പാക്കിയിരുന്നു. 1935-ൽ ബ്രിട്ടീഷ് ഗവൺമെന്റ് വലിയതോതിൽ വിവേചനത്തിന് വിധേയരായ പ്രത്യേക പരിഗണന ലഭിക്കേണ്ട ജാതികളെയും ഗോത്രങ്ങളെയും പട്ടിക വിഭാഗത്തിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി. സ്വാതന്ത്ര്യലബ്ധിക്കുശേഷം ഇന്ത്യാ ഗവൺമെന്റ് അതേ നയം തുടരുകയും പുതിയ ധാരാളം വിഭാഗങ്ങളെ കൂട്ടിച്ചേർക്കുകയും ചെയ്തു. 1990 മുതൽ മറ്റു പിന്നോക്ക സമുദായങ്ങൾക്കു (OBC) വേണ്ടിയുള്ള പ്രത്യേക പദ്ധതികൾ കൂട്ടിച്ചേർത്തു.

I. സംവരണം (Reservation)

ജാതിവിവേചനങ്ങൾക്കുള്ള നഷ്ടപരിഹാരമായി രാഷ്ട്രം തുടക്കം കുറിച്ച ഏറ്റവും പ്രധാന നടപടി. പൊതുജീവിതത്തിലെ വ്യത്യസ്ത മണ്ഡലങ്ങളിൽ പട്ടികജാതി-പട്ടികവർഗ്ഗത്തിലെ അംഗങ്ങൾക്കായി ചില സ്ഥാനങ്ങൾ/സീറ്റുകൾ മാറ്റിവയ്ക്കുന്നതാണ് സംവരണം. കേന്ദ്ര-സംസ്ഥാന നിയമ നിർമ്മാണ സഭകളിൽ (സംസ്ഥാന നിയമസഭ, ലോകസഭ, രാജ്യസഭ) സീറ്റ് സംവരണം, എല്ലാ സർക്കാർ വകുപ്പുകളിലും ജോലി സംവരണം, വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ പ്രവേശനത്തിനുള്ള സംവരണം - എന്നിവയെല്ലാം സംവരണത്തിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു.

II. പലതരം നിയമനിർമ്മാണങ്ങൾ (Various Laws)

- (1) 1850 - ജാതി വൈകല്യനിവാരണ നിയമം. (Caste Disabilities Removal Act)

ജാതിയോ മതമോ മാറിയതിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ പൗരന്മാരുടെ അവകാശങ്ങൾ വെട്ടിക്കുറക്കാൻ പാടില്ല. ദളിതർക്ക് ഗവൺമെന്റ് സ്കൂളുകളിൽ പ്രവേശനത്തിനുള്ള അനുമതി നൽകി.

- (2) ഭരണഘടനയിലെ 17-ാം അനുച്ഛേദം അസ്പഷ്ട നിർമ്മാണങ്ങൾ.

- (3) 1989 - Scheduled Caste Scheduled Tribe (Prevention of Atrocities Act) പട്ടികജാതി - പട്ടിക വർഗ്ഗക്കാർക്കെതിരെയുള്ള അതിക്രമങ്ങൾ തടയുന്നതിന്.

- (4) 2005-ലെ 93-ാം ഭരണഘടനാ ഭേദഗതി നിയമം (2006-ജനുവരി 23 ന് നിലവിൽ വന്നു) മറ്റു പിന്നോക്ക സമുദായങ്ങൾക്ക് ഉന്നത വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ സംവരണം ഏർപ്പെടുത്തി.

എങ്കിലും ദളിതർക്കും ആദിവാസികൾക്കുമെതിരെയുള്ള അതിക്രമങ്ങൾ ഉൾപ്പെടെയുള്ള വിവേചനങ്ങൾ ഇന്ത്യയിൽ ഇന്നും നടക്കുന്നുവെന്നത് പത്രമാധ്യമങ്ങളിൽ നാം കാണുന്നുണ്ട്.

രാഷ്ട്രേതര പ്രവർത്തനങ്ങൾ (Non-State Initiatives)

രാഷ്ട്രത്തിന്റെ നടപടിയിലൂടെ മാത്രം സാമൂഹിക മാറ്റം ഉറപ്പുവരുത്താൻ സാധിക്കില്ല. രാഷ്ട്രീയ, സമര സാംസ്കാരിക മുന്നണികളിൽ ദളിതരും സജീവമായിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു.

സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനു മുമ്പ് - ജ്യോതിബ ഫുലെ, ഇയോദി ദാസ്, പെരിയാർ (ഇ.വി. രാമസ്വാമി നായ്ക്കർ), അംബേദ്കർ തുടങ്ങിയവർ ജാതി വിവേചനങ്ങൾക്കെതിരെ ശക്തമായ പോരാട്ടങ്ങൾ നയിച്ചു.

സമകാലിക ഇന്ത്യ - ബഹുജൻ സമാജ് പാർട്ടി (ഉത്തർ പ്രദേശ്), ദലിത് സംഘർഷ് സമിതി (കർണ്ണാടക), എന്നിവ ദലിതരുടെ രാഷ്ട്രീയ ശക്തി സ്ഥാപിക്കുന്നത് പ്രധാന പങ്കുവഹിച്ചു. ദലിതർ മറാഠി, കന്നട, തമിഴ്, തെലുങ്ക്, ഹിന്ദി തുടങ്ങിയ ഇന്ത്യൻ ഭാഷകളിലെ സാഹിത്യ രംഗത്തും വലിയ സംഭാവനകൾ നൽകിയിട്ടുണ്ട്.

5.8 മറ്റു പിന്നാക്ക വർഗ്ഗങ്ങൾ (OBCs) (Other Backward Classes)

അസ്പഷ്ടത ഒഴികെയുള്ള വിവിധ വിവേചനങ്ങൾ അഭിമുഖീകരിക്കേണ്ടിവന്ന താഴ്ന്ന പദവിയുള്ള ഒരു വലിയ വിഭാഗം ജാതികൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. സേവകരും കൈത്തൊഴിൽ എടുക്കുന്നവരുമായ ജാതികളാണ് ശ്രേണീകരണത്തിന്റെ അവസാന തട്ടിൽ വരുന്ന ഇക്കൂട്ടർ. ഇന്ത്യൻ ഭരണഘടന പട്ടികജാതി-പട്ടികവർഗ്ഗങ്ങളെ കൂടാതെ സാമൂഹിക പിന്നോക്കാവസ്ഥയിലുള്ള മറ്റു വിഭാഗങ്ങളുടെ സാധ്യത കണ്ടെത്തിയിരുന്നു. ഈ വിഭാഗങ്ങളെ സാമൂഹിക-വിദ്യാഭ്യാസ പിന്നോക്കാവസ്ഥയുള്ള വർഗ്ഗങ്ങളായാണ് കണക്കാക്കുന്നത്. അവർ ഉയർന്ന ജാതിയുടെ ഭാഗമോ ദലിതരുടെ ഭാഗമോ അല്ല. ഒ.ബി.സി കൾ ഹിന്ദുമതത്തിൽ മാത്രം ഒതുങ്ങുന്നവരല്ല. മറ്റു മതത്തിൽ ഉൾപ്പെടുന്ന പിന്നാക്ക വിഭാഗങ്ങളും ഇതേ തൊഴിൽ പാരമ്പര്യവും താഴ്ന്ന സാമൂഹിക-സാമ്പത്തിക പദവിയുള്ളവരും ഈ ഒ.ബി.സി യിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. ദലിതരേക്കാളും ആദിവാസികളേക്കാളും വൈവിധ്യമാർന്ന വിഭാഗമാണ് ഒ.ബി.സി കൾ.

പിന്നാക്കവർഗ്ഗത്തിന്റെ ക്ഷേമത്തിനായുള്ള രാഷ്ട്രത്തിന്റെ നടപടികൾ (Initiatives of State for the Welfare of OBCs)

1. കാക്കാ കലേൽക്കർ കമ്മീഷൻ (Kaka Kalelkar Commission)

കാക്കാ കലേൽക്കറുടെ കീഴിലുള്ള ഒന്നാമത്തെ പിന്നാക്ക വർഗ്ഗ കമ്മീഷൻ 1953 ൽ റിപ്പോർട്ട് സമർപ്പിച്ചു. അന്നത്തെ രാഷ്ട്രീയ സാഹചര്യങ്ങൾ ഈ റിപ്പോർട്ട് പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെടുന്നതിന് കാരണമായി.

1950 കളിൽ ഒ.ബി.സി.കളുടെ പ്രശ്നം കേന്ദ്രപ്രശ്നം എന്നതിനേക്കാൾ ഒരു പ്രാദേശിക വിഷയമായിത്തീർന്നു. ദക്ഷിണേന്ത്യൻ സംസ്ഥാനങ്ങളിൽ പിന്നോക്ക വർഗ്ഗങ്ങളുടെ ശക്തമായ രാഷ്ട്രീയ സമരങ്ങൾ നടന്നു. അടിയന്തിരാവസ്ഥക്കു ശേഷം 1970-കളിൽ ജനതാപാർട്ടി അധികാരത്തിൽ വന്നപ്പോഴാണ് ഒ.ബി.സി പ്രശ്നം വീണ്ടും കേന്ദ്രതലത്തിൽ വന്നത്.

2. മണ്ഡൽ കമ്മീഷൻ (Mandal Commission)

1978-ൽ ബി.പി. മണ്ഡലിന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ രണ്ടാം പിന്നാക്ക കമ്മീഷൻ നിലവിൽ വന്നു. 10 വർഷം പഴക്കമുള്ള കമ്മീഷൻ റിപ്പോർട്ട് കേന്ദ്രസർക്കാർ പ്രാബല്യത്തിൽ കൊണ്ടുവരുന്നത് 1990-ൽ മാത്രമാണ്. അപ്പോഴേക്കും ദേശീയ രാഷ്ട്രീയത്തിൽ അതു വലിയ പ്രശ്നമായി മാറിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു.

1990 കൾക്കു ശേഷം വടക്കേ ഇന്ത്യയിൽ മറ്റു പിന്നോക്ക വിഭാഗങ്ങളുടെയും ദലിതരുടെയും പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ ഉയർന്നുവരാൻ തുടങ്ങി. അടുത്ത കാലത്തെ സർവ്വേയിൽ ദേശീയ ജനസംഖ്യയുടെ 41 % വും ഒ.ബി.സി ആണെന്ന കണക്ക് രാഷ്ട്രീയത്തിൽ സ്വാധീനം ചെലുത്താൻ അവർ ഉപയോഗിച്ചു. മറ്റു പിന്നോക്ക വർഗ്ഗങ്ങൾക്കിടയിൽ ഉയർന്നവരും (ഭൂവുടമകൾ) താഴ്ന്നവരും ഉണ്ട്. ഈ വ്യത്യാസങ്ങൾ രാഷ്ട്രീയ വിഭാഗമായി പ്രവർത്തിക്കുന്നതിന് പ്രയാസമുണ്ടാക്കി. ഉയർന്ന ഒ.ബി.സികൾ ഗ്രാമങ്ങളിൽ ആധിപത്യം പുലർത്തി. നഗരങ്ങളിൽ ഒ.ബി.സി.കളുടെ സ്ഥിതി പരിതാപകരമായിരുന്നു. താഴ്ന്ന ഒ.ബി.സി കൾ വളരെ പിന്നോക്കാവസ്ഥയിലായിരുന്നു.

5.9 ആദിവാസി സമരങ്ങൾ (Adivasi Struggles)

ദാരിദ്ര്യം, അധികാരമില്ലായ്മ, അപമാനമുദ്ര എന്നീ കാരണങ്ങളാൽ ഭരണഘടന പ്രത്യേകം അടയാളപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ള വിഭാഗമാണ് പട്ടികവർഗ്ഗം. ജന/ഗോത്ര വർഗ്ഗങ്ങൾ കാടിന്റെ മക്കളായാണ് കണക്കാക്കപ്പെടുന്നത്.

ആദിവാസികളുടെ പ്രശ്നം സങ്കീർണ്ണമാകുന്നതിനുള്ള പ്രധാന കാരണം ഗോത്രേതര ജനങ്ങളുടെ കുടിയേറ്റമാണ്. ബ്രിട്ടീഷ് ഭരണകാലത്തും സ്വതന്ത്ര ഇന്ത്യയിലും ആദിവാസി മേഖലകളിലെ വിഭവങ്ങൾ ചൂഷണം ചെയ്യപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്.

19-ാം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ അന്ത്യത്തോടെ കൊളോണിയൽ സർക്കാർ മിക്ക വനഭൂമിയും അവരുടെ സ്വന്തം ഉപയോഗത്തിനായി റിസർവ് വനങ്ങളായി പ്രഖ്യാപിച്ചു. അങ്ങനെ മാറ്റക്കൂഷി, വനവിഭവങ്ങൾ ശേഖരിക്കാനുള്ള ആദിവാസികളുടെ അവകാശങ്ങളെല്ലാം നഷ്ടമായി. ഈ നയം ആദിവാസികളുടെ ഉപജീവനമാർഗ്ഗം ഇല്ലാതാക്കുകയും അവരുടെ ജീവിതത്തെ ദാരിദ്ര്യത്തിലേക്കും അരക്ഷിതാവസ്ഥയിലേക്കും തള്ളിവിടുകയും ചെയ്തു.

സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനു ശേഷവും ഭരണകൂടത്തിന് വനങ്ങൾക്കുമേലുള്ള കൂത്തകാവകാശം ഇന്ത്യാ ഗവൺമെന്റും നിലനിർത്തി. മുതലാളിത്ത തീവ്രതയുള്ള വ്യവസായവൽക്കരണ നയം ഇന്ത്യാ ഗവൺമെന്റ് സ്വീകരിച്ചപ്പോൾ ധാതുവിഭവങ്ങൾക്കും ഊർജ്ജ ലഭ്യതക്കും ആദിവാസി മേഖലകൾ കേന്ദ്രീകരിക്കപ്പെട്ടു. ഖനനത്തിനും അണക്കെട്ടുകൾക്കുമായി ആദിവാസി ഭൂമികൾ പിടിച്ചെടുത്തു. മതിയായ നഷ്ടപരിഹാരം, പുനരധിവാസം തുടങ്ങിയവ നൽകാതെ ദശലക്ഷക്കണക്കിന് ആദിവാസികളെ കുടിയിറക്കി. ഇത് ദേശീയ വികസനത്തിന്റേയും സാമ്പത്തിക വളർച്ചയുടേയും പേരിൽ ന്യായീകരിക്കപ്പെട്ടു.

പടിഞ്ഞാറേ ഇന്ത്യയിലെ നർമ്മദാ നദിയിലെ സർദാർ സരോവർ അണക്കെട്ട്, ആന്ധ്രാപ്രദേശിലെ ഗോദാവരി നദിയിലെ പൊളവരം അണക്കെട്ട് എന്നിവ പതിനായിരക്കണക്കിന് ആദിവാസികളെ സ്വന്തം മണ്ണിൽ നിന്നും കുടിയിറക്കി. 1990 കളിൽ സാമ്പത്തിക ഉദാരവൽക്കരണം ഔദ്യോഗികമായി സ്വീകരിച്ചപ്പോൾ വൻകിട കമ്പനികൾ ആദിവാസികളുടെ ഭൂമി കൈവശപ്പെടുത്തുന്ന പദ്ധതികൾ ആരംഭിക്കുകയും ചെയ്തു.

ചൂഷണത്തിനും വിവേനചത്തിനുമെതിരെ ഗോത്രവർഗ്ഗക്കാർ ശക്തമായ പോരാട്ടങ്ങൾ നയിച്ചിട്ടുണ്ട്. സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനു ശേഷം ആദിവാസി സമരങ്ങളുടെ ഫലമായി ജാർഖണ്ഡിനും ഛത്തീസ്ഗഢിനും സംസ്ഥാന പദവി നേടിയെടുക്കാൻ അവർക്കു കഴിഞ്ഞു.

5.10 സ്ത്രീസമത്വത്തിനും അവകാശങ്ങൾക്കും വേണ്ടിയുള്ള പോരാട്ടങ്ങൾ (Struggle For Women's Equality and Rights)

പണ്ഡിതന്മാർ - സ്ത്രീ-പുരുഷ അസമത്വത്തിനുള്ള കാരണം സാമൂഹികമാണ്, ജീവശാസ്ത്രപരമായ വ്യത്യാസങ്ങളല്ല.

- ഉദാ- (1) ധാരാളം സ്ത്രീകൾ പൊതുരംഗത്ത് ഉയർന്നുവന്നിട്ടുണ്ട്.
- (2) മിക്ക സമൂഹങ്ങളിലും കുടുംബത്തിന്റെ ഓഹരി സ്ത്രീകൾക്ക് ലഭിക്കാറില്ല.
- (3) കേരളത്തിലെ നായന്മാർക്കിടയിലും മേഘാലയിലെ ഖാസികൾക്കിടയിലും മാതൃദായ കുടുംബങ്ങൾ നിലനിന്നിരുന്നു.
- (4) പല ആഫ്രിക്കൻ സമൂഹങ്ങളിലും മികച്ച കർഷകരും കച്ചവടക്കാരും സ്ത്രീകളാണ്.

ലിംഗഭേദ വിചാരമെന്നത്, ജാതിയിലും വർഗ്ഗത്തിലുമുള്ളതുപോലെ സാമൂഹിക അസമത്വത്തിന്റേയും ബഹിഷ്കരണത്തിന്റേയും ഒരു രൂപമാണ്. എന്നാൽ അതിന് പ്രത്യേക സവിശേഷതകളുണ്ട്.

സാമൂഹിക പരിഷ്കരണപ്രസ്ഥാനവും സ്ത്രീകളുടെ പ്രശ്നങ്ങളും

19-ാം നൂറ്റാണ്ടിലെ മധ്യവർഗ്ഗ സാമൂഹിക പരിഷ്കരണ പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ സ്ത്രീകളുടെ പ്രശ്നങ്ങൾ ഏറ്റെടുത്തതോടുകൂടിയാണ് അവ സാമൂഹികശുദ്ധ പിടിച്ചുപറ്റാൻ തുടങ്ങിയത്. ഇവയെ മധ്യവർഗ്ഗ പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ എന്നാണ് വിളിക്കുന്നത്. കാരണം പരിഷ്കർത്താക്കളിൽ ഭൂരിഭാഗവും പാശ്ചാത്യ വിദ്യാഭ്യാസം നേടിയ മധ്യവർഗ്ഗക്കാരായിരുന്നു. അവർ ഒരേസമയം പാശ്ചാത്യ ജനാധിപത്യ ആശയങ്ങളാലും ഭൂതകാല ജനാധിപത്യ പാരമ്പര്യ ആശയങ്ങളിലെ അഭിമാനബോധത്താലും സ്വാധീനിക്കപ്പെട്ടു.

1. രാജാരാം മോഹൻ റോയ് - സമൂഹം, മതം, സ്ത്രീകളുടെ പദവി എന്നിവ പരിഷ്കരിക്കുന്നതിനായി പരിശ്രമിച്ചു. 1828-ൽ ബ്രഹ്മസമാജം സ്ഥാപിച്ചു. സതി വിരുദ്ധ പോരാട്ടം നയിച്ചു. സതിയായിരുന്നു പൊതുജന ശ്രദ്ധ പിടിച്ചുപറ്റിയ ആദ്യത്തെ സ്ത്രീകളുടെ പ്രശ്നം.
2. റാനഡെ - ബോംബെ പ്രസിഡൻസിയിൽ വിധവ വിവാഹപ്രസ്ഥാനത്തിന് നേതൃത്വം നൽകി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ രചനകളായ The Texts of Hindu Law on Lawfulness of the Remarriage of Widows, The Vedic Authorities for Widow Remarriage എന്നിവ വിധവാ വിവാഹത്തിന് ഹിന്ദു ശാസ്ത്രങ്ങളുടെ പിൻതുണയുണ്ടെന്ന് സമർത്ഥിച്ചു.
3. ജ്യോതിബാ ഫുലെ (മഹാരാഷ്ട്ര) - ഫുലെ സാമൂഹികമായി ബഹിഷ്കരിക്കപ്പെട്ട വിഭാഗത്തിൽ നിന്നുള്ള സാമൂഹിക പരിഷ്കർത്താവായിരുന്നു. ജാതി - ലിംഗപരമായ അടിച്ചമർത്തലിനെതിരെ പോരാടി. സത്യശോധക് സമാജം സ്ഥാപിച്ചു. പ്രഥമ ലക്ഷ്യം - സത്യാന്വേഷണം.
4. സർ സയ്യിദ് അഹമ്മദ് ഖാൻ - മുസ്ലീം സാമൂഹിക പരിഷ്കരണം, സ്ത്രീകളുടെ അവകാശം. മുസ്ലീം പെൺകുട്ടികളുടെ വിദ്യാഭ്യാസം വീടിന്റെ അതിർത്തിക്കുള്ളിൽ വച്ചായിരിക്കണം.
5. ദയാനന്ദ സരസ്വതി- ആര്യസമാജ സ്ഥാപകൻ. സ്ത്രീ വിദ്യാഭ്യാസ പദ്ധതിയിൽ മതതത്വങ്ങൾ, ഗൃഹഭരണത്തിനുള്ള അറിവുകൾ, കുലത്തൊഴിലുകൾ, കുട്ടികളെ വളർത്തൽ എന്നിവ ഉൾപ്പെടുത്തണം.

താരാബായി ഷിൻഡെ: സ്ത്രീ-പുരുഷ തുല്യത

താരാബായി ഷിൻഡെ മഹാരാഷ്ട്രയിലെ വീട്ടമ്മയായിരുന്നു. അവർ 'സ്ത്രീ പുരുഷ തുല്യത' (സ്ത്രീ പുരുഷ താരതമ്യം) എന്ന പുസ്തകം എഴുതി. പുരുഷ മേധാവിത്വത്തിന്റെ ഇരട്ട നീതിക്കെതിരെയുള്ള പ്രതിഷേധമായിരുന്നു ഈ പുസ്തകം. വിധവയായ ഒരു ബ്രാഹ്മണ യുവതി നിയമ വിരുദ്ധമായി ജനിച്ച തന്റെ കുട്ടിയെ കൊന്നതിന് കോടതി മരണ ശിക്ഷക്ക് വിധിക്കുന്നു. എന്നാൽ ഇതിനു കാരണക്കാരനായ പുരുഷനെ കണ്ടെത്താനോ ശിക്ഷിക്കാനോ ശ്രമിക്കുന്നില്ല.

ബീഗം റുഖിയ സകാവത് ഹുസൈൻ: 'സുൽത്താനയുടെ സ്വപ്നം'

ബീഗം റുഖിയ സകാവത് ഹുസൈൻ 1905-ൽ 'സുൽത്താനയുടെ സ്വപ്നം' എന്ന കഥയെഴുതി. ഈ ശാസ്ത്ര കഥയിൽ സുൽത്താന ഒരു മാന്ത്രിക രാജ്യം സന്ദർശിക്കുന്നു. അവിടെ ലിംഗ പങ്കുകൾ നേർ വിപരീതമായിരുന്നു. പുരുഷന്മാർ പർദ്ദ ദരിച്ച് വീട്ടിൽ ഒതുങ്ങിക്കൂടുന്നു. എന്നാൽ സ്ത്രീകൾ മേലേത്തെയും മഴയെയും നിയന്ത്രിക്കുന്ന യന്ത്രങ്ങൾ നിർമ്മിക്കുന്ന, വായുവിൽ പറക്കുന്ന കാറുകൾ നിർമ്മിക്കുന്ന ശാസ്ത്രജ്ഞരായും കാണപ്പെട്ടു.

20-ാം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ ആദ്യകാലങ്ങളിൽ ദേശീയതലത്തിലും പ്രാദേശിക തലത്തിലും ധാരാളം സ്ത്രീ സംഘടനകൾ ഉദയം കൊണ്ടു. ഇന്ത്യയിലെ ദേശീയ പ്രസ്ഥാനത്തിലും സ്ത്രീകൾ പങ്കെടുത്തു. സ്ത്രീകളുടെ അവകാശങ്ങൾ ദേശീയ കാഴ്ചപ്പാടിന്റെ ഭാഗമായിത്തീർന്നു. 1931-ൽ ഇന്ത്യൻ നാഷണൽ കോൺഗ്രസ്സിന്റെ കറാച്ചി സമ്മേളനം ഇന്ത്യൻ പൗരന്മാരുടെ മൗലികാവകാശത്തെക്കുറിച്ച് ഒരു പ്രഖ്യാപനം പുറത്തിറക്കി. അത് സ്ത്രീസമത്വം ഉയർത്തിപ്പിടിച്ചു.

1970 കളിൽ സ്ത്രീകളുടെ പ്രശ്നങ്ങൾ വീണ്ടും ഉടലെടുത്തു. പോലീസ് തടങ്കലിൽ ബലാൽസംഗം, സ്ത്രീധന കൊലപാതകങ്ങൾ, പ്രശസ്ത മാധ്യമങ്ങളിലെ സ്ത്രീകളുടെ പ്രാതിനിധ്യം, അസമമായ പുരോഗതിയിലെ ലിംഗപരമായ അസമത്വം തുടങ്ങിയ പ്രശ്നങ്ങൾക്ക് ഊന്നൽ നൽകപ്പെട്ടു. 1980 കളിൽ നിയമപരിഷ്കരണങ്ങൾക്കായിരുന്നു പ്രാധാന്യം ലഭിച്ചത്. 21-ാം നൂറ്റാണ്ടിൽ ലിംഗപരമായ അനീതിയുടെ പുതിയ ഇടങ്ങൾ ഉയർന്നുവന്നു. ശിശുലിംഗാനുപാതത്തിലുള്ള കുറവാണ് അതിൽ ഏറ്റവും ആശങ്കാജനകമായത്. ഇത് ലിംഗ അസമത്വമെന്ന പുതിയ വെല്ലുവിളി ഉണ്ടാക്കുന്നു.

5.11 ഭിന്നശേഷിയുള്ളവരുടെ പോരാട്ടങ്ങൾ (Struggles of the Differently Aabled)

ഭിന്നശേഷിയുള്ളവരെ ദുർബലരാക്കുന്നത് അവരുടെ ആവശ്യങ്ങൾക്കുനേരെ മുഖം തിരിക്കുന്ന രീതിയിൽ നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ഒരു സമൂഹം ഉള്ളതുകൊണ്ടാണ്. ഭിന്നശേഷിയുള്ളവരുടെ അവകാശ

ങ്ങൾക്ക് അടുത്തകാലത്താണ് അംഗീകാരം ലഭിച്ചത്.

ഇന്ത്യൻ സാഹചര്യത്തിലെ മുൻനിർ സാമൂഹിക പ്രവർത്തകയും പണ്ഡിതയുമായ അനിത ഘായി, ഭിന്നശേഷിയുടെ അഭ്യുദ്യോഗ രാൽഫ് എല്ലിസന്റെ 'അഭ്യുദ്യമനുഷ്യൻ' എന്ന നോവലിനോടാണ് താരതമ്യപ്പെടുത്തുന്നത്. അമേരിക്കയിലെ ആഫ്രിക്കൻ പൗരന്മാരോടുള്ള വംശീയവിഭേദമാണ് എല്ലി സന്റെ നോവലിലെ പ്രമേയം.

'ഭിന്നശേഷിയുള്ളവർ' എന്ന പദം വൈകല്യമുള്ളവരെക്കുറിച്ച് പൊതുജനത്തിന്റെ പൊതുധാരണയെ ചോദ്യം ചെയ്യപ്പെടേണ്ടതാണെന്ന വസ്തുതയിലേക്കാണ് ശ്രദ്ധ ക്ഷണിക്കുന്നത്.

ഭിന്നശേഷിയുള്ളവരെക്കുറിച്ചുള്ള പൊതുവീക്ഷണങ്ങളുടെ സവിശേഷതകൾ (Public Perception of Disability)

- (1) ഭിന്നശേഷി ജീവശാസ്ത്രപരമായി ലഭിച്ചതാണെന്ന് കരുതുന്നു.
- (2) ഭിന്നശേഷിയുള്ളവർ നേരിടുന്ന പ്രശ്നങ്ങൾ അവരുടെ പരിമിതിയിൽ നിന്ന്/കുറവുകളിൽ നിന്ന് ഉണ്ടാകുന്നവയാണ്.
- (3) ഭിന്നശേഷിയുള്ള വ്യക്തികളെ ഇരയായി കണക്കാക്കുന്നു.
- (4) ഭിന്നശേഷി വ്യക്തിയുടെ ആത്മബോധവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടതാണ്.
- (5) ഭിന്നശേഷി (വൈകല്യം) എന്ന ആശയം തന്നെ അവർ സഹായം ആവശ്യമുള്ളവരാണെന്ന് തോന്നിപ്പിക്കുന്നു.

ഭിന്നശേഷിക്കാരെപ്പറ്റിയുള്ള സാംസ്കാരിക/സാമൂഹിക കാഴ്ചപ്പാടുകൾ (Cultural/ Social Conception about Differently Abled)

'ശാരീരിക പൂർണ്ണതയ്ക്ക് പ്രാധാന്യം നൽകുന്ന ഒരു സംസ്കാരത്തിൽ പൂർണ്ണ ശരീരത്തിൽ നിന്നുള്ള എല്ലാ മാറ്റത്തെയും വിചിത്രമായും കുറവായും വൈരുദ്ധ്യമായും കണക്കാക്കപ്പെടുന്നു.

- (1) ഭിന്നശേഷി വിധിയുടെ ഫലമായി സംഭവിച്ചതാണ്. ഇവിടെ വിധി കുറ്റവാളിയായും വൈകല്യമുള്ള വ്യക്തിയെ ഇരയായും കാണുന്നു.
- (2) വൈകല്യം കർമ്മഫലമാണ്. കർമ്മഫലത്തിൽ നിന്ന് ആർക്കും മോചനമില്ല.
- (3) വൈകല്യം വ്യക്തിയുടെ സവിശേഷതയാണ്.
- (4) ഇന്ത്യൻ ഐതിഹ്യങ്ങളിലും പുരാണങ്ങളിലും വൈകല്യമുള്ളവരെ നിഷേധാത്മകമായാണ് ചിത്രീകരിച്ചിട്ടുള്ളത്.

ഭിന്നശേഷിയുള്ളവർ എന്ന പദം ഈ അനുമാനങ്ങളെയെല്ലാം വെല്ലുവിളിക്കുന്നു.

വൈകല്യവും ദാരിദ്ര്യവും അടുത്ത ബന്ധമുണ്ട്. പോഷകാഹാരക്കുറവ്, അമ്മമാരുടെ തുടർച്ചയായ പ്രസവം, രോഗപ്രതിരോധ പദ്ധതികളുടെ അഭാവം, ഇടുങ്ങിയ ഭവനങ്ങളിലെ അപകടങ്ങൾ എന്നിവ പാവപ്പെട്ട ജനങ്ങളിൽ ശാരീരികപരിമിതികൾ ഉണ്ടാകാൻ കാരണമാകുന്നു. ഇവ കാരണമുണ്ടാകുന്ന ഒറ്റപ്പെടുത്തലുകളും സാമ്പത്തിക ബുദ്ധിമുട്ടുകളും ദാരിദ്ര്യം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു.

ഭിന്നശേഷിയെക്കുറിച്ച് പുനർചിന്തിക്കേണ്ടതിന്റെ ആവശ്യകതയെക്കുറിച്ച് ഈ അടുത്തകാലത്ത് ഭിന്നശേഷിക്കാർ തന്നെ സമൂഹത്തിൽ ചില അവബോധം സൃഷ്ടിച്ചു. ഭിന്നശേഷിക്കാരായ വിദ്യാർത്ഥികൾക്കും മറ്റു വിദ്യാർത്ഥികൾക്കും വെവ്വേറെ വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങൾ നിലനിർത്തിക്കൊണ്ട് ഭിന്നശേഷിക്കാരെ പാർശ്വവൽക്കരിക്കാനാണ് വിദ്യാഭ്യാസ സമ്പ്രദായം ശ്രമിച്ചിട്ടുള്ളത്.

6. സാംസ്കാരിക വൈവിധ്യത്തിന്റെ വെല്ലുവിളികൾ

THE CHALLENGES OF CULTURAL DIVERSITY

ഇന്ത്യ വലിയ സംസ്കാരിക വൈവിധ്യമുള്ള ദേശമാണ്. ഇവിടെ ഭാഷ, മതം, വിഭാഗം, വംശം, ജാതി എന്നിങ്ങനെയുള്ള സാംസ്കാരിക ചിഹ്നങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ രൂപം കൊണ്ട സാമൂഹിക സമുദായങ്ങളും വിഭാഗങ്ങളും ജീവിക്കുന്നുണ്ട്. ഈ സമുദായങ്ങൾ ഒരു രാഷ്ട്രത്തിന്റെ ഭാഗമായി ഒരു മിച്ച് നിൽക്കുമ്പോൾ അവർക്കിടയിൽ ഉണ്ടാകുന്ന മത്സരവും സംഘട്ടനങ്ങളും പ്രയാസങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കുന്നു.

സാംസ്കാരിക സ്വത്വങ്ങൾ വളരെ കരുത്തുറ്റതായതുകൊണ്ട് അവയ്ക്ക് ജനങ്ങളെ സംഘടിപ്പിക്കാനും അണിനിരത്താനും കഴിയും. ചിലപ്പോൾ സാംസ്കാരിക വൈവിധ്യങ്ങളെ പിൻപറ്റി എത്തുന്ന സാമ്പത്തിക-സാമൂഹിക അസമത്വങ്ങളും പ്രശ്നങ്ങളും പ്രശ്നങ്ങൾ കൂടുതൽ സങ്കീർണ്ണമാക്കുന്നു.

ഒരു സമുദായം നേരിടുന്ന അസമത്വങ്ങൾക്കും അനീതികൾക്കുമെതിരെ എടുക്കുന്ന നടപടികൾ മറ്റു സമുദായങ്ങളെ പ്രകോപിപ്പിക്കാറുണ്ട്. ദുർലഭവിഭവങ്ങളായ നദീജലം, തൊഴിൽ, സർക്കാർ ഫണ്ടുകൾ പങ്കിടേണ്ടി വരുമ്പോൾ സാഹചര്യം കൂടുതൽ സങ്കീർണ്ണമാകുന്നു.

ഈ സാംസ്കാരിക വൈവിധ്യം/വ്യത്യാസം കടുത്ത വെല്ലുവിളികൾ ഉയർത്തുന്നു. വർഗ്ഗീയലഹളകളും ജാതിയുദ്ധങ്ങളും പ്രാദേശിക സ്വയംഭരണത്തിനുവേണ്ടിയുള്ള പ്രക്ഷോഭങ്ങളും രാജ്യത്തിന്റെ ഐക്യവും അവലംബതയും തകർക്കുന്നു. ചരിത്രപരമായ രചനകളും പഠനങ്ങളും കാണിക്കുന്നത് ഇത്തരം പ്രശ്നങ്ങളെല്ലാം സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനു മുമ്പും അതിനു ശേഷവും ഇന്ത്യയിൽ നിലനിന്നിരുന്നു. ഇങ്ങനെയൊക്കെയാണെങ്കിലും ഇന്ത്യ ഒരു ദേശമായി മാത്രമല്ല ദേശരാഷ്ട്രമായി നിലകൊള്ളുന്നു.

6.1 സാംസ്കാരിക സമുദായങ്ങളും ദേശരാഷ്ട്രവും (Cultural Communities and the Nation-state)

സാമുദായിക സ്വത്വത്തിന്റെ പ്രാധാന്യം (The Importance of Community Identity)

ഓരോ മനുഷ്യനും ഈ ലോകത്ത് പ്രവർത്തനനിരതനാകുന്നതിന് അടിയുറച്ച ഒരു സ്വത്വബോധം ആവശ്യമാണ്. സാമൂഹീകരണ പ്രക്രിയയിലൂടെ കുടുംബവും ബന്ധുത്വവും സമുദായവുമാണ് സ്വത്വബോധം രൂപപ്പെടുത്തുന്നത്. സമുദായം നൽകുന്ന ഭാഷയും സാംസ്കാരിക മൂല്യങ്ങളും ഉപയോഗിച്ചാണ് വ്യക്തികൾ ലോകത്തെ മനസ്സിലാക്കുന്നത്. ഇത് നമ്മുടെ സ്വത്വത്തിന് അടിത്തറ ഉറപ്പിക്കുന്നു.

സാമുദായിക സ്വത്വത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനം ജനനവും, ഉൾച്ചേരലുമാണ്. സാമുദായിക സ്വത്വം ആരോപിതമാണ്.

സാമുദായിക സ്വത്വം : സവിശേഷതകൾ (Features of Community Identity)

1. ആകസ്മികം (Accidental)
2. ഉപാധികളില്ലാത്തത് (Unconditional)
3. രക്ഷപ്പെടാൻ കഴിയാത്തത് (Inescapable Belonging)
4. സാർവ്വത്രികത (Universal)

ഈ സവിശേഷതകൾ വ്യക്തികളെ സാമുദായിക സ്വത്വത്തോട് വൈകാരികമായി ഇണക്കി ചേർക്കുന്നു. സാമുദായിക സ്വത്വം അവർക്ക് സ്വത്വബോധം നൽകുന്നു അതുകൊണ്ടാണ് സമുദായ

ത്തിനു നേരെയുള്ള ഭീഷണിയോട് വ്യക്തികൾ വൈകാരികമായും അക്രമാസക്തമായും പ്രതികരിക്കുന്നത്.

സമുദായങ്ങൾ, ദേശങ്ങൾ, ദേശരാഷ്ട്രങ്ങൾ (Communities, Nations and Nation-states)

ദേശം (Nation)

വിപുലമായ ഒരു സമുദായമാണ് ദേശം. ദേശംസമുദായങ്ങളുടെ സമുദായമാണ്. സ്വന്തമായി രാഷ്ട്രമുള്ള സമുദായങ്ങളാണ് ദേശങ്ങൾ.

ഒരു ദേശത്തിലെ അംഗങ്ങൾ ആരു രാഷ്ട്രീയ കൂട്ടായ്മയുടെ ഭാഗമാകാൻ ആഗ്രഹിക്കുമ്പോൾ, രാഷ്ട്രരൂപീകരണത്തിന്റെ അഭിലാഷമായി മാറുന്നു.

രാഷ്ട്രം (State)

ഒരു പ്രത്യേക ഭൂപ്രദേശത്തിന്റെയും, അവിടെ ജീവിക്കുന്ന ജനങ്ങളുടെ മേൽ നിയന്ത്രണം ഏർപ്പെടുത്തുന്ന രാഷ്ട്രീയവും നിയമപരവുമായ സ്ഥാപനങ്ങളാണ് രാഷ്ട്രം. മാക്സ് വെബർ - ഒരു പ്രത്യേക പ്രദേശത്ത് നിയമാനുസൃതമായ ബലപ്രയോഗത്തിനുള്ള കുത്തക വിജയകരമായി അവകാശപ്പെടുന്ന ഒരു സംഘമാണ് രാഷ്ട്രം.

ദേശ-രാഷ്ട്രങ്ങൾ (Nation-States)

സ്വന്തമായി രാഷ്ട്രമുള്ള സമുദായങ്ങളാണ് ദേശങ്ങൾ. അതുകൊണ്ടാണ് ദേശത്തേയും, രാഷ്ട്രത്തേയും ഒരു ഹൈഫൻ ഉപയോഗിച്ച് ദേശ-രാഷ്ട്രം എന്ന പദം രൂപീകരിച്ചത്.

ഒരു ദേശത്തിന്റെ ഭാഗമായ ജനങ്ങൾ വിവിധ രാഷ്ട്രങ്ങളിലെ പൗരന്മാരോ നിവാസികളോ ആകാം. ഇരട്ട പൗരത്വനിയമങ്ങൾ ഇത് അനുവദിക്കുന്നു.

ആധുനിക കാലഘട്ടത്തിന്റെ ഒരു പ്രധാന സവിശേഷത-രാഷ്ട്രീയ പരമാധികാരത്തിന്റെ ഉയർന്ന സ്രോതസ്സായി ജനാധിപത്യവും ദേശീയതയും സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ടതാണ്. സാംസ്കാരിക വൈവിധ്യങ്ങളെ മിക്ക രാഷ്ട്രങ്ങളും സംശയത്തോടെ കാണുകയും അവയെ കുറച്ചുകൊണ്ടുവരാനോ ഇല്ലാതാക്കാനോ ശ്രമിക്കുന്നു. ഇന്ത്യ സാംസ്കാരിക വൈവിധ്യങ്ങളെ നിലനിർത്തി കരുത്തോടെ മുന്നോട്ട് പോകാൻ ശ്രമിക്കുന്നു.

6.2 സാംശീകരണ നയങ്ങളും ഉദ്ഗ്രഥന നയങ്ങളും (Assimilationist and Integrationist Policies)

രാഷ്ട്രങ്ങൾ പൗരരുടെ രാഷ്ട്രത്തോടുള്ള വിധേയത്വവും അനുസരണവും സാംശീകരണ ഉദ്ഗ്രഥന നയങ്ങളിലൂടെ നേടിയെടുക്കാൻ ശ്രമിച്ചു. സാംശീകരണ-ഉദ്ഗ്രഥന നയങ്ങൾ വംശീയവും മതപരവും ഭാഷാപരവുമായ ഗ്രൂപ്പുകളുടെ സ്വത്വങ്ങളെ അടിച്ചമർത്തിക്കൊണ്ട് ഏകദേശീയ സ്വത്വം സ്ഥാപിക്കാൻ വ്യത്യസ്ത ഇടപെടലുകൾ നടത്തുന്നു. സാംസ്കാരിക വൈവിധ്യങ്ങളുടെ പശ്ചാത്തലത്തിൽ ഈ ലക്ഷ്യങ്ങൾ നേടുക എന്നത് അത്ര എളുപ്പമല്ല. സാംസ്കാരിക വൈവിധ്യമുള്ള ഒരു രാജ്യത്തിൽ പൗരർ രാഷ്ട്രത്തിന്റെ സ്വത്വ ബോധത്തിന് പുറമേ അവരുടെ സാമുദായിക സ്വത്വത്തിനോടും കൂറുള്ളവരായിരിക്കും.

സാംശീകരണ നയങ്ങൾ

എല്ലാവർക്കും സമാനമായ സാംസ്കാരിക മൂല്യങ്ങളും ചട്ടങ്ങളും വേണമെന്നതിനെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നു. ഈ മൂല്യങ്ങളും ചട്ടങ്ങളും സാധാരണമായും പ്രധാനമായും പ്രബല സാമൂഹിക സംഘത്തിന്റേതാണ്. പിന്നോക്ക വിഭാഗങ്ങൾക്ക് അവരുടേതായ സാംസ്കാരിക മൂല്യങ്ങൾ ഉപേക്ഷിക്കേണ്ടിവരുന്നു. പ്രബലവിഭാഗങ്ങൾ നിർദ്ദേശിക്കുന്ന മൂല്യങ്ങൾ സ്വീകരിക്കേണ്ടിവരുന്നു.

ഉദ്ഗ്രഥന നയങ്ങൾ

ലക്ഷ്യം-പൊതുസംസ്കാരത്തെ ദേശീയ സംസ്കാരമായി പരിമിതപ്പെടുത്തുകയും ദേശീയസംസ്കാരം അല്ലാത്തവയെ സ്വകാര്യമണ്ഡലത്തിലേക്ക് മാറ്റുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇതിലൂടെ പ്രബലവിഭാഗത്തിന്റെ സംസ്കാരം ദേശീയ സംസ്കാരമായി പരിഗണിക്കുന്ന അപകടം സംഭവിക്കുന്നു.

6.3 സാംസ്കാരിക വൈവിധ്യവും ഇന്ത്യൻ ദേശരാഷ്ട്രവും - ഒരു പൊതു അവലോകനം (Cultural Diversity and the Indian Nation-state- An Overview)

സാമൂഹികമായും സാംസ്കാരികമായും ഏറ്റവും വൈവിധ്യമുള്ള രാജ്യമാണ് ഇന്ത്യ. 2011 കാനേഷുമാരിയിൽ 121 കോടി ജനങ്ങളുള്ള ഇന്ത്യ ജനസംഖ്യയിൽ ലോകത്ത് രണ്ടാം സ്ഥാനത്ത് നിലനിൽക്കുന്നു. ഇന്ത്യയിലെ ജനങ്ങൾ 1632 വ്യത്യസ്തങ്ങളായ ഭാഷകളും ഭാഷാഭേദങ്ങളും സംസാരിക്കുന്നു. ഇതിൽ 22 ഭാഷകളെ ഔദ്യോഗികമായി അംഗീകരിക്കുകയും ഭരണഘടനയുടെ 8-ാം പട്ടികയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി നിയമപദവി ഉറപ്പാക്കുകയും ചെയ്തു.

ഇന്ത്യയിലെ ജനസംഖ്യ 2011 census- ഹിന്ദു-80.5, മുസ്ലീം-13.4, ക്രിസ്ത്യൻ-2.3, സിക്ക്-1.7, ബുദ്ധമതം-0.7, ജൈനമതം-0.4

ഇന്ത്യയ്ക്ക് സ്വാംശീകരണ-ഉദ്ഗ്രഥന നയങ്ങളോട് യോജിപ്പില്ല. ഇന്ത്യ ദേശീയോദ്ഗ്രഥനത്തിനാണ് പ്രാധാന്യം നൽകുന്നത്. ഭരണഘടന ഇന്ത്യയെ മതനിരപേക്ഷ രാജ്യമായി പ്രഖ്യാപിക്കുന്നു. ഇന്ത്യ മതന്യൂനപക്ഷങ്ങൾക്ക് ഭരണഘടനാപരമായ സംരക്ഷണം വാഗ്ദാനം ചെയ്യുന്നു. ഇന്ത്യയെ ദേശ-രാഷ്ട്രത്തിന്റെ ഏറ്റവും മികച്ച ഉദാഹരണമായി കണക്കാക്കുന്നു.

6.4 ഇന്ത്യൻ സാഹചര്യത്തിലെ പ്രാദേശികവാദം (Regionalism in the Indian Context)

ഇന്ത്യയിലെ വൈവിധ്യമാർന്ന ഭാഷകൾ, സംസ്കാരങ്ങൾ, ഗോത്രങ്ങൾ, മതങ്ങൾ എന്നിവയിൽ നിന്നാണ് പ്രാദേശികവാദം ഉത്ഭവിക്കുന്നത്. പ്രാദേശികമായി പരിഗണന കുറയുന്നു എന്നതോന്നൽ പ്രാദേശികവാദത്തെ വളർത്തുന്നു. ഈ പ്രാദേശിക വികാരങ്ങളെയെല്ലാം ഉൾക്കൊള്ളുന്നതാണ് ഇന്ത്യൻ ഫെഡറലിസം (ഇന്ത്യൻ കേന്ദ്ര ഭരണവ്യവസ്ഥ). ഇന്ത്യയ്ക്ക് സ്വാതന്ത്ര്യം ലഭിക്കുമ്പോൾ മൈസൂർ, കാശ്മീർ, ബറോഡ തുടങ്ങിയ നിരവധി നാട്ടുരാജ്യങ്ങൾ രാജ്യത്തുണ്ടായിരുന്നു. ഇന്ത്യൻ ഭരണഘടന നിലവിൽ വന്ന ശേഷം ഈ നാട്ടുരാജ്യങ്ങളെ, ബഹുജനപ്രക്ഷോഭങ്ങളെ തുടർന്ന് വംശീയ ഭാഷാ-സംസ്ഥാനങ്ങളായി പുനഃസംഘടിപ്പിക്കുകയായിരുന്നു.

ഇന്ത്യൻ വംശ-ദേശ-സ്വത്വരൂപീകരണത്തിന് ശക്തമായ ഉപകരണമായി മാറിയത് ഗോത്രസ്വത്വത്തോടൊപ്പം ഭാഷ കൂടിച്ചേർന്നതാണ്. 2000-ത്തിൽ ഛത്തീസ്ഗഡ്, ഉത്തരാഖണ്ഡ്, ഝാർഖണ്ഡ് എന്നീ സംസ്ഥാനങ്ങൾ രൂപീകരിക്കപ്പെട്ടത് ഗോത്രസ്വത്വം, ഭാഷ, പ്രാദേശിക നഷ്ടബോധം, പരിസ്ഥിതി എന്നിവയെല്ലാം കൂടിച്ചേർന്നുള്ള പ്രാദേശികവാദം കാരണമാണ്.

ഇന്ത്യയിൽ ഇപ്പോൾ 28 സംസ്ഥാനങ്ങളും 8 കേന്ദ്രഭരണപ്രദേശങ്ങളുമുണ്ട്. ഭരണഘടന സംസ്ഥാനങ്ങളുടേയും കേന്ദ്രത്തിന്റേയും അധികാരങ്ങൾ കൃത്യമായി നിർവ്വചിച്ചിട്ടുണ്ട്.

ഭരണവിഷയങ്ങൾ 3 തരത്തിൽ

- (1) കേന്ദ്രലിസ്റ്റ് - അധികാരം - കേന്ദ്ര ഗവൺമെന്റ്
- (2) സംസ്ഥാനലിസ്റ്റ് - അധികാരം - സംസ്ഥാന ഗവൺമെന്റുകൾക്ക്
- (3) കൺകറന്റ് ലിസ്റ്റ് - കേന്ദ്രത്തിനും സംസ്ഥാനങ്ങൾക്കും തുല്യാധികാരം.

പാർലമെന്റിന്റെ ഉപരിമണ്ഡലമായ രാജ്യസഭയിലേക്ക് സംസ്ഥാന നിയമസഭയാണ് അംഗങ്ങളെ തെരഞ്ഞെടുക്കുന്നത്. കേന്ദ്ര-സംസ്ഥാന ബന്ധങ്ങളെ നിർണ്ണയിക്കുന്ന കമ്മിറ്റികളും കമ്മീഷനുകളും (ഉദാ : ധനകാര്യ കമ്മീഷൻ - നികുതി വിഷയം), പഞ്ചവത്സരപദ്ധതി തുടങ്ങിയവ ഇന്ത്യൻ ഫെഡറൽ സംവിധാനത്തിൽ നിലനിൽക്കുന്നു.

ഫെഡറൽ സംവിധാനത്തിൽ ചില തർക്കങ്ങളും നിലനിൽക്കുന്നുണ്ട്. 1990 കളിലെ ഉദാര വൽക്കരണനയങ്ങൾ പ്രാദേശിക അസമത്വങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുകയും വർദ്ധിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. സ്വകാര്യ നിക്ഷേപങ്ങൾ വ്യവസായങ്ങൾക്കു മറ്റുമായി മുതൽ മുടക്കുമ്പോൾ പ്രാദേശിക സമത്വത്തിന് പരിഗണന ലഭിക്കാതെയായി.

6.5 ദേശ-രാഷ്ട്രവും മതസംബന്ധമായ പ്രശ്നങ്ങളും സ്വത്വങ്ങളും (The Nation-State and Religion Related Issues and Identities)

സാംസ്കാരിക വൈവിധ്യത്തിലെ വലിയ വിവാദ വിഷയം മതസമുദായങ്ങളുമായും മതാടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള സ്വത്വവുമായും ബന്ധപ്പെട്ടതാണ്. ഈ പ്രശ്നങ്ങളെ രണ്ടായി തരംതിരിക്കാം.

- (1) ഭൂരിപക്ഷ - ന്യൂനപക്ഷ പ്രശ്നങ്ങൾ (Majority- Minority Issues)
- (2) മതേതരത്വ - വർഗ്ഗീയവാദ പ്രശ്നങ്ങൾ (Secular- Communal Issues)

ഇത് രാഷ്ട്രത്തിന്റെ മതവും രാഷ്ട്രീയ പ്രശ്നങ്ങളുമായുള്ള ബന്ധത്തെക്കുറിച്ചുള്ളവയാണ്.

ന്യൂനപക്ഷാവകാശങ്ങളും രാഷ്ട്രനിർമ്മാണവും (Minority Rights and Nation Building)

ശക്തവും ഏകീകൃതവും ജനാധിപത്യപരവുമായ ഒരു രാഷ്ട്രം പടുത്തുയർത്തുന്നതിന് ന്യൂനപക്ഷാവകാശങ്ങൾ സംരക്ഷിക്കപ്പെടേണ്ടത് അത്യാവശ്യമാണെന്ന് തിരിച്ചറിയപ്പെട്ടു. അവശത അനുഭവിക്കുന്ന ഒരു ചെറിയ വിഭാഗത്തേയാണ് ന്യൂനപക്ഷങ്ങൾ എന്നു പറയുന്നത്. അവർക്ക് ശക്തമായ സംഘബോധവും ഐക്യവും ഒത്തൊരുമയും ഉണ്ടായിരിക്കും. ഈ വിഭാഗങ്ങളോടുള്ള മുൻവിധിയും വിവേചനവും മറ്റു ദുരാനുഭവങ്ങളുമാണ് അവർക്കിടയിൽ പരസ്പര വിധേയത്വവും താൽപര്യങ്ങളും ഉണർത്തിയത്.

ഭൂരിപക്ഷത്തിന് അവരുടെ സംഖ്യാബലം ഉപയോഗിച്ച് തെരഞ്ഞെടുപ്പിലൂടെ രാഷ്ട്രീയമായി കാര്യം കയ്യടക്കാൻ സാധിക്കും. ഈ സാഹചര്യത്തിൽ ഭൂരിപക്ഷസമുദായത്തിന് ഭരണസംവിധാനങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ചുകൊണ്ട് ന്യൂനപക്ഷങ്ങളുടെ മത-സാംസ്കാരിക സ്ഥാപനങ്ങളെ അടിച്ചമർത്തുകയും ചെയ്തേക്കാം. സ്വന്തം സ്വത്വം ഉപേക്ഷിക്കാൻ വരെ ന്യൂനപക്ഷങ്ങൾ നിർബന്ധിതരാകുന്നുവെന്നു വരാം.

ഇന്ത്യയിലെ എല്ലാ ജനവിഭാഗങ്ങൾക്കും അവരുടെ മതം അനുഷ്ഠിക്കാനും സംസ്കാരവും ഭാഷയും വികസിപ്പിക്കാനും സ്വാതന്ത്ര്യമുണ്ടെങ്കിൽ മാത്രമേ ശക്തവും ഏകീകൃതവുമായ ഒരു രാഷ്ട്രം കെട്ടിപ്പടുക്കാൻ കഴിയുകയുള്ളൂവെന്ന് ഭരണഘടനയുടെ ശീർഷികൾക്കറിയാമായിരുന്നു. ഇന്ത്യൻ ഭരണഘടനയുടെ മുഖ്യശീർഷികയായ ഡോ. ബി.ആർ അംബേദ്കർ, ഇക്കാര്യം ഭരണഘടന നിർമ്മാണ സമിതിയിൽ വ്യക്തമാക്കിയിരുന്നു.

6.6. മതേതരത്വ - വർഗ്ഗീയ വാദ പ്രശ്നങ്ങൾ (Communalism, Secularism and the Nation-State Communalism)

വർഗ്ഗീയത (Communalism)

മതപരമായ സ്വത്വത്തെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള ആക്രമണോത്സുകമായ ഒരു സങ്കുചിതത്വത്താണ് വർഗ്ഗീയത എന്നു പറയുന്നത്. ഇതു പ്രകാരം ഒരു മതവിഭാഗത്തിൽപ്പെട്ടവർ സ്വന്തം വിഭാഗം മാത്രമാണ് നിയമാനുസൃതം/യോഗ്യം എന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു. മറ്റു വിഭാഗങ്ങളെ അവർ താഴ്ന്നവരും എതിരാളികളുമായി കാണുകയും ചെയ്യുന്നു. മതവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ആക്രമണോത്സുകമായ ഒരു രാഷ്ട്രീയ പ്രത്യയശാസ്ത്രമാണ് വർഗ്ഗീയത.

ഒരു വർഗ്ഗീയവാദി വിശ്വാസിയോ, അവിശ്വാസിയോ ആകാം. അതുപോലെ വിശ്വാസികൾ വർഗ്ഗീയവാദികൾ ആയിരിക്കാം അല്ലെങ്കിൽ അല്ലായിരിക്കാം. എല്ലാ വർഗ്ഗീയവാദികളും മതത്തെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള ഒരു രാഷ്ട്രീയ സ്വത്വത്തിൽ വിശ്വസിക്കുന്നു. വർഗ്ഗീയതയുടെ പ്രധാന ലക്ഷണം

മതസ്വത്വം എല്ലാറ്റിനും മുകളിലെന്ന് അവകാശപ്പെടുന്നതാണ്. വർഗ്ഗീയത ഇന്ത്യയിലെ ഒരു പ്രധാന പ്രശ്നമാണ്. കാരണം അതു സംഘർഷങ്ങളുടെയും ആക്രമണങ്ങളുടേയും ഉറവിടമാണ്. വർഗ്ഗീയ ലഹളകളുടെ കാലത്ത് ഓരോ സമുദായത്തിലേയും അംഗങ്ങൾക്ക് അവരുടെ മാനുഷിക മുഖം നഷ്ടപ്പെടുന്നു. സ്വന്തം സമുദായത്തെ സംരക്ഷിക്കാനും അതിന്റെ ആത്മാഭിമാനം വീണ്ടെടുക്കാനും വേണ്ടി മറ്റു സമുദായങ്ങളിലെ അംഗങ്ങളെ കൊല്ലാനും മാനഭംഗപ്പെടുത്താനും കൊള്ളയടിക്കാനും അവർ ശ്രമിക്കുന്നു. ഓരോ മത സമൂഹവും കുറഞ്ഞ അളവിലോ കൂടിയ അളവിലോ വർഗ്ഗീയ കലാപങ്ങൾക്ക് ഇരയായിട്ടുണ്ടെങ്കിലും കൂടുതൽ നേരിടേണ്ടി വന്നിട്ടുള്ളത് ന്യൂനപക്ഷ സമുദായങ്ങൾക്കാണ്.

ഇന്ത്യ കണ്ട ഏറ്റവും ഭീകരമായ രണ്ടു വർഗ്ഗീയ കലാപങ്ങൾ രണ്ടു പ്രധാന രാഷ്ട്രീയ കക്ഷികൾ ഭരണത്തിലിരിക്കുമ്പോഴാണ് സംഭവിച്ചത്. 1984 ൽ ഡൽഹിയിലുള്ള സിഖ് വിരുദ്ധ കലാപം - കോൺഗ്രസ്സ് ഭരണകാലം. 2002ൽ ഗുജറാത്തിലുണ്ടായ മുസ്ലീം വിരുദ്ധ കലാപങ്ങൾ - ബി.ജെ.പി. ഗവൺമെന്റിന്റെ ഭരണകാലം.

ബ്രിട്ടീഷ് ഭരണാധികാരികൾ കൊണ്ടുവന്ന ഭിന്നിപ്പിച്ചു ഭരിക്കൽ നയങ്ങളുടെ ഭാഗമായി കോളനി വാഴ്ചയുടെ കാലത്തുതന്നെ വർഗ്ഗീയ ലഹളകൾ ആരംഭിച്ചു കഴിഞ്ഞിരുന്നു. ഇന്ത്യാചരിത്രത്തിൽ എക്കാലത്തും മത-സാംസ്കാരിക - പ്രാദേശിക വംശീയ പോരാട്ടങ്ങൾ ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. മതപരമായ ബഹുസ്വരത ഇന്ത്യൻ പാരമ്പര്യത്തിന്റെ ഒരു പ്രധാന സവിശേഷതയായിരുന്നു. ഭക്തി-സൂഫി പ്രസ്ഥാനങ്ങളുടെ ഭക്തിഗാനങ്ങളിലും കവിതകളിലും ഇത് കാണാം.

മതനിരപേക്ഷത (Secularism)

ആധുനികത, ശാസ്ത്രം, യുക്തിബോധം എന്നിവയുടെ ഉദയവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട സങ്കല്പമാണ് മതനിരപേക്ഷത. ലോകത്തെ മനസ്സിലാക്കുന്നതിനുള്ള മതപരമായ മാർഗ്ഗങ്ങൾക്കു പകരം യുക്തിപരമായ ബദൽമാർഗ്ഗങ്ങൾ അത് നിർദ്ദേശിച്ചു. വർഗ്ഗീയതയുടെ വിപരീതം എന്ന അർത്ഥത്തിലാണ് സാധാരണയായി ഈ പദം ഉപയോഗപ്പെടാറുള്ളത്.

ഒരു മതനിരപേക്ഷ രാഷ്ട്രം എല്ലാ മതത്തോടും തുല്യമായ ആദരവ് പ്രകടിപ്പിക്കുന്നു. ഉദാ: എല്ലാ മതങ്ങളുടേയും ആഘോഷദിനങ്ങളെ ഇന്ത്യൻ മതേതര രാഷ്ട്രം അവധി ദിനമായി പ്രഖ്യാപിച്ചിട്ടുണ്ട്.

മതനിരപേക്ഷതയെക്കുറിച്ചുള്ള പാശ്ചാത്യ സങ്കല്പം - രാഷ്ട്രം എല്ലാ മതങ്ങളിൽ നിന്നും അകന്നു നിൽക്കണം. ഇന്ത്യ ഒരു ഉദാര മതേതര രാഷ്ട്രമാണ്. ഇന്ത്യൻ മതേതരത്വ സങ്കല്പം - എല്ലാ മതങ്ങൾക്കും തുല്യമായ ആദരവ് നൽകണം. ഇന്ത്യൻ രാഷ്ട്രം ഒരേ സമയം മതനിരപേക്ഷതയോടും ന്യൂനപക്ഷങ്ങളുടെ സംരക്ഷണത്തോടും പ്രതിബദ്ധത പുലർത്തുന്നു. വർഗ്ഗീയത സൃഷ്ടിച്ച പ്രശ്നങ്ങൾ ഫലപ്രദമായി കൈകാര്യം ചെയ്യാൻ ഇന്ത്യൻ ഭരണഘടനയ്ക്കും നിയമവ്യവസ്ഥയ്ക്കും സാധിച്ചിട്ടുണ്ട്. സ്വതന്ത്ര ഇന്ത്യയിലെ നേതാക്കൾ ജനാധിപത്യ ഭരണഘടനയോടുകൂടിയ ഒരു ഉദാര മതേതര രാഷ്ട്രത്തിനാണ് രൂപം നൽകിയത്.

6.7 രാഷ്ട്രവും പൗരസമൂഹവും (State and Civil Society)

ഒരു ദേശത്തിലെ സാംസ്കാരിക വൈവിധ്യത്തെ കൈകാര്യം ചെയ്യുമ്പോഴാണ് രാഷ്ട്രം ഏറ്റവും നിർണ്ണായകമായ ഒരു സ്ഥാപനമായിത്തീരുന്നത്. രാഷ്ട്രത്തിന് സ്വേച്ഛാധിപത്യത്തിലേക്ക് മാറാനുള്ള കരുത്തുണ്ട്.

ജനാധിപത്യത്തിന്റെ നേർവിപരീതമായ സേച്ഛാധിപത്യ രാഷ്ട്രത്തിൽ ജനങ്ങൾക്ക് യാതൊരു പങ്കാളിത്തവുമുണ്ടാകില്ല, പൗരാവകാശങ്ങളെ മാനിക്കാറില്ല (അഭിപ്രായ സ്വാതന്ത്ര്യം, പത്ര സ്വാതന്ത്ര്യം, രാഷ്ട്രീയ പ്രവർത്തന സ്വാതന്ത്ര്യം, അധികാര ദുരുപയോഗത്തിൽ നിന്നുള്ള സംരക്ഷണാവകാശം, നിയമപ്രക്രിയകൾക്കുള്ള അവകാശം). അഴിമതി, കെടുകാര്യസ്ഥത, വിഭവദുർലഭ്യം എന്നിവയും ഒരു രാഷ്ട്രത്തിന്റെ യഥാർത്ഥ സ്വഭാവത്തെ നഷ്ടപ്പെടുത്തുന്നു. ഇത്തരം സന്ദർഭങ്ങളിൽ രാഷ്ട്രേതര ഏജൻസികളും സ്ഥാപനങ്ങളും രാഷ്ട്രത്തിന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നിരീക്ഷിക്കുകയും, അതിന്റെ അനീതികൾക്കെതിരെ പ്രതിഷേധിക്കുകയും, അതിന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഏറ്റെടുത്ത് നിർവ്വഹിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

കുടുംബത്തിന്റെ സ്വകാര്യ മണ്ഡലത്തിന് അപ്പുറമുള്ള, രാഷ്ട്രത്തിനും വിപണിയ്ക്കും പുറത്തുള്ള ഒരു വിശാലമായ മേഖലയാണ് പൗരസമൂഹം. ഇതിൽ വ്യക്തികൾ സ്വമേധയാ ഒത്തുചേരുകയും സ്ഥാപനങ്ങളും സംഘടനകളും രൂപീകരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. പൗരർ സജീവമായി പ്രവർത്തിക്കുന്ന പൗരസമൂഹത്തിൽ വ്യക്തികൾ സാമൂഹികപ്രശ്നങ്ങൾ ഏറ്റെടുക്കുകയും രാജ്യത്തിനുമേൽ സ്വാധീനം ചെലുത്താൻ ശ്രമിക്കുകയും ചെയ്യും. പൗരസമൂഹം പൊതുതാൽപര്യങ്ങൾക്കു വേണ്ടി നിലകൊള്ളുന്നു. സന്നദ്ധ സംഘടനകൾ, പൗരവിഭാഗങ്ങൾ രൂപീകരിച്ച മറ്റു സംഘടനകൾ - രാഷ്ട്രീയ കക്ഷികൾ, മാധ്യമസ്ഥാപനങ്ങൾ, തൊഴിലാളി സംഘടനകൾ, ഗവൺമെന്റേതര സംഘടനകൾ, മതസംഘടനകൾ തുടങ്ങിയവയെല്ലാം ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു.

പൗരസമൂഹം: മാനദണ്ഡങ്ങൾ (Civil Society: Criteria)

1. രാഷ്ട്രത്തിന്റെ നിയന്ത്രണത്തിലുള്ള ഒരു സംഘടനയാവരുത്. ഉദാ - ദുരദർശൻ പൗരസമൂഹത്തിന്റെ ഭാഗമല്ല. മറ്റു സ്വകാര്യ ചാനലുകൾ പൗരസമൂഹത്തിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു.
2. ലാഭേച്ഛയോടെ പ്രവർത്തിക്കുന്ന വാണിജ്യസ്ഥാപനങ്ങൾ പൗരസമൂഹത്തിൽ ഉൾപ്പെടുന്നില്ല. ഒരു കാർ കമ്പനി പൗരസമൂഹത്തിന്റെ ഭാഗമല്ല. അവിടത്തെ തൊഴിലാളിയുണിയനുകൾ പൗരസമൂഹത്തിന്റെ ഭാഗമാണ്.

ഇന്ത്യയിൽ പൗരസമൂഹം ആവിർഭാവിക്കാനുണ്ടായ സന്ദർഭങ്ങൾ (Events led to the Formation of Civil Society in India)

1975 ജൂൺ - 1977 ജനുവരി കാലഘട്ടത്തിലെ അടിയന്തിരാവസ്ഥ 21 മാസം നീണ്ടുനിന്ന സേച്ഛാധിപത്യഭരണത്തിന്റെ ഒരു കാലഘട്ടമായിരുന്നു. പാർലമെന്റ് താൽക്കാലികമായി പിരിച്ചു വിട്ടു. ഗവൺമെന്റ് പുതിയ നിയമങ്ങൾ നിർമ്മിക്കാൻ തുടങ്ങി. പൗരസ്വാതന്ത്ര്യങ്ങൾ നിഷേധിക്കപ്പെട്ടു. രാഷ്ട്രീയ പ്രവർത്തകരെ അറസ്റ്റ് ചെയ്ത് വിചാരണ കൂടാതെ തടവിലാക്കി. മാധ്യമങ്ങളുടെ മേൽ സെൻസർഷിപ്പ് അടിച്ചേൽപ്പിച്ചു, നിയന്ത്രിച്ചു. ഗവൺമെന്റ് ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരെ സാധാരണ നടപടി ക്രമങ്ങളോന്നുമില്ലാതെ പിരിച്ചുവിട്ടു. ഗവൺമെന്റ് താഴ്ന്ന പദവികളിലുള്ള ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരെ ഭീഷണിപ്പെടുത്തി പരിപാടികൾ പെട്ടെന്ന് നടപ്പിലാക്കാൻ തുടങ്ങി. ജനങ്ങളെ നിർബന്ധിത വന്ധ്യംകരണ ശസ്ത്രക്രിയയ്ക്കു വിധേയമാക്കി, ശസ്ത്രക്രിയയിലെ അപാകതമൂലം നിരവധിപേർ മരിച്ചു.

1977 ജനുവരിയിൽ നടന്ന തെരഞ്ഞെടുപ്പിൽ ഭരണകക്ഷിയായ കോൺഗ്രസ്സിനെതിരെ ജനങ്ങൾ വോട്ട് ചെയ്തു. 1970കളിൽ നിരവധി പൗരസമൂഹങ്ങളുടെ ആവിർഭാവത്തിന് ഇത് വഴിയൊരുക്കി. ഇക്കാലത്ത് ധാരാളം സാമൂഹികപ്രസ്ഥാനങ്ങൾ ഉയർന്നു വന്നു - വനിതാപ്രസ്ഥാനങ്ങൾ, പരിസ്ഥിതി പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ, മനുഷ്യാവകാശപ്രസ്ഥാനങ്ങൾ, ദലിത് പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ.

സമകാലിക പൗരസമൂഹങ്ങൾ (Contemporary Civil Societies)

ഇന്ന് പൗരസമൂഹഘടനകളുടെ വ്യാപ്തി വർദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ട്- ദേശീയ, അന്തർദേശീയ ഏജൻസികളെ സ്വാധീനിക്കാനുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങൾ മുതൽ ജനകീയ പ്രശ്നങ്ങളിലുള്ള സജീവ പങ്കാളിത്തം വരെ

പ്രവർത്തനങ്ങൾ (Issues/ Activities)

1. ആദിവാസികളുടെ ഭൂമിയുടെ അവകാശ സമരങ്ങൾ
2. നഗരഭരണത്തിലെ വികേന്ദ്രീകരണത്തനു വേണ്ടിയുള്ള സമരങ്ങൾ
3. ബലാൽസംഗത്തിനും സ്ത്രീകൾക്കെതിരെയുണ്ടാകുന്ന അതിക്രമങ്ങൾക്കെതിരെയുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങൾ
4. അണക്കെട്ടുപോലെയുള്ള വികസന പദ്ധതികൾ മൂലം മാറ്റിപ്പാർപ്പിക്കപ്പെട്ടവരുടെ പുനരധിവാസം.

5. യന്ത്രവൽകൃത മത്സ്യബന്ധനത്തിനെതിരെയുള്ള മത്സ്യത്തൊഴിലാളികളുടെ സമരങ്ങൾ
6. ആക്രിക്കച്ചവടക്കാരുടേയും വഴിയോരത്തു താമസിക്കുന്നവരുടേയും പുനരധിവാസം
7. ചേരി നിർമ്മാർജ്ജനത്തിനെതിരെയുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങൾ
8. പാർപ്പിടവകാശത്തിനുള്ള പോരാട്ടങ്ങൾ
9. പ്രാഥമിക വിദ്യാഭ്യാസ പരിഷ്കരണം
10. ദലിതർക്ക് ഭൂമി വിതരണം ചെയ്യൽ

പൗരസ്വാതന്ത്ര്യ പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ രാഷ്ട്രത്തിന്റെ പ്രവർത്തനത്തെ സൂക്ഷ്മമായി നിരീക്ഷിക്കുകയും നിയമാനുസൃതമായി പ്രവർത്തിക്കാൻ രാഷ്ട്രത്തെ ബാധ്യസ്ഥമാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. പൗരസമൂഹത്തിന്റെ പ്രധാന ഭാഗമായ മാധ്യമങ്ങൾ പ്രത്യേകിച്ച് ദൃശ്യമാധ്യമങ്ങൾ ഇതിൽ സജീവമായ പങ്കുവഹിക്കുന്നുണ്ട്.

വിവരാവകാശനിയമം (The Right to Information Act)

പൗരസമൂഹത്തിന്റെ ഏറ്റവും പ്രധാനപ്പെട്ട മറ്റൊരു പ്രവർത്തനം വിവരാവകാശത്തിനുവേണ്ടിയുള്ള സമരങ്ങളാണ്. 1990-ൽ രാജസ്ഥാനിലെ ഗ്രാമപ്രദേശങ്ങളിൽ മസ്ദൂർ കിസാൻ ശക്തി സംഘതൻ എന്ന പൗരസംഘടന ഗവൺമെന്റ് ഗ്രാമവികസനത്തിനു വേണ്ടി ചെലവഴിച്ച തുകയെ കുറിച്ചുള്ള ചില രേഖകൾ ആവശ്യപ്പെട്ടതോടെയാണ് ഈ പ്രസ്ഥാനത്തിന് തുടക്കം കുറിക്കപ്പെട്ടത്. 2005 ജൂൺ 15ന് വിവരാവകാശനിയമം പാർലമെന്റ് പാസ്സാക്കി. 2005 ഒക്ടോബർ 13ന് ഈ നിയമം പ്രാബല്യത്തിൽ വന്നു. ഇതോടെ ജനങ്ങൾക്ക് ഗവൺമെന്റ് രേഖകൾ ലഭിക്കാനുള്ള അവകാശം ലഭിച്ചു.

7. ഘടനാപരമായ മാറ്റം

STRUCTURAL CHANGE

ഇന്ത്യാചരിത്രത്തിലെ കൊളോണിയൽ കാലഘട്ടത്തിന് പ്രത്യേക ചരിത്ര പ്രാധാന്യമുണ്ട്. ആധുനിക ആശയങ്ങളും സ്ഥാപനങ്ങളും ഇന്ത്യയിലേക്കെത്തിയത് കൊളോണിയലിസത്തിലൂടെയാണ്.

കൊളോണിയൽ ഭരണത്തിൽ അനേകം വൈരുദ്ധ്യങ്ങൾ/വിരോധാഭാസങ്ങൾ നിലനിന്നിരുന്നു. ഉദാഹരണം, ദേശീയത, സ്വാതന്ത്ര്യം എന്നീ ആശയങ്ങളെ ബ്രിട്ടീഷുകാർ പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ചിരുന്നു. അതേസമയം ഇന്ത്യയിലെ ജനങ്ങൾക്ക് അവയെല്ലാം നിഷേധിച്ചു. ഇത്തരം വൈരുദ്ധ്യങ്ങൾ ഇന്ത്യയിൽ ഘടനാപരവും സാംസ്കാരികവുമായ പല മാറ്റങ്ങളേയും രൂപപ്പെടുത്തി. ഇന്ത്യയുടെ സമൂഹത്തേയും സംസ്കാരത്തേയും ചരിത്രത്തേയും മാറ്റിമറിച്ചു. സാമൂഹിക പരിഷ്കരണ പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ, ദേശീയപ്രസ്ഥാനങ്ങൾ, നിയമങ്ങൾ, രാഷ്ട്രീയ ജീവിതം, ഭരണഘടന, വ്യവസായം, കൃഷി, നഗരങ്ങൾ, ഗ്രാമങ്ങൾ എന്നിവയെ രൂപപ്പെടുത്തി. കൊളോണിയലിസത്തിന്റെ അവശിഷ്ടങ്ങൾ സജീവമായി നമ്മുടെ ചുറ്റുപാടുകളിൽ നിലനിൽക്കുന്നു. ഉദാ: ഇന്ത്യയിൽ ഇംഗ്ലീഷ് ഭാഷയുടെ ബഹുമുഖവും വിരോധാഭാസ രൂപത്തിലുള്ളതുമായ സ്വാധീനം.

ഇന്ത്യയിൽ ഇംഗ്ലീഷ് എല്ലായിടത്തും ഉപയോഗിക്കുകയും ഇന്ത്യക്കാർ ഇംഗ്ലീഷ് ഭാഷയിൽ മികച്ച സാഹിത്യ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ സംഭാവന ചെയ്യുകയും ചെയ്തു. ഇംഗ്ലീഷ് പരിജ്ഞാനം ഇന്ത്യക്കാർക്ക് ആഗോളവിപണിയിൽ സ്ഥാനം നേടിക്കൊടുത്തു. ഇംഗ്ലീഷ് ഭാഷ ഒരു അന്തസ്സായി കണക്കാക്കപ്പെട്ടു. പാരമ്പര്യമായി ഔദ്യോഗിക വിദ്യാഭ്യാസം നിഷേധിക്കപ്പെട്ട ദലിതരെപ്പോലുള്ളവർക്ക് ആദ്യം അടഞ്ഞുകിടന്ന അവസരങ്ങൾ തുറന്നുകിട്ടുന്നതിന് കാരണമായി. കൊളോണിയലിസം പുതിയ

രാഷ്ട്രീയ, സാമ്പത്തിക, സാമൂഹിക ഘടനാമാറ്റങ്ങൾ കൊണ്ടുവന്നു. ഘടനാപരമായ മാറ്റങ്ങളെ പിന്തുടർന്നുകൊണ്ട് സാംസ്കാരിക മാറ്റങ്ങളും ഉണ്ടായി.

7.1 കൊളോണിയലിസത്തെ മനസ്സിലാക്കൽ (Understanding Colonialism)

ഒരു രാജ്യം മറ്റൊരു രാജ്യത്തിനു മുകളിൽ ഭരണം സ്ഥാപിച്ചെടുക്കുന്നതിനെ കൊളോണിയലിസം എന്നു പറയുന്നു. മറ്റൊരു മുൻകാല ഭരണകർത്താക്കളിൽ നിന്നും കോളനിഭരണം അതിന്റെ ദുരവ്യാപകവും ആഴത്തിലുമുള്ള സ്വാധീനത്താൽ വ്യത്യാസപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഇന്ത്യയിലെ എല്ലാമേഖലകളിലും ദുരവ്യാപകമായ മാറ്റങ്ങൾ കൊണ്ടുവന്നു. ബ്രിട്ടീഷ് മുതലാളിത്തത്തിന് പരമാവധി ലാഭവും നേട്ടവും ഉറപ്പ് വരുത്തുന്നതിനു വേണ്ടി അവർ എല്ലാ മേഖലകളിലും ഇടപെട്ടു. എല്ലാ നയങ്ങളും ബ്രിട്ടീഷ് മുതലാളിത്തത്തെ ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനും വളർത്തുന്നതും ആണെന്ന് ഉറപ്പുവരുത്തി.

1. ഇന്ത്യയിലെ ഭൂനിയമങ്ങൾ ബ്രിട്ടീഷുകാർ മാറ്റിമറിച്ചു. അവർ ഭൂമിയുടെ ഉടമസ്ഥാവകാശങ്ങൾ, എന്തുവിളയിക്കണം, എന്ത് വിളയിക്കരുത് എന്നുപോലും തീരുമാനിച്ചു.
2. ഉല്പാദന മേഖലയിലും അവർ ഇടപെട്ടു. ഉല്പാദനരീതിയിലും വിതരണത്തെയും മാറ്റി മറിച്ചു.
3. വനങ്ങളിലേക്കും അവർ പ്രവേശിച്ചു. മരങ്ങൾ വെട്ടി അവിടെ തേയിലത്തോട്ടങ്ങൾ ആരംഭിച്ചു. വനനിയമങ്ങളിലൂടെ ആദിവാസികളുടെ ജീവിതം മാറ്റിമറിച്ചു. വനങ്ങളിലേക്കുള്ള അവരുടെ പ്രവേശനം തടഞ്ഞു.
4. കൊളോണിയലിസം രാജ്യത്തിനകത്തും പുറത്തുമുള്ള കുടിയേറ്റങ്ങൾക്കു കാരണമായി.

ഉദാ:- ജാർഖണ്ഡിലെ ജനങ്ങൾ ആസ്സാമിലെ തേയിലത്തോട്ടങ്ങളിൽ പണിയെടുക്കുന്നതിനു വേണ്ടി അവിടേക്ക് കുടിയേറി. ബംഗാൾ-മദ്രാസ് പ്രസിഡൻസികളിലെ പുതുതായി ഉയർന്നുവന്ന മധ്യവർഗ്ഗക്കാർ ഗവൺമെന്റ് ജീവനക്കാരായും പ്രൊഫഷണലുകളായും രാജ്യത്തിന്റെ വിവിധ ഭാഗങ്ങളിലേക്ക് മാറി താമസിച്ചു. ജനങ്ങളെ കപ്പലുകളിൽ കയറ്റി ഏഷ്യയിലേയും ആഫ്രിക്കയിലേയും അമേരിക്കയിലേയും കോളനികളിൽ പണിയെടുക്കുന്നതിനുവേണ്ടി അവർ കൊണ്ടുപോയി.

കൊളോണിയൽ ഭരണം സുഗമമാക്കുന്നതിനുവേണ്ടി എല്ലാ മേഖലകളിലും മാറ്റങ്ങൾ കൊണ്ടുവന്നു. ചിലത് ബോധപൂർവ്വം കൊണ്ടുവന്നതും മറ്റുള്ളവ സ്വയം സംഭവിച്ചതുമാണ്. ഉദാ-പാശ്ചാത്യവിദ്യാഭ്യാസം ബ്രിട്ടീഷ് ഭരണത്തിനാവശ്യമായ ഇന്ത്യക്കാരെ സൃഷ്ടിക്കാനാണ്. അത് ജനങ്ങളിൽ ദേശീയ ബോധം വളർത്തുകയും കോളനി വിരുദ്ധപോരാട്ടങ്ങൾക്ക് കാരണമായിത്തീരുകയും ചെയ്തു.

കൊളോണിയലിസവും മുതലാളിത്തവും (Colonialism and Capitalism)

ഇന്ത്യയിൽ കൊളോണിയലിസം ഉണ്ടാക്കിയ ഘടനാപരമായ മാറ്റങ്ങളുടെ ആഴവും വ്യാപ്തിയും മനസ്സിലാക്കണമെങ്കിൽ മുതലാളിത്തത്തിന്റെ ചില അടിസ്ഥാന സവിശേഷതകൾ അറിഞ്ഞിരിക്കണം. പാശ്ചാത്യ കൊളോണിയലിസത്തിന്റെ വളർച്ച പാശ്ചാത്യ മുതലാളിത്തത്തോട് ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

മുതലാളിത്തം: സവിശേഷതകൾ (Features of Capitalism)

1. ഉല്പാദന മാർഗ്ഗങ്ങൾ (ഫാക്ടറി, മൂലധനം, ഭൂമി തുടങ്ങിയവ) സ്വകാര്യ ഉടമസ്ഥതയിൽ സംഘടിക്കപ്പെട്ട ഒരു സാമ്പത്തിക വ്യവസ്ഥയാണ് മുതലാളിത്തം.
2. മുതലാളിത്ത ഉല്പാദനം വിപണിയെ ലക്ഷ്യമാക്കിയുള്ളതാണ്. ലാഭമാണ് അതിന്റെ ലക്ഷ്യം.
3. മുതലാളിത്തം ചലനാത്മകമാണ്. വളരാനും വികസിക്കാനും പുതിയ കണ്ടെത്തലുകൾ നടത്താനുമുള്ള ശേഷി, ഏറ്റവും മികച്ച ലാഭമുണ്ടാകും വിധത്തിൽ സാങ്കേതിക വിദ്യയേയും അധ്വാനത്തേയും ഉപയോഗിക്കാനുള്ള ശേഷി.

കൊളോണിയലിസവും ദേശീയതയും (Colonialism and Nationalism)

ദേശീയതയുടെ തത്വങ്ങളും ജനാധിപത്യ അവകാശങ്ങളും കൊളോണിയൽ പ്രഭുക്കന്മാരുടെ നിയന്ത്രണത്തിൽ നിന്നും വിരുദ്ധമാണ്. കൊളോണിയൽ ഭരണം ഇന്ത്യയിലെ ബ്രിട്ടീഷ് വിഭാഗഭരണത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ദേശീയത എന്നത് ജനതക്ക് പരമാധികാരത്തിന് മേൽ തുല്യ അവകാശമുണ്ടെന്ന് സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ഇന്ത്യൻ നേതാക്കന്മാർ ഈ വൈരുദ്ധ്യം മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നു. സ്വാതന്ത്ര്യം അഥവാ സ്വാഭാജി ജനാവകാശമാണെന്ന് അവർ മനസ്സിലാക്കി. രാഷ്ട്രീയ-സാമ്പത്തിക സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനു വേണ്ടി അവർ പോരാടുകയും ചെയ്തു.

7.2 നഗരവൽക്കരണവും വ്യവസായവൽക്കരണവും (Urbanisation and Industrialisation)

അപേതന ഊർജ്ജ ഊർവിടങ്ങളായ ആവിശക്തിയോ വൈദ്യുതിയോ അടിസ്ഥാനമാക്കി പ്രവർത്തിക്കുന്ന യന്ത്രങ്ങളുടെ സഹായത്തോടെ ഉല്പാദനം നടത്തുന്നതിനെയാണ് വ്യവസായവൽക്കരണം എന്നു പറയുന്നത്. ഇന്നത്തെ വ്യവസായിക സമൂഹങ്ങളിൽ ഭൂരിഭാഗം ജനങ്ങളും ജോലിയെടുക്കുന്നത് ഫാക്ടറികളിലും ഓഫീസുകളിലും കടകളിലുമാണ്. വളരെ കുറച്ചുപേർ മാത്രമാണ് കൃഷി പണി ചെയ്യുന്നത്. പാശ്ചാത്യരാജ്യങ്ങളിൽ, 90% ജനങ്ങളും ജീവിക്കുന്നത് പട്ടണങ്ങളിലും നഗരങ്ങളിലുമാണ്. അവിടെ ധാരാളം തൊഴിലുകളും തൊഴിലവസരങ്ങളും സൃഷ്ടിക്കപ്പെടുന്നു. നഗരവൽക്കരണവും വ്യവസായവൽക്കരണവും പരസ്പരം ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന പ്രക്രിയകളാണ്. ഉദാ:-

ഗ്രാമീണ രാജ്യമായിരുന്ന ബ്രിട്ടൻ, വ്യവസായവൽക്കരണത്തെ തുടർന്ന് നാഗരിക രാജ്യമായിത്തീർന്നു.

വ്യവസായവൽക്കരണവും നഗരവൽക്കരണവും-ഇന്ത്യയുടെ കൊളോണിയൽ അനുഭവം (Urbanisation and Industrialisation: Colonial Experience of India)

ബ്രിട്ടീഷ് വ്യവസായവൽക്കരണത്തിന്റെ സ്വാധീനം ചില മേഖലകളിൽ അപവ്യവസായവൽക്കരണത്തിലേക്ക് നയിച്ചു. ഇന്ത്യയിലെ പഴയ നഗരകേന്ദ്രങ്ങൾ ക്ഷയിച്ചു. ബ്രിട്ടനിൽ ഉല്പാദനം കുതിച്ചുയർന്നപ്പോൾ മാഞ്ചസ്റ്റർ മത്സരത്തിന്റെ വേളയിൽ ഇന്ത്യയിൽ നിർമ്മിക്കുന്ന പരുത്തി, സിൽക്ക് ഉൽപ്പന്നങ്ങളുടെ പരമ്പരാഗത കയറ്റുമതിയിൽ വൻ ഇടിവുണ്ടായി. അവയോട് മത്സരിക്കാൻ കഴിയാതെ ഇന്ത്യയിലെ പരമ്പരാഗത വ്യവായങ്ങൾ തകർന്നു. ഈ കാലഘട്ടത്തിൽ സുറത്ത്, മസൂലിപട്ടണം, തഞ്ചാവൂർ, ധാക്ക, മുർഷിദാബാദ് എന്നീ പട്ടണങ്ങളും തകർന്നു. എന്നാൽ ബോംബെ, മദ്രാസ് തുടങ്ങിയ നഗരങ്ങൾ വളർന്നു. അതേസമയം, പുതിയ കൊളോണിയൽ നഗരങ്ങൾ ഉയർന്നുവരികയും ചെയ്തു. കൽക്കത്ത അത്തരത്തിലുള്ള ആദ്യത്തെ നഗരങ്ങളിൽ ഒന്നാണ്. 19-ാം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ അവസാനത്തിൽ യന്ത്രവൽകൃത തൊഴിൽശാലകൾ വന്നതോടെ ചില പട്ടണങ്ങൾ കൂടുതൽ ജനനിബിഡമായിത്തീർന്നു. വ്യവസായവൽക്കരണത്തിന്റെ ഭാഗമായി ഇന്ത്യയിൽ പുതിയ സാമൂഹിക വിഭാഗങ്ങളും പുതിയ സാമൂഹികബന്ധങ്ങളും വളർന്നുവന്നു.

തേയിലത്തോട്ടങ്ങൾ (The Tea Plantations)

1851-ലാണ് തേയില വ്യവസായം ഇന്ത്യയിൽ ആരംഭിച്ചത്. ആസ്സാമിലാണ് കൂടുതലും തേയിലത്തോട്ടങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നത്. ആസ്സാമിൽ ജനസംഖ്യ കുറവായതിനാലും സാധാരണയായി തേയിലത്തോട്ടങ്ങൾ ജനവാസമില്ലാത്ത കുന്നിൻ ചരിവുകളിലായിരുന്നതിനാലും വലിയതോതിൽ തൊഴിലാളികളെ മറ്റു പ്രവിശ്യകളിൽ നിന്ന് ഇറക്കുമതി ചെയ്യേണ്ടി വന്നു. നല്ല വേതനത്തിനും സാമ്പത്തിക പ്രോത്സാഹനത്തിനും പകരം, തട്ടിപ്പും ബലപ്രയോഗവും നടത്തിയാണ് തൊഴിലാളികളെ തോട്ടങ്ങളിലേക്ക് കൊണ്ടുവന്നത്. ബ്രിട്ടീഷ് തോട്ടമുടമകൾക്ക് കൊളോണിയൽ ഗവൺമെന്റ് എല്ലാവിധ സഹായങ്ങളും നൽകിയിരുന്നു. തോട്ടമുടമകളെ സഹായിക്കുന്നതിനു വേണ്ടി ഗവൺമെന്റ് പുതിയ നിയമങ്ങൾ പാസ്സാക്കി. (Transport of Native Labourers Act (No.111) of 1863) of Bengal. ആസ്സാമിലെ തേയിലത്തോട്ടങ്ങളിലേക്ക് തൊഴിലാളികളെ കരാറുകാർ നിയമിച്ചത് ഈ നിയമത്തിന്റെ സഹായത്തോടെയാണ്.

സ്വതന്ത്ര ഇന്ത്യയിലെ വ്യവസായവത്കരണം (Industrialisation in Independent India)

ഇന്ത്യൻ ദേശീയവാദികളെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം കൊളോണിയൽ ഭരണത്തിലെ സാമ്പത്തിക ചൂഷണം ഒരു കേന്ദ്ര വിഷയമായിരുന്നു. സ്വദേശി പ്രസ്ഥാനം ഇന്ത്യൻ സമ്പദ്ഘടനയെ ശക്തിപ്പെടുത്തി. സാമൂഹിക സമത്വത്തിനും വളർച്ചയ്ക്കുമുള്ള മാർഗ്ഗമായി ഇന്ത്യൻ ദേശീയവാദികൾ ത്വരിത വ്യവസായവൽക്കരണത്തെ കണ്ടു. വലിയ യന്ത്രവൽകൃത വ്യവസായങ്ങൾ, പൊതുമേഖലാ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ വളർച്ച, വലിയ സഹകരണമേഖലകൾ എന്നിവ വളരെ പ്രധാനപ്പെട്ടവയായി കണക്കാക്കി. ജവഹർലാൽ നെഹ്റു സങ്കൽപിച്ചതുപോലെ അഭിവൃദ്ധിയുള്ളതും ആധുനികവുമായ ഒരു ഇന്ത്യ പടുത്തുയർത്താൻ വലിയ സ്റ്റീൽ നിർമ്മാണ സ്ഥാപനങ്ങളും വലിയ ഡാമുകളും വൈദ്യുതി നിലയങ്ങളും നിർമ്മിക്കേണ്ടിവന്നു.

7.3 സ്വതന്ത്ര ഇന്ത്യയിലെ നഗരവത്കരണം (Urbanisation in Independent India)

സ്വതന്ത്ര ഇന്ത്യയിൽ വ്യാവസായിക വികസനത്തോടൊപ്പം നഗരവത്കരണവും വളർന്നു വന്നു. സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനു ശേഷമുള്ള രണ്ട് പതിറ്റാണ്ടുകളിൽ ഇന്ത്യയിലെയാരോളം ഗ്രാമങ്ങൾ നഗരങ്ങളുടെ സ്വാധീനത്തിന് വിധേയമായിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയാണെന്ന് സമൂഹശാസ്ത്രജ്ഞനായ എം.എസ്.എ. റാവു വാദിച്ചു. നഗരസ്വാധീനത്തിന്റെ സ്വഭാവം ഗ്രാമവും പട്ടണം/നഗരം തമ്മിലുള്ള ബന്ധത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ വ്യത്യാസപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. എം.എസ്.എ. റാവു മൂന്ന് വ്യത്യസ്ത നാഗരിക സ്വാധീന ചുറ്റുപാടുകളെക്കുറിച്ച് സൂചിപ്പിക്കുന്നു.

3 വ്യത്യസ്ത നാഗരിക സ്വാധീനങ്ങൾ എം.എസ്.എ.റാവു വിശദീകരിക്കുന്നു.

1. ഗ്രാമങ്ങളിൽ നല്ലൊരു വിഭാഗം ജനങ്ങളും തൊഴിലന്വേഷിച്ച് നഗരങ്ങളിലേക്ക് പോകുന്നു. തങ്ങളുടെ കുടുംബാംഗങ്ങളെ ജന്മഗ്രാമത്തിൽ ജീവിക്കാൻ വിട്ട് നഗരത്തിൽ താമസിക്കുന്നു. 83% വും ഒരുവർഷം നാലോ അഞ്ചോ തവണയോ രണ്ടുവർഷത്തിൽ ഒരിക്കലോ വീടുകളിലേക്ക് പോകുന്നു. അവർ ജന്മഗ്രാമങ്ങളിൽ മോടിയായ ഗൃഹങ്ങൾ നിർമ്മിക്കുന്നു. ഭൂമിയിലും വ്യവസായത്തിലും പണം നിക്ഷേപിക്കുന്നു. വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങൾ, ട്രസ്റ്റുകൾ എന്നിവ നിർമ്മിക്കുന്നതിനും പണം സംഭാവന ചെയ്യുന്നു.
2. വ്യാവസായിക നഗരത്തോട് ചേർന്നു നിൽക്കുന്ന ഗ്രാമങ്ങളിൽ നാഗരിക സ്വാധീനം കാണപ്പെടുന്നു. ഉദാ- ഭിലായ് പോലുള്ള ഒരു വ്യാവസായിക നഗരം ഗ്രാമങ്ങൾക്ക് നടുവിൽ സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ട പ്ലോൾ ചില ഗ്രാമങ്ങൾ പൂർണ്ണമായും മാറി. മറ്റു ഗ്രാമങ്ങളുടെ ഭൂമി നഗരത്തിന് വേണ്ടി ഏറ്റെടുത്തു. ഈ ഭൂമിയിലേക്ക് ധാരാളം കുടിയേറ്റ തൊഴിലാളികൾ വന്നു ചേരാൻ തുടങ്ങി. ഇത് വീടുകൾക്കുള്ള ആവശ്യം വർദ്ധിപ്പിച്ചു. ഗ്രാമത്തിനകത്ത് വിപണിയുടെ ആവശ്യവും അനിവാര്യമാക്കി. തദ്ദേശീയരും കുടിയേറ്റക്കാരും തമ്മിൽ പ്രശ്നങ്ങൾ ഉണ്ടാകുകയും ചെയ്തു.
3. വലിയ മെട്രോപൊളിറ്റൻ നഗരങ്ങളുടെ വളർച്ച. ഇതിനായി ചുറ്റുപാടുമുള്ള ചില ഗ്രാമങ്ങൾ പൂർണ്ണമായും ഏറ്റെടുത്തു. അധിവാസ പ്രദേശങ്ങൾ ഒഴികെയുള്ള ഭൂമി മുഴുവൻ നഗരവികസനത്തിനായി ഉപയോഗിക്കപ്പെട്ടു.

8. സാംസ്കാരിക മാറ്റം

CULTURALCHANGE

കൊളോണിയലിസം സാംസ്കാരിക മേഖലയിൽ ധാരാളം മാറ്റങ്ങൾ വരുത്തുകയുണ്ടായി. സംസ്കാരം, ജീവിതരീതികൾ, വഴക്കങ്ങൾ, മൂല്യങ്ങൾ, പരിഷ്കാരങ്ങൾ, ശരീരഭാഷ എന്നിവയിലെല്ലാം മാറ്റങ്ങൾ സംഭവിച്ചു.

8.1 19-ാം നൂറ്റാണ്ടിലേയും 20-ാം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ തുടക്കത്തിലേയും സാമൂഹികപരിഷ്കരണ പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ (Social Reform Movements in the 19th and Early 20th Century)

കൊളോണിയൽ ഇന്ത്യൻ സമൂഹം നേരിട്ട വെല്ലുവിളികൾക്കെതിരെയുള്ള പ്രതികരണമായാണ് സാമൂഹ്യപരിഷ്കരണ പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ ഉയർന്ന് വന്നത്. അക്കാലത്ത് ഇന്ത്യൻ സമൂഹത്തിൽ സതി, ശൈശവവിവാഹം, വിധവാ വിവാഹനിരോധനം, ജാതിവിവേചനം തുടങ്ങിയ ദുഷിച്ച സാമൂഹികാചാരങ്ങളും സമ്പ്രദായങ്ങളും നിലനിന്നിരുന്നു. സാമൂഹിക വിവേചനത്തിനെതിരെയുള്ള പോരാട്ടങ്ങൾ കൊളോണിയൽ കാലഘട്ടത്തിനു മുമ്പ് തന്നെ ഇന്ത്യയിൽ ആരംഭിച്ചിരുന്നു. ഉദാ: ബുദ്ധിസം, ഭക്തി-സുഫി പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ.

19-ാം നൂറ്റാണ്ടിലെ സാമൂഹിക പരിഷ്കരണ ശ്രമങ്ങളെ അടയാളപ്പെടുത്തിയത് ആധുനിക പശ്ചാത്തലവും ആശയങ്ങളുടെ മിശ്രിതവുമാണ് (ആധുനിക പശ്ചാത്യ ഉദാര കാഴ്ചപ്പാടിന്റെയും പരമ്പരാഗത സാഹിത്യത്തിന്റെ പുതിയ കാഴ്ചപ്പാടിന്റെയും ഒരു ക്രിയാത്മകമായ കൂടിച്ചേരൽ).

ആശയങ്ങളുടെ സംയോജനം (The Mix of Ideas)

1. **രാജാറാം മോഹൻ റോയി(Ram Mohun Roy):** സതി എന്ന ആചാരത്തെ എതിർക്കുന്നതിനു വേണ്ടി മാനവികത, പ്രകൃതിദത്താവകാശങ്ങൾക്കുമൊപ്പം ഹൈന്ദവശാസ്ത്രങ്ങളും ഉപയോഗിച്ചു.
2. **റാനഡെ (Ranade):** അദ്ദേഹത്തിന്റെ രചനകളിൽ (The Texts of the Hindu Law on the Lawfulness of the Remarriage of Widows, Vedic Authorities for Widow Marriage) വിധവാവിവാഹത്തിനുള്ള ഹൈന്ദവശാസ്ത്രങ്ങളുടെ അനുമതി വിശദീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്.
3. **പുതിയ വിദ്യാഭ്യാസം (New Education):** പുതിയ വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ ഉള്ളടക്കം ആധുനികവും ഉദാരവുമാണ്. മാനവിക വിഷയങ്ങളുടേയും, സാമൂഹ്യശാസ്ത്രത്തിന്റേയും ഉള്ളടക്കം യൂറോപ്യൻ നവോത്ഥാനം, പരിഷ്കരണം, ജ്ഞാനോദയം എന്നിവയിൽ നിന്ന് സ്വീകരിച്ചതായിരുന്നു. അവയുടെ പ്രമേയം മാനവികത, ഉദാരത, മതേതരത്വം എന്നിവയായിരുന്നു.
4. **സർ സയ്യിദ് അഹമ്മദ്ഖാൻ (Sir Sayed Ahmed Khan):** അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഇസ്ലാമിനെക്കുറിച്ചുള്ള വ്യാഖ്യാനം സ്വതന്ത്ര അന്വേഷണത്തിന് ഊന്നൽ നൽകി. ഖുർ ആനിലെ വെളിപാടുകൾക്കും ആധുനികശാസ്ത്രം കണ്ടെത്തിയ പ്രകൃതി നിയമങ്ങൾക്കുമുള്ള സാമ്യത്തിന് പ്രാധാന്യം നൽകി.

8.2 ആധുനിക പശ്ചാത്തലം - സതീഷ് സബർവാൾ (Modern Context: Satish Saberwal)

19-ാം നൂറ്റാണ്ടിലെ സാമൂഹിക പരിഷ്കരണ പ്രസ്ഥാനങ്ങൾക്ക് ഒരു ആധുനിക പശ്ചാത്തലം ഉണ്ടായിരുന്നു. സമൂഹശാസ്ത്രജ്ഞനായ സതീഷ് സബർവാൾ കൊളോണിയൽ ഇന്ത്യയിലെ മാറ്റത്തിന്റെ ആധുനിക ചട്ടക്കൂടിന്റെ മുന്നുവശങ്ങൾ വിവരിച്ചുകൊണ്ട് ആധുനിക പശ്ചാത്തലം വിശദീകരിക്കുന്നു.

1. വിനിമയ രീതികൾ(Modes of Communication)

പുതിയ സാങ്കേതിക വിദ്യകൾ പലതരത്തിലുള്ള വിനിമയ രീതികൾക്ക് വേഗം വർദ്ധിപ്പിച്ചു. അച്ചടിയന്ത്രം, ടെലിഗ്രാഫ്, പിന്നീട് മൈക്രോഫോൺ, ആവിക്ഷേപം, റെയിൽവേ എന്നിവ പുതിയ ആശയങ്ങളുടെ വേഗത്തിലുള്ള പ്രചാരണത്തിന് സഹായിച്ചു. പുതിയ വിനിമയരീതികൾ ഉപയോഗിച്ചുകൊണ്ട് വിവിധ പ്രദേശങ്ങളിലെ സാമൂഹിക പരിഷ്കർത്താക്കൾ അവരുടെ ആശയങ്ങൾ പരസ്പരം കൈമാറി.

2. സംഘടനാ രൂപങ്ങൾ(Forms of Organisation)

ആധുനിക സാമൂഹിക സംഘടനകളായ ബ്രഹ്മസമാജം ബംഗാളിലും ആര്യസമാജം പഞ്ചാബിലും രൂപീകരിക്കപ്പെട്ടു. 1914-ൽ അഖിലേന്ത്യ മുസ്ലീം വനിതാ കോൺഫറൻസ് സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ടു. ഇന്ത്യൻ സാമൂഹിക പരിഷ്കർത്താക്കൾ പൊതുയോഗങ്ങളിലൂടെയും

പൊതുമാധ്യമങ്ങളായ പത്രങ്ങൾ, വാർത്താപത്രിക എന്നിവയിലൂടെയും സംവാദത്തിലേർപ്പെട്ടു. സാമൂഹിക പരിഷ്കർത്താക്കളുടെ കൃതികൾ മറ്റു ഭാഷകളിലേക്ക് തർജ്ജമ ചെയ്തു. ഉദാ: 1868-ൽ വിദ്യാ സാഗറിന്റെ പുസ്തകം വിഷ്ണുശാസ്ത്രി മറാഠിയിലേക്ക് പരിഭാഷപ്പെടുത്തി 'ഇന്ദുപ്രകാശിൽ' പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു.

3. ആശയങ്ങളുടെ സ്വഭാവം (Nature of Ideas)

ഉദാരവാദത്തിന്റെയും സ്വാതന്ത്ര്യത്തിന്റെയും പുതിയ ആശയങ്ങൾ, കുടുംബ രൂപീകരണത്തിലും വിവാഹത്തിലുമുള്ള പുതിയ ആശയങ്ങൾ, അമ്മമാരുടേയും പെൺമക്കളുടേയും പുതിയ പങ്കുകൾ, സംസ്കാരത്തിലും പാരമ്പര്യത്തിലും സ്വാഭിമാനം വളർത്തുന്നതിലുമുള്ള പുതിയ ആശയങ്ങൾ എന്നിവ ആവിർഭവിച്ചു. വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ മൂല്യം വളരെ പ്രാധാന്യമുള്ളതായി പരിഗണിക്കപ്പെട്ടു. സ്ത്രീവിദ്യാഭ്യാസം എന്ന ആശയം തീവ്രമായി ചർച്ച ചെയ്യപ്പെട്ടു. ജ്യോതിബാ ഫുലെ സ്ത്രീകൾക്ക് വേണ്ടിയുള്ള ആദ്യത്തെ വിദ്യാലയംപൂനെയിൽ ആരംഭിച്ചു. സമൂഹത്തിന്റെ പുരോഗതിക്ക് സ്ത്രീകൾക്ക് വിദ്യാഭ്യാസം നൽകണമെന്ന് സാമൂഹിക പരിഷ്കർത്താക്കൾ വാദിച്ചു. അവർ പാരമ്പര്യത്തിന്റേയും ആധുനികതയുടേയും അർത്ഥത്തെക്കുറിച്ച് ക്രിയാത്മകമായി ചർച്ച ചെയ്തു.

സാമൂഹ്യപരിഷ്കരണ പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ : വ്യത്യാസങ്ങൾ (Difference between various Social Reform Movements)

വ്യത്യസ്ത സാമൂഹിക പരിഷ്കരണ പ്രസ്ഥാനങ്ങൾക്ക് സമാന പ്രശ്നങ്ങളാണുണ്ടായിരുന്നത്. എന്നാൽ അവ തമ്മിൽ പ്രധാനപ്പെട്ട വ്യത്യാസങ്ങളുണ്ട്.

1. ഉയർന്ന ജാതിയിലേയും മധ്യവർഗ്ഗത്തിലേയും സ്ത്രീയും പുരുഷനും അഭിമുഖീകരിക്കുന്ന പ്രശ്നങ്ങൾക്കാണ് ചില പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ പ്രാധാന്യം നൽകിയത്. എന്നാൽ ജാതിവിവേചനം പോലെയുള്ള അനീതികൾക്കെതിരെയാണ് ചില പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നത്.
2. സാമൂഹിക തിന്മകളുടെ ഉദ്ഭവം ഹൈന്ദവതയുടെ യഥാർത്ഥ പൊരുളിന്റെ അപചയം മൂലമാണുണ്ടായതെന്ന് ചിലർ കരുതി. മറ്റുചിലർ ജാതി-ലിംഗ അടിമത്തലുകൾ മതത്തിന്റെ സഹജസ്വഭാവമായി കണ്ടു.

സമുദായത്തിനകത്ത് ഇക്കാലത്ത് സംവാദങ്ങൾ സജീവമായിരുന്നു. ഉദാ-ബ്രഹ്മസമാജം സതിയെ ശക്തമായെതിർത്തു. എന്നാൽ ബംഗാളിലെ ഹൈന്ദവ യാഥാസ്ഥിതികൾ 'ധർമ്മസഭ' എന്നൊരു സംഘടന രൂപീകരിച്ചുകൊണ്ട് സതി നിലനിർത്തണമെന്ന് വാദിച്ചു. ദലിതർ ഉൾപ്പെടെയുള്ള നല്ലൊരു വിഭാഗം ഹിന്ദുമതത്തെ തള്ളിപ്പറഞ്ഞു.

8.3 സംസ്കൃതവൽക്കരണം ആധുനികവൽക്കരണം, മതേതരവൽക്കരണം, പാശ്ചാത്യവൽക്കരണം എന്നിവയെക്കുറിച്ചുള്ള പഠനങ്ങളെ നമ്മൾ എങ്ങനെ സമീപിക്കും (How do we approach the study of Sanskritisation, Modernisation, Secularisation and Westernisation)

സംസ്കൃതവൽക്കരണം കൊളോണിയൽ ഭരണത്തിനു മുമ്പ് തന്നെ ഇന്ത്യയിൽ നിലനിന്നിരുന്നു. പല മാർഗ്ഗങ്ങളിലൂടെ പിൻക്കാലത്തും അത് നിലനിന്നു. മറ്റു 3 മാറ്റങ്ങളും (ആധുനികവൽക്കരണം, മതേതരവൽക്കരണം, പാശ്ചാത്യവൽക്കരണം) കൊളോണിയലിസം കൊണ്ടുവന്ന മാറ്റങ്ങളുടെ ഭാഗമായി വന്നതാണ്. ആധുനിക പാശ്ചാത്യ ആശയങ്ങളായ സ്വാതന്ത്ര്യം, അവകാശങ്ങൾ എന്നിവയുടെ നേരിട്ടുള്ള തുറന്നുകാട്ടലുകൾ ഉൾപ്പെടുന്നു. ഈ തുറന്നുകാട്ടൽ ഒരു രീതിയിൽ അനീതിയെയും മറ്റൊരു തരത്തിൽ അവഹേളനത്തെയും ഉയർത്തിക്കാണിക്കുന്നു. ഇത് സ്വന്തം തരത്തിൽ ഭൂതകാലത്തിലേക്കും പൈതൃകത്തിലേക്കും മടങ്ങിപ്പോകാനുള്ള ആഗ്രഹത്തെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു.

8.4 വിവിധതരത്തിലുള്ള സാമൂഹിക മാറ്റങ്ങൾ (Different kinds of Social Change)

1. സംസ്കൃതവൽക്കരണം (Sanskritisation)

സംസ്കൃതവൽക്കരണം എന്ന പദം ആദ്യമായി ഉയർത്തിയത് എം.എൻ. ശ്രീനിവാസ് ആണ്. കീഴ്ജാതികളാക്കപ്പെട്ടവരിൽ ഉള്ളവരോ ഗോത്രങ്ങളോ അല്ലെങ്കിൽ മറ്റു സംഘങ്ങളോ ഉയർന്ന ജാതികളുടെ അഥവാ ദ്വിജ ജാതികളുടെ രീതികൾ, ആചാരങ്ങൾ, വിശ്വാസങ്ങൾ, തത്വങ്ങൾ, ജീവിതശൈലികൾ എന്നിവ അനുകരിക്കുന്ന പ്രക്രിയയെയാണ് സംസ്കൃതവൽക്കരണം എന്നു പറയുന്നത്.

സംസ്കൃതവൽക്കരണത്തിന്റെ സ്വാധീനം വ്യത്യസ്ത തലങ്ങളിലുണ്ട്. ഭാഷ, സാഹിത്യം, ആശയങ്ങൾ, സംഗീതം, നൃത്തം, നാടകം, ജീവിതരീതി, ആചാരങ്ങൾ എന്നിവയിൽ സംസ്കൃതവൽക്കരണത്തിന്റെ സ്വാധീനം കാണാം. പ്രാഥമികമായി ഈ പ്രക്രിയ ഹിന്ദുവിഭാഗത്തിൽ നടന്നതാണെങ്കിലും ഹിന്ദുമതത്തിന്റെ പുറത്തുള്ള മറ്റു സംഘങ്ങളിലും വിഭാഗങ്ങളിലും ഇതുകാണുന്നുണ്ട്. സംസ്കൃതവൽക്കരണത്തിന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ വ്യത്യസ്ത പ്രദേശങ്ങളിൽ വ്യത്യസ്ത രീതിയിലാണ്.

അപസംസ്കൃതവൽക്കരണം (De-Sanskritisation): സംസ്കൃതവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട ജാതിക്ക് ആധിപത്യമുള്ള പ്രദേശങ്ങളിൽ മുഴുവൻ പ്രദേശത്തെ സംസ്കാരത്തിന് ഒരു പരിധിവരെ സംസ്കൃതവൽക്കരണം സംഭവിച്ചിരിക്കും. സംസ്കൃതവൽക്കരിക്കപ്പെടാത്ത ജാതികൾക്ക് മേധാവിത്വമുള്ള പ്രദേശങ്ങളിൽ അവരുടെ സ്വാധീനം ശക്തമായിരിക്കും. ഈ പ്രക്രിയയെ അപസംസ്കൃതവൽക്കരണം എന്നു പറയുന്നു.

ഒരു വിഭാഗത്തിന്റെ സംസ്കൃതവൽക്കരണം പ്രാദേശിക ജാതിശ്രേണിയിലുള്ള അവരുടെ സ്ഥാനം മെച്ചപ്പെടുത്തും. ഇത് അവരുടെ സാമ്പത്തിക പദവിയെ/രാഷ്ട്രീയപദവിയെ മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നു. തങ്ങൾ ഉയർന്നവിഭാഗത്തിൽപ്പെട്ടവരാണെന്ന ആത്മബോധം ഇത് അവരിൽ സൃഷ്ടിക്കുന്നു. തങ്ങളുടെ ആചാരങ്ങൾ പിന്തുടരാൻ ശ്രമിച്ച താഴ്ന്ന ജാതിക്കാരെ ഉയർന്ന ജാതിക്കാർ ശിക്ഷിച്ചിട്ടുണ്ട്.

സംസ്കൃതവൽക്കരണം : വിമർശനങ്ങൾ (Criticisms of Sanskritisation)

1. സംസ്കൃതവൽക്കരണം സാമൂഹിക ചലനക്ഷമതയെ അല്ലെങ്കിൽ താഴ്ത്തപ്പെട്ട ജാതിയിലുള്ളവർക്ക് സാമൂഹിക കോണിപ്പടിയുടെ മുകളിലെത്താനുള്ള സാധ്യതയെയും പെരുപ്പിച്ചു കാണിച്ചു. ഇത് ഘടനാപരമായ മാറ്റങ്ങളിലേക്കു നയിക്കാതെ ചില വ്യക്തികളുടെ സ്ഥാനചലനം മാത്രമാണ് വരുത്തുന്നത്. ചില വ്യക്തികൾക്ക് അസമത്വ ഘടനയ്ക്ക് ഉള്ളിൽ തന്നെ സ്ഥാനങ്ങൾ മെച്ചപ്പെടുത്താൻ സാധിക്കുന്നു.

2. മേൽജാതിക്കാരുടെ ജീവിതരീതിയെ ശ്രേഷ്ഠവും കീഴ്ജാതിക്കാരുടെ ജീവിതരീതിയെ അധമമായും കണ്ടു. അതായത് ഉയർന്നവരെന്ന് പറയപ്പെടുന്ന ജാതിയെ അനുകരിക്കാനുള്ള ആഗ്രഹം സ്വാഭാവികമായും അഭിലഷണീയമായും കണ്ടു.

3. അസമത്വം, ബഹിഷ്കരണം എന്നിവയിൽ അധിഷ്ഠിതമായ മാതൃകയെ ന്യായീകരിക്കുന്നതാണ് സംസ്കൃതവൽക്കരണം. ശുദ്ധാശുദ്ധ സങ്കല്പങ്ങളെയും ന്യായീകരിക്കുന്നതായി കാണാം.

4. ഉയർന്ന ജാതിക്കാരുടെ ആചാരാനുഷ്ഠാനങ്ങൾ സ്വീകരിക്കുന്നതിനാൽ അവ പെൺകുട്ടികളെയും, സ്ത്രീകളെയും ഒറ്റപ്പെടുത്തുന്നതിലേക്ക് നയിക്കുന്നു. പുരുഷധനത്തിന് പകരം സ്ത്രീധനം സ്വീകരിച്ചതും മറ്റുജാതികളോടുള്ള വിവേചനങ്ങളും ഉദാഹരണങ്ങളാണ്.

5. ദലിത് സംസ്കാരത്തിന്റേയും സമൂഹത്തിന്റേയും മുഖ്യ സ്വഭാവങ്ങൾ ഇല്ലാതെയായി.

20-ാം നൂറ്റാണ്ടിലെ ബ്രാഹ്മണ വിരുദ്ധപ്രസ്ഥാനങ്ങളുടെ വളർച്ചയും പ്രാദേശിക സ്വയം അവബോധത്തിന്റെ വളർച്ചയും കാരണം ഇന്ത്യയിലെ വിവിധ ഭാഷകളിൽ നിന്നും സംസ്കൃത ഭാഷാ വാക്കുകളും വാക്യങ്ങളും ഉപേക്ഷിക്കാനുള്ള ശ്രമമുണ്ടായി. പിന്നോക്ക വർഗ്ഗ പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ ജാതി സംഘങ്ങളുടേയും വ്യക്തികളുടേയും മുകളിലേക്കുള്ള ചലനത്തിന് മതേതര ഘടകങ്ങളുടേ പകിന്

വലിയ പ്രാധാന്യം നൽകി. ഈ കാലഘട്ടത്തിൽ ദലിത് ദലിത് എന്ന സ്വത്വം അന്തസ്സായി കാണുന്നു. ഈ പ്രവണതകളെല്ലാം സംസ്കൃതവൽക്കരണത്തെ ദുർബലപ്പെടുത്തുകയും അവയുടെ പ്രാധാന്യം കുറയ്ക്കുകയും ചെയ്തു.

II പാശ്ചാത്യവൽക്കരണം (Westernisation)

ഇന്ത്യൻ സമൂഹത്തിലും സംസ്കാരത്തിലും 150 വർഷത്തോളം നീണ്ടുനിന്ന ബ്രിട്ടീഷ് ഭരണം സാങ്കേതികവിദ്യ, സ്ഥാപനങ്ങൾ, പ്രത്യയശാസ്ത്രം, മൂല്യങ്ങൾ എന്നീ മേഖലകളിൽ ഉണ്ടാക്കിയ മാറ്റങ്ങളെ ഉൾക്കൊള്ളുന്ന പദമാണ് പാശ്ചാത്യവൽക്കരണം എന്ന് എം.എൻ. ശ്രീനിവാസ് നിർവ്വചിക്കുന്നു.

പാശ്ചാത്യവൽക്കരണം പലതരത്തിലുണ്ട്. (Different Kinds of Westernisation)

1. പാശ്ചാത്യ സംസ്കാരവുമായി ആദ്യം ബന്ധമുണ്ടാക്കിയ ഇന്ത്യയിലെ ഒരു ചെറിയ വിഭാഗത്തിൽ ഒരു പാശ്ചാത്യ ഉപസംസ്കാരം ഉയർന്നുവന്നു. ജ്ഞാനക്രമം, ചിന്താരീതി, ജീവിതശൈലി എന്നിവ സ്വീകരിക്കുന്നതിനോടൊപ്പം വികസിപ്പിക്കാനും അവർ ശ്രമിച്ചു. ഇന്ത്യൻ ബുദ്ധിജീവികളുടെ ഉപസംസ്കാരം ഇതിൽ പെടുന്നു. ഉദാ- 19-ാം നൂറ്റാണ്ടിലെ സാമൂഹ്യ പരിഷ്കർത്താക്കൾ
2. പാശ്ചാത്യ സാംസ്കാരിക സവിശേഷതകളായ സാങ്കേതികവിദ്യയുടെ ഉപയോഗം, വസ്ത്രം, ഭക്ഷണശീലങ്ങൾ, ശൈലികൾ എന്നിവയിലെ മാറ്റങ്ങൾ പൊതുവെ വ്യാപിച്ചു. രാജ്യത്തെല്ലായിടത്തും മധ്യവർഗ്ഗ കുടുംബങ്ങളിൽ ടെലിവിഷൻ, ഫ്രിഡ്ജ്, പ്രത്യേക രീതിയിലുള്ള സോഫ, തീൻമേശ, കസേര എന്നിവ സ്ഥാനം പിടിച്ചു.
3. ഇന്ത്യൻ കലയിലും സാഹിത്യത്തിലും പാശ്ചാത്യ ജീവിതം സ്വാധീനം ചെലുത്തി. രാജാ രവിവർമ്മ, അബനിന്ദ്രനാഥ ടാഗോർ, ചന്തുമേനോൻ, ബങ്കിംചന്ദ്ര ചതോപാധ്യായ തുടങ്ങിയ കലാകാരന്മാരെ പാശ്ചാത്യവൽക്കരണം സ്വാധീനിച്ചു.

കീഴ്ജാതിക്കാർ ആക്കപ്പെട്ടവർ സംസ്കൃതവൽക്കരിക്കപ്പെടുമ്പോൾ മേൽജാതിയിൽപ്പെട്ടവർ ആധുനികവൽക്കരിക്കപ്പെടുന്നു എന്ന് ശ്രീനിവാസ് അഭിപ്രായപ്പെട്ടു.

III ആധുനികവൽക്കരണം (Modernisation)

ആധുനികവൽക്കരണമെന്ന പദത്തിന് വലിയ ചരിത്രമുണ്ട്. 19-ാം നൂറ്റാണ്ടിനും 20-ാം നൂറ്റാണ്ടിനും മധ്യത്തിൽ ഈ പദം ഗുണാത്മകവും അഭിലാഷണീയവുമായ മൂല്യങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെടുത്തിയാണ് ഉപയോഗിച്ചത്. ജനങ്ങളും സമൂഹങ്ങളും ആധുനികമാകാൻ ആഗ്രഹിച്ചു. ആദ്യകാലത്ത് സാങ്കേതികവിദ്യയുടെ പുരോഗതിയെയും ഉൽപാദനപ്രക്രിയയുടെ പുരോഗതിയെയാണ് ആധുനികത എന്ന് സൂചിപ്പിച്ചത്. പടിഞ്ഞാറൻ യൂറോപ്പിലും വടക്കേ അമേരിക്കയിലും ഉപയോഗിച്ച വളർച്ചയുടെ വഴിയെയാണ് വിശാലാർത്ഥത്തിൽ ഈ പദം സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. മറ്റു സമൂഹങ്ങൾ ഇതേ പുരോഗമനരീതി പിൻതുടരണമെന്ന് നിർദ്ദേശിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തു. ഇന്ത്യയിൽ ആധുനികവൽക്കരണം ആരംഭിച്ചത് ബ്രിട്ടീഷ്കാലത്താണ്. ആധുനികവൽക്കരണവും മതേതരവൽക്കരണവും പരസ്പരം ബന്ധപ്പെട്ട പ്രക്രിയകളാണ്.

ആധുനികവൽക്കരണം - സവിശേഷതകൾ (Features of Modernisation)

1. പ്രാദേശികമായ കെട്ടുപാടുകൾക്കും സങ്കുചിതമായ കാഴ്ചപ്പാടിനും പകരം സാർവ്വദേശീയ പ്രതിബദ്ധതയും സാർവ്വജനീന മനോഭാവവും.
2. ഉപയുക്തതയുടെ സത്യവും കണക്കുകൂട്ടലും ശാസ്ത്രവും മുമ്പിൽ വരുന്നതുമാണ് ആധുനികത.
3. വ്യക്തിക്ക് സംഘത്തെക്കാൾ രാഷ്ട്രീയത്തിന്റെയും സമൂഹത്തിന്റെയും അടിസ്ഥാന ഘടകമെന്ന നില കൈവരുന്നു.
4. മനുഷ്യൻ ജീവിക്കുകയും പ്രവർത്തിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന സംഘടനകൾ ജന്മസിദ്ധമല്ല, ആർജ്ജിച്ചെടുത്തവയാണ്.

5. ഭൗതിക സാഹചര്യങ്ങളോടും മാനുഷിക ചുറ്റുപാടുകളോടുമുള്ള മനോഭാവം വിധി വിശ്വാസപരമെന്നതിനേക്കാൾ ആർജ്ജിത ശേഷികളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിലുള്ളതാണെന്ന തിരിച്ചറിവ്.

6. സ്വത്വം എന്നത് തെരഞ്ഞെടുപ്പുകളിലൂടെ നേടിയെടുക്കുന്നതാണ്. അല്ലാതെ ആരോപിതമല്ല.

7. കുടുംബം, വീട്, സമുദായം എന്നിവയിൽ നിന്ന് വേറിട്ടതാണ് ഉദ്യോഗസ്ഥവൃന്ദ സംഘടനയിലെ തൊഴിൽ.

ഇന്ത്യൻ സമൂഹത്തിൽ ആധുനികതയും പാരമ്പര്യവും ഇടകലർന്നാണ് നിൽക്കുന്നത്. നാം പലപ്പോഴും പാരമ്പര്യത്തെ മുറുകെപ്പിടിക്കുന്നു. അതേസമയം, നമുക്ക് ശാസ്ത്രീയമായൊരു പാരമ്പര്യവും ഊർജ്ജസ്വലമായ മതേതരത്വവും ജനാധിപത്യ രാഷ്ട്രീയ സംവിധാനവും ഉണ്ട്.

IV മതേതരവൽക്കരണം (Secularisation)

പാശ്ചാത്യലോകത്ത് മതേതരവൽക്കരണം മതത്തിന്റെ സ്വാധീനം കുറയ്ക്കുന്ന പ്രക്രിയയാണ്. ആധുനികവൽക്കരണ സൈദ്ധാന്തികർ ആധുനിക സമൂഹം കൂടുതൽ മതേതരമാകുമെന്ന് അനുമാനിക്കുന്നു.

മതേതരവൽക്കരണം - സൂചകങ്ങൾ (Indicators of Secularisation)

1. മതസ്ഥാപനങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള ജനങ്ങളുടെ പിൻവാങ്ങൽ.
2. മതസംഘടനകളുടെ സാമൂഹികവും ഭൗതികവുമായ സ്വാധീനത്തിലുള്ള ഇടിയിൽ.
3. ജനങ്ങൾക്ക് മതവിശ്വാസത്തിലുണ്ടാകുന്ന കുറവ്.

എന്നാൽ ഈ അടുത്ത കാലത്തായി മതബോധവും തർക്കങ്ങളും ലോകം മുഴുവൻ വളർന്നു. ആധുനികവൽക്കരണത്തിന്റെ വളർച്ച മതത്തിന്റെ സ്വാധീനം കുറയ്ക്കുമെന്നാണ് കരുതപ്പെട്ടിരുന്നത്.

പാശ്ചാത്യവും ആധുനികവുമായ ആശയ വിനിമയരീതികളും സംഘടനകളും ആശയങ്ങളും അതേസമയം മതത്തിന്റെ സ്വാധീനം വർദ്ധിപ്പിക്കുകയും പുതിയ മതപരിഷ്കരണ പ്രസ്ഥാനങ്ങളുടെ ഉദയത്തിലേക്ക് വഴിതെളിയിച്ചു.

ജാതിയുടെ മതേതരവൽക്കരണം (Secularisation of Caste)

പരമ്പരാഗത ഇന്ത്യയിൽ ജാതിവ്യവസ്ഥ പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നത് മതത്തിന്റെ ചട്ടക്കൂടിലായിരുന്നു. ശുദ്ധ, അശുദ്ധ വിശ്വാസ വ്യവസ്ഥയാണ് ഇതിന്റെ അടിസ്ഥാനം. ഇന്ന് ജാതിവ്യവസ്ഥ പ്രവർത്തിക്കുന്നത് രാഷ്ട്രീയ സമ്മർദ്ദ ഗ്രൂപ്പുകളായാണ്. വർത്തമാന ഇന്ത്യയിൽ ധാരാളം ജാതി സംഘടനകളും ജാതിയെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള രാഷ്ട്രീയപാർട്ടികളും രൂപീകരിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. അവർ സർക്കാരിനുമേൽ ആവശ്യങ്ങൾ നേടിയെടുക്കാൻ സമ്മർദ്ദം ചെലുത്തുന്നു. അത്തരം ജാതിയുടെ പങ്കിലെ മാറ്റത്തെയാണ് ജാതിയുടെ മതേതരവൽക്കരണം എന്നു പറയുന്നത്.

9. ഇന്ത്യൻ ജനാധിപത്യത്തിന്റെ കഥ

THE STORY OF INDIAN DEMOCRACY

ജനങ്ങളാൽ ജനങ്ങൾക്കുവേണ്ടി ജനങ്ങൾ ഭരിക്കുന്ന ഗവൺമെന്റിനെയാണ് ജനാധിപത്യം എന്നു പറയുന്നത്. പ്രത്യക്ഷ ജനാധിപത്യം, പ്രാതിനിധ്യ ജനാധിപത്യം എന്നിങ്ങനെ ജനാധിപത്യത്തെ രണ്ടായി തരം തിരിക്കാം.

1. **പ്രത്യക്ഷ ജനാധിപത്യം (Direct Democracy):** തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട ഇടനിലക്കാരോ നിയമിക്കപ്പെട്ട ഉദ്യോഗസ്ഥരോ ഇല്ലാതെ എല്ലാ പൗരന്മാരും പൊതു തീരുമാനങ്ങളിൽ ഇടപെടാൻ കഴിയുന്ന ജനാധിപത്യ രീതിയാണിത്. ആധുനിക സമൂഹം വലുതും സങ്കീർണ്ണവുമായതിനാൽ

പ്രത്യക്ഷ ജനാധിപത്യത്തിന് അവിടെ സാധ്യതകളില്ല. ജനസംഖ്യ കുറഞ്ഞ സാമൂഹിക സംഘടനകൾ, ആദിവാസി സമൂഹങ്ങൾ എന്നിവിടങ്ങളിലാണ് ഇത് പ്രാവർത്തികമാകുന്നത്.

2. പ്രാതിനിധ്യ ജനാധിപത്യം (Representative Democracy)

ഇന്ന് പൊതുവെ നിലനിൽക്കുന്ന ജനാധിപത്യം പ്രാതിനിധ്യ ജനാധിപത്യമാണ്. പ്രാതിനിധ്യ ജനാധിപത്യത്തിൽ രാഷ്ട്രീയ തീരുമാനങ്ങളെടുക്കുന്നതിനും നിയമങ്ങൾ നിർമ്മിക്കുന്നതിനും നടപ്പിലാക്കുന്നതിനുമായി പ്രതിനിധികളെ തെരഞ്ഞെടുക്കുന്നു. ഇന്ത്യയുടേത് ഒരു പ്രാതിനിധ്യ ജനാധിപത്യ രീതിയാണ്. ത്രിതല പഞ്ചായത്ത്, മുനിസിപ്പാലിറ്റി ബോർഡുകൾ, നിയമസഭകൾ, ലോകസഭ എന്നിവയിലേക്കുള്ള പ്രതിനിധികളെ ജനങ്ങളാണ് തെരഞ്ഞെടുക്കുന്നത്.

പങ്കാളിത്ത ജനാധിപത്യം (Participatory Democracy)

ഒരു സംഘത്തിലെയോ സമൂഹായത്തിലെയോ അംഗങ്ങൾ പ്രധാന തീരുമാനങ്ങളെടുക്കുന്നതിൽ കൂട്ടായി പങ്കെടുക്കുന്ന ജനാധിപത്യ സമ്പ്രദായം.

വികേന്ദ്രീകൃത ഭരണം (Decentralised Governance)

ജനങ്ങൾക്ക് ഭരണത്തിൽ കൂടുതൽ പങ്കാളിത്തം ഉറപ്പുവരുത്തുന്ന ഒന്നാണ് വികേന്ദ്രീകൃത ഭരണം. തൃണമൂൽ ജനാധിപത്യത്തിന്റെ ഒരു രൂപമാണിത്. പഞ്ചായത്ത് രാജ് ഇതിനുദാഹരണമാണ്.

9.1 ഇന്ത്യൻ ഭരണഘടന (The Indian Constitution)

ഇന്ത്യൻ ജനാധിപത്യത്തിന്റെ അടിസ്ഥാന ശിലയാണ് ഇന്ത്യൻ ഭരണഘടന. 1950 ജനുവരി 26 നാണ് ഇന്ത്യൻ ഭരണഘടന നിലവിൽ വന്നത്.

ഇന്ത്യൻ ജനാധിപത്യത്തിന്റെ കേന്ദ്രമൂല്യങ്ങൾ (The Core Values of Indian Democracy)

ഇന്ത്യൻ ജനാധിപത്യത്തിന്റെ കഥ ആരംഭിക്കുന്നത് കൊളോണിയൽ കാലഘട്ടത്തിൽ നിന്നാണ്. ബ്രിട്ടീഷ് കൊളോണിയലിസം ഇന്ത്യൻ സമൂഹത്തിൽ ഘടനാപരവും സാംസ്കാരികവുമായ മാറ്റങ്ങൾ കൊണ്ടുവന്നു. പാശ്ചാത്യ വിദ്യാഭ്യാസം സിദ്ധിച്ച ഇന്ത്യക്കാർ ബ്രിട്ടീഷ് ഭരണത്തെ വെല്ലുവിളിച്ചു. പാശ്ചാത്യ ലിബറൽ ആശയങ്ങളായ ജനാധിപത്യം, സാമൂഹിക നീതി, ദേശീയത എന്നിവയെ കൊളോണിയൽ ഭരണത്തെ വെല്ലുവിളിക്കുന്നതിന് അവർ ഉപയോഗപ്പെടുത്തി. ജനാധിപത്യ മൂല്യങ്ങളും സ്ഥാപനങ്ങളും പുരാതന കാലം മുതൽക്കു തന്നെ ഇന്ത്യയിൽ നിലനിന്നിരുന്നു. നമ്മുടെ പുരാതന ഇതിഹാസങ്ങളും രാജ്യത്തിന്റെ വ്യത്യസ്ത ഭാഗങ്ങളിലെ നാടൻ കഥകളിലെ സംഭാഷണങ്ങളും ചർച്ചകളും വൈരുദ്ധ്യം നിറഞ്ഞ കാഴ്ചപ്പാടുകളും ഇത് സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ഉദാ: മഹാഭാരതം

ആധുനിക ഇന്ത്യയിലെ സാമൂഹികമാറ്റത്തിനു പിറകിൽ പാശ്ചാത്യവും ഭാരതീയവുമായ ആശയങ്ങളുടെ സമന്വയവും പുനർവ്യാഖ്യാനവും ഉണ്ടായിരുന്നു. ജനാധിപത്യത്തിലും ഈ ആശയങ്ങൾ നമുക്ക് കാണാം. സ്വാതന്ത്ര്യസമരകാലത്തുതന്നെ ഇന്ത്യൻ ജനാധിപത്യം എങ്ങനെയായിരിക്കണം എന്ന കാഴ്ചപ്പാട് ഉണ്ടായിരുന്നു. 1920-ൽ മോത്തിലാൽ നെഹ്രുവും 8 കോൺഗ്രസ്സ് നേതാക്കന്മാരും ചേർന്ന് ഇന്ത്യയുടെ ഭരണഘടനക്ക് കരട് രൂപകൽപന ചെയ്തിരുന്നു. 1931-ലെ ഇന്ത്യൻ നാഷണൽ കോൺഗ്രസ്സിന്റെ കരാച്ചി സമ്മേളനം സ്വതന്ത്ര ഇന്ത്യൻ ഭരണഘടന എങ്ങനെയാകണമെന്ന ഒരു പ്രമേയം പാസ്സാക്കി. രാഷ്ട്രീയ സാമൂഹിക സാമ്പത്തിക നീതിയും രാഷ്ട്രീയ അവകാശങ്ങളും പദവി സമത്വവും, അവസരസമത്വവും അതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. ഇന്ത്യൻ ഭരണഘടനയുടെ ആമുഖത്തിൽ രാഷ്ട്രീയ നീതിയോടൊപ്പം സാമൂഹിക-സാമ്പത്തിക നീതിയും ഉറപ്പുനൽകുന്നു. പദവി-അവസരസമത്വം, രാഷ്ട്രീയ അവകാശം എന്നിവയും ഭരണഘടന ഉറപ്പുനൽകുന്നു. ഭരണഘടന നിർമ്മാണസഭയിലെ ആഴത്തിലുള്ള തുറന്ന ചർച്ചകളുടെ ഫലമായിട്ടാണ് ഭരണഘടന ഉരുത്തിരിഞ്ഞത്.

ഭരണഘടനാ നിർമ്മാണസഭയിലെ സംവാദങ്ങൾ : ചരിത്രം (Constituent Assembly Debates: History)

1939-ൽ ഗാന്ധിജി അദ്ദേഹത്തിന്റെ 'ഹരിജൻ' എന്ന പത്രത്തിൽ 'ഒരേയൊരു വഴി' എന്ന ലേഖനത്തിൽ ഭരണഘടന നിർമ്മാണ സഭയുടെ ആവശ്യകത മുന്നോട്ടു വച്ചു. 1939-ലെ നിയമനിർമ്മാണ സഭയ്ക്ക് വേണ്ടിയുള്ള പൊതു ആവശ്യത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ 1945-ൽ സാമ്രാജ്യത്വ ബ്രിട്ടൻ അതിന് അംഗീകാരം നൽകി. 1946- ജൂലൈയിൽ തിരഞ്ഞെടുപ്പ് നടത്തി. 1946- ആഗസ്റ്റിൽ ഇന്ത്യൻ നാഷണൽ കോൺഗ്രസ്സിന്റെ വിദഗ്ദ സമിതി ഭരണഘടന നിർമ്മാണസഭയിൽ ഒരു പ്രമേയം പാസ്സാക്കി. ഇന്ത്യ മുഴുവൻ ജനങ്ങൾക്കും രാഷ്ട്രീയ-സാമൂഹിക-സാമ്പത്തിക നീതി ഉറപ്പാക്കുന്ന ഒരു റിപ്പബ്ലിക്ക് ആയിരിക്കും എന്ന പ്രഖ്യാപനം ഇതിലുണ്ടായിരുന്നു. തൊഴിലവകാശം, സാമൂഹികസുരക്ഷിതത്വം, ഭൂപരിഷ്കരണം, സ്വത്തവകാശം, പഞ്ചായത്ത് സംഘടനം തുടങ്ങിയ നിരവധി വിഷയങ്ങൾ ഭരണഘടനാ നിർമ്മാണസഭയിൽ ചർച്ച ചെയ്യപ്പെട്ടു.

മത്സരാധിഷ്ഠിത താൽപര്യങ്ങൾ : ഭരണഘടനയും സാമൂഹ്യമാറ്റവും (Competing Interests: The Constitution and Social Change)

ഇന്ത്യൻ സമൂഹത്തിൽ അനേകം ബഹുത്വങ്ങൾ നിലനിൽക്കുന്നുണ്ട്. വിവിധ മത, ജാതി, ഗോത്രവിഭാഗങ്ങൾ, സംസ്കാരങ്ങൾ, ഗ്രാമനഗരങ്ങൾ തമ്മിലുള്ള വിഭജനം, പണക്കാരൻ പാവപ്പെട്ടവൻ തമ്മിലുള്ള വിഭജനം, ജാതി-ദാരിദ്ര്യം എന്നിവയിൽ ശ്രേണീകരിക്കപ്പെട്ട ഗ്രാമത്തിലെ സംഘങ്ങളും ഉപസംഘങ്ങളും തുടങ്ങിയവ. മത്സര താൽപര്യങ്ങൾ ഇന്ത്യൻ സാമൂഹിക രംഗത്ത് പ്രവർത്തിക്കുകയും രാജ്യത്തിന്റെ രാഷ്ട്ര വിഭവങ്ങളുടെ നിയന്ത്രണത്തിലായി മുറവിളികൂട്ടുകയും ചെയ്യുന്നു.

ഭരണഘടനയിൽ പറഞ്ഞിട്ടുള്ള ചില അടിസ്ഥാന ലക്ഷ്യങ്ങൾ നീതിയുക്തമാണെന്ന് ഇന്ത്യൻ രാഷ്ട്രീയ ലോകം പൊതുവായി അംഗീകരിച്ചിരുന്നു.

1. ദരിദ്രരെയും പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ടവരെയും ശാക്തീകരിക്കുക.
2. ദാരിദ്ര്യം നിർമ്മാർജ്ജനം ചെയ്യുക.
3. ജാതിവ്യവസ്ഥ ഇല്ലായ്മ ചെയ്യുക.
4. എല്ലാ സംഘങ്ങളെയും ഒരുപോലെ കാണുക.

ഇന്ത്യൻ സമൂഹത്തിന്റെ സങ്കീർണ്ണതയെയും ബഹുസ്വരതയെയും കുറിച്ച് ഭരണഘടനാ നിർമ്മാണസഭയിലെ അംഗങ്ങൾക്ക് ധാരണയുണ്ടായിരുന്നു. അവർ സാമൂഹികനീതി കൈവരിക്കുന്നതിനും ഉറപ്പു വരുത്തുന്നതിനും പ്രത്യേക ശ്രദ്ധയേകി..

ഭരണഘടനാപരമായ ക്രമങ്ങളും സാമൂഹികനീതിയും (Constitutional Norms and Social Justice)

ഇന്ത്യൻ ഭരണഘടന ഇന്ത്യയുടെ അടിസ്ഥാന ക്രമമാണ്. ഭരണഘടന നിർദ്ദേശിക്കുന്ന രീതിയിലാണ് മറ്റെല്ലാ നിയമങ്ങളും നിർമ്മിക്കുന്നത്. ഈ നിയമങ്ങൾ നിർമ്മിക്കുന്നതും ഉപയോഗത്തിൽ വരുത്തുന്നതും ഭരണഘടന സൂചിപ്പിച്ച അധികാരങ്ങളിലൂടെയാണ്. ഭരണഘടന കോടതികളുടെ ഒരു ശ്രേണിക്ക് രൂപം നൽകിയിട്ടുണ്ട്. ഒരു തർക്കമുണ്ടാകുമ്പോൾ നിയമങ്ങളെ വ്യാഖ്യാനിക്കുന്നത് ഈ കോടതികളാണ്. ഇന്ത്യയിലെ ഏറ്റവും ഉന്നതമായ കോടതി സുപ്രീം കോടതിയാണ്. ഭരണഘടനയുടെ അന്തിമവ്യാഖ്യാതാവും സുപ്രീം കോടതിയാണ്. ഭരണഘടനയിലെ മൗലികാവകാശങ്ങളുടെ സത്ത സുപ്രീം കോടതി പല രീതിയിൽ വിശാലമാക്കിയിട്ടുണ്ട്. സാമൂഹികനീതിയുടെ അർത്ഥം വ്യാപിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള ശേഷി അതിനുണ്ട്. സാമൂഹികനീതിയുടെ സമകാലിക ധാരണകൾക്ക് യോജിച്ച് രീതിയിൽ അവകാശങ്ങൾ, തത്വങ്ങൾ എന്നിവ വ്യാഖ്യാനം ചെയ്യുന്നതിന് കോടതികളെയും അധികാരികളെയും സാമൂഹികപ്രസ്ഥാനങ്ങൾ സഹായിച്ചിട്ടുണ്ട്. നിയമവും കോടതിയും തർക്കവിഷയങ്ങൾ ചർച്ച ചെയ്യുന്ന സ്ഥലങ്ങളാണ്. ഭരണഘടന അധികാര രാഷ്ട്രീയത്തെ സാമൂഹിക

ക്ഷേമത്തിലേക്ക് വഴി കാണിക്കുകയും പരിഷ്കരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. സാമൂഹിക നീതി അടിസ്ഥാനമാക്കിയതിനാൽ ഭരണഘടനയ്ക്ക് ജനങ്ങളെ സഹായിക്കാൻ സാധിക്കുന്നു.

9.2 പഞ്ചായത്ത് രാജും ഗ്രാമീണ സാമൂഹിക പരിവർത്തനത്തിന്റെ വെല്ലുവിളികളും (The Panchayati Raj and the Challenges of Rural Social Transformation)

പഞ്ചായത്ത് രാജ് എന്ന പദത്തിന്റെ അർത്ഥം 'അഞ്ച് വ്യക്തികളുടെ ഭരണം' എന്നാണ്. ഗ്രാമീണതലത്തിൽ അഥവാ താഴെ തട്ടിൽ കാര്യക്ഷമവും സജീവവുമായ ജനാധിപത്യത്തെ ഉറപ്പുവരുത്തുന്ന ആശയമാണിത്. ഇന്ത്യയിൽ പ്രാചീനകാലം മുതൽക്കുതന്നെ പഞ്ചായത്തുകൾ നില നിന്നിരുന്നു. ഉദാ - ജാതി പഞ്ചായത്തുകൾ

ജാതി പഞ്ചായത്തുകളിൽ പ്രബലവിഭാഗങ്ങൾക്കാണ് പ്രാതിനിധ്യം ലഭിച്ചിരുന്നത്. അവർ യാഥാസ്ഥിതിക കാഴ്ചപ്പാടുകൾ വച്ചുപുലർത്തുന്നവരും സാധാരണയായി എടുക്കുന്ന തീരുമാനങ്ങൾ ജനാധിപത്യക്രമത്തിനും പ്രക്രിയക്കും വിരുദ്ധവുമായിരുന്നു.

1992 ലെ 73-ാം ഭരണഘടനാഭേദഗതിയിലൂടെയാണ് വികേന്ദ്രീകരണ ഭരണം സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ടത്. ഇത് പഞ്ചായത്ത് രാജ് സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് ഭരണഘടനാപരമായ പദവി നൽകി. മുനിസിപ്പാലിറ്റികളിലും ഗ്രാമങ്ങളിലും 5 വർഷം കൂടുമ്പോൾ തിരഞ്ഞെടുപ്പ് നടത്തണമെന്ന് നിർബന്ധമായി. തദ്ദേശ വിഭവങ്ങളുടെമേലുള്ള നിയന്ത്രണം തെരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട സമിതികൾക്ക് നൽകുകയും ചെയ്തു.

ഭരണഘടനയുടെ 73ഉം 74ഉം ഭേദഗതികൾ - തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിലെ മുന്നിൽ ഒരു ഭാഗം സീറ്റ് സ്ത്രീകൾക്കായി സംവരണം ചെയ്യപ്പെട്ടു. ഇതിൽ 17% സീറ്റുകൾ പട്ടികജാതി/പട്ടിക വർഗ്ഗത്തിൽപ്പെട്ട സ്ത്രീകൾക്കായി സംവരണം ചെയ്തു. സ്ത്രീകൾ ആദ്യമായി തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട സമിതികളിലെത്തിച്ച് തീരുമാനങ്ങളെടുക്കാനുള്ള അധികാരം നൽകിയതിൽ ഈ ഭേദഗതി വളരെ പ്രാധാന്യം അർഹിക്കുന്നു. 1992-93 ലാണ് ഭരണഘടനാ ഭേദഗതി നിർദ്ദേശിച്ച ത്രിതല സ്വയംഭരണ സംവിധാനം രാജ്യത്ത് പൂർണ്ണമായും നടപ്പിലാക്കിയത്.

പഞ്ചായത്തുകളുടെ അധികാരങ്ങളും ഉത്തരവാദിത്വങ്ങളും (Powers and Responsibilities of Panchayats)

സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളായി പ്രവർത്തിക്കുന്നതിന് പഞ്ചായത്തുകൾക്ക് ശക്തിയും അധികാരവും നൽകണമെന്ന് ഭരണഘടന അനുശാസിച്ചു. നിരവധി അധികാരങ്ങളും ഉത്തരവാദിത്വങ്ങളും പഞ്ചായത്തിനുണ്ട്.

1. സാമ്പത്തിക വികസനത്തിനുള്ള പദ്ധതികൾ തയ്യാറാക്കുക
2. സാമൂഹികനീതി ഉയർത്തുന്നതിനുള്ള പദ്ധതികൾ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുക
3. യോജിച്ച രീതിയിൽ നികുതികൾ, തീരുവകൾ, ടോളുകൾ, ഫീസുകൾ എന്നിവ പിരിച്ചെടുക്കുക.
4. ഗവൺമെന്റിന്റെ ഉത്തരവാദിത്വങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കുന്നതിന് സഹായിക്കുക. (പ്രത്യേകിച്ച് പ്രാദേശിക അധികാരികൾക്ക് സാമ്പത്തികം കൈമാറുന്നതിൽ)

പഞ്ചായത്തിന്റെ സാമൂഹികക്ഷേമ ഉത്തരവാദിത്വങ്ങൾ

1. ശ്മശാനങ്ങൾ നിലനിർത്തുക
2. ജനനമരണ കണക്കുകൾ സൂക്ഷിക്കുക
3. സ്ത്രീ-ശിശുക്ഷേമ കേന്ദ്രങ്ങൾ സ്ഥാപിക്കുക
4. കന്നുകാലികൾക്കുള്ള കുളങ്ങളുടെ സംരക്ഷണം.

5. കുടുംബാസൂത്രണത്തെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുക.
6. കാർഷിക പ്രവർത്തനങ്ങൾ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുക.

റോഡുകൾ നിർമ്മിക്കലും, പൊതു സ്ഥാപനങ്ങൾ, പൊതു കിണർ ടാങ്കുകൾ, സ്കൂളുകൾ, എന്നിവയുടെ നിർമ്മാണം പഞ്ചായത്തിന്റെ പുരോഗമന പ്രവർത്തനങ്ങളാണ്.

ചെറുകിട കുടിൽ വ്യവസായത്തിന്റെ പ്രോത്സാഹനവും ചെറുകിട ജലസേചനപ്രവർത്തനങ്ങളുടെ നിർമ്മാണവും നടത്തിപ്പും പഞ്ചായത്തിന്റെ ഉത്തരവാദിത്വമാണ്. സംയോജിത ഗ്രാമവികസന പദ്ധതി (IRDP), സംയോജിത ശിശുവികസന പദ്ധതി (ICDS) എന്നിവ പഞ്ചായത്തുകളിലെ അംഗങ്ങളുടെ മേൽനോട്ടത്തിലാണ് പ്രവർത്തിക്കുന്നത്.

സ്വത്ത്, തൊഴിൽ, വാഹനനികുതികൾ, ഭൂമിയുടെ കരം, വാടക എന്നിവയിൽ നിന്നുള്ളതാണ് പഞ്ചായത്തുകളുടെ പ്രധാന വരുമാനം. ജില്ലാ പഞ്ചായത്തിൽ നിന്നുള്ള ധന സഹായവും പഞ്ചായത്തിനു ലഭിക്കുന്നുണ്ട്. ലഭിച്ച ഫണ്ടിന്റേയും ഉപയോഗിച്ച ഫണ്ടിന്റേയും വിവരങ്ങൾ ഒരു ബോർഡിൽ എഴുതി പഞ്ചായത്ത് കാര്യാലയത്തിനു മുമ്പിൽ പ്രദർശിപ്പിക്കണമെന്ന് നിർബന്ധമുണ്ട്.

ന്യായപഞ്ചായത്തുകൾ (Nyaya Panchayats)

ചില സംസ്ഥാനങ്ങളിൽ ന്യായ പഞ്ചായത്തുകൾ രൂപീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ചെറിയ സിവിൽ-ക്രിമിനൽ കേസുകൾ കൈകാര്യം ചെയ്യാനുള്ള അധികാരം ഈ പഞ്ചായത്തുകൾക്കുണ്ട്. അവർക്ക് പിഴ ഈടാക്കാമെങ്കിലും ശിക്ഷിക്കാനുള്ള അധികാരമില്ല. വ്യക്തികൾ തമ്മിലുള്ള തർക്കങ്ങൾ ഒത്തു തീർപ്പാക്കുന്നതിൽ ന്യായ പഞ്ചായത്തുകൾ വിജയകരമായ പങ്കു വഹിച്ചിട്ടുണ്ട്. സ്ത്രീധനത്തിന്റെ പേരിലുള്ള സ്ത്രീ പീഡനവും അക്രമവും തടയുന്നതിൽ അവ ഫലപ്രദമായ നടപടികൾ സ്വീകരിച്ചു പോരുന്നുണ്ട്.

വനപഞ്ചായത്ത് (Van Panchayat)

ഉത്തരാഖണ്ഡിലെ പുരുഷന്മാരിൽ നല്ലൊരു ഭാഗവും പ്രതിരോധസേനയിലാണ് ജോലി ചെയ്യുന്നത്. അതിനാൽ കുടുംബത്തിലെ എല്ലാ ജോലികളും സ്ത്രീകളും ചെയ്യുന്നത്. മിക്ക ഗ്രാമീണരും ഭക്ഷണം പാകം ചെയ്യുന്നതിന് വിറകാണ് ആശ്രയിച്ചിരുന്നത്. പർവ്വത പ്രദേശങ്ങളിലെ വന നശീകരണം ഒരു വലിയ പ്രശ്നമായിരുന്നു. മൈലുകളോളം നടന്നാണ് സ്ത്രീകൾ വിറകും, കന്നുകാലികൾക്കുള്ള പുല്ല്യം ശേഖരിച്ചിരുന്നത്. ഈ പ്രശ്നം പരിഹരിക്കുന്നതിനായി സ്ത്രീകൾ വന പഞ്ചായത്തുകൾ രൂപീകരിച്ചു. വന പഞ്ചായത്തിലെ അംഗങ്ങൾ വൃക്ഷത്തെക്കുറിച്ച് ഉൽപ്പാദിപ്പിക്കുകയും കുന്നിൻ ചെരിവുകളിൽ അവ നട്ടുപിടിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. നിയമവിരുദ്ധമായ മരം മുറിക്കൽ തടയാൻ അവർ കാടിന് കാവൽ നിന്നു. മരങ്ങൾ മുറിക്കുന്നതിനെതിരെ ഉയർന്നുവന്ന ചിപ്കോ പ്രസ്ഥാനം ഇവിടെയാണ് തുടങ്ങിയത്.

ഗോത്രവർഗ്ഗ പ്രദേശങ്ങളിലെ പഞ്ചായത്ത് രാജ് (Panchayati Raj in Tribal Areas)

പല ഗോത്രവർഗ്ഗ പ്രദേശങ്ങൾക്കും അടിസ്ഥാനതലത്തിലുള്ള ജനാധിപത്യ പ്രവർത്തനത്തിന്റെ സമ്പന്നമായൊരു പാരമ്പര്യം ഉണ്ടായിരുന്നു.

ഉദാ: മേഘാലയിലെ ഖാസികൾ, ജെയ്തികൾ, ഖരോകൾ എന്നിവർക്ക് പരമ്പരാഗത രാഷ്ട്രീയ സ്ഥാപനങ്ങളുണ്ട്. കുലം, ഗ്രാമം, സംസ്ഥാനം എന്നിങ്ങനെ വ്യത്യസ്ത തലങ്ങളിൽ അവ പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നു. ഖാസികളുടെ പരമ്പരാഗത രാഷ്ട്രീയ വ്യവസ്ഥയിൽ ഓരോ കുലത്തിനും സ്വന്തമായി ദർബാർകൂർ എന്നകൗൺസിലുണ്ടായിരുന്നു. ഈ കൗൺസിലിന്റെ അധ്യക്ഷൻ കുലത്തിന്റെ തലവനായിരുന്നു.

ഗോത്ര വർഗ്ഗ പ്രദേശങ്ങളിൽ നല്ലൊരു ഭാഗവും 73-ാം ഭരണഘടനാ ഭേദഗതിക്ക് പുറത്താണുള്ളത്. പരമ്പരാഗത ഗോത്ര സ്ഥാപനങ്ങളിൽ ഇടപെടാൻ നമ്മുടെ നയകർത്താക്കൾ ആഗ്രഹിച്ചിരുന്നില്ല.

ടിപ്പൽ നോട്ട്ബ്രി: ഗോത്രസ്ഥാപനങ്ങൾ സ്വയമേവ പ്രവർത്തനത്തിലും ഘടനയിലും ജനാധിപത്യപരമായിരിക്കണമെന്നില്ല. സാമൂഹികമാറ്റങ്ങൾ ഈ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ വലിയ പരിവർത്തനങ്ങൾ വരുത്തുകയും അവ പരമ്പരാഗതമാണോ അല്ലയോ എന്ന് തിരിച്ചറിയാൻ ബുദ്ധിമുട്ടാവുകയും ചെയ്തു.

ജനാധിപത്യവൽക്കരണവും അസമത്വവും (Democratisation and Inequality)

ജാതിയുടെയും സമുദായത്തിന്റെയും ലിംഗഭേദത്തിന്റെയും അടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള അസമത്വത്തിന്റെ പാരമ്പര്യമുള്ള ഒരു സമൂഹത്തിൽ ജനാധിപത്യവൽക്കരണമെന്നത് പ്രയാസമേറിയ പ്രക്രിയയാണ്. ഇന്ത്യയിലെ ഗ്രാമീണ സാമൂഹികഘടന അസമത്വങ്ങൾ നിറഞ്ഞതാണ് അത് ജനാധിപത്യവിരുദ്ധമാണ്. ഗ്രാമത്തിലെ ചില പ്രത്യേക വിഭാഗങ്ങളെ ഗ്രാമത്തിന്റെ പുരോഗതിക്കായി നടത്തുന്ന ചർച്ചകളിലും പ്രവർത്തനങ്ങളിലും ഉൾപ്പെടുത്താറില്ല. സാധാരണയായി ഉന്നത ജാതികളിൽപ്പെട്ട സമ്പന്നരായ ഭൂവുടമകളുടെ ഒരു ചെറു സംഘമാണ് ഗ്രാമസഭകളെ നിയന്ത്രിക്കുന്നത്. വലിയൊരു വിഭാഗത്തെ നിശബ്ദരാക്കിയും നോക്കുകുത്തികളാക്കിയും അവർ വികസന പ്രവർത്തനങ്ങളെക്കുറിച്ച് തീരുമാനമെടുക്കുകയും ഫണ്ടുകൾ വിനിയോഗിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

9.3 രാഷ്ട്രീയ പാർട്ടികൾ, സമ്മർദ്ദ സംഘങ്ങൾ, ജനാധിപത്യ രാഷ്ട്രീയം (Political Parties, Pressure Groups and Democratic Politics)

സമ്മർദ്ദസംഘങ്ങൾ/ താൽപ്പര്യസംഘങ്ങൾ (Pressure Groups)

വ്യത്യസ്ത താൽപ്പര്യങ്ങൾ വച്ചു പുലർത്തുന്ന അനേകം ജനവിഭാഗങ്ങളുണ്ട്. ഇവയിൽ ഓരോ വിഭാഗവും തങ്ങളുടെ താൽപ്പര്യങ്ങൾ സംരക്ഷിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി ശ്രമിക്കുന്നു. ഇവർ താൽപ്പര്യസംഘങ്ങൾ രൂപീകരിച്ച് തങ്ങളുടെ ആവശ്യങ്ങൾ ഉന്നയിക്കാനും തങ്ങളുടെ പ്രശ്നങ്ങളിലേക്ക് സർക്കാരിന്റെ ശ്രദ്ധ കൊണ്ടുവരുന്നതിനും ശ്രമിക്കുന്നു. താൽപ്പര്യസംഘങ്ങൾ ഇതിനായി സംഘടനകളും സാമൂഹികപ്രസ്ഥാനങ്ങളും രൂപീകരിക്കുന്നു.

- ഉദാ: 1. വ്യവസായികൾ FICCI (Federation of Indian Chambers and Commerce) ASSOCHA (Association of Chambers of Commerce)
2. തൊഴിലാളികൾതൊഴിലാളി സംഘടനകളായ ഇന്ത്യൻ ട്രേഡ് യൂണിയൻ കോൺഗ്രസ്സ് (INTUC), Centre for Indian Trade Unions (CITU), ആൾ ഇന്ത്യ ട്രേഡ് യൂണിയൻ കോൺഗ്രസ്സ് (AITUC) തുടങ്ങിയവ രൂപീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്.
3. കർഷകൻ - ഷെൽക്കരി സംഗതൻ

സമ്മർദ്ദ സംഘങ്ങളും സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനങ്ങളും ജനാധിപത്യത്തിൽ പ്രധാന പങ്കു വഹിക്കുന്നു.

രാഷ്ട്രീയ പാർട്ടികൾ (Political Parties)

രാഷ്ട്രീയ പാർട്ടികൾ ജനാധിപത്യ രീതിയിലുള്ള ഒരു സർക്കാരിൽ പ്രധാന പങ്കു വഹിക്കുന്നു. തെരഞ്ഞെടുപ്പ് പ്രക്രിയയിലൂടെ സർക്കാരിന്റെ നിയമാനുസൃതമായനിയന്ത്രണം നേടിയെടുക്കാൻ വേണ്ടി രൂപീകരിക്കപ്പെട്ട സംഘടനകളാണ് രാഷ്ട്രീയ പാർട്ടികൾ. രാഷ്ട്രീയ പാർട്ടികൾക്ക് സമൂഹം എങ്ങനെയായിരിക്കണം എന്നതിനെ സംബന്ധിച്ച് ചില ധാരണകൾ ഉണ്ടായിരിക്കും. വ്യത്യസ്ത ജനവിഭാഗങ്ങളുടെ താൽപ്പര്യങ്ങളെ അവ പ്രതിനിധാനം ചെയ്യാറുണ്ട്. തൽപരസംഘങ്ങൾ രാഷ്ട്രീയ പാർട്ടികളെ സ്വാധീനിക്കാൻ ശ്രമിക്കാറുണ്ട്. തങ്ങളുടെ താൽപ്പര്യങ്ങൾ ഏറ്റെടുക്കുന്നില്ലെന്ന് മനസ്സിലാക്കുമ്പോൾ ചില ഗ്രൂപ്പുകൾ ബദൽ പാർട്ടികൾ രൂപീകരിക്കാറുണ്ട്. അല്ലെങ്കിൽ അവർ സമ്മർദ്ദ സംഘങ്ങൾ രൂപീകരിക്കുകയും സർക്കാരിനെ സ്വാധീനിക്കാൻ ശ്രമിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ജാതി, വർഗ്ഗം, ലിംഗഭേദം തുടങ്ങിയവയിൽ അധിഷ്ഠിതമായ സാമൂഹിക സംഘങ്ങൾക്ക് സർക്കാരിൽ സമ്മർദ്ദം ചെലുത്താനുള്ള കഴിവുണ്ട്.

10. ഗ്രാമീണ സമൂഹത്തിലെ മാറ്റവും വികസനവും

CHANGE AND DEVELOPMENT IN RURAL SOCIETY

ഇന്ത്യൻ സമൂഹം പ്രധാനമായും ഒരു ഗ്രാമീണ സമൂഹമാണ്. ഇന്ത്യയിലെ ഭൂരിഭാഗം ജനങ്ങളും ഗ്രാമപ്രദേശങ്ങളിലാണ് ജീവിക്കുന്നത് (2011 സെൻസസ് - 69% ജനങ്ങൾ). അവരുടെ പ്രധാന ജീവിതമാർഗ്ഗം കൃഷിയും അനുബന്ധ തൊഴിലുകളുമാണ്. നമ്മുടെ പല സാംസ്കാരിക സമ്പ്രദായങ്ങൾക്കും രീതികൾക്കും കാരണികമായൊരു പശ്ചാത്തലമുണ്ട്. ഉദാ: ഇന്ത്യയിലെ മിക്ക പ്രദേശങ്ങളിലും പുതുവത്സരാഘോഷങ്ങൾ കൊണ്ടാടാനുള്ളത് വിളവെടുപ്പു കാലത്താണ്. ഒരു പുതിയ കൃഷിക്കാലത്തിന്റെ ആഗമനം കൂടിയാണ് അത്തരം ആഘോഷങ്ങൾ - തഴിമ്നാട്ടിലെ പൊങ്കൽ, ആസ്സാമിലെ ബിഹു, പഞ്ചാബിലെ ബൈശാഖി, കർണ്ണാടകത്തിലെ ഉഗാദി.

ഗ്രാമീണ ഇന്ത്യയിലെ സാമൂഹിക-സാംസ്കാരിക ഘടനയ്ക്ക് കാരണിക ജീവിതരീതിയുമായി അടുത്ത ബന്ധമുണ്ട്. കൃഷിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പല തൊഴിലുകളിലും പ്രവർത്തനങ്ങളിലും ഗ്രാമീണർ ഏർപ്പെടുന്നു. ഉദാ: മൺപാത്ര നിർമ്മാതാക്കൾ, മരപ്പണിക്കാർ, നെയ്ത്തുകാർ, കൊല്ലൻമാർ, സ്വർണ്ണപ്പണിക്കാർ തുടങ്ങിയവ അനേകം കരകൗശല വിദഗ്ദ്ധരെ ഗ്രാമപ്രദേശങ്ങളിൽ കാണാം.

ഗ്രാമീണ ഇന്ത്യയിലെ തൊഴിൽ വൈദഗ്ധ്യം ജാതി വ്യവസ്ഥയിൽ നമുക്കു കാണാം. അതേ സമയം ഗ്രാമീണ-നഗര സമ്പദ്വ്യവസ്ഥകൾക്കിടയിലുണ്ടായ പരസ്പരബന്ധം വൈവിധ്യമാർന്ന തൊഴിലുകൾ രൂപപ്പെടുന്നതിന് ഇടയാക്കുകയും ചെയ്തു. ധാരാളം ഗ്രാമവാസികൾ കാരണികേതര പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടത്തി ജീവിക്കുന്നുണ്ട്. ഗവൺമെന്റിന് കീഴിലുള്ള തപാൽ, വിദ്യാഭ്യാസം, സൈന്യം, ഫാക്ടറികൾ എന്നീ മേഖലകളിലെല്ലാം ഗ്രാമവാസികൾ ജോലി ചെയ്യുന്നുണ്ട്.

10.1 കാരണിക ഘടന : ഗ്രാമീണ ഇന്ത്യയിലെ ജാതിയും വർഗ്ഗവും (Agrarian Structure : Caste and Class in Rural India)

ഭൂമിയുടെ ഘടനയെ അഥവാ വിതരണത്തെയാണ് കാരണികഘടന സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. ഗ്രാമീണമേഖലയിലെ ഏറ്റവും പ്രധാനപ്പെട്ട ഉല്പാദന വിഭവം ഭൂമിയാണ്. കാരണിക ഭൂമി ഗ്രാമങ്ങളിൽ തുല്യമായിട്ടല്ല വിതരണം ചെയ്യപ്പെട്ടിട്ടുള്ളത്. ഭൂമിയുടെ ഉടമസ്ഥാവകാശമാണ് ഗ്രാമത്തിലെ വർഗ്ഗഘടന രൂപപ്പെടുത്തുന്നത്. കാരണികോല്പാദന പ്രക്രിയയിൽ ഓരോരുത്തർക്കുമുള്ള പങ്ക് നിർണ്ണയിക്കുന്നതും ഭൂമിയുടെ ഉടമസ്ഥാവകാശം തന്നെയാണ്.

ഗ്രാമീണ ഇന്ത്യയിലെ ജാതിയും വർഗ്ഗവും (Caste and Class In Rural India)

പ്രധാനമായും 3 വർഗ്ഗങ്ങളാണ് ഗ്രാമീണ ഇന്ത്യയിൽ കാണുന്നത്.

1. **വലിയ ഭൂവുടമകളും ഇടത്തരം ഭൂവുടമകളും (Medium and Large Landowners):** കൃഷിയിൽ നിന്ന് വലിയ വരുമാനം നേടുന്നു.
2. **സ്വന്തമായി ഭൂമിയില്ലാത്ത കർഷകതൊഴിലാളികൾ (Agricultural Labourers):** ചെറിയ വരുമാനം, തൊഴിൽ സുരക്ഷയില്ല. ദിവസക്കൂലിക്ക് പണിയെടുക്കുന്നു. വർഷത്തിൽ പല ദിവസങ്ങളിലും അവർക്ക് ജോലിയുണ്ടാകാറില്ല. ഇതിനെ തൊഴിൽ ദൗർലഭ്യം എന്നു വിളിക്കാം.
3. **കുടിയാന്മാർ(Tenants):** ഭൂവുടമകളിൽ നിന്ന് ഭൂമി പാട്ടത്തിനെടുത്ത് കൃഷിചെയ്യുന്നവർ. വരുമാനം ഭൂവുടമകളേക്കാൾ കുറവാണ്. വരുമാനത്തിന്റെ നല്ലൊരുഭാഗം പാട്ടമായി ഭൂവുടമകൾക്ക് നൽകാൻ നിർബന്ധിതരാവുന്നു. വിളവിൽ നിന്നും 50 മുതൽ 75 ശതമാനം വരെ കുടിയാന്മാർ ഭൂവുടമകൾക്ക് നൽകേണ്ടി വരുന്നു.

വർഗ്ഗഘടനയും ജാതിവ്യവസ്ഥയും (Class Structure and Caste System)

കാർഷിക സമൂഹത്തെ അതിന്റെ വർഗ്ഗഘടനയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ മനസ്സിലാക്കാം. ഗ്രാമപ്രദേശങ്ങളിൽ വർഗ്ഗഘടനയും ജാതി സമ്പ്രദായവും തമ്മിൽ വളരെ സങ്കീർണ്ണമായ ഒരു ബന്ധമുണ്ട്. ഇന്ത്യയുടെ പലമേഖലകളിലും, പ്രധാന ഭൂവുടമാ വിഭാഗങ്ങളെല്ലാം തന്നെ ഉന്നതജാതിയിൽ പെട്ടവരാണ്.

പ്രബലജാതികൾ-ഓരോ പ്രദേശത്തും സാധാരണയായി ഒന്നോ രണ്ടോ പ്രധാന ഭൂവുടമാ ജാതികൾ ഉണ്ടായിരിക്കും. ഇവർ സാമ്പത്തികമായും, രാഷ്ട്രീയമായും, സംഖ്യാബലം കൊണ്ടും കരുത്തുറ്റ സംഘങ്ങളാണ്. ഇവരെ എം.എൻ.ഗ്രീനിവാസ് പ്രബലജാതികൾ എന്നാണ് വിളിക്കുന്നത്. ഉദാ- ഉത്തർപ്രദേശിലെ ജാട്ടുകൾ, രജപുത്രന്മാർ, കർണ്ണാടകത്തിലെ വൊക്കലിംഗ, ലിംഗായത്ത്, ആന്ധ്രാപ്രദേശിലെ കമ്മന്മാർ റെഡ്ഡിമാർ, പഞ്ചാബിലെ ജാട്ട്, സിഖ്.

അതേസമയം, ഭൂരഹിതരും നിർദ്ധനരുമായി മിക്ക കർഷകരും താഴ്ന്ന ജാതിക്കാരാണ്. (പട്ടിക വർഗ്ഗ വിഭാഗങ്ങൾ, മറ്റു പിന്നോക്ക വിഭാഗങ്ങൾ). ഇന്ത്യയിലെ പല പ്രദേശങ്ങളിലും ദലിത് വിഭാഗത്തിൽപ്പെട്ടവരെയും മുമ്പ് തൊട്ടുകൂട്ടാത്തവരായി കണക്കാക്കിയുരുന്നവരെയും ഭൂമിയുടെ ഉടമകളാകാൻ അനുവദിച്ചിരുന്നില്ല. അവരെ ഉപയോഗിച്ച് ഭൂവുടമകൾ ഭൂമിയിൽ വൻതോതിൽ കൃഷിയിറക്കി ഉയർന്ന വരുമാനം ഉണ്ടാക്കുകയും ചെയ്തു.

ജാതിയും വർഗ്ഗവും തമ്മിലുള്ള ബന്ധം ഉന്നത-മധ്യ ജാതികൾക്ക് ഭൂമിയുടെയും മറ്റ് വിഭവങ്ങളുടെയും മേൽ ആധിപത്യം നേടിയെടുക്കാനും അധികാരവും സവിശേഷ ആനുകൂല്യങ്ങളും നേടിയെടുക്കാനും വഴിയൊരുക്കി.

തൊഴിലാളികളെ തങ്ങൾക്ക് വേണ്ടി പണിയെടുപ്പിക്കാൻ ശേഷിയുള്ള ഭൂവുടമസ്ഥാദികൾ (Proprietary Castes) ഇതോടെ കരുത്തരായിത്തീർന്നു. അവർ എല്ലാ വിഭവങ്ങളും തങ്ങളുടെ നിയന്ത്രണത്തിലാക്കി. വടക്കേ ഇന്ത്യയുടെ പലഭാഗത്തും ബെഗാർ സമ്പ്രദായം നിലനിന്നിരുന്നു. ഈ സമ്പ്രദായം അനുസരിച്ച് താഴ്ന്നവരാക്കപ്പെട്ട ജാതിയിൽപ്പെട്ടവർ വർഷത്തിലെ ചില നിശ്ചിത ദിവസങ്ങൾ ഗ്രാമത്തിലെ സമീനാർമാർക്കോ ഭൂവുടമസ്ഥർക്കോ വേണ്ടി സൗജന്യമായി പണിയെടുക്കാൻ ബാധ്യസ്ഥരായിരുന്നു.

രാജ്യത്തിലെ പലഭാഗങ്ങളിൽ പരമ്പരാഗത തൊഴിൽ കരാർ നിലനിന്നിരുന്നു. നിർധന വിഭാഗങ്ങളുടെ സാമ്പത്തിക വിഷമതകളാണ് ഈ വ്യവസ്ഥയ്ക്ക് കാരണം. അങ്ങനെ ഭൂവുടമകളുടെ കീഴിൽ അടിമത്ത തൊഴിലാളികളായി ജോലിചെയ്യാൻ അവർ നിർബന്ധിതരായി. ഉദാ: ഗുജറാത്തിലെ ഹൽപ്പാത്തി വ്യവസ്ഥ, കർണ്ണാടകയിലെ ജീത സമ്പ്രദായം.

അടിമത്തൊഴിൽ നിയമം മൂലം നിരോധിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടെങ്കിലും രാജ്യത്തിന്റെ പല ഭാഗങ്ങളിലും ഇത് നിലനിൽക്കുന്നുണ്ട്.

10.2 ഭൂപരിഷ്കരണങ്ങളുടെ അനന്തരഫലങ്ങൾ (The Impact of Land Reforms)

കാർഷികഘടന കാലഘട്ടമനുസരിച്ച് മാറിക്കൊണ്ടിരുന്നു-കൊളോണിയൽ കാലഘട്ടത്തിനു മുമ്പ്, കൊളോണിയൽ കാലഘട്ടം, സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനു ശേഷം. കൊളോണിയൽ കാലഘട്ടത്തിന് മുമ്പ് കൃഷി ചെയ്തിരുന്നത് പ്രബല ജാതികളായിരുന്നു. അവർ ഭൂമിയുടെ ഉടമകളായിരുന്നില്ല. ഭരണവർഗ്ഗങ്ങളായിരുന്ന പ്രാദേശിക രാജാക്കന്മാർ അല്ലെങ്കിൽ സമീനാർമാർ ആയിരുന്നു ഭൂമിയുടെ നിയന്ത്രണം കയ്യടക്കി വച്ചിരുന്നത്. കർഷകരിൽ നിന്ന് അവരുടെ ഉല്പന്നത്തിന്റെ നല്ലൊരു ഭാഗം അവർ നികുതിയായി ഈടാക്കിയിരുന്നു.

കൊളോണിയൽ കാലഘട്ടം (Colonial Period)

ബ്രിട്ടീഷുകാർ ഇന്ത്യയെ കോളനീകരിച്ചപ്പോൾ രാജ്യത്തിന്റെ പല ഭാഗങ്ങളും ഈ പ്രാദേശിക സെമീനാർമാരിലൂടെയാണ് ഭരണം നടത്തിയിരുന്നത്. പരമാവധി വരുമാനം ഉണ്ടാക്കുക എന്ന ലക്ഷ്യത്തോടെ ബ്രിട്ടീഷുകാർ പുതിയ ഭൂനികുതി വ്യവസ്ഥകളും ഭൂപരിഷ്കാരങ്ങളും കൊണ്ടുവന്നു.

1. സെമിനാരി സമ്പ്രദായം (ശാശ്വത ഭൂനികുതി വ്യവസ്ഥ) (Zamindari System/ Permanent Settlement)

സെമിനാരി സമ്പ്രദായം സെമിനാർമാർക്ക് ഭൂമിക്ക് മേൽ കൂടുതൽ അധികാരങ്ങൾ നൽകി. ഇതോടെ കൃഷിയ്ക്കുമേൽ കൂടുതൽ ഭീമമായ നികുതി വ്യവസ്ഥകൾ നടപ്പിലാക്കപ്പെട്ടു. സെമിനാർമാർക്ക് ഭൂനികുതിയായി സർക്കാരിന് ഒരു നിശ്ചിത തുക അടയ്ക്കേണ്ടി വന്നു. സർക്കാർ നിശ്ചയിച്ച ഭൂനികുതി വളരെ ഉയർന്നതായിരുന്നു. സമീനാർമാർ കർഷകരിൽ നിന്ന് പരമാവധി കാർഷികോൽപ്പന്നങ്ങൾ/തുക പിരിച്ചെടുത്തു. ഇതിന്റെ ഫലമായി ബ്രിട്ടീഷ് ഭരണകാലത്ത് സെമിനാരി സമ്പ്രദായത്തിന് കീഴിൽ കാർഷികോൽപാദനം കുറയുകയും മൂടിക്കുകയും ചെയ്തു. ബംഗാൾ, ബീഹാർ, ഒറീസ്സ തുടങ്ങിയ പ്രദേശങ്ങളിലാണ് ബ്രിട്ടീഷുകാർ സമീനാരി സമ്പ്രദായം നടപ്പിലാക്കിയത്.

2. റായ്റ്റ്വാരി സമ്പ്രദായം (Raiyatwari System)

ബ്രിട്ടീഷുകാർ നേരിട്ടു ഭരിച്ചിരുന്ന പ്രദേശങ്ങളിൽ റായ്റ്റ്വാരി സമ്പ്രദായം നടപ്പിലാക്കി. റായ്റ്റ് എന്ന വാക്കിന് തെലുങ്കുഭാഷയിൽ കർഷകൻ എന്നാണ് അർത്ഥം. റായ്റ്റ്വാരി സമ്പ്രദായം ബ്രിട്ടീഷ് ഗവൺമെന്റും യഥാർത്ഥ കർഷകരും തമ്മിലുള്ള ഒരു വ്യവസ്ഥയായിരുന്നു. കർഷകർ നേരിട്ടാണ് ഗവൺമെന്റിന് നികുതി നൽകിയിരുന്നത്. ഇടത്തട്ടുകാരായ ഭൂപ്രഭുക്കന്മാർ ഇല്ലാതെയായതോടെ കർഷകരുടെ നികുതിഭാരം ലഘൂകരിക്കപ്പെട്ടു. അങ്ങനെ ഈ പ്രദേശങ്ങൾ കൂടുതൽ ഉല്പാദനക്ഷമതയും അഭിവൃദ്ധിയും കൈവരിച്ചു.

സ്വതന്ത്ര ഇന്ത്യയിലെ ഭൂപരിഷ്കാരങ്ങൾ (Land Reforms in Independent India)

സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനു ശേഷം, കാർഷിക പരിഷ്കരണത്തിനും വ്യവസായവൽക്കരണത്തിനും ഊന്നൽ നൽകിക്കൊണ്ടുള്ള ആസൂത്രിത വികസന പദ്ധതിയ്ക്ക് നെഹ്റു ഗവൺമെന്റ് തുടക്കം കുറിച്ചു. അക്കാലത്ത് ഇന്ത്യയിലെ കാർഷിക സ്ഥിതി വളരെ ദയനീയമായിരുന്നു. കാർഷികമേഖലയിലെ ഉൽപാദനക്ഷമത നന്നെ കുറവായിരുന്നു. ഇറക്കുമതി ചെയ്ത ഭക്ഷ്യധാന്യങ്ങളേയാണ് രാജ്യം പ്രധാനമായും ആശ്രയിച്ചിരുന്നത്. ഗ്രാമീണ ജനങ്ങളിൽ വലിയൊരു വിഭാഗം കടുത്ത ദാരിദ്ര്യത്തിലായിരുന്നു. ഈ സാഹചര്യത്തിൽ കാർഷികഘടന (പ്രത്യേകിച്ച് ഭൂമി കൈവശം വയ്ക്കുന്ന സമ്പ്രദായവും ഭൂമിയുടെ വിതരണവും) പരിഷ്കരിക്കേണ്ടതിന്റെ ആവശ്യകത ഗവൺമെന്റിനു ബോധ്യപ്പെട്ടു.

1950-1970 നും മധ്യേ ഭൂപരിഷ്കരണ നിയമങ്ങളുടെ ഒരു പരമ്പര ദേശീയ തലത്തിലും സംസ്ഥാനതലങ്ങളിലും നടപ്പിലാക്കപ്പെട്ടു.

1. ആദ്യത്തെ ഭൂപരിഷ്കരണനിയമം സമീനാരി സമ്പ്രദായം അവസാനിപ്പിച്ചുകൊണ്ടുള്ളതായിരുന്നു. ഈ നിയമത്തിലൂടെ കർഷകർക്കും രാഷ്ട്രത്തിനും മധ്യേയുള്ള ഇടനിലക്കാർ ഒഴിവാക്കപ്പെട്ടു.
2. കുടിയായ്മ അവസാനിപ്പിക്കുകയും നിയന്ത്രിയ്ക്കുകയും ചെയ്യുന്ന നിയമങ്ങളാണ് രണ്ടാമത്തെ ഭൂപരിഷ്കരണ നിയമങ്ങൾ. കേരളത്തിലും പശ്ചിമബംഗാളിലും കുടിയാന്മാർക്ക് ഭൂമിയുടെമേൽ അവകാശം നൽകിക്കൊണ്ട് കാർഷിക ഘടനയെ സമൂലമായി പുന:സംഘടിപ്പിക്കാൻ സാധിച്ചു.
3. ഭൂപരിധി നിയമങ്ങളാണ് മൂന്നാമത്തെ ഭൂപരിഷ്കരണനിയമം. ഭൂമിയുടെ തരം, ഉല്പാദനക്ഷമത തുടങ്ങിയ ഘടകങ്ങളെ അടിസ്ഥാനമാക്കി ഓരോ കുടുംബത്തിനു കൈവശം വയ്ക്കാവുന്ന ഭൂമിയുടെ ഉയർന്ന പരിധി നിജപ്പെടുത്തി.

ഓരോ കുടുംബത്തിന്റേയും കൈവശമുള്ള മിച്ചഭൂമി ഗവൺമെന്റ് പിടിച്ചെടുത്ത് ഭൂരഹിതരായ കുടുംബങ്ങൾക്ക് പ്രത്യേകിച്ച് പട്ടികജാതി-പട്ടികവർഗ്ഗത്തിൽപ്പെട്ടവർക്ക് പുനർവിതരണം ചെയ്യുമെന്ന് കരുതപ്പെട്ടിരുന്നു. ബിനാമി കൈമാറ്റത്തിലൂടെ ഭൂവുടമകൾ തങ്ങളുടെ ഭൂമിയുടെ മേലുള്ള നിയന്ത്രണം നിലനിർത്തി. തങ്ങളുടെ കൈവശമുള്ള ഭൂമി ബന്ധുക്കൾക്കോ മറ്റുള്ളവർക്കോ കൈമാറിയതായി രേഖയുണ്ടാക്കിക്കൊണ്ട് ഈ നിയമത്തിന്റെ പിടിയിൽ നിന്നും രക്ഷപ്പെട്ടു.

ഭൂപരിഷ്കാരങ്ങളുടെ പുരോഗതി എല്ലാ സംസ്ഥാനങ്ങളിലും ഒരുപോലെയാണിരുന്നില്ല. ചില പ്രദേശങ്ങളിൽ കാർഷികഘടനയിലെ അസമത്വം നിലനിന്നു. ഇത് കാർഷിക ഉല്പാദനക്ഷമതയെ ബാധിച്ചു.

10.3 ഹരിത വിപ്ലവവും അതിന്റെ സാമൂഹ്യപ്രത്യാഘാതങ്ങളും (The Green Revolution and its Social Consequences)

1960-കളിൽ കാർഷിക ആധുനികവൽക്കരണത്തിനായി സർക്കാർ നടപ്പിലാക്കിയ ഒരു പദ്ധതിയാണ് ഹരിതവിപ്ലവം. അന്താരാഷ്ട്ര ഏജൻസികളുടെ ധനസഹായത്തോടെ നടപ്പിലാക്കിയ ഈ പദ്ധതിയുടെ കീഴിൽ ഉയർന്ന വിളവു നൽകുന്ന വിത്തിനങ്ങൾ അഥവാ സങ്കരവിത്തുകൾ, കീടനാശിനികൾ, രാസവളങ്ങൾ എന്നിവ കർഷകർക്ക് നൽകി.

ഹരിതവിപ്ലവം: ഒന്നാംഘട്ടം (Green Revolution: First Phase)

ജലസേചന സൗകര്യങ്ങളെ ലഭ്യമായ പ്രദേശങ്ങളിൽ മാത്രമാണ് ഹരിതവിപ്ലവ പരിപാടികൾ നടപ്പിലാക്കിയത്. പുതിയ വിത്തിനങ്ങൾക്കും കൃഷിരീതിയ്ക്കും സുലഭമായ ജലം ആവശ്യമായിരുന്നു. ആദ്യഘട്ടത്തിൽ പഞ്ചാബ്, പടിഞ്ഞാറൻ ഉത്തർപ്രദേശ്, ആന്ധ്രാപ്രദേശിന്റെ തീരപ്രദേശമേഖല, തമിഴ്നാട് എന്നീ സംസ്ഥാനങ്ങളിലെ ഗോതമ്പ് നെല്ല് വിളയുന്ന പ്രദേശങ്ങളെയാണ് പരിഗണിച്ചത്. പുതിയ സാങ്കേതികവിദ്യ ഉപയോഗിച്ചതിനാൽ കാർഷികോല്പാദനം കുത്തനെ വർദ്ധിച്ചു.

ഇത് ഒരു വലിയ നേട്ടമായി വിലയിരുത്തപ്പെട്ടു. അതേസമയം, ഹരിതവിപ്ലവം ദോഷകരമായ ചില സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാതങ്ങൾ സൃഷ്ടിച്ചു.

1. പുതിയ ഇനം വിത്തുകളും, രാസവളങ്ങളും, കീടനാശിനികളും പ്രകൃതിയിൽ ദോഷഫലങ്ങൾ ഉളവാക്കി.

2. ഹരിതവിപ്ലവം പ്രയോജനപ്പെട്ടത് ഇടത്തരം കർഷകർക്കും, വൻകിട കർഷകർക്കും മാത്രമാണ്. ചെറുകിട കർഷകർക്ക് അതിന്റെ ഗുണഫലങ്ങൾ ലഭിച്ചില്ല. കാരണം ഹരിതവിപ്ലവം നടപ്പിലാക്കുവാൻ വലിയ മുടക്കുമുതൽ ആവശ്യമായിരുന്നു. പുതിയ ഇനം വിത്തുകൾ, രാസവളങ്ങൾ, കീടനാശിനികൾ എന്നിവ വാങ്ങാനുള്ള പണം ദരിദ്രകർഷകർക്ക് ഉണ്ടായിരുന്നില്ല.

3. വിപണിയെ ലക്ഷ്യമാക്കി കൃഷി ചെയ്തിരുന്ന ഇടത്തരം-സമ്പന്ന കർഷകർക്ക് കൃഷിയുടെ വാണിജ്യവൽക്കരണത്തിൽ നിന്ന് നേട്ടങ്ങൾ കൈവരിക്കാൻ കഴിഞ്ഞു.

4. ഹരിതവിപ്ലവം കുടിയാന്മാരായ കർഷകരുടെ കുടിയൊഴിപ്പിക്കലിനു കാരണമായി. കൃഷി ലാഭ കരമായതോടെ ഭൂവുടമകൾ കുടിയാന്മാരിൽ നിന്നും അവരുടെ ഭൂമി തിരിച്ചെടുക്കുകയും സ്വന്തമായി കൃഷി ചെയ്യുകയും ചെയ്തു.

5. ഹരിതവിപ്ലവത്തിന്റെ ഭാഗമായി ടില്ലർ, ട്രാക്ടർ, മെതിയന്ത്രം, കൊയ്ത്തുയന്ത്രം തുടങ്ങിയവ കാർഷിക തൊഴിലിൽ മാത്രം ഏർപ്പെട്ടിരുന്ന സേവനജാതി സംഘങ്ങളുടെ തൊഴിൽ നഷ്ടപ്പെടാൻ കാരണമായി. അവരിൽ പലരും നഗരങ്ങളിലേക്ക് കുടിയേറി. അങ്ങനെ ഗ്രാമ-നഗര കുടിയേറ്റ പ്രക്രിയ വർദ്ധിച്ചു.

6. ഹരിതവിപ്ലവത്തിനു മുമ്പ് കൂലി സാധനങ്ങളായി ലഭിച്ചിരുന്ന തൊഴിലാളികൾക്ക് ഹരിതവിപ്ലവത്തിനു ശേഷം കൂലി പണമായി ലഭിക്കാൻ തുടങ്ങി. ഇത് ഗ്രാമീണ തൊഴിലാളികളുടെ സാമ്പത്തിക സ്ഥിതി കൂടുതൽ മോശമാക്കി.

അങ്ങനെ, ഹരിതവിപ്ലവത്തിന്റെ ഒന്നാംഘട്ടം ഗ്രാമീണ സമൂഹത്തിൽ അസമത്വങ്ങൾ വർദ്ധിപ്പിച്ചു. കാർഷിക തൊഴിലാളികൾക്കുള്ള ഡിമാന്റ് വർദ്ധിച്ചു.

ഹരിതവിപ്ലവം: രണ്ടാംഘട്ടം (Green Revolution: Second Phase)

ഹരിതവിപ്ലവത്തിന്റെ രണ്ടാംഘട്ടം നടപ്പിലാക്കിയത് വരണ്ടതും തരിശായതുമായ പ്രദേശങ്ങളിലാണ്. ഈ പദ്ധതി ഈ പ്രദേശങ്ങളിലെ ജലസേചനസൗകര്യങ്ങൾ മെച്ചപ്പെടുത്തി. വിളവുകൾ നടുന്ന

രീതി, വിളവുകളുടെ ഇനങ്ങൾ എന്നിവയിലെല്ലാം മാറ്റങ്ങൾ വരുത്തി. കൃഷിയുടെ വാണിജ്യവൽക്കരണത്തെ പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ചു. പരുത്തിപോലുള്ള നാണ്യവിളകളുടെ ഉല്പാദനത്തിന് ഊന്നൽ നൽകപ്പെട്ടു.

രണ്ടാംഘട്ടം നിരവധി പ്രത്യാഘാതങ്ങൾ സൃഷ്ടിച്ചു.

1. ബഹുവിളയുടെ ഉല്പാദനത്തിൽ നിന്ന് കർഷകർ വിപണിക്കുവേണ്ടി ഏക വിളയുടെ ഉല്പാദനത്തിലേക്ക് മാറി. ഇത്തരം ഉല്പാദനം നടത്തുമ്പോൾ വിപണിയുടെ വിലയിലുണ്ടാകുന്ന ചാഞ്ചാടം, വിളനാശം എന്നിവ കർഷകന് സാമ്പത്തികമായും തകർച്ചയിലേക്കെത്തിക്കുന്നു.
2. പ്രാദേശികമായ അസമത്വങ്ങൾക്ക് വഴിയൊരുക്കി. ചിലപ്രദേശങ്ങൾ (പഞ്ചാബ്, ഹരിയാന, പടിഞ്ഞാറൻ ഉത്തർപ്രദേശ്) വലിയ പുരോഗതിയും വികാസവും കൈവരിച്ചു. അതേസമയം, രാജ്യത്തിന്റെ കിഴക്കുഭാഗങ്ങൾ (കിഴക്കൻ ഉത്തർപ്രദേശ്, തെലുങ്കാന, ബീഹാർ) അവികസിതമായിത്തന്നെ കിടന്നു.
3. മാറ്റമില്ലാതെ നിന്ന പരമ്പരാഗത കൃഷിരീതികൾക്കും കാർഷിക അറിവുകൾക്കും ഹരിതവിപ്ലവം ദോഷകരമായിത്തീർന്നു. ജനിതകമാറ്റം വരുത്തിയതും കൂടുതൽ വിളവു ലഭിക്കുന്നതുമായ സങ്കരയിനം വിത്തുകളെയാണ് ഹരിതവിപ്ലവം പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ചത്.
4. പുതിയ കാർഷിക രീതിയും, വിത്തിനങ്ങളും രാസവളങ്ങളും കീടനാശിനികളുമെല്ലാം ഗുരുതരമായ പാരിസ്ഥിതിക പ്രശ്നങ്ങളും ആരോഗ്യ പ്രശ്നങ്ങളും സൃഷ്ടിച്ചു.

ഈ സാഹചര്യത്തിൽ പരമ്പരാഗതമായജൈകൃഷിരീതികളിലേക്കും വിത്തിനങ്ങളിലേക്കും മടങ്ങിപ്പോകണമെന്ന് ശാസ്ത്രജ്ഞന്മാരും കർഷകപ്രസ്ഥാനങ്ങളും നിർദ്ദേശിച്ചു.

10.4 ഗ്രാമസമൂഹത്തിൽ സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനു ശേഷമുണ്ടായ പരിവർത്തനങ്ങൾ (Transformations in Rural Society After Independence)

സ്വാതന്ത്ര്യാനന്തര കാലഘട്ടത്തിൽ ഇന്ത്യയിലെ ഗ്രാമപ്രദേശങ്ങളിലെ സാമ്പത്തിക ബന്ധങ്ങളിൽ പ്രധാനപ്പെട്ട ചില മാറ്റങ്ങൾ സംഭവിച്ചു. ഹരിതവിപ്ലവം നടന്ന ഗ്രാമപ്രദേശങ്ങളിലാണ് ഏറ്റവും കൂടുതൽ മാറ്റങ്ങൾ ഉണ്ടായത്.

1. കൃഷി കൂടുതൽ സജീവമായതോടെ കർഷകതൊഴിലാളികളുടെ ആവശ്യകത വർദ്ധിച്ചു.
2. തൊഴിലാളികൾക്ക് പ്രതിഫലമായി സാധനങ്ങൾക്കു (ഭക്ഷ്യധാന്യം) പകരം പണം നൽകുന്ന രീതി വന്നു.
3. കൃഷിക്കാരും ഭൂവുടമകളും തമ്മിലുള്ള പരമ്പരാഗതബന്ധങ്ങളും കെട്ടുപാടുകളും കുറഞ്ഞുവന്നു.
4. സ്വതന്ത്ര കുലിവേലക്കാരുടെ ഒരു വർഗ്ഗം ഉയർന്നുവന്നു.

ഭൂവുടമകളും (പ്രബലജാതി) കർഷകതൊഴിലാളികളും (താഴ്ന്നവരാണ് വിളിക്കപ്പെടുന്ന ജാതികൾ) തമ്മിലുള്ള ബന്ധത്തിൽ വന്ന മാറ്റത്തെ സമൂഹശാസ്ത്രജ്ഞനായ ജാൻബ്രെമൻ 'രക്ഷാധികാരത്തിൽ നിന്ന് ചൂഷണത്തിലേക്കുള്ള മാറ്റം' എന്നു വിളിച്ചു.

കൃഷി കൂടുതൽ വാണിജ്യവൽക്കരിക്കപ്പെട്ടതോടെ ഗ്രാമങ്ങൾ വിസ്തൃതമായ സമ്പദ്വ്യവസ്ഥയുടെ ഭാഗമായിത്തീർന്നു. ഇതോടെ ഗ്രാമത്തിലേക്കുള്ള പണത്തിന്റെ ഒഴുക്ക് വർദ്ധിച്ചു. കച്ചവടവും തൊഴിലവസരങ്ങളും വർദ്ധിച്ചു.

സ്വാതന്ത്ര്യാനന്തരം സർക്കാർ മേൽനോട്ടത്തിൽ നടന്ന ഗ്രാമീണ വികസനപ്രവർത്തനങ്ങൾ (ജലസേചന സൗകര്യങ്ങൾ, റോഡ്, വൈദ്യുതി) ഗ്രാമ സമ്പദ്വ്യവസ്ഥയെയും കാർഷികഘടനയെയും, ഗ്രാമസമൂഹത്തെയും മാറ്റിമറിച്ചു. ബാങ്കുകളിലൂടെയും സഹകരണ സ്ഥാപനങ്ങളിലൂടെയും കർഷകർക്ക് വായ്പ നൽകി.

ഹരിതവിപ്ലവകാലത്ത് സമ്പന്നരായിത്തീർന്ന ഇടത്തരം കർഷകരും സമ്പന്ന കർഷകരും പുതിയ സാങ്കേതികവിദ്യകൾ സ്വീകരിച്ചതിനാൽ വന്ന കാർഷികരംഗത്തെ പുരോഗതിക്ക് കാരണമായി. ധനികരായ കർഷകർ കൃഷിയിൽ നിന്നുള്ള ലാഭം മറ്റു ബിസിനസ്സ് സംരംഭങ്ങളിൽ നിക്ഷേപിക്കാൻ തുടങ്ങി. ബിസിനസ്സ് സംരംഭകരുടെ ഒരു പുതിയ വിഭാഗം ഉയർന്നു വന്നു. ഗ്രാമങ്ങളിൽ നിന്ന് ഈ വിഭാഗം ക്രമേണ നഗരങ്ങളിലേക്ക് നീങ്ങുകയും ഒരു പുതിയ വരേണ്യവർഗ്ഗമായി മാറുകയും ചെയ്തു. അവർ സാമ്പത്തികമായും രാഷ്ട്രീയമായും പ്രബലവിഭാഗമായി മാറി. വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ വ്യാപനം പുതിയ വരേണ്യവർഗ്ഗത്തിന്റെ ഉയർച്ചയെ സഹായിച്ചു. വിദ്യാഭ്യാസം പൂർത്തിയാക്കിയതിനു ശേഷം ഇവരിൽ പലരും പ്രൊഫഷണൽ അഥവാ വെള്ളക്കോളർ ഉദ്യോഗങ്ങൾ സ്വീകരിക്കുകയും പുതിയ സംരംഭങ്ങൾ ആരംഭിക്കുകയും ചെയ്തു.

10.5 തൊഴിൽചംക്രമണം (Circulation of Labour)

കൃഷിയുടെ വാണിജ്യവൽക്കരണത്തോടെ കുടിയേറ്റ കാർഷികതൊഴിൽ വളർന്നു. ഹരിതവിപ്ലവത്തിന്റെ ഫലമായി കർഷകത്തൊഴിലാളികളും ഭൂവുടമകളും തമ്മിലുള്ള പരമ്പരാഗത ബന്ധങ്ങൾ തകർന്നു. പഞ്ചാബ് പോലെയുള്ള ഹരിത വിപ്ലവപ്രദേശങ്ങളിൽ കൃഷിയുടെ സീസണു സരിച്ച് കർഷകത്തൊഴിലാളികൾക്ക് വലിയ ആവശ്യകത ഉണ്ടായിരുന്നു. സ്വാഭാവികമായും ആയിരക്കണക്കിന് തൊഴിലാളികൾ സ്വന്തം ഗ്രാമം വിട്ട് കാർഷികാഭിവൃദ്ധി പ്രാപിച്ച ഇത്തരം പ്രദേശങ്ങളിലേക്ക് കുടിയേറി ഉയർന്ന കൂലി അവിടെ ലഭ്യമായിരുന്നു. കൃഷിയുടെ സീസൺ കുറയുമ്പോൾ അവർ സ്വന്തം നാട്ടിലേക്ക് മടങ്ങുകയും ചെയ്തു. അങ്ങനെ കർഷകത്തൊഴിലാളികളുടെ 'കാലികമായ ഒരു കുടിയേറ്റരീതി ഉയർന്നു വന്നു.

1990-കളുടെ മധ്യത്തോടെ ഗ്രാമങ്ങളിൽ വർദ്ധിച്ചുവന്നിരുന്ന അസമത്വമാണ് ഈ കുടിയേറ്റത്തിന്റെ മറ്റൊരു കാരണം. കുടുംബങ്ങൾ ജീവിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി പലതരം തൊഴിലുകൾ ചെയ്യാൻ നിർബന്ധിതരായി.

സ്വതന്ത്രതൊഴിലാളികൾ (Footloose Labour)

കുടിയേറ്റക്കാരായ തൊഴിലാളികൾ പ്രധാനമായും വരുന്നത് വരൾച്ച ബാധിച്ച പ്രദേശങ്ങളിൽ നിന്നും, ഉല്പാദനക്ഷമത കുറഞ്ഞ പ്രദേശങ്ങളിൽ നിന്നുമാണ്. പഞ്ചാബിലെയും ഹരിയാനയിലെയും വയലുകൾ, ഉത്തർപ്രദേശിലെ ഇഷ്ടിക കളങ്ങൾ, ന്യൂഡൽഹി-ബംഗലൂർ എന്നിവ പോലെയുള്ള വൻനഗരങ്ങളിലെ കെട്ടിട നിർമ്മാണ സൈറ്റുകൾ എന്നിവിടങ്ങളിലാണ് അവർ പണിയെടുക്കുന്നത്. ഇവരെ 'സ്വതന്ത്ര തൊഴിലാളികൾ' എന്നാണ് ജാൻ ബ്രെമൻ വിശേഷിപ്പിക്കുന്നത്. ഇവിടെ 'സ്വതന്ത്രം' എന്ന വാക്കുകൊണ്ട് അർത്ഥമാക്കുന്നത് പ്രത്യേകിച്ച് അവകാശവും സംരക്ഷണവും മിനിമം വേതനം പോലും ഉറപ്പില്ലാത്ത തൊഴിലാളികളെയാണ്.

കാർഷിക തൊഴിൽ ശക്തിയുടെ വനിതാവൽക്കരണം (Feminisation of Agricultural Labour Force)

വൻതോതിലുള്ള തൊഴിൽ ചംക്രമണം ഗ്രാമസമൂഹത്തിൽ ദുരവ്യാപകമായ ഫലങ്ങൾ സൃഷ്ടിച്ചു. തൊഴിൽ ചംക്രമണത്തിന്റെ ഫലമായി, ദരിദ്രപ്രദേശങ്ങളിലെ പുരുഷന്മാരായ കുടുംബാംഗങ്ങൾ മറ്റുപ്രദേശങ്ങളിൽ ജോലി ചെയ്യുന്നതിനാൽ കുടുംബത്തിന്റെ എല്ലാ ചുമതലകളും സ്ത്രീകൾക്ക് ഏറ്റെടുക്കേണ്ടി വരുന്നു. അങ്ങനെ, കൃഷി ഉൾപ്പെടെയുള്ള ജോലികൾ സ്ത്രീകളുടെ ഉത്തരവാദിത്വമായി മാറുകയും ചെയ്തു. കാർഷിക മേഖലയുടെ മുഖ്യ ഉറവിടമായി അവർ മാറുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇത് കാർഷികതൊഴിൽ ശക്തിയുടെ വനിതാവൽക്കരണത്തിന് കാരണമായി.

ഇവിടെ സ്ത്രീകൾ വലിയ അരക്ഷിതാവസ്ഥ നേരിട്ടു. കാർഷികമേഖലകളിൽ ജോലി ചെയ്യേണ്ടിവരുന്ന സ്ത്രീകൾക്ക് പുരുഷന്മാരേക്കാൾ കുറഞ്ഞ കൂലിയാണ് ലഭിക്കുന്നത്.

10.6 ആഗോളവൽക്കരണവും ഉദാരവൽക്കരണവും ഗ്രാമസമൂഹവും (Globalisation, Liberalisation and Rural Society)

ഇന്ത്യ 1980-കളോടെ പിൻതുടരാൻ തുടങ്ങിയ ഉദാരവൽക്കരണ നയങ്ങൾ ഇന്ത്യയുടെ

ഗ്രാമീണ-കാർഷിക സമൂഹത്തിൽ കാര്യമായ സ്വാധീനം ചെലുത്തിത്തുടങ്ങി. ഉദാരവൽക്കരണം നടപ്പിലാക്കുന്നതിനുമുമ്പ് ഇന്ത്യയിലെ കർഷകർക്ക് രാഷ്ട്രത്തിന്റെ പിന്തുണയും വിപണിയിലെ സംരക്ഷണവും ലഭിച്ചിരുന്നു. എന്നാൽ ഉദാരവൽക്കരണത്തിന്റേയും ആഗോളവൽക്കരണത്തിന്റേയും ഫലമായി കർഷകർ ആഗോളവിപണിയിലെ നിന്നുള്ള മത്സരത്തെ നേരിട്ടു.

കരാർ കൃഷിയിൽ കർഷകർ ഉല്പാദിപ്പിക്കുന്ന വിളകൾ കയറ്റുമതി ചെയ്യുന്നതിനായി ഈ കമ്പനികൾ വാങ്ങുമെന്ന് വ്യവസ്ഥ ചെയ്തിരുന്നു. ഇതിൽ, ഏതു ധാന്യമാണ് കൃഷി ചെയ്യേണ്ടതെന്ന് തീരുമാനിക്കുന്നതും, വിത്തുകളും, അനുബന്ധവസ്തുക്കളും സാങ്കേതിക വിദ്യയും പ്രവർത്തനമുലധനവും നൽകുന്നത് കമ്പനികളാണ്. കരാർ കൃഷി കർഷകരുടെ സ്വാതന്ത്ര്യത്തെ പൂർണ്ണമായി അപഹരിക്കുകയും ഉപജീവനത്തിനുവേണ്ടി കമ്പനികളെ ആശ്രയിക്കേണ്ടിവന്നു. ഇത്തരം കൃഷി സമ്പ്രദായത്തിൽ തദ്ദേശീയമായ കാർഷിക വിജ്ഞാനത്തിന് യാതൊരു പ്രസക്തിയുമില്ല. കരാർ കൃഷിയിൽ സാധാരണക്കാർ ഉപയോഗിക്കുന്ന സാധനങ്ങളേക്കാൾ സമൂഹത്തിലെ വരേണ്യവർഗ്ഗത്തിന് ആവശ്യമായ വിഭവങ്ങളാണ് ഉല്പാദിപ്പിക്കുന്നത്. ഉയർന്ന തോതിലുള്ള രാസവള-കീടനാശിനി പ്രയോഗം പരിസ്ഥിതിയ്ക്ക് ഭീഷണി ഉയർത്തി.

ബഹുരാഷ്ട്ര കമ്പനികൾ വിത്തുകൾ, കീടനാശിനികൾ, രാസവളങ്ങൾ എന്നിവയുടെ വിൽപനക്കാരായി കാർഷിക രംഗത്തേക്ക് വന്നു. അവരുടെ ലക്ഷ്യം ആഗോള വിൽപനയായിരുന്നു. ഇതിന്റെ ഫലമായി കർഷകർ വില കൂടിയ രാസവളങ്ങളേയും കീടനാശിനികളേയും ആശ്രയിക്കാൻ തുടങ്ങി. ഇതവരുടെ കാർഷികോൽപാദന ചെലവ് വർദ്ധിപ്പിച്ചു. ഇതിന്റെ ഫലമായി കൃഷി ലാഭകരമല്ലാതാവുകയും കർഷകൻ കടക്കണിയിലാവുകയും ചെയ്തു. ഗ്രാമ പ്രദേശങ്ങളിൽ ഒട്ടെറെ പരിസ്ഥിതികമായ പ്രശ്നങ്ങളും ഉയർന്നു വന്നു.

കർഷകരുടെ ആത്മഹത്യകൾ (Farmers' Suicides)

1997-98 കാലം മുതൽ ഇന്ത്യയുടെ പല ഭാഗങ്ങളിലും സംഭവിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന കർഷക ആത്മഹത്യകൾ കാർഷികമേഖലയിലെ ദാരിദ്ര്യവും കഷ്ടപ്പാടുകളുമായി ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. കാർഷികരംഗത്തെ ഘടനാപരമായ മാറ്റങ്ങൾ, സാമ്പത്തിക-കാർഷിക നയങ്ങളിലെ മാറ്റങ്ങൾ എന്നിവയാണ് ഈ ദുരവസ്ഥയ്ക്കു കാരണം. വരൾച്ച, കൃഷിനാശം, കടക്കണി തുടങ്ങിയ പ്രശ്നങ്ങൾ ഇന്ത്യയിലെ കർഷകർ നൂറ്റാണ്ടുകളായി നേരിട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന പ്രശ്നങ്ങളാണ്. പക്ഷേ കർഷകരുടെ ആത്മഹത്യ ഒരു പുതിയ സാമൂഹിക പ്രതിഭാസമാണ്.

ആത്മഹത്യ ചെയ്ത കർഷകരിൽ മിക്കവരും ചെറുകിടകർഷകരായിരുന്നു. ഹരിതവിപ്ലവ കാർഷിക രീതികൾ ഉപയോഗിച്ച് ഉല്പാദനക്ഷമത വർദ്ധിപ്പിക്കാൻ ശ്രമിച്ചവരായിരുന്നു അവരെല്ലാം. കാർഷിക സബ്സിഡിയുള്ള കുറവ് മൂലം ഉല്പാദന ചെലവ് ഉയർന്ന തോതിലായിരുന്നു. വിപണിയിലെ അസ്ഥിരതയും കർഷകരെ ബാധിച്ചു. ഉല്പാദനം മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനു മുതൽ മുടക്കിനായി ധാരാളം കർഷകർ വായ്പകളെടുക്കുകയും കടക്കണിയിൽ പെടുകയും ചെയ്തു.

രോഗബാധ, കീടാക്രമണം, അമിതമഴ്, വരൾച്ച എന്നിവ മൂലം വിളനാശം സംഭവിച്ചതും വിളകളുടെ വിലയിടിവ് സംഭവിച്ചതും അതുവഴി നഷ്ടങ്ങൾ കൂടിവന്നതും കടക്കണിയിലായ കർഷകന് താങ്ങാൻ കഴിയുമായിരുന്നില്ല.

ഇതിനു പുറമേ ഗ്രാമസമൂഹത്തിലുണ്ടായ സാംസ്കാരിക മാറ്റങ്ങളെ തുടർന്നുണ്ടായ വിവാഹച്ചെലവുകൾ, സ്ത്രീധനം, വിദ്യാഭ്യാസച്ചെലവ്, ചികിത്സാച്ചെലവ് എന്നിവയും കർഷകരുടെ ദുരിതം വർദ്ധിപ്പിച്ചു.

കർഷക ആത്മഹത്യകൾ ഇന്ത്യയിലെ ഗ്രാമപ്രദേശങ്ങൾ അനുഭവിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഒരു പ്രധാന പ്രതിസന്ധിയാണ്. രാഷ്ട്രം കൃഷിക്കു നൽകിക്കൊണ്ടുള്ള പരിഗണന കുറഞ്ഞതോടെ കാർഷിക മേഖല കൂടുതൽ അനാകർഷകമായി. കാർഷിക പ്രശ്നങ്ങൾ പൊതുപ്രശ്നങ്ങളല്ലാതെയായി. സമ്മർദ്ദ സംഘങ്ങൾ രൂപീകരിച്ച് നയകർത്താക്കളെ സ്വാധീനിക്കുന്നതിലും കർഷകർ പരാജയപ്പെട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്.

പ്രധാനമന്ത്രി ഫസൽ ബിമയോജന, ഗ്രാം ഉദയ്സെ ഭാരത് ഉദയ് അഭിയാൻ, നാഷണൽ റൂറൽ മിഷൻ തുടങ്ങിയ ഇന്ത്യാ ഗവൺമെന്റിന്റെ പദ്ധതികൾ രാജ്യത്തെ കർഷകരുടെ ഉന്നമനം ലക്ഷ്യം വച്ചുള്ളവയാണ്.

11. വ്യവസായിക സമൂഹത്തിന്റെ മാറ്റവും വികസനവും

CHANGE AND DEVELOPMENT IN INDUSTRIAL SOCIETY

11.1 വ്യവസായിക സമൂഹത്തിന്റെ ചിത്രങ്ങൾ (Images of Industrial Society)

വ്യവസായവൽക്കരണത്തിന്റെ കാലഘട്ടത്തിലാണ് മഹത്തായ മിക്ക സമൂഹശാസ്ത്ര ഗ്രന്ഥങ്ങളും രചിക്കപ്പെട്ടത്. ചിന്തകരായ കാൾ മാർക്സ്, മാക്സ് വെബർ, എമിൽ ദുർഖൈം തുടങ്ങിയവർ വ്യവസായത്തിന്റെ സാമൂഹിക സവിശേഷതകൾ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചു.

1. നഗരവൽക്കരണം (Urbanisation)

2. മുഖാമുഖബന്ധത്തിന്റെ നഷ്ടം (Loss of Face-to-Face Relationships)

3. തൊഴിൽ വിഭജനം (Division of Labour)

വ്യവസായവൽക്കരണത്തിൽ വലിയ തൊഴിൽ വിഭജനമാണുള്ളത്. തൊഴിലാളികൾ ഒരു ഉല്പന്നത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗം മാത്രമേ നിർമ്മിക്കുന്നുള്ളൂ. പൂർണ്ണമായ ഉല്പന്നം അവർ കാണുന്നില്ല. തൊഴിൽ ആവർത്തനമുള്ളതും ക്ഷീണിപ്പിക്കുന്നതുമാണ്. ഇവിടെ തൊഴിലാളികൾക്ക് ജോലി ആസ്വാദകരമാകുന്നില്ല. ജീവിക്കാൻ വേണ്ടിയുള്ള ഒരു ഉപാധി എന്ന നിലയിൽ മാത്രമാണ് അവർ ജോലിയെ കാണുന്നത്.

4. അന്യവൽക്കരണം (Alienation)

വ്യവസായവൽക്കരണം ചില മേഖലയിൽ സമത്വത്തിലേക്ക് നയിക്കുന്നുണ്ട്. ഉദാ: തീവണ്ടികളിലും ബസ്സുകളിലും സൈബർ കഫേകളിലുമെല്ലാം ജാതി വ്യത്യാസങ്ങൾ പ്രശ്നമല്ലാതെയായി. പക്ഷേ പഴയരൂപത്തിലുള്ള വിവേചനങ്ങൾ പുതിയ ഫാക്ടറികളിലും തൊഴിൽ കേന്ദ്രങ്ങളിലും നിലനിൽക്കുന്നുണ്ട്. സാമൂഹിക അസമത്വങ്ങൾ കുറയുന്നുണ്ടെങ്കിലും സാമ്പത്തിക അസമത്വവും വരുമാനത്തിലുള്ള അസമത്വവും ലോകത്ത് വളർന്നുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. ഉദാ: ഉയർന്ന വേതനം ലഭിക്കുന്ന മെഡിസിൻ, നിയമം, ജേർണലിസം തുടങ്ങിയ പ്രൊഫഷനുകളിൽ ഉയർന്നവരെന്ന് പറയപ്പെടുന്ന ജാതിയിൽപ്പെട്ടവർക്കാണ് മേധാവിത്വമുള്ളത്. ഒരേ ജോലിയിൽ തന്നെ പുരുഷനേക്കാൾ കുറഞ്ഞ വേതനമാണ് സ്ത്രീകൾക്കു ലഭിക്കുന്നത്.

11.2 ഇന്ത്യയിലെ വ്യവസായവൽക്കരണം (Industrialisation In India)

ഇന്ത്യൻ വ്യവസായത്തിന്റെ പ്രത്യേകത (The Specificity of Indian Industrialization)

ഇന്ത്യയിലെ വ്യവസായവൽക്കരണത്തിന് പാശ്ചാത്യ വ്യവസായവൽക്കരണ മാതൃകയുമായി പലരീതിയിൽ സാമ്യങ്ങളും വ്യത്യാസങ്ങളുമുണ്ട്.

പാശ്ചാത്യ വികസിത രാജ്യങ്ങൾ ഭൂരിഭാഗം ജനങ്ങളും സേവനമേഖലകളിലാണ്. തൊട്ടടുത്ത സ്ഥാനം വ്യവസായത്തിനാണ്. കാർഷികമേഖലയിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്നവരുടെ എണ്ണം 10%-ത്തിൽ താഴെ മാത്രമാണ്. 2018-19-ലെ കണക്കുപ്രകാരം ഇന്ത്യയിൽ 43% ജനങ്ങളും ജോലി ചെയ്തിരുന്നത് പ്രാഥമിക മേഖലയിലാണ് (കൃഷി, ഖനനം). 17% പേർ - ദ്വിതീയ മേഖലയിൽ (നിർമ്മാണം, കെട്ടിട നിർമ്മാണവും, സേവനങ്ങളും). 32% പേർ തൃതീയ മേഖല (വ്യവസായം, ഗതാഗതം, ധനകാര്യ സേവനങ്ങൾ). സാമ്പത്തിക വളർച്ചയ്ക്കുള്ള കൃഷിയുടെ പങ്ക് കുറഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. സേവന മേഖലയുടെ പങ്ക് പകുതിയിലധികമാണ്. ഇത് ഗുരുതരമായ സാഹചര്യമാണ്. കാരണം എറ്റവും കൂടുതൽ ജനങ്ങൾ പ്രവർത്തിക്കുന്ന ഒരു മേഖലയ്ക്ക് സാമ്പത്തിക വളർച്ചയ്ക്ക് കൂടുതൽ വരുമാനം നൽകാൻ കഴിയുന്നില്ല.

വികസിത രാജ്യങ്ങളിലെ ഭൂരിഭാഗം ജനങ്ങളും ഔദ്യോഗികമായി തൊഴിലുള്ളവരാണ്. ഇന്ത്യയിൽ 52% ത്തിൽ അധികം ജനങ്ങളും സ്വയം തൊഴിൽ ചെയ്യുന്നവരാണ്. 24% പേർ മാത്രമാണ് സ്ഥിര ശമ്പളക്കാർ, 24% പേർ താൽക്കാലിക ജോലിക്കാർ.

11.3 സംഘടിത, അസംഘടിത മേഖലകൾ (Organised and Unorganised Sectors)

സാമ്പത്തിക ശാസ്ത്രജ്ഞരും മറ്റുള്ളവരും സംഘടിത മേഖല (ഔദ്യോഗിക മേഖല)യും അസംഘടിത മേഖല (അനൗദ്യോഗിക മേഖല)യും തമ്മിൽ വേർതിരിവ് നടത്താറുണ്ട്.

	സംഘടിതമേഖല (Organised)	അസംഘടിത മേഖല (Unorganised)
1.	ഔദ്യോഗിക മേഖല	അനൗദ്യോഗിക മേഖല
2.	പത്തോ അതിലധികമോ ആളുകൾ വർഷം മുഴുവൻ പണിയെടുക്കുന്ന യൂണിറ്റുകൾ	പത്തു പേരിൽ താഴെ ആളുകൾ ജോലി ചെയ്യുന്ന സ്ഥാപനങ്ങൾ
3.	ഈ സ്ഥാപനങ്ങൾ ഗവൺമെന്റിൽ രജിസ്റ്റർ ചെയ്തിരിക്കണം	ഗവൺമെന്റിൽ രജിസ്റ്റർ ചെയ്യാത്ത സ്ഥാപനങ്ങൾ
4.	ശമ്പളം, പെൻഷൻ മറ്റു ആനുകൂല്യങ്ങൾ	ശമ്പളം തൊഴിലുടമയെ ആശ്രയിച്ചിരിക്കും
5.	തൊഴിൽ സുരക്ഷ ഉണ്ടായിരിക്കും	തൊഴിൽ സുരക്ഷ ഉണ്ടായിരിക്കുകയില്ല.

ഇന്ത്യയിൽ 90 ശതമാനത്തിലധികം ജോലികളും അത് കൃഷിയിലായാലും വ്യവസായമോ മറ്റ് സേവനങ്ങളോ ആണെങ്കിലും അസംഘടിത മേഖലയിലാണ്. അസംഘടിതമേഖലയെ നിരീക്ഷിക്കാൻ സർക്കാർ നിയമങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കിയിട്ടുണ്ടെങ്കിലും കാര്യമായ പ്രയോജനമൊന്നുമില്ല. തൊഴിലുടമയുടെ അല്ലെങ്കിൽ കരാറുകാരന്റെ താൽപര്യങ്ങൾക്കനുസരിച്ചാണ് കാര്യങ്ങൾ നടക്കുന്നത്.

ഇന്ത്യയിലെ വ്യവസായവൽക്കരണം : സ്വാതന്ത്ര്യത്തിന്റെ ആദ്യവർഷങ്ങളിൽ (Industrialisation in the Early Years of Indian Independence)

ഇന്ത്യയിലെ ആദ്യത്തെ ആധുനിക വ്യവസായങ്ങൾ പരുത്തി, ചണം, കൽക്കരി ഖനികൾ, റെയിൽവെ എന്നിവയാണ്. സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനുശേഷം ഒരു സമ്മിശ്ര സമ്പദ്വ്യവസ്ഥയാണ് (പൊതുമേഖലയും സ്വകാര്യമേഖലയും) ഇന്ത്യ സ്വീകരിച്ചത്. പൊതുമേഖലയുടെ കീഴിൽ - പ്രതിരോധം, ഗതാഗതവും വിനിയോഗവും, ഊർജ്ജം, ഖനികൾ. മറ്റു മേഖലകൾ സ്വകാര്യ മേഖലയ്ക്ക് തുറന്നു കൊടുത്തു. ലൈസൻസിങ് നയത്തിലൂടെ സ്വകാര്യ മേഖലയെ നിയന്ത്രിക്കുകയും വ്യത്യസ്ത ഭാഗങ്ങളിൽ വ്യവസായങ്ങൾ സ്ഥാപിക്കപ്പെടുന്നുണ്ടെന്ന് ഉറപ്പുവരുത്തുകയും ചെയ്തു.

സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനു മുമ്പ് വ്യവസായങ്ങൾ പ്രധാനമായും കേന്ദ്രീകരിച്ചിരുന്നത് തുറമുഖ നഗരങ്ങളായ മദ്രാസ്, ബോംബെ, കൽക്കത്ത എന്നിവിടങ്ങളിലായിരുന്നു. സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനു ശേഷം ബറോഡ, കോയമ്പത്തൂർ, ബംഗലൂർ, പൂനെ, ഫരിദാബാദ്, രാജ്ഘട്ട് തുടങ്ങിയ സ്ഥലങ്ങൾ വ്യവസായിക കേന്ദ്രങ്ങളായി മാറി.

ധനസഹായവും മറ്റും നൽകിക്കൊണ്ട് ഗവൺമെന്റ് ചെറുകിടമേഖലയെ പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ചു. 1991- നിർമ്മാണ മേഖലയിൽ 28% തൊഴിലാളികൾ വൻകിട വ്യവസായങ്ങളിലും, 72% തൊഴിലാളികൾ ചെറുകിട പരമ്പരാഗത വ്യവസായങ്ങളിലും ജോലി ചെയ്തിരുന്നു.

11.4 ആഗോളവൽക്കരണവും ഉദാരവൽക്കരണം ഇന്ത്യൻ വ്യവസായത്തിലെ മാറ്റവും (Globalisation, Liberalisation and Change in Indian Industry)

ഇന്ത്യാ ഗവൺമെന്റ് ഉദാരവൽക്കരണ നയം പിന്തുടരാൻ തുടങ്ങിയത് 1990 കളിലാണ്. വിദേശ കമ്പനികളുടെ (സ്വകാര്യ കമ്പനി) നിക്ഷേപങ്ങളെ പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ചു. ടെലികോം, സിവിൽ ഏവിയേഷൻ, ഊർജ്ജം തുടങ്ങിയ മേഖലകളിൽ നിക്ഷേപം നടത്താൻ സ്വകാര്യകമ്പനികളെ അനുവദിച്ചു.

വ്യവസായങ്ങൾ തുടങ്ങാൻ ലൈസൻസ് ആവശ്യമില്ലാതെയായി. വിദേശ ഉൽപ്പന്നങ്ങൾ ഇന്ത്യയിലെ കടകളിൽ എളുപ്പത്തിൽ ലഭിക്കാൻ തുടങ്ങി.

ഉദാരവൽക്കരണത്തിന്റെ ഫലമായി ധാരാളം ഇന്ത്യൻ കമ്പനികളെ ബഹുരാഷ്ട്ര കമ്പനികൾ വിലയ്ക്കു വാങ്ങി. ഉദാ - ഇന്ത്യയിലെ 'പാർലെ ഡ്രിങ്ക്സ്' എന്ന കമ്പനിയെ അമേരിക്കൻ കമ്പനിയായ കൊക്കകോള വിലയ്ക്കു വാങ്ങി. ചില കമ്പനികൾ ബഹുരാഷ്ട്ര കമ്പനികളായി മാറുകയും ചെയ്തു.

അപനിക്ഷേപം (Disinvestment)- ഉദാരവൽക്കരണം നയങ്ങളുടെ ഭാഗമായി പൊതുമേഖലാ കമ്പനികളുടെ ഓഹരികൾ ഗവൺമെന്റ് വിറ്റഴിക്കുന്ന പ്രക്രിയ. ഇത് സർക്കാർ ജീവനക്കാർക്ക് ജോലി നഷ്ടപ്പെടുന്നതിന് കാരണമായി. 'മോഡേൺ ഫുഡ്സ്' എന്ന പൊതുമേഖലാ കമ്പനിയാണ് സർക്കാർ ആദ്യമായി സ്വകാര്യവൽക്കരിച്ചത്. 60% ജീവനക്കാരും 5 വർഷത്തിനുള്ളിൽ വിരമിക്കാൻ നിർബന്ധിതരായി.

പുറംപണിക്കരാർ (Outsourcing)- മിക്കവാറും എല്ലാ കമ്പനികളും സ്ഥിര ജീവനക്കാരുടെ എണ്ണം കുറയ്ക്കുകയും അവരുടെ ജോലി ചെറിയ കമ്പനികൾക്ക് അല്ലെങ്കിൽ വീടുകളിൽ കരാർ നൽകുകയും ചെയ്യുന്ന പ്രക്രിയ.

ബഹുരാഷ്ട്രകമ്പനികൾ ഈ പുറംപണിക്കരാർ നൽകുന്നത് ആഗോളമായാണ്. കുറഞ്ഞ വേതനത്തിന് തൊഴിലാളികളെ നൽകുന്ന ഇന്ത്യ പോലെയുള്ള വികസ്വര രാജ്യങ്ങളെയാണ് ബഹുരാഷ്ട്ര കമ്പനികൾ ആശ്രയിക്കുന്നത്. ഓർഡർ ലഭിക്കുന്നതിന് ചെറുകിട കമ്പനികൾ മത്സരിക്കുന്നതിനാൽ അത്തരം കമ്പനികളിലെ തൊഴിലാളികൾക്ക് കുറഞ്ഞ വേതനവും മോശമായ ജോലി സാഹചര്യങ്ങളുമാണുള്ളത്. ചെറിയ കമ്പനികളിലെ സംഘടനവും തൊഴിലാളിയുണിയനുകൾക്ക് ബുദ്ധിമുട്ടാണ്. ഇപ്പോൾ മിക്കവാറും എല്ലാ കമ്പനികളും സർക്കാർ കമ്പനികളടക്കം പുറംപണിക്കരാരിലൂടെ ഉൽപ്പാദനം ചെറുകമ്പനികളെ ഏൽപ്പിക്കുകയാണ്. ഈ പ്രവണത സ്വകാര്യമേഖലയിലാണ് കൂടുതൽ കാണപ്പെടുന്നത്.

11.5 ജനങ്ങൾ എങ്ങനെയാണ് തൊഴിലുകൾ കണ്ടെത്തുന്നത് (How People Find Jobs)

വർത്തമാനപത്രങ്ങളിൽ തൊഴിൽ പരസ്യങ്ങൾ കാണാം. പൊതുമേഖലയിലേയും സ്വകാര്യമേഖലയിലേയും സ്ഥാപനങ്ങളുടെ പരസ്യങ്ങൾ തമ്മിൽ വലിയ വ്യത്യാസങ്ങളുണ്ട്.

പൊതുമേഖലാ സ്ഥാപനങ്ങളിലെ ജോലികൾക്ക് യോഗ്യത നിർബന്ധമാണ്. പ്രൊമോഷൻ സാധ്യത, സീനിയോറിറ്റി, വീട്ടുവാടക അലവൻസ് (HRA) എന്നിവയെക്കുറിച്ച് വ്യക്തമായ വിവരങ്ങളുണ്ടായിരിക്കും.

സ്വകാര്യമേഖലയിലെ ജോലിക്ക് യോഗ്യത കർശനമല്ല, ശമ്പളവും നിശ്ചിതമല്ല. ജോലി കരാർ അടിസ്ഥാനത്തിലായിരിക്കും.

പരസ്യങ്ങളിലൂടെയും എംപ്ലോയ്മെന്റ് എക്സ്ചേഞ്ചിലൂടെയും ചെറിയൊരു ശതമാനം ജനങ്ങൾക്കും മാത്രമേ തൊഴിൽ ലഭിക്കുന്നുള്ളൂ. ഭൂരിഭാഗം പേരും സ്വയംതൊഴിൽ കണ്ടെത്തുകയാണ്. വ്യക്തിബന്ധങ്ങളെയാണ് ഇവർ ആശ്രയിക്കുന്നത്. മൊബൈൽ ഫോണിന്റെ വരവ് ഇവർക്ക് തൊഴിലവസരങ്ങൾ നേടാൻ എളുപ്പമായി.

ഫാക്ടറി തൊഴിലാളികളെ നിയമിക്കുന്നത് വ്യത്യസ്തമായ രീതിയിലാണ്. പണ്ടൊക്കെ ഫാക്ടറികളിലേക്ക് തൊഴിലാളികളെ വിതരണം ചെയ്തിരുന്നത് കരാറുകാരോ അല്ലെങ്കിൽ ദല്ലാളുമാരോ ആയിരുന്നു. ഇപ്പോൾ മാനേജ്മെന്റും യൂണിയനുമാണ് തൊഴിലാളികളെ തെരഞ്ഞെടുക്കുന്നത്. പല ഫാക്ടറികളിലും അവധിയിലുള്ള സ്ഥിരജോലിക്കാർക്ക് പകരമായി 'പകര ജോലിക്കാരെ' നിയമിക്കുന്നുണ്ട്. വർഷങ്ങളോളം പണിയെടുത്താലും അവരെ സ്ഥിരപ്പെടുത്തുകയോ മറ്റ് ആനുകൂല്യങ്ങൾ നൽകുകയോ ചെയ്യാറില്ല. ഇതിനെ സംഘടിത മേഖലയിലെ കരാർ ജോലി എന്നു പറയുന്നു. താൽക്കാലിക തൊഴിലാളികളെ വാടകക്ക് എടുത്തുകൊണ്ടുള്ള കരാർ വ്യവസ്ഥ കൂടുതലായി കാണപ്പെടുന്നത് കെട്ടിട നിർമ്മാണ സൈറ്റുകൾ, ഇഷ്ടികളെടുക്കൽ തുടങ്ങിയവയിലാണ്.

11.6 തൊഴിൽ നടപ്പിലാക്കുന്നതെങ്ങനെ? (How is Work Carried Out?)

മാനേജർമാരുടെ അടിസ്ഥാന കർത്തവ്യം തൊഴിലാളികളെ നിയന്ത്രിക്കുകയും, അവരെ കൂടുതൽ ജോലി ചെയ്യിപ്പിക്കുകയുമാണ്. തൊഴിലാളികളെക്കൊണ്ട് കൂടുതൽ ജോലിയെടുപ്പിക്കാൻ രണ്ടു പ്രധാന മാർഗ്ഗങ്ങളുണ്ട്.

1. തൊഴിൽ സമയം ദീർഘിപ്പിക്കുക
2. ഒരു നിശ്ചിത സമയത്തിനകത്തുള്ള ഉൽപ്പാദനത്തിന്റെ അളവ് വർദ്ധിപ്പിക്കുക.

യന്ത്രങ്ങൾ ഉൽപ്പാദനം വർദ്ധിപ്പിക്കാൻ സഹായിക്കും, പക്ഷേ ഇത് ആത്യന്തികമായി തൊഴിലാളികൾക്ക് പകരം യന്ത്രങ്ങൾ എന്ന അപകടം ഉണ്ടാക്കും. യന്ത്രവൽക്കരണം തൊഴിലിനു ഭീഷണിയായാണ് മാർക്സും മഹാത്മാഗാന്ധിയും കണ്ടിരുന്നത്.

ഉൽപ്പാദനം വർദ്ധിപ്പിക്കാനുള്ള മറ്റൊരു മാർഗ്ഗം ജോലി ചിട്ടപ്പെടുത്തുക എന്നതാണ്.

ശാസ്ത്രീയ മാനേജ്മെന്റ്/ടൈംലിസം/വ്യാവസായിക എഞ്ചിനീയറിങ് (Scientific Management/ Taylorism/ Industrial Engineering)

ജോലി ചിട്ടയായി സംഘടിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് ഉൽപ്പാദനം വർദ്ധിപ്പിക്കാൻ 1890-കളിൽ അമേരിക്കക്കാരനായ ഫ്രെഡറിക് വിൻസ്റ്റോ ടൈംലർ ആവിഷ്കരിച്ച പുതിയ സമ്പ്രദായമാണ് ശാസ്ത്രീയ മാനേജ്മെന്റ്. ഒരു സ്ഥാപനത്തിലെ എല്ലാ ജോലിയും തൊഴിലാളികൾക്ക് വിഭജിച്ചു കൊടുക്കുന്നു. സ്റ്റോപ്പ് വാച്ചിന്റെ സഹായത്തോടെ ജോലി സമയം ചിട്ടപ്പെടുത്തുന്നു. ഉൽപ്പാദനത്തിന് വേഗത കൂട്ടുന്നതിനു വേണ്ടി അസംബ്ലി ലൈൻ കൊണ്ടുവന്നു. ഓരോ ദിവസവും പൂർത്തീകരിക്കേണ്ട ജോലി നിജപ്പെടുത്തിക്കൊടുക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഓരോ തൊഴിലാളിയും ഒരു കൺവെയർ ബെൽറ്റിനു സമീപമിരുന്ന് അന്തിമ ഉല്പന്നത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗം മാത്രം യോജിപ്പിക്കുന്നു. കൺവെയർ ബെൽറ്റിന്റെ വേഗതയനുസരിച്ച് തൊഴിലാളിയുടെ ജോലിയുടെ വേഗതയും ക്രമപ്പെടുത്തുന്നു.

1980-ൽ നേരിട്ട് നിയന്ത്രണമുള്ള ഈ സമ്പ്രദായത്തിൽ നിന്നും പരോക്ഷ നിയന്ത്രണമുള്ള സമ്പ്രദായത്തിലേക്കുള്ള മാറ്റത്തിന് ശ്രമമുണ്ടായി. ഇവിടെ തൊഴിലാളികൾ സ്വയം ഉത്തേജിപ്പിക്കപ്പെടുകയും നിരീക്ഷിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്യുമെന്ന് പ്രതീക്ഷിച്ചു. പക്ഷേ പലപ്പോഴും പഴയ ടൈംലറുടെ പ്രക്രിയ തന്നെ നിലനിൽക്കപ്പെട്ടു.

11.7 ഐ.ടി. മേഖല (IT Sector)

സോഫ്റ്റ്‌വെയർ മേഖലയിലെ പ്രഫഷണലുകൾ ഇടത്തരക്കാരും അഭ്യസ്തവിദ്യരുമാണ്. അവരുടെ തൊഴിൽ സ്വയം പ്രചോദിതവും ക്രിയാത്മകവുമാണെന്ന് കരുതപ്പെടുന്നു. അവരുടെ ജോലിക്കും ടൈംലറുടെ തൊഴിൽ പ്രക്രിയ ബാധകമായാണ് കാണുന്നത്.

ഐ.ടി.മേഖലയിലെ സമയാടിമത്തം (Time Slavery in the IT Sector)

ഐ.ടി. മേഖലയിൽ സമയാടിമത്തമാണ് നിലനിൽക്കുന്നത്. ഐ.ടി.കമ്പനികളിലെ ശരാശരി ജോലിസമയം 10-12 മണിക്കൂറാണ്.

നൈറ്റ് ഔട്ട് (Night Out)

ഐ.ടി. മേഖലയിൽ നിശ്ചിത സമയത്ത് പ്രോജക്ട് പൂർത്തിയായില്ലെങ്കിൽ ഓഫീസിൽ രാത്രി താമസിച്ച് പണിയെടുക്കേണ്ടിവരും. ഐ.ടി കമ്പനികൾ ഏറ്റെടുക്കുന്ന പ്രോജക്ടുകളെല്ലാം സമയബന്ധിതമാണ്.

ഫ്ലെക്സി-ടൈം (Flexi Time)

ദീർഘസമയ ജോലിയെ നിയമാനുസൃതമാക്കുന്നതിന് ഐ.ടി.മാനേജ്മെന്റ് സ്വീകരിച്ച സമ്പ്രദായം. ഈ തിയറി പ്രകാരം പ്രവൃത്തി സമയം (പരിധിക്കുള്ളിൽ) തൊഴിലാളികൾക്കു തന്നെ തെരെഞ്ഞെടുക്കാനുള്ള സ്വാതന്ത്ര്യമുണ്ട്.

ഇന്ത്യയിലെ ഐ.ടി.വ്യവസായത്തിന്റെ വളർച്ചയെ വിശദീകരിക്കുന്നതിന് 'ജ്ഞാന സമ്പദ്വ്യവസ്ഥ' എന്ന പദം ഉപയോഗിക്കാറുണ്ട്.

11.8 തൊഴിൽ സാഹചര്യങ്ങൾ (Working Conditions)

തൊഴിലാളികൾ വളരെ മോശവും കഠിനവും ആപൽക്കരവുമായ സാഹചര്യങ്ങളിലാണ് പണിയെടുക്കുന്നത്.

തൊഴിൽ സാഹചര്യങ്ങൾ നിയന്ത്രിക്കുന്നതിനു വേണ്ടി ഗവൺമെന്റ് ധാരാളം നിയമങ്ങൾ പാസ്സാക്കിയിട്ടുണ്ട്. ഉദാഹരണത്തിന് 1952-ലെ ഖനി നിയമ (Mines Act-1952) ൽ ഓരോരുത്തർക്കും ആഴ്ചയിൽ ജോലിചെയ്യാവുന്ന പരമാവധി മണിക്കൂറുകളുടെ തോത് സംബന്ധിച്ചും അധികജോലിക്ക് അധിക വേതനം നൽകുന്നതു സംബന്ധിച്ചും സുരക്ഷാചട്ടങ്ങളെ സംബന്ധിച്ചും പറയുന്നുണ്ട്. ഈ നിയമങ്ങൾ വലിയ കമ്പനികൾ പാലിച്ചിരുന്നു. ചെറിയ ഖനികളിലും ക്വാരികളിലും അവ പാലിക്കപ്പെട്ടില്ല.

പല കരാറുകാരും തൊഴിലാളികളുടെ രെജിസ്റ്ററുകൾ സൂക്ഷിച്ചിരുന്നില്ല. കൂടാതെ ഉപ കരാറും വ്യാപകമായി. അതുകൊണ്ട് അപകടങ്ങളുണ്ടാകുമ്പോൾ എല്ലാ ഉത്തരവാദിത്വങ്ങളിൽ നിന്നും അവർ ഒഴിഞ്ഞു മാറുന്നു. ഇന്ത്യയിലെ ഖനികളിലുണ്ടാകുന്ന അപകടനിരക്ക് മറ്റു രാജ്യങ്ങളേക്കാൾ വളരെ കൂടുതലാണ്.

ഇന്ത്യയിലെ മറ്റു വ്യവസായങ്ങളിലും തൊഴിലാളികളുടെ സ്ഥിതി വളരെ ശോചനീയമാണ്. പല തൊഴിലാളികളും കുടിയേറ്റക്കാരാണ്. ഈ കുടിയേറ്റക്കാർക്ക് സൗഹൃദങ്ങൾ രൂപീകരിക്കാൻ പോലും സാഹചര്യമുണ്ടായിരുന്നില്ല. ആഗോളവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട ഒരു സമ്പദ്വ്യവസ്ഥ ജനങ്ങളെ നയിക്കുന്നത് ഒറ്റപ്പെടലിന്റേയും ദുർബലതയുടേയും ലോകത്തേക്കാണ്. എങ്കിലും പല യുവതികൾക്കും ഇത് ചില സ്വാതന്ത്ര്യത്തേയും സാമ്പത്തിക സ്വയംഭരണത്തെയും പ്രതിനിധീകരിക്കുന്നു.

11.9 ഗാർഹികാടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള തൊഴിൽ (Home-Based Work)

ഇത് ഇന്ത്യൻ സമ്പദ്വ്യവസ്ഥയുടെ ഒരു പ്രധാന ഭാഗമാണ്. കസർ, സാരി/ചിത്രപട്ടാമ്പരം, പരവതാനികൾ, ബീഡി, ചന്ദനത്തിരികൾ തുടങ്ങിയ ഉല്പന്നങ്ങളുടെ നിർമ്മാണം ഇതിലുൾപ്പെടുന്നു. സ്ത്രീകളും കുട്ടികളുമാണ് ഇത്തരം ജോലികൾ പ്രധാനമായും ചെയ്യുന്നത്. ഏജൻ്റ്മാർ അസംസ്കൃതവസ്തുക്കൾ എത്തിച്ചുകൊടുക്കുകയും പൂർത്തിയായ ഉൽപ്പന്നങ്ങൾ എടുത്തുകൊണ്ടു പോകുകയും ചെയ്യുന്നു. ഗാർഹിക തൊഴിലാളികൾക്ക് ഉൽപ്പന്നങ്ങളുടെ എണ്ണത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിലാണ് പണം നൽകുന്നത്.

ഉദാ: സ്ത്രീകളാണ് പ്രധാനമായും ബീഡി നിർമ്മാണം നടത്തുന്നത്. കരാറുകാർ ഇവ വാങ്ങി ഫാക്ടറി ഉടമകൾക്ക് നൽകുന്ന ഉടമ അവയെ കരാറുകാർ പായ്ക്കറ്റിലാക്കി സ്വന്തം ലേബൽ ഒട്ടിച്ച് വിറ്റഴിക്കുന്നു. ഈ ബിസിനസ്സിൽ കൂടുതൽ ലാഭം ഉണ്ടാക്കുന്നത് ബീഡി ഫാക്ടറി ഉടമകളാണ്. തൊഴിലാളികൾക്ക് നാമമാത്രമായ കൂലി മാത്രമേ ലഭിക്കുന്നുള്ളൂ. ദീർഘസമയം കൂത്തിയിരുന്ന് ജോലി ചെയ്യേണ്ടിവരുന്നതിനാൽ നടവേദന തുടങ്ങിയ അസുഖങ്ങളും തൊഴിലാളികളെ പിടികൂടുന്നു.

11.10 സമരങ്ങളും യൂണിയനുകളും (Strikes and Unions)

മിക്ക തൊഴിലാളികളും ട്രേഡ് യൂണിയനുകളുടെ ഭാഗമാണ്. പ്രാദേശികത, ജാതീയത, തുടങ്ങിയ നിരവധി പ്രശ്നങ്ങൾ ഇന്ത്യൻ ട്രേഡ് യൂണിയനുകൾ നേരിടുന്നുണ്ട്. കഠിനമായ പ്രവൃത്തി സാഹചര്യങ്ങൾക്കെതിരെ തൊഴിലാളികൾ സമരം ചെയ്യാറുണ്ട്. മാനേജ്മെന്റ് ലോക്കൗട്ട് പ്രഖ്യാപിക്കുകയും കവാടങ്ങൾ അടച്ചിട്ട് തൊഴിലാളികൾ അകത്ത് പ്രവേശിക്കുന്നത് തടയുകയും ചെയ്യുന്നു. മാനേജ്മെന്റ് വെളിയിൽ നിന്ന് ജോലിക്കാരെ കൊണ്ടുവന്ന് പണിയെടുപ്പിക്കാൻ ശ്രമിക്കും, അതിനാൽ പണിമുടക്കാനുള്ള തീരുമാനം പലപ്പോഴും പ്രയാസകരമാണ്. വേതനമില്ലാതെ ജീവിച്ചു പോകാൻ തൊഴിലാളികൾ വരെ പ്രയാസപ്പെടേണ്ടി വരുന്നു.

1982-ലെ ബോംബെ ടെക്സ്റ്റയിൽ സമരം (Bombay Textile Strike of 1982)

ബോംബെ ടെക്സ്റ്റയിൽ സമരം നയിച്ചത് ഡോ. ദത്താ സാമന്താണ്. രണ്ട് വർഷത്തോളം നീണ്ടുനിന്ന സമരം നിരവധി തൊഴിലാളികളേയും അവരുടെ കുടുംബങ്ങളേയും ബാധിച്ചു. ആവശ്യങ്ങൾ- മെച്ചപ്പെട്ട വേതനം, ട്രേഡ് യൂണിയൻ സ്ഥാപിക്കാനുള്ള അവകാശം. ബോംബെ ഇൻഡസ്ട്രിയൽ റിലേഷൻസ് ആക്ട്(BIRA) പ്രകാരം സമരം എന്ന ആശയം വേണ്ടെന്നു വയ്ക്കുന്ന യൂണിയനുകൾക്കു മാത്രമേ അംഗീകാരം ലഭിക്കുകയുള്ളൂ. കോൺഗ്രസ്സ് നയിക്കുന്ന രാഷ്ട്രീയ മിൽ മസ്ദൂർ സംഘ് മാത്രമായിരുന്നു അംഗീകാരമുണ്ടായിരുന്ന ഏക യൂണിയൻ. അവർ പുറമെ നിന്ന് തൊഴിലാളികളെ കൊണ്ട് വന്ന് സമരം പൊളിക്കാൻ സഹായിച്ചു. തൊഴിലാളികളുടെ ആവശ്യങ്ങൾ അംഗീകരിക്കാൻ ഗവൺമെന്റും തയ്യാറായില്ല. രണ്ടു വർഷം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ തൊഴിലാളികൾ സാവധാനം തിരിച്ചു ജോലിക്ക് കയറാൻ തുടങ്ങി. കാരണം അവർ നിരാശരായിരുന്നു. ഒരു ലക്ഷത്തോളം തൊഴിലാളികൾക്ക് തൊഴിൽ നഷ്ടപ്പെടുകയും അവർ സ്വന്തം ഗ്രാമങ്ങളിലേക്ക് മടങ്ങിപ്പോകുകയോ താൽക്കാലിക ജോലിയെടുക്കുകയോ ചെയ്തു.

12. ആഗോളവൽക്കരണവും സാമൂഹികമാറ്റവും

GLOBALISATION AND SOCIAL CHANGE

സമൂഹശാസ്ത്രം ആഗോളവൽക്കരണത്തിന്റെ സാമൂഹികവും സാംസ്കാരികവുമായ പരിണിതഫലങ്ങൾ പഠനവിധേയമാക്കുന്നു. ഇത് ജനങ്ങളുടെ ജീവിതത്തെ ബാധിക്കുന്ന ആഗോള വികസനങ്ങളെയും വിശകലനം ചെയ്യുന്നു.

ഇറക്കുമതിക്കുമേലുള്ള നിയന്ത്രണങ്ങൾ നീക്കം ചെയ്തുകൊണ്ട് വിപണി തുറന്നിട്ടപ്പോൾ ലോകത്തിന്റെ വിവിധ കോണുകളിൽ നിന്നുള്ള ഉൽപ്പന്നങ്ങൾ നമുക്ക് കൂടുതൽ ലഭ്യമായിത്തുടങ്ങി. 2001- ഏപ്രിൽ 1 മുതൽ ഇറക്കുമതിയിലുള്ള എല്ലാ തരത്തിലുള്ള പരിമാണാത്മക നിയന്ത്രണങ്ങളും സർക്കാർ പിൻവലിച്ചു.

ആഗോളവൽക്കരണം ഉപഭോക്താക്കളെയും ഉൽപാദകരെയും വ്യത്യസ്തമായാണ് ബാധിക്കുന്നത്. നഗരത്തിലെ സമ്പന്നരായ വ്യക്തികൾക്ക് ഇഷ്ടപ്രകാരം സാധനങ്ങൾ തിരഞ്ഞെടുക്കാനുള്ള അവസരം ലഭിച്ചപ്പോൾ കർഷകരുടെ ജീവിതത്തിൽ അത് പ്രതിസന്ധികൾ സൃഷ്ടിച്ചു. കർഷകരുടെ ജീവിതം തന്നെ അപകടത്തിലായി. പലർക്കും ആത്മഹത്യയിൽ അഭയം പ്രാപിക്കേണ്ടിവന്നു. ഇവ ലോകവ്യാപാര സംഘടനയുമായുള്ള (WTO) ഉടമ്പടിയുടെ ഭാഗമായും സർക്കാർ സ്വീകരിച്ച പൊതു നയങ്ങളുമായും ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

ആഗോളവൽക്കരണം ദൂരവ്യാപകമായ ഫലങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുകയുണ്ടായി (The Globalisation has created Far-Reaching Effects)

(1) ചൈനയിൽ നിന്നും കൊറിയയിൽ നിന്നും പട്ടുനൂൽ ഇന്ത്യൻ വിപണിയിലേക്ക് ഇറക്കുമതി ചെയ്തപ്പോൾ ബിഹാറിൽ പട്ടുനൂൽ നിർമ്മാണത്തിൽ ഏർപ്പെട്ടിരുന്ന സ്ത്രീകൾക്ക് തൊഴിൽ നഷ്ടപ്പെട്ടു. വിലക്കുറവും തിളക്കവും ഉണ്ടായിരുന്നതുകൊണ്ട് നെയ്ത്തുകാരും ഉപഭോക്താക്കളും ഇറക്കുമതിചെയ്ത പട്ടുനൂൽ വാങ്ങുന്നതിനാണ് പരിഗണന നൽകിയത്.

(2) വിദേശത്തുനിന്നു ഇറക്കുമതി ചെയ്ത മത്സ്യബന്ധന ബോട്ടുകൾ നേരത്തെയുള്ള ഇന്ത്യൻ ബോട്ടുകളുടെ സ്ഥാനത്ത് മത്സ്യബന്ധനം നടത്താൻ തുടങ്ങി. ഇത് മത്സ്യം തരംതിരിക്കുകയും ഉണക്കുകയും വിൽപന നടത്തുകയും വലകൾ നിർമ്മിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്ന ആളുകളുടെ ജീവിതത്തെ സാരമായി ബാധിച്ചു.

(3) സുഡാനിൽ നിന്ന് വിലക്കുറഞ്ഞ പശു ഇറക്കുമതി ചെയ്തപ്പോൾ ബാവൽമരങ്ങൾ അഥവാ പർവ്വത വൃക്ഷങ്ങളിൽ നിന്ന് പശു ശേഖരിച്ച് ജീവിച്ചിരുന്ന ഗുജറാത്തിലെ സ്ത്രീകളുടെ തൊഴിൽ നഷ്ടപ്പെട്ടു.

(4) വികസിത രാജ്യങ്ങളിൽ നിന്ന് പാഴ്കടലാസ് ഇറക്കുമതി ചെയ്തതോടെ ഇന്ത്യയിലെ നഗരങ്ങളിൽ നിന്ന് അവ ശേഖരിച്ച് ജീവിതമാർഗ്ഗം കണ്ടെത്തിയവരുടെ ജീവിതവും തകർന്നു.

12.1 ആഗോളപരസ്പര ബന്ധങ്ങൾ (Global Interconnections)

ആഗോളവൽക്കരണത്തിന്റെ ഒരു പ്രധാന സവിശേഷതയാണ് ആഗോള പരസ്പര ബന്ധം. ആഗോളവൽക്കരണത്തിനു മുമ്പുതന്നെ ഇന്ത്യക്ക് ആഗോള പരസ്പരബന്ധങ്ങളുണ്ടായിരുന്നു.

1. ആദ്യവർഷങ്ങൾ (The Early Years)

2000 വർഷം മുമ്പ് തന്നെ ഇന്ത്യക്ക് ലോക രാജ്യങ്ങളുമായി ബന്ധമുണ്ടായിരുന്നു. ചൈന, പേർഷ്യ, ഈജിപ്ത്, റോം എന്നീ രാജ്യങ്ങളിലെ സംസ്കാരങ്ങളുമായി പ്രശസ്തമായ പട്ടുപാത വഴി ഇന്ത്യക്ക് നൂറ്റാണ്ടുകൾക്ക് മുമ്പു തന്നെ വ്യാപാരബന്ധങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. വിവിധ ഭാഗങ്ങളിൽ നിന്ന് ധാരാളം പേർ ഇവിടെ എത്തിയിരുന്നു. കച്ചവടക്കാരായും, രാജ്യം കീഴടക്കാനായും പുതിയ നാടുകൾ തേടി കുടിയേറുക്കാരായും നിരവധിപേർ ഇന്ത്യയിലെത്തുകയും ഇവിടെ അധിവാസം ഉറപ്പിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. ആഗോള പരസ്പരബന്ധം/ ആഗോളവീക്ഷണം ആധുനിക കാലത്തുണ്ടായ ഒരു പുതിയ വികാസമല്ല.

12.2 കൊളോണിയലിസവും ആഗോള ബന്ധവും (Colonialism and the Global Connection)

ആധുനിക മുതലാളിത്തത്തിന് പ്രാരംഭ കാലം മുതൽ തന്നെ ഒരു ആഗോളമാനം ഉണ്ടായിരുന്നു. കൊളോണിയലിസം യഥാർത്ഥത്തിൽ മുതലാളിത്തത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗമാണ്. കൊളോണിയലിസത്തിന്റെ നിലനിൽപ്പിന് മൂലധനം, അസംസ്കൃത വിഭവങ്ങൾ, ഊർജ്ജം, വിപണികൾ, ആഗോള ശൃംഖല എന്നിവ ആവശ്യമായിരുന്നു. ജനങ്ങളുടെ പ്രവാഹം അഥവാ കുടിയേറ്റം ഇന്ന് ആഗോളവൽക്കരണത്തിന്റെ പ്രധാന സവിശേഷതയാണ്. കോളനിവൽക്കരണത്തിന്റെ കാലഘട്ടത്തിൽ ഇന്ത്യയിൽ നിന്നുള്ള കരാർ തൊഴിലാളികളെ കപ്പലുകളിൽ കയറ്റി ഏഷ്യ, ആഫ്രിക്ക, അമേരിക്ക എന്നിവിടങ്ങളിലേക്ക് പണിയെടുപ്പിക്കാൻ കൊണ്ടുപോയിരുന്നു. അടിമ വ്യാപാരമാണ് ആയിരക്കണക്കിന് ആഫ്രിക്കക്കാരെ വിദൂര തീരങ്ങളിലേക്കെത്തിച്ചത്.

12.3 സ്വതന്ത്ര ഇന്ത്യയും ലോകവും (Independent India and the World)

സ്വതന്ത്ര ഇന്ത്യ ഒരു ആഗോള വീക്ഷണം നിലനിർത്തി. ഈ കാഴ്ചപ്പാട് ഇന്ത്യക്ക് ലഭിച്ചത് ദേശീയ പ്രസ്ഥാനത്തിൽ നിന്നാണ്. ദേശീയ പ്രസ്ഥാനകാലത്ത് തന്നെ നമ്മുടെ നേതാക്കൾ ലോകത്തെമ്പാടുമുള്ള സ്വാതന്ത്ര്യസമരങ്ങൾക്ക് പിന്തുണ/ ഐക്യദാർഢ്യം പ്രഖ്യാപിച്ചിരുന്നു. ധാരാളം ഇന്ത്യക്കാർ ഉപരിപാഠനത്തിനായും തൊഴിലിനായും വിദേശരാജ്യങ്ങളിൽ പോകുന്നുണ്ട്. കുടിയേറ്റം ഒരു തുടർ പ്രക്രിയയായിരുന്നു. അസംസ്കൃത വിഭവങ്ങൾ, സാങ്കേതികവിദ്യ എന്നിവയുടെ ഇറക്കുമതിയും കയറ്റുമതിയും സ്വാതന്ത്ര്യാനന്തര ഇന്ത്യയുടെ വികസനത്തിന്റെ ഭാഗമായിരുന്നു. ധാരാളം വിദേശ കമ്പനികൾ ഇന്ത്യയിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്നുണ്ട്.

12.4 ആഗോളവൽക്കരണത്തെ മനസ്സിലാക്കൽ (Understanding Globalisation)

ജനങ്ങൾക്കും പ്രദേശങ്ങൾക്കും രാജ്യങ്ങൾക്കുമിടയിൽ വളർന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന പരസ്പരാശ്രയത്വമാണ് ആഗോളവൽക്കരണം. സാമ്പത്തികശക്തികൾ ആഗോളവൽക്കരണത്തിന്റെ ഒഴിച്ചുകൂടാൻ പറ്റാത്ത ഭാഗമാണ്. വിവരവിനിമയ സാങ്കേതിക വിദ്യയുടെ വളർച്ച ലോകമെമ്പാടുമുള്ള ജനങ്ങൾ തമ്മിലുള്ള പരസ്പര ബന്ധത്തിന്റെ വേഗവും തീവ്രതയും പ്രസക്തിയും വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിൽ പ്രധാന പങ്കുവഹിക്കുന്നുണ്ട്. ആഗോളവൽക്കരണത്തിന്റെ വളർച്ചക്ക് രാഷ്ട്രീയമായ ഒരുപശ്ചാത്തലമുണ്ട്.

12.5 ആഗോളവൽക്കരണത്തിന്റെ വ്യത്യസ്ത മാനങ്ങൾ (The Different Dimensions of Globalisation)

I. സാമ്പത്തിക മാനങ്ങൾ (Economic Dimensions)

ഇന്ത്യയിൽ ഉദാരവൽക്കരണം, ആഗോളവൽക്കരണം എന്നീ പദങ്ങൾ നാം പലപ്പോഴും ഉപയോഗിക്കാറുണ്ട്. അവ തമ്മിൽ പരസ്പരബന്ധമുണ്ടെങ്കിലും വ്യത്യസ്ത ആശയങ്ങളാണ്. 1991 ൽ സാമ്പത്തിക പരിഷ്കാരങ്ങളുടെ ഒരു പുതിയ പാക്കേജ് ഗവൺമെന്റ് പ്രഖ്യാപിച്ചു. അതിൽ ഏറ്റവും പ്രധാനപ്പെട്ടതായിരുന്നു ഉദാരവൽക്കരണം.

പ്രധാന സാമ്പത്തിക മാനങ്ങൾ

- (1) ഉദാരവൽക്കരണ സാമ്പത്തിക നയം (The Economic Policy of Liberalisation)
- (2) രാജ്യാന്തര കോർപ്പറേഷനുകൾ (The Transnational Corporations)
- (3) ഇലക്ട്രോണിക് സമ്പദ്വ്യവസ്ഥ (The Electronic Economy)
- (4) ജ്ഞാന സമ്പദ്വ്യവസ്ഥ (The Weightless Economy or Knowledge Economy)
- (5) ധനകാര്യത്തിന്റെ ആഗോളീകരണം (Globalisation of Finance)

(1) ഉദാരവൽക്കരണ സാമ്പത്തികനയം (The Economic Policy of Liberalisation)

1991 -ന് ശേഷം ഇന്ത്യൻ സമ്പദ്വ്യവസ്ഥയെ ലോകവിപണിക്ക് തുറന്നു കൊടുത്ത സാമ്പത്തികമായ തീരുമാനങ്ങളെയാണ് ഉദാരവൽക്കരണം എന്നു പറയുന്നത്. സമ്പദ്ഘടനയിൽ വലിയ നിയന്ത്രണമുള്ള ഇന്ത്യയുടെ പഴയ സാമ്പത്തികനയത്തിന് ഇത് അന്ത്യം കുറിച്ചു. ഇന്ത്യൻ വ്യാപാരത്തെയും സാമ്പത്തിക ക്രമങ്ങളെയും നിയന്ത്രിക്കുന്ന നിയമങ്ങൾ സ്ഥിരമായി എടുത്തുകളയലും ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. ഈ നടപടികൾ സാമ്പത്തിക പരിഷ്കാരങ്ങൾ എന്നപേരിൽ അറിയപ്പെട്ടു.

1991-മുതൽ ഇന്ത്യൻ സാമ്പത്തിക വ്യവസ്ഥ എല്ലാ പ്രധാന മേഖലകളിലും (കൃഷി, വ്യവസായം, വാണിജ്യം, വിദേശനികുഷ്ഠം, സാങ്കേതികവിദ്യ, പൊതുമേഖല, സാമ്പത്തിക സ്ഥാപനങ്ങൾ തുടങ്ങിയവ) പരിഷ്കാരങ്ങളുടെ ഒരു ശൃംഖലയ്ക്ക് തന്നെ സാക്ഷ്യം വഹിച്ചു. ഇതിന്റെ അടിസ്ഥാന തത്വം ലോക വിപണിയുമായുള്ള സംയോജനം ഇന്ത്യൻ സമ്പദ്വ്യവസ്ഥക്ക് ഗുണം ചെയ്യും എന്നതായിരുന്നു.

അന്താരാഷ്ട്ര നാണ്യനിധി (IMF) പോലുള്ള സ്ഥാപനങ്ങളിൽ നിന്ന് വായ്പ എടുക്കുന്നതും ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. ചില ഉപാധികളോടെയാണ് ഇത്തരം വായ്പകൾ ലഭിക്കുന്നത്. അവർ നിർദ്ദേശിക്കുന്ന ഘടനാപരമായ മാറ്റങ്ങൾക്കനുസൃതമായ ചില സാമ്പത്തിക നടപടികൾ നടപ്പിലാക്കണം എന്നതാണ് പ്രധാന വ്യവസ്ഥ. സാമൂഹിക മേഖലയിലുള്ള ആരോഗ്യം, വിദ്യാഭ്യാസം, സാമൂഹിക സുരക്ഷ എന്നിവയിലുള്ള രാഷ്ട്രത്തിന്റെ ചെലവുകൾ വെട്ടിക്കുറയ്ക്കുക തുടങ്ങിയ നിർദ്ദേശങ്ങളാണ് അതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നത്. കൂടാതെ ലോക വ്യാപാര സംഘടന (WTO) പോലുള്ള രാജ്യാന്തര സ്ഥാപനങ്ങളുടെ കൂടുതൽ സ്വാധീനങ്ങളുമുണ്ടാകും.

2. രാജ്യാന്തര കോർപ്പറേഷനുകൾ(The Transnational Corporations)

ആഗോളവൽക്കരണത്തിന്റെ പിറകിലെ മുഖ്യചാലകശക്തിയാണ് രാജ്യാന്തര കോർപ്പറേഷനുകൾ. ഒന്നിലധികം രാജ്യങ്ങളിൽ സാധനങ്ങൾ ഉല്പാദിപ്പിക്കുന്ന അഥവാ വിപണി സേവനം നടത്തുന്ന കമ്പനികളാണ് രാജ്യാന്തര കോർപ്പറേഷനുകൾ. രാജ്യത്തിന് വെളിയിൽ ഒന്നോ രണ്ടോ ഫാക്ടറികൾ മാത്രമുള്ള ചെറുകിട കമ്പനികളും ഇതിലുണ്ട്. ലോകം മുഴുവൻ പ്രവർത്തിക്കുന്ന അതിബൃഹത്തായ രാജ്യാന്തര കമ്പനികളും ഇതിലുൾപ്പെടുന്നു.

ഉദാ: കൊക്കക്കോള, ജനറൽ മോട്ടോർസ്, കോൾഗേറ്റ്, പാമെലിവി, കൊടാക്, മിത്സുബിഷി.

അവയ്ക്ക് കൃത്യമായ രാജ്യാടിസ്ഥാനം ഉണ്ടെങ്കിലും ആഗോള വിപണികളെയും ആഗോള ലാഭത്തെയുമാണ് ലക്ഷ്യമിടുന്നത്. ചില ഇന്ത്യൻ കോർപ്പറേഷനുകളും രാജ്യാന്തര കോർപ്പറേഷനുകളായി മാറിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്.

3. ഇലക്ട്രോണിക് സമ്പദ്വ്യവസ്ഥ (The Electronic Economy)

വിനിമയ വിപ്ലവത്തിന്റെ ഉൽപ്പന്നമാണ് ഇലക്ട്രോണിക് സമ്പദ്വ്യവസ്ഥ. കമ്പ്യൂട്ടർ മൗസിന്റെ ഒരു ക്ലിക്ക് കൊണ്ട് ലോകത്തിന്റെ ഏതു ഭാഗത്തേക്കും നിമിഷനേരം കൊണ്ട് പണമയയ്ക്കാൻ ബാങ്കുകൾക്കും കോർപ്പറേഷനുകൾക്കും ഫണ്ട് മാനേജർമാർക്കും, വ്യക്തിഗത നിക്ഷേപകർക്കും സാധിച്ചു.

ഈ രീതിയിൽ കൈമാറ്റം ചെയ്യപ്പെടുന്ന ഇലക്ട്രോണിക് പണത്തിന് അതിന്റേതായ നഷ്ട സാധ്യതകളുമുണ്ട്. ഉദാ: ഓഫറി വിപണിയുടെ ഉയർച്ചയും താഴ്ചയും.

4. ഭാരരഹിത സമ്പദ്വ്യവസ്ഥ/ ജ്ഞാനസമ്പദ്വ്യവസ്ഥ (The Weightless Economy or Knowledge Economy)

കമ്പ്യൂട്ടർ സോഫ്റ്റ്‌വെയർ, മാധ്യമ വിനോദ ഉൽപ്പന്നങ്ങൾ, ഇന്റർനെറ്റ് സേവനങ്ങൾ എന്നിവയുടെ കാര്യത്തിലെ പേരെ വിവരത്തെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള ഉല്പന്നങ്ങളുള്ള സമ്പദ്വ്യവസ്ഥയാണിത്. ഇവിടെ തൊഴിൽ ശേഷി കൂടുതലായി ഉപയോഗപ്പെടുത്തുന്നത് ഭൗതിക വസ്തുക്കളുടെ രൂപകല്പന, വികസനം, സാങ്കേതികവിദ്യ, വിപണനം, വിൽപന, സേവനം, എന്നിവയിലാണ്. പ്രാദേശിക കാറ്ററിംഗ് സർവ്വീസ് മുതൽ വലിയ സംഘടനകളുടെ പരിപാടികളായ പ്രൊഫഷണൽ മീറ്റുകൾ (സമ്മേളനങ്ങൾ), കുടുംബ പരിപാടികളായ വിവാഹങ്ങൾ, തുടങ്ങിയ സേവനങ്ങളെല്ലാം ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു.

കുറച്ചു വർഷങ്ങൾക്കു മുമ്പ് അത്ര സുപരിചിതമല്ലാത്ത ഇവന്റെ മാനേജ്മെന്റ് പോലുള്ള പുതിയ തൊഴിലുകളും ഈ സമ്പദ്വ്യവസ്ഥയിൽ കാണാം.

5. ധനകാര്യത്തിന്റെ ആഗോളവൽക്കരണം (Globalisation of Finance)

വിവരസാങ്കേതിക വിദ്യയിലുണ്ടായ വിപ്ലവമാണ് ഇതിന് കാരണം. ആഗോളമായി കൂട്ടിയിണക്കപ്പെട്ട ധനകാര്യ വിപണികൾ ഇലക്ട്രോണിക് സർക്യൂട്ടുകൾ വഴി നിമിഷ നേരംകൊണ്ട് ആയിരം ദശലക്ഷം കൈമാറ്റം നടത്തിവരുന്നു. മൂലധന വിപണിയിലും സെക്യൂരിറ്റി വിപണികളിലും 24 മണിക്കൂറും വിപണനം നടക്കുന്നുണ്ട്.

ന്യൂയോർക്ക്, ടോക്കിയോ, ലണ്ടൻ എന്നിവയാണ് ധനകാര്യ വ്യാപാരത്തിന്റെ നിർണ്ണായക കേന്ദ്രങ്ങൾ. ഇന്ത്യയിൽ മുൻബൈ രാജ്യത്തിന്റെ ധനകാര്യതലസ്ഥാനമായി അറിയപ്പെടുന്നു.

II. ആഗോള വിനിമയങ്ങൾ (Global Communications)

സാങ്കേതിക വിദ്യയിലും വാർത്താവിനിമയ സംവിധാനങ്ങളിലുമുണ്ടായ പുരോഗതി ആഗോളവിനിമയ രംഗത്ത് വിപ്ലവകരമായ മുന്നേറ്റങ്ങൾ കൊണ്ടുവന്നു. പല വീടുകളിലും ഓഫീസുകളിലുമെല്ലാം പുറം ലോകവുമായി ആശയവിനിമയം നടത്തുന്നതിന് ടെലഫോണുകൾ, മൊബൈലുകൾ, ഫാക്സ് മെഷീനുകൾ, ഡിജിറ്റൽ കേബിൾ ടെലിവിഷനുകൾ, ഇ-മെയിൽ, ഇന്റർനെറ്റ് തുടങ്ങിയ വ്യത്യസ്ത മാർഗ്ഗങ്ങൾ നിലവിൽ വന്നു.

ഡിജിറ്റൽ വിഭജനം (Digital Divide): നമ്മുടെ രാജ്യത്ത് ഡിജിറ്റൽ വിനിമയ സൗകര്യങ്ങൾ ചില സ്ഥലങ്ങളിൽ ലഭ്യമാണ്. ചില ഇടങ്ങളിൽ ലഭ്യമല്ല.

പുതിയ രൂപത്തിലുള്ള ആശയവിനിമയ സാങ്കേതികവിദ്യകൾ സ്ഥലകാല സമ്മർദ്ദം മറികടക്കാൻ സഹായിക്കുന്നു. ഉദാ: ബംഗലൂരുവിലും ന്യൂയോർക്കിലുമുള്ള രണ്ട് വ്യക്തികൾക്ക് സംസാരിക്കാൻ മാത്രമല്ല ഉപഗ്രഹത്തിന്റെ സഹായത്തോടെ പരസ്പരം രേഖകളും ചിത്രങ്ങളും അയയ്ക്കാനും സാധിക്കും.

ആഗോള പരസ്പരബന്ധത്തെ കൂടുതൽ ഫലപ്രദമാക്കാൻ ഇന്ത്യാ ഗവൺമെന്റ് പ്രതീക്ഷാ നിർബരമായ ഡിജിറ്റൽ ഇന്ത്യാ എന്ന പദ്ധതിക്ക് രൂപം നൽകി. അതിൽ എല്ലാ കൊടുക്കൽ വാങ്ങലുകളിലും ഡിജിറ്റലൈസേഷൻ ഉൾക്കൊള്ളുന്നു. അത് ഇന്ത്യയെ ഡിജിറ്റൽ ശാക്തീകരണം നടത്തിയ സമൂഹത്തിലേക്കും ജ്ഞാന സമ്പദ്വ്യവസ്ഥയിലേക്ക് മാറ്റി.

അടുത്തിലെ മൊബൈൽ ഫോണുകളുടെ ഉപയോഗം വിപുലമായി.

ആഗോളവൽക്കരണവും തൊഴിലും (Globalization and Labour)

ആഗോളവൽക്കരണവും പുതിയ അന്താരാഷ്ട്ര തൊഴിൽ വിഭജനവും (Globalization and New International Division of Labour)

ആഗോളവൽക്കരണത്തെത്തുടർന്ന് അന്താരാഷ്ട്രതലത്തിൽ ഒരു പുതിയ തൊഴിൽ വിഭജനം

ഉയർന്നു വന്നു. മൂന്നാം ലോക നഗരങ്ങളിൽ കൂടുതൽ ഉൽപ്പാദനവും തൊഴിലും നടക്കുന്നു. വൻകിട കമ്പനികൾ പുറംതൊഴിൽക്കാരും (Out Sourcing) കരാർ തൊഴിലുകളും പിൻതുടരാൻ തുടങ്ങി. വൻകിട രാജ്യാന്തര കമ്പനികൾ ഉല്പാദന ചെലവ് കുറഞ്ഞ സ്ഥലങ്ങളിലേക്ക് കമ്പനിയുടെ ഉല്പാദന യൂണിറ്റുകൾ മാറ്റിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. ഈ പ്രക്രിയ തൊഴിലാളികളെ പ്രതികൂലമായി ബാധിക്കുകയും തൊഴിൽ സുരക്ഷ ഇല്ലാതാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഈ അസ്ഥിരമായ തൊഴിൽ ഉൽപ്പാദകർക്ക് ഗുണകരമാണ്.

ഫോർഡിസം (Fordism): ഒരു കേന്ദ്രസ്ഥാനത്ത് വൻതോതിൽ ഉല്പാദനം നടത്തുന്നു.

പോസ്റ്റ് ഫോർഡിസം (Post Fordism): പല സ്ഥലങ്ങളിൽ ഉല്പാദനം നടത്തുന്ന രീതി.

ഫോർഡിസത്തിൽ നിന്നും പോസ്റ്റ് ഫോർഡിസത്തിലേക്കുള്ള മാറ്റം കമ്പനികളെ വലിയ ലാഭമുണ്ടാക്കാൻ സഹായിക്കുന്നു.

ആഗോളവൽക്കരണവും തൊഴിലവസരങ്ങളും (Globalization and Employment)

ആഗോളവൽക്കരണത്തിന്റെ അസന്തുലിതമായ പരിണിതഫലങ്ങൾ തൊഴിൽ മേഖലയിലും കാണാം. നഗരങ്ങളിലെ മധ്യവർഗ്ഗകുടുംബങ്ങളിലെ യുവാക്കൾക്ക് ആഗോളവൽക്കരണവും വിവരസാങ്കേതിക വിദ്യയിലെ വിപ്ലവവും പുതിയ തൊഴിലവസരങ്ങൾ നൽകി. അവർ കമ്പ്യൂട്ടർ ഭാഷ പഠിക്കുകയും കോൾ സെന്ററുകളിലും ബിസിനസ്സ് കേന്ദ്രങ്ങളിലും അവർ ജോലി നേടുകയും ചെയ്തു.

അന്താരാഷ്ട്ര തൊഴിൽ സംഘടന (ILO)യുടെ '2005-ലെ ഏഷ്യയിലും പസഫിക്കിലും തൊഴിലും സാമൂഹിക പ്രവണതയും' എന്ന റിപ്പോർട്ട് ഏഷ്യയിലെ തൊഴിൽ വിടവിന്റെ വളർച്ചയുടെ കൃത്യമായ വിശകലനമാണ് നൽകുന്നത്. ഈ പ്രദേശങ്ങളുടെ സാമ്പത്തിക വളർച്ചക്ക് അനുസൃതമായി പുതിയ തൊഴിലവസരങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കപ്പെടുകയുണ്ടായില്ലെന്ന് ഈ പഠനം ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നു.

III. രാഷ്ട്രീയ മാനങ്ങൾ (Political Dimensions)

ആഗോളവൽക്കരണവും രാഷ്ട്രീയ മാറ്റങ്ങളും (Globalisation and Political Changes)

(1) സോഷ്യലിസ്റ്റ് ലോകത്തിന്റെ തകർച്ച (The Collapse of Socialist World)

ഇത് ആഗോളവൽക്കരണത്തിന്റെ വേഗത വർദ്ധിപ്പിച്ചു. സാമ്പത്തിക നയങ്ങളോട് 'നവലിബറൽ സമീപനം' എന്നുവിളിക്കുന്ന പുതിയൊരു സാമ്പത്തിക രാഷ്ട്രീയ സമീപനം വളർന്നുവന്നു. ഇത്തരം നടപടികളെ നവലിബറൽ സാമ്പത്തിക നടപടികൾ എന്നുവിളിക്കാൻ തുടങ്ങി. ഇന്ത്യയിൽ ഉദാരവൽക്കരണ നയങ്ങൾ സ്വതന്ത്ര ഉദ്യമങ്ങൾക്ക് പ്രാധാന്യം നൽകുകയും ഗവൺമെന്റ് സബ്സിഡികളും രാഷ്ട്രത്തിന്റെ ഇടപെടലും പിൻവലിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇന്ത്യയ്ക്ക് എല്ലാ വിഭാഗങ്ങളെയും ഉൾപ്പെടുത്തുന്ന ഒരു ഉൾക്കൊള്ളൽ ആഗോളവൽക്കരണ ആശയമാണുള്ളത്.

2. അന്തർദ്ദേശീയവും പ്രാദേശികവുമായ സംഘടനകളുടെ വളർച്ച (The growth of international and regional organizations)

- യൂറോപ്യൻ യൂണിയൻ (The European Union) (EU)
- ആസിയൻ (ASEAN - Association of South East Asian Nations)
- സാർക്ക് (SAARC - South Asian Association for Regional Cooperation)

3. അന്തർദ്ദേശീയ സർക്കാർ സംഘടനകളും അന്തർദ്ദേശീയ സർക്കാരിതര സംഘടനകളുടേയും ഉയർച്ച (The Rise of International Governmental Organisations (IGOs) and International Non-Governmental Organisations (INGOs))

അന്തർദ്ദേശീയ സർക്കാർ സംഘടന - രാജ്യാന്തര വ്യാപ്തിയുള്ള ഒരു പ്രത്യേക പ്രവർത്തന

മണ്ഡലത്തെ നിയന്ത്രിക്കുന്നതിനും മേൽനോട്ടം വഹിക്കുന്നതിനും രൂപീകരിക്കപ്പെട്ട സംഘടന.

ഉദാ: ലോക വ്യാപാര സംഘടന (WTO) ലോകമെമ്പാടുമുള്ള വ്യാപാര പ്രവർത്തനങ്ങളെ നിയന്ത്രിക്കുന്ന സംഘടനയാണ്.

അന്തർദ്ദേശീയ സർക്കാരിതര സംഘടന - ഗവൺമെന്റ് സംഘടനകളിൽ നിന്ന് വ്യത്യസ്തമായ സ്വതന്ത്ര സംഘടന. അന്തർദ്ദേശീയ പ്രശ്നങ്ങൾക്ക് ശ്രദ്ധയേകുകയും നയതീരുമാനങ്ങൾ എടുക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഉദാ: ഗ്രീൻ പീസ്, റെഡ് ക്രോസ്, ആംനെസ്റ്റ് ഇന്റർനാഷണൽ, മെഡിസിൻസ് സാൻ ഫ്രോണ്ടിയേഴ്സ്.

IV. സാംസ്കാരിക മാനങ്ങൾ (Cultural Dimensions of Globalisation)

ആഗോളവൽക്കരണം പല രീതിയിലാണ് നമ്മുടെ സംസ്കാരത്തെ ബാധിച്ചത്.

ഏകാത്മകതയും സംസ്കാരത്തിന്റെ ആഗോള പ്രാദേശീകരണവും (Homogenisation Versus Glocalisation of Culture)

ആഗോളവൽക്കരണത്തിന്റെ ഫലമായി എല്ലാ സംസ്കാരങ്ങളും സമാനമായിത്തീരുമെന്ന് ചിലർ വാദിക്കുന്നു. അതായത് സംസ്കാരങ്ങൾ ഏകാത്മകമാകും.

ആഗോളസംസ്കാരവും പ്രാദേശിക സംസ്കാരങ്ങളും ഇടകലരുന്ന പ്രവണത കൂടും എന്ന് മറ്റൊരു വിഭാഗം അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. ഇതിനെ ഗ്ലോക്കലൈസേഷൻ/ ആഗോളപ്രാദേശീകരണം എന്നു വിളിക്കുന്നു. ഉൽപ്പന്നങ്ങളുടെ വിപണി മെച്ചപ്പെടുത്തുക എന്ന ലക്ഷ്യത്തോടെ പ്രാദേശിക സംസ്കാരങ്ങളെ കൈകാര്യം ചെയ്യാൻ വിദേശ കമ്പനികൾ സ്വീകരിച്ച തന്ത്രമാണ് സംസ്കാരത്തിന്റെ ആഗോളവൽക്കരണം.

ഇന്ത്യയിൽ വിദേശ ചാനലുകളായ സ്റ്റാർ, എം.ടി.വി, ചാനൽ വീ, കാർട്ടൂൺ നെറ്റ്വർക്ക് തുടങ്ങിയവ അവരുടെ പരിപാടികൾ ഇന്ത്യൻ ഭാഷകളിൽ സംപ്രേഷണം ചെയ്യുന്നുണ്ട്. മെക്ഡൊൺഡ് കമ്പനി ഇന്ത്യയിൽ പച്ചക്കറിയും കോഴി ഉൽപ്പന്നങ്ങളും മാത്രമാണ് വിപണനം ചെയ്യുന്നത്. വിദേശങ്ങളിൽ ഏറെ പ്രശസ്തമായ അവരുടെ ബീഫ് ഉൽപ്പന്നങ്ങൾ ഇന്ത്യയിൽ അവർ വിൽക്കുന്നില്ല. സംഗീതത്തിന്റെ മേഖലയിൽ ഭംഗ പോപ്പ്, ഇൻഡി പോപ്പ്, ഫ്യൂഷൻ മ്യൂസിക്, റീമിക്സുകൾ എന്നിവയുടെ പ്രചാരം വളർന്നു വരികയാണ്.

ആഗോളവൽക്കരണം പുതിയ പ്രാദേശിക സംസ്കാരത്തിന്റെയും ആഗോള സംസ്കാരത്തിന്റെയും രൂപീകരണത്തിന് കാരണമായേക്കാം.

ആഗോളവൽക്കരണവും ലിംഗഭേദവും (Globalization and Gender)

ആഗോളവൽക്കരണം സ്ത്രീവിരുദ്ധമായ പ്രക്രിയയെ പ്രത്യക്ഷത്തിൽ പ്രതിരോധിക്കുന്നു. എല്ലാവരെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്ന ഒരു ജനാധിപത്യ പാരമ്പര്യവും സംസ്കാരവും വികസിപ്പിച്ചെടുക്കാൻ ഇന്ത്യക്ക് സാധിച്ചിട്ടുണ്ട്.

ആഗോളവൽക്കരണവും സംസ്കാരവും (Globalization and Culture)

ആഗോളവൽക്കരണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടുകൊണ്ട് രണ്ടുതരം സംസ്കാരങ്ങളുണ്ട്.

1. ഉപഭോഗസംസ്കാരം (Culture of Consumption)

ആഗോളവൽക്കരണം ഉപഭോഗസംസ്കാരത്തെയാണ് പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നത്. 1970-കൾ വരെ നിർമ്മാണ വ്യവസായങ്ങളാണ് നഗരങ്ങളുടെ വളർച്ചയിൽ പങ്കുവഹിച്ചത്. എന്നാൽ ഉപഭോഗ സംസ്കാരം (കല, ആഹാരം, ഫാഷൻ, സംഗീതം, ടൂറിസം) ആണ് ഇപ്പോൾ ഒരു പരിധിവരെ നഗരങ്ങളുടെ വളർച്ചയെ സഹായിക്കുന്നത്. ഇന്ത്യയിൽ പ്രധാന നഗരങ്ങളിൽ വളർന്നുവരുന്ന ഷോപ്പിംഗ് മാളുകളും, മൾട്ടിപ്ലക്സ് സിനിമാഹാളുകളും, അമ്യൂസ്മെന്റ് പാർക്കുകളും, വാട്ടർ വേൾഡു

കളും ഇത് വ്യക്തമാക്കുന്നു. ഉപഭോക്തൃസംസ്കാരം വളർത്തിയെടുക്കുന്നതിൽ മാധ്യമങ്ങളും പരസ്യങ്ങളും പ്രധാന പങ്കുവഹിക്കുന്നുണ്ട്. പണം സമ്പാദിക്കുന്നതിനേക്കാൾ ചെലവഴിക്കുന്നതാണ് പ്രധാനം എന്ന തെറ്റായ സന്ദേശം അവ പ്രചരിപ്പിക്കുന്നു.

2. കോർപ്പറേറ്റ് സംസ്കാരം (Corporate Culture)

ഒരു സ്ഥാപനത്തിന്റെ ഉല്പാദനക്ഷമതയും മത്സരക്ഷമതയും വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി ആ സ്ഥാപനത്തിലെ എല്ലാ അംഗങ്ങളേയും ഉൾപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ട് മാനേജ്മെന്റ് വളർത്തിയെടുക്കുന്ന ഒരു പ്രത്യേക സംസ്കാരമാണിത്. കമ്പനി പരിപാടികളും, ചട്ടങ്ങളും, പാരമ്പര്യങ്ങളുമെല്ലാം കോർപ്പറേറ്റ് സംസ്കാരത്തിന്റെ ഭാഗമാണ്. കോർപ്പറേറ്റ് സംസ്കാരം തൊഴിലാളികളുടെ കുറും വിശ്വാസ്യതയും അർപ്പണബോധവും വർദ്ധിപ്പിക്കുമെന്നും അവരുടെ ഒത്തൊരുമയെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുമെന്നും കരുതപ്പെടുന്നു. പ്രവർത്തന ശൈലി, സ്ഥാനക്കയറ്റം, ഉല്പന്നങ്ങളുടെ പാക്കേജ് തുടങ്ങിയവയാണ് കോർപ്പറേറ്റ് സംസ്കാരത്തിന്റെ ഭാഗങ്ങൾ. ഇന്ത്യയിലെ മെട്രോപോളിറ്റൻ നഗരങ്ങളിലെ ബഹുരാഷ്ട്രകുത്തക കമ്പനി/ഐ.ടി. കമ്പനികളിലെ പ്രൊഫഷണലുകളാണ് ഈ കൺസ്യൂമർ വ്യവസായത്തിന്റെ മുഖ്യ ഉപഭോക്താക്കൾ.

ആഗോളവൽക്കരണം: തദ്ദേശീയ കരകൗശലത്തിനും സാഹിത്യപാരമ്പര്യങ്ങൾക്കും ജ്ഞാനവ്യവസ്ഥകൾക്കുമുള്ള ഭീഷണി (Globalization: Threat to Many Indigenous Craft and Literary traditions of Knowledge Systems)

ആഗോളവൽക്കരണം തദ്ദേശ കരകൗശലവ്യവസായങ്ങൾക്കും സാഹിത്യ പാരമ്പര്യങ്ങൾക്കും ജ്ഞാനസമ്പദ്വ്യവസ്ഥകൾക്കും ഏൽപ്പിച്ച ക്ഷതം ഭയാനകമായിരുന്നു. ഉദാ: മുംബൈ നഗരത്തിലെ തുണിമില്ലുകൾ സ്ഥിതിചെയ്തിരുന്ന മേഖലകളിൽ മൂപ്പത്തോളം നാടക സംഘങ്ങൾ പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നു. ആഗോളവൽക്കരണത്തിന്റെ ഫലമായി തുണിമില്ലുകളുടെ പ്രവർത്തനം നിലച്ചപ്പോൾ തൊഴിലാളികൾക്ക് ജോലി ഇല്ലാതാവുകയും നാടകസംഘങ്ങൾ അപ്രത്യക്ഷമാവുകയും ചെയ്തു.

ആന്ധ്രാപ്രദേശിലെ ചില ഗ്രാമങ്ങളിലെ പരമ്പരാഗത നെയ്ത്തുകാരിൽ പലരും ആത്മഹത്യ ചെയ്തു. പുതിയ സാങ്കേതികവിദ്യയിൽ മുതൽ മുടക്കാനോ ഉപഭോക്താക്കളുടെ മാറുന്ന അഭിരുചിയോട് പൊരുത്തപ്പെടാനോ യന്ത്രത്തറികളോട് മത്സരിച്ച് പിടിച്ചുനിൽക്കാനോ അവർക്ക് കഴിഞ്ഞില്ല.

വ്യത്യസ്ത രീതിയിലുള്ള പാരമ്പര്യ ജ്ഞാനവ്യവസ്ഥകൾ പ്രത്യേകിച്ച് ഔഷധങ്ങൾ, കൃഷി തുടങ്ങിയ മേഖലകൾ തലമുറകളായി കൈമാറിപ്പോരുകയും സംരക്ഷിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. അടുത്തകാലത്ത് ബഹുരാഷ്ട്ര കമ്പനികൾ തുളസി, മഞ്ഞൾ, രുദ്രാക്ഷം, ബസുമതി അരി എന്നിവയുടെ കുത്തകാവകാശം നേടിയെടുക്കാൻ ശ്രമിച്ചപ്പോൾ ഈ മേഖലകളിലെ തദ്ദേശീയ ജ്ഞാന വ്യവസ്ഥയെ പ്രതികൂലമായി ബാധിച്ചു.

13. ബഹുജനമാധ്യമങ്ങളും വിനിമയങ്ങളും

MASS MEDIA AND COMMUNICATIONS

ടെലിവിഷൻ, പത്രങ്ങൾ, മാസികകൾ, സിനിമ, റേഡിയോ, പരസ്യങ്ങൾ, വീഡിയോ ഗെയിംസ്, സിഡികൾ തുടങ്ങിയവ ബഹുജനമാധ്യമങ്ങളിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. ധാരാളം ജനങ്ങളിലേക്ക് എത്തിച്ചേരുന്ന തുകൊണ്ടാണ് അവയെ ബഹുജന മാധ്യമങ്ങൾ/ബഹുജനവിനിമയങ്ങൾ എന്നു വിളിക്കുന്നത്. ബഹുജനമാധ്യമങ്ങൾ നമ്മുടെ ദൈനംദിനജീവിതത്തിന്റെ ഭാഗമായി കഴിഞ്ഞു. ബഹുജനമാധ്യമ വിനിമയരംഗത്ത് എല്ലാതരത്തിലും പ്രകടവും ആശ്ചര്യകരവുമായ വികസനമാണ് സമീപകാലത്ത് ഉണ്ടായിട്ടുള്ളത്.

13.1 ബഹുജന മാധ്യമങ്ങളുടെ വളർച്ചയുടെ വിവിധ വശങ്ങൾ (Mass Media: Main Aspects and Features)

1. ബഹുജനമാധ്യമങ്ങളുടെ ഘടനയേയും ഉള്ളടക്കത്തേയും രൂപപ്പെടുത്തുന്നത് സാമ്പത്തിക-രാഷ്ട്രീയ-സാമൂഹിക-സാംസ്കാരിക സാഹചര്യങ്ങളാണ്.
2. ബഹുജനമാധ്യമങ്ങളും സമൂഹവുമായുള്ള ബന്ധം വൈരുദ്ധ്യാത്മകമാണ്. അവ പരസ്പരം സ്വാധീനിക്കുന്നു.
3. ബഹുജനമാധ്യമങ്ങൾ മറ്റു വിനിമയമാർഗ്ഗങ്ങളിൽ നിന്ന് വ്യത്യസ്തമാണ്. ഘടനാപരമായ ഒരു സംവിധാനവും വലിയ മുടക്കു മുതലും ഉത്പാദന മാനേജ്മെന്റ് വിഭാഗവും ആവശ്യമാണ്.
4. വ്യത്യസ്ത ജനവിഭാഗങ്ങൾ ബഹുജനമാധ്യമങ്ങൾ ഉപയോഗിക്കുന്ന രീതിയിൽ വലിയ അന്തരങ്ങളുണ്ട്. സമൂഹത്തിലെ ഉപരിവർഗ്ഗത്തിന് എല്ലാ ബഹുജനമാധ്യമങ്ങളും ഉപയോഗപ്പെടുത്താൻ കഴിയും. എന്നാൽ സാധാരണക്കാർക്ക് അവയിൽ പലതും കയ്യെത്താ ദൂരത്താണ് (ഡിജിറ്റൽ വിഭജനം).

13.2 ആധുനിക ബഹുജന മാധ്യമത്തിന്റെ ആരംഭം (The Beginnings of Modern Mass Media)

അച്ചടിയാന്ത്രത്തിന്റെ വികാസത്തോടെയാണ് ആദ്യത്തെ ബഹുജന മാധ്യമസ്ഥാപനം ആരംഭിച്ചത്. 1440-ൽ ജോഹൻ ഗുട്ടൻബർഗ്ഗാണ് അച്ചടിവിദ്യ വികസിപ്പിച്ചെടുത്തത്. തുടക്കത്തിൽ മതഗ്രന്ഥങ്ങൾ മാത്രമാണ് അച്ചടിച്ചിരുന്നത്.

വ്യാവസായിക വിപ്ലവത്തോടെ അച്ചടി വ്യവസായം വളർന്നു. അച്ചടിക്കപ്പെട്ട ആദ്യ പുസ്തകങ്ങളുടെ ഉപയോഗം സാക്ഷരരായ ഉപരിവർഗ്ഗത്തിൽ മാത്രമായി ഒതുങ്ങി നിന്നു. 19-ാം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ മധ്യത്തോടെ സാങ്കേതികവിദ്യയിലും ഗതാഗതരംഗത്തും സാക്ഷരതയിലുമുണ്ടായ പുരോഗതി വർത്തമാനപത്രങ്ങളെ ബഹുജനങ്ങളിലേക്കെത്തിച്ചു. ഇത് ജനങ്ങളെ പരസ്പരം ബന്ധിപ്പിക്കുന്നതിനും അവർക്കിടയിൽ നമ്മൾ എന്ന വികാരം ഉടലെടുക്കുന്നതിനും കാരണമായി. ബെനഡിക്ട് ആൻഡ്രൂസ്-വർത്തമാനപത്രങ്ങളുടെ വളർച്ച ദേശീയതയുടെ വളർച്ചയ്ക്ക് കാരണമായി, പരസ്പരം അറിയാത്ത ജനങ്ങൾക്ക് ഏക കൂട്ടംബത്തിലെ അംഗങ്ങളാണെന്ന ബോധം ഉരുത്തിരിഞ്ഞു. രാഷ്ട്രം ഒരു സാങ്കല്പിക സമുദായമാണ്.

13.3 കൊളോണിയൽ ഇന്ത്യയിലെ ബഹുജന മാധ്യമങ്ങൾ (Mass Media in Colonial India)

19-ാം നൂറ്റാണ്ടിലെ സാമൂഹിക പരിഷ്കർത്താക്കൾ പത്രങ്ങളിലൂടെ എഴുതുകയും സംവദിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. ദേശീയ പത്രങ്ങൾ കൊളോണിയൽ ഭരണവിരുദ്ധ നയങ്ങൾ വളർത്തി. സെൻസർഷിപ്പ് ഏർപ്പെടുത്തി പത്രങ്ങളെ നിയന്ത്രിക്കാൻ ബ്രിട്ടീഷ് ഗവൺമെന്റ് ശ്രമിച്ചു. 1883-ൽ ഇൽബെർട്ട് ബിൽ പ്രക്ഷോഭം നടക്കുന്ന സമയത്ത് പത്രങ്ങളെ നിയന്ത്രിക്കാൻ കർശന നിയമങ്ങൾ കൊണ്ടുവന്നു. ദേശീയ പ്രസ്ഥാനവുമായുള്ള ബന്ധം കാരണം ദേശീയ പത്രങ്ങളായ കേസരി(മറാത്തി), മാതൃഭൂമി(മലയാളം), അമൃതബസാർ പത്രിക(ഇംഗ്ലീഷ്) തുടങ്ങിയവ ഗവൺമെന്റിന്റെ വിരോധത്തിന് കാരണമായി. ഈ പത്രങ്ങൾ ദേശീയ പ്രസ്താനത്തിനുള്ള പിന്തുണ തുടരുകയും ബ്രിട്ടീഷ് ഭരണം അവസാനിപ്പിക്കണമെന്നും ആവശ്യപ്പെട്ടു.

ബ്രിട്ടീഷ് കാലത്തെ ബഹുജനമാധ്യമങ്ങൾ-വർത്തമാനപത്രങ്ങൾ, മാസികകൾ, സിനിമ, റേഡിയോ. റേഡിയോ പൂർണ്ണമായും ബ്രിട്ടീഷ് ഗവൺമെന്റിന്റെ നിയന്ത്രണത്തിലായിരുന്നു. അതിനാൽ ദേശീയതയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട കാഴ്ചപ്പാടുകൾ റേഡിയോയിലൂടെ സംപ്രേഷണം ചെയ്തിരുന്നില്ല. സിനിമയും പത്രങ്ങളും സ്വതന്ത്രമായിരുന്നെങ്കിലും അവയുടെ മേൽ ബ്രിട്ടീഷ് ഗവൺമെന്റിന്റെ കർശനമായ മേൽനോട്ടമുണ്ടായിരുന്നു. ജനങ്ങളിൽ സാക്ഷരരുടെ എണ്ണം കുറവായിരുന്നു. ആയതിനാൽ പത്രങ്ങളുടെ പ്രചാരം കുറവായിരുന്നെങ്കിലും സ്വാധീനം വ്യാപകമായിരുന്നു. വിപണികൾ, കച്ചവടകേന്ദ്രങ്ങൾ, കോടതികൾ, നഗരങ്ങൾ എന്നിവിടങ്ങളിലെല്ലാം ജനങ്ങൾ ഈ വാർത്തകൾ വാമൊഴിയായി പ്രചരിച്ചു. സ്വതന്ത്ര ഇന്ത്യയെക്കുറിച്ചുള്ള വ്യത്യസ്തമായ കാഴ്ചപ്പാടുകൾ അച്ചടി മാധ്യമങ്ങളിലൂടെ അവതരിപ്പിക്കപ്പെട്ടു.

13.4 സ്വതന്ത്ര ഇന്ത്യയിലെ ബഹുജനമാധ്യമങ്ങൾ (Mas Media in Independent India)

ജവഹർലാൽ നെഹ്റു- 'മാധ്യമങ്ങൾ ജനാധിപത്യത്തിന്റെ കാവൽഭടനായിരിക്കണം. മാധ്യമങ്ങൾ സ്വാശ്രയവും ദേശീയവികസനവും ജനങ്ങൾക്കിടയിൽ പ്രചരിപ്പിക്കുമെന്ന് പ്രതീക്ഷിക്കപ്പെട്ടു. ഗവൺമെന്റിന്റെ വികസനശ്രമങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള വിവരങ്ങൾ ജനങ്ങളിലേക്ക് എത്തിക്കാനുള്ള ഒരു ഉപാധിയായാണ് മാധ്യമങ്ങളെ കണ്ടിരുന്നത്. സാമൂഹ്യ അനാചാരങ്ങൾക്കും അന്ധവിശ്വാസങ്ങൾക്കും പീഡനങ്ങൾക്കുമെതിരെ പടപൊരുതാൻ മാധ്യമങ്ങളെ പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ചു. യുക്തിപരവും ശാസ്ത്രീയവുമായൊരു മനോഭാവം വളർത്തിയെടുത്തുകൊണ്ട് ഒരു ആധുനിക വ്യവസായിക സമൂഹം ഉണ്ടാക്കിയെടുക്കുകയായിരുന്നു ലക്ഷ്യം. ഗവൺമെന്റിന്റെ 'ഫിലിം ഡിവിഷൻ' ന്യൂസ്പീലുകളും ഡോക്യുമെന്ററികളും തയ്യാറാക്കി. എല്ലാ സിനിമ തിയേറ്ററുകളിലും സിനിമ തുടങ്ങുന്നതിനു മുമ്പായി അവ പ്രദർശിപ്പിച്ചു.

1. അച്ചടിമാധ്യമം (Print Media)

അച്ചടിമാധ്യമങ്ങൾ ഇന്ത്യയിലെ സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനത്തിലും ദേശീയ പ്രസ്ഥാനത്തിലും പ്രധാന പങ്കുവഹിച്ചിട്ടുണ്ട്. സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനു ശേഷം അച്ചടിമാധ്യമങ്ങൾ വികസനപ്രശ്നങ്ങൾ ഏറ്റെടുത്തുകൊണ്ടും, സാധാരണക്കാരുടെ പ്രശ്ന പരിഹാരങ്ങൾക്കുവേണ്ടി ശബ്ദമുയർത്തി രാഷ്ട്രനിർമ്മാണ പ്രക്രിയയിൽ നിർണ്ണായക പങ്കുവഹിച്ചു. 1975-ലെ അടിയന്തിരാവസ്ഥക്കാലത്ത് മാധ്യമങ്ങളുടെ മേൽ സെൻസർഷിപ്പ് ഏർപ്പെടുത്തി. 1977-ൽ അടിയന്തിരാവസ്ഥ പിൻവലിച്ചതോടെ ജനാധിപത്യം പുനഃസ്ഥാപിക്കപ്പെട്ടു. സ്വതന്ത്ര മാധ്യമങ്ങളുടെ സാന്നിധ്യം ഇന്ത്യക്ക് അഭിമാനമുണർത്തുന്നു.

2. റേഡിയോ (Radio)

1920-കളിൽ കൽക്കത്തയിലും മദ്രാസിലും പ്രവർത്തിച്ചിരുന്ന ചില ഹാം ക്ലബുകളിലൂടെയാണ് ഇന്ത്യയിൽ റേഡിയോ പ്രക്ഷേപണം ആരംഭിച്ചത്. 1940-കളിൽ ഇതൊരു പൊതു സംപ്രേഷണ വ്യവസ്ഥയായി വളർന്നു വന്നു. രണ്ടാം ലോകമഹായുദ്ധകാലത്ത് ഇന്ത്യൻ റേഡിയോ സഖ്യ കക്ഷികൾക്കു(ബ്രിട്ടൻ, ഫ്രാൻസ്, അമേരിക്ക തുടങ്ങിയവ) പ്രചാരണം നടത്തുന്നതിനുള്ള ഒരു ഉപകരണമായി മാറി.

ഇന്ത്യയ്ക്ക് സ്വാതന്ത്ര്യം ലഭിക്കുമ്പോൾ, നഗരത്തിലെ ശ്രോതാക്കൾക്ക് മാത്രം ലഭ്യമായിരുന്ന 6 റേഡിയോ സ്റ്റേഷനുകൾ മാത്രമാണ് രാജ്യത്തുണ്ടായിരുന്നത്. 1950-കളിൽ ട്രാൻസിസ്റ്ററുകളുടെ വരവോടുകൂടി റേഡിയോ സംപ്രേഷണം പ്രസിദ്ധമായിത്തുടങ്ങി. ഇക്കാലത്ത് റേഡിയോ കൈവശം വയ്ക്കുന്നതിന് ലൈസൻസ് ആവശ്യമായിരുന്നു. ഓൾ ഇന്ത്യ റേഡിയോ പരിപാടികൾ-വാർത്തകൾ, വർത്തമാനകാര്യങ്ങൾ, വികസനത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ചർച്ചകൾ. ഹിന്ദി ചലച്ചിത്രഗാനങ്ങൾ സംപ്രേഷണം ചെയ്തിരുന്ന 'വിവിഡ് ഭാരതി' 1957-ൽ ഏറ്റെടുത്തു. സ്പോൺസേർഡ് പരിപാടികളും പരസ്യങ്ങളും സംപ്രേഷണം ചെയ്യാൻ തുടങ്ങി. വിവിഡ്ഭാരതി AIRന് മെച്ചപ്പെട്ട വരുമാനം നേടിക്കൊടുത്തു.

സ്വാതന്ത്ര്യാനന്തരം റേഡിയോ പ്രക്ഷേപണം വ്യാപിപ്പിക്കുന്നതിന് സർക്കാർ വലിയ പരിഗണന നൽകുകയും തലസ്ഥാനങ്ങളിലും അതിർത്തി പ്രദേശങ്ങളിലും അവ ലഭ്യമാക്കുകയും ചെയ്തു. ഭൂമിശാസ്ത്രപരവും ഭാഷാപരവും സാംസ്കാരികവുമായ വൈവിധ്യങ്ങൾ പരിഗണിച്ചുകൊണ്ട് ദേശീയവും മേഖലാപരവും പ്രാദേശികവുമായ തലങ്ങളിൽ അത് പ്രവർത്തിച്ചു. വർഷങ്ങൾക്കുള്ളിൽ AIR ഒരു വലിയ സ്ഥാപനമായി വളർന്നു. റേഡിയോ സെറ്റിന്റെ ഉയർന്ന വില തുടക്കത്തിൽ അതിന്റെ പ്രചാരണത്തിന് ഒരു തടസ്സമായിരുന്നു. 1960-കളിൽ ട്രാൻസിസ്റ്റർ വിപ്ലവം വന്നതിന്റെ ഭാഗമായി വില കുറഞ്ഞ റേഡിയോ സെറ്റുകൾ സാധാരണക്കാർക്കുപോലും വാങ്ങാൻ സാധിച്ചു. 2000-ത്തോട് കൂടി ഇന്ത്യയിലെ കുടുംബാഗങ്ങളിൽ മൂന്നിൽ രണ്ട് ഭാഗത്തിനും റേഡിയോ സെറ്റുകൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. 24 ഭാഷകളിലും 146 ഭാഷാഭേദങ്ങളിലും അന്ന് റേഡിയോ പരിപാടികൾ സംപ്രേഷണം ചെയ്യപ്പെട്ടിരുന്നു. അവരിൽ മൂന്നിൽ ഒരു ഭാഗത്തിലധികം ഗ്രാമീണ കുടുംബങ്ങളായിരുന്നു.

3. ടെലിവിഷൻ (Television)

ഗ്രാമവികസനത്തെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുക എന്ന ലക്ഷ്യത്തോടെ ടെലിവിഷൻ പരിപാടികൾ 1959-ൽ പരീക്ഷണാടിസ്ഥാനത്തിൽ ഇന്ത്യയിൽ അവതരിപ്പിക്കപ്പെട്ടു. 1975-ആഗസ്റ്റിനും 1976-ജൂലൈക്കും മധ്യേ 6 സംസ്ഥാനങ്ങളിലെ ഗ്രാമ പ്രദേശങ്ങളിൽ സാറ്റലൈറ്റ് ഇൻസ്ട്രക്ഷണൽ ടെലിവിഷൻ എക്സിപിരിമെന്റ് (SITE) എന്ന ഉപഗ്രഹ സാങ്കേതിക വിദ്യ ഉപയോഗിച്ചുള്ള സംപ്രേഷണം ആരംഭിച്ചു. 1975-ൽ ദുരദർശൻ കീഴിൽ 4 നഗരങ്ങളിൽ (ഡൽഹി, മുംബൈ, ശ്രീനഗർ, അമൃത്സർ) ടെലിവിഷൻ സ്റ്റേഷനുകൾ സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ടു. ഒരു വർഷത്തിനകം കൽക്കത്ത, ചെന്നൈ, ജലന്ധർ എന്നിവടങ്ങളിലും ടി.വി സ്റ്റേഷനുകൾ സ്ഥാപിച്ചു. ഓരോ സംപ്രേഷണ കേന്ദ്രവും അവരുടേതായ പരിപാടികൾ അവതരിപ്പിച്ചു. വാർത്തകൾ, സ്ട്രീകൾക്കും കുട്ടികൾക്കുമുള്ള പരിപാടികൾ, കർഷകർക്കുള്ള പരിപാടികൾ തുടങ്ങിയവ.

ടെലിവിഷൻ പരിപാടികൾ വാണിജ്യവൽക്കരിക്കപ്പെടുകയും സ്പോൺസർമാരുടെ പരസ്യങ്ങൾ ലഭ്യമാകുകയും ചെയ്തപ്പോൾ ലക്ഷ്യമിടുന്ന ശ്രോതാക്കളിലും മാറ്റമുണ്ടായി. നഗരത്തിലെ ഉപഭോക്തൃ വർഗ്ഗത്തെ ലക്ഷ്യമിട്ടുകൊണ്ടുള്ള വിനോദ പരിപാടികളും പിന്നീട് അവതരിപ്പിക്കപ്പെട്ടു.

1982-ൽ ഡൽഹിയിൽ ഏഷ്യൻ ഗെയിംസ് നടക്കുന്ന കാലത്ത് വർണ്ണസംപ്രേഷണം ആരംഭിക്കുകയും ക്രമേണ സംപ്രേഷണത്തിന്റെ ദേശീയ ശൃംഖല അതിവേഗത്തിൽ വ്യാപിക്കുകയും ചെയ്തു. 1984-85-ൽ ടെലിവിഷൻ ട്രാൻസ്മിറ്ററുകളുടെ എണ്ണം രാജ്യത്ത് വ്യാപിച്ചു. ഇക്കാലത്ത് സംപ്രേഷണം ചെയ്യപ്പെട്ടിരുന്ന സോപ്പ് ഒപേരുകളായ ഹം ലോഗ് (1984-85), ബുനിയാദ് (1986-87), രാമായണം (1987-88), മഹാഭാരതം (1988-90) എന്നീ പരിപാടികൾ വലിയ ജനപ്രീതി നേടുകയും ദുരദർശൻ പരസ്യങ്ങളിലൂടെ വലിയവരുമാനമുണ്ടാവുകയും ചെയ്തു.

2015-16 വർഷത്തിൽ TRAI പുറത്തിറക്കിരക്കിയ വാർഷിക റിപ്പോർട്ട് അനുസരിച്ച് ചൈന കഴിഞ്ഞാൽ ലോകത്തിലെ ഏറ്റവും വലിയ ടിവി വിപണി ഇന്ത്യയാണ്.

13.5 ആഗോളവൽക്കരണവും മാധ്യമങ്ങളും (Globalisation and the Media)

മാധ്യമങ്ങൾക്ക് എക്കാലത്തും അന്തർദേശീയ മാനങ്ങളുണ്ട്. 1970 കൾ വരെ മിക്ക മാധ്യമകമ്പനികളും ദേശീയ ഗവൺമെന്റുകളുടെ നിയമങ്ങൾക്കനുസരിച്ച് രാജ്യത്തിനകത്തു തന്നെയാണ് പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നത്. മാധ്യമവ്യവസായം, സിനിമ, അച്ചടിമാധ്യമം, റേഡിയോ, ടെലിവിഷൻ സംപ്രേഷണം തുടങ്ങിയവയെല്ലാം പരസ്പരം വേറിട്ട് സ്വതന്ത്രമായാണ് പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നത്. പുതിയ സാങ്കേതികവിദ്യയുടെ വളർച്ച ഒരിക്കൽ വ്യത്യസ്തമായി നിലനിന്നിരുന്ന മാധ്യമരൂപങ്ങളുടെ കൂടിച്ചേരലിലേക്ക് നയിച്ചു. ആഗോളവൽക്കരണം ബഹുജനമാധ്യമങ്ങളിൽ ദൂരവ്യാപകമായ പരിണിതഫലങ്ങളാണ് സൃഷ്ടിച്ചത്.

I ആഗോളവൽക്കരണവും അച്ചടി മാധ്യമവും (Globalization and Print Media)

ടെലിവിഷന്റെയും ഇന്റർനെറ്റിന്റെയും കാലത്തും വർത്തമാന പത്രങ്ങളുടെ പ്രചാരം വർദ്ധിച്ചു. പത്രങ്ങളുടെ ഉൽപാദനവും പ്രചാരവും വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിൽ പുതിയ സാങ്കേതിക വിദ്യകൾ പ്രധാന പങ്കുവഹിച്ചു. വർണ്ണക്കടലാസിൽ അച്ചടിച്ച ധാരാളം മാസികകളും വിപണിയിലേക്ക് കടന്നുവന്നു.

ഇന്ത്യൻ ഭാഷാ പത്രങ്ങളുടെ വളർച്ചയുടെ കാരണങ്ങൾ (Reasons for the Growth of Indian Language Newspapers)

1. നഗരങ്ങളിലേക്ക് കുടിയേറിപ്പാർത്ത സാക്ഷരരായ ജനങ്ങളുടെ എണ്ണത്തിലുണ്ടായ വർദ്ധനവ്.
2. ചെറുപട്ടണങ്ങളിലേയും ഗ്രാമങ്ങളിലേയും നഗരങ്ങളിലേയും വായനക്കാരുടെ ആവശ്യങ്ങളും താല്പര്യങ്ങളും പ്രത്യേകം കണ്ടറിഞ്ഞു പ്രവർത്തിച്ചു.

3. ഇന്ത്യൻ ഭാഷാപത്രങ്ങൾ ഉയർന്ന തലത്തിലുള്ള സാങ്കേതികവിദ്യകൾ പത്രം അച്ചടിക്കുന്നതിനായി ഉപയോഗപ്പെടുത്തി. സപ്ലിമെന്റുകൾ, വിശേഷാൽ പതിപ്പുകൾ, ലഘു സാഹിത്യ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ തുടങ്ങിയവ സൗജന്യമായി പത്രത്തോടൊപ്പം വിതരണം ചെയ്യുകയും ചെയ്തു.

ഉദാ: പ്രമുഖ ഇന്ത്യൻ ഭാഷാദിനപ്പത്രങ്ങളായ മലയാള മനോരമ, ഈ നാട്, തുടങ്ങിയവ പ്രാദേശിക വാർത്തകൾക്ക് പ്രാധാന്യം നൽകിക്കൊണ്ട് ജില്ലാ പ്രസിദ്ധീകരണങ്ങളും ബ്ലോക്ക് പതിപ്പുകളും തുടങ്ങി. പ്രമുഖ തമിഴ് ദിനപ്പത്രമായ ദിനതന്ത്രി ലളിതമായ ഭാഷയും സംസാരഭാഷയും പത്രത്തിൽ ഉപയോഗിച്ചു.

4. ഉപഭോക്താക്കളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പരിപാടികൾ, വീടുവീടാത്തരമുള്ള സർവ്വേകൾ, ഗവേഷണം തുടങ്ങിയ വിപണന തന്ത്രങ്ങളാണ് ദൈനിക് ഭാസ്കർ എന്ന ഗ്രൂപ്പിന്റെ വിജയത്തിന് കാരണം.

5. ഇലക്ട്രോണിക് മാധ്യമവുമായി മത്സരിക്കുന്നതിനു വേണ്ടി പത്രങ്ങൾ വില കുറയ്ക്കുകയും വിവിധ കേന്ദ്രങ്ങളിൽ നിന്ന് പതിപ്പുകൾ പുറത്തിറക്കുകയും ചെയ്തു.

ഇലക്ട്രോണിക് മാധ്യമങ്ങളുടെ വളർച്ച അച്ചടിമാധ്യമങ്ങളുടെ പ്രചാരം കുറയ്ക്കുമെന്ന് പലരും ഭയപ്പെട്ടിരുന്നു. പക്ഷേ അതിനു പകരം ആ മേഖല വികാസം പ്രാപിച്ചു. ഈ പ്രക്രിയ പത്രങ്ങളുടെ വില കുറയ്ക്കാനും പരസ്യക്കാരെ ആശ്രയിക്കാനും നിർബന്ധിതരാക്കി. പരസ്യക്കാർ പത്രങ്ങളെ സ്വാധീനിക്കാനും തുടങ്ങി.

ഇൻഫോടെയിൻമെന്റ് (Infotainment): വ്യത്യസ്ത വായനക്കാരുടെ വൈവിധ്യമാർന്ന താൽപര്യങ്ങളെ തൃപ്തിപ്പെടുത്താനുള്ള രീതിയിലുള്ള ഉള്ളടക്കമാണ് പത്രങ്ങൾ തയ്യാറാക്കുന്നത്. ഇത് ഇൻഫോടെയിൻമെന്റ് എന്ന ഒരു സങ്കല്പമാണ്. വായനക്കാരുടെ താൽപര്യം നിലനിർത്തുക എന്ന ലക്ഷ്യത്തോടെയുള്ള വിവരങ്ങളുടേയും വിനോദങ്ങളുടേയും ഒരു സമന്വയമാണിത്.

ഇവിടെ പത്രധർമ്മത്തിനോ പാരമ്പര്യം ഉൾക്കൊള്ളുന്ന മൂല്യങ്ങൾക്കോ യാതൊരു പ്രാധാന്യവുമില്ല. വിൽപന മാത്രം ലക്ഷ്യമാക്കിയുള്ള ഒരു ഉപഭോക്തൃ ഉൽപ്പന്നമായി പത്രങ്ങൾ മാറി.

II ആഗോളവൽക്കരണവും റേഡിയോയും (Globalization and Radio)

2000-ൽ ഇന്ത്യയിൽ 3-ൽ 2 വീടുകളിലും ഓൾ ഇന്ത്യാ റേഡിയോയുടെ പരിപാടികൾ എത്തിയിരുന്നു.²⁴ ഭാഷകളിൽ 146 ഉപഭാഷകളിൽ അവ സംപ്രേഷണം ചെയ്യപ്പെട്ടിരുന്നു. 2002-ൽ സ്വകാര്യ എഫ്. എം. റേഡിയോ സ്റ്റേഷനുകൾ വന്നതോടെ റേഡിയോ മുഖേനയുള്ള വിനോദ പരിപാടികൾക്ക് ഉത്തേജനം ലഭിച്ചു. രാഷ്ട്രീയ വാർത്ത ബുള്ളറ്റിനുകൾ പ്രക്ഷേപണം ചെയ്യാനുള്ള അനുവാദം സ്വകാര്യ എം.എം. ചാനലുകൾക്കില്ല. മിക്ക ചാനലുകളും പ്രത്യേകയിനം സംഗീതപരിപാടികൾ പ്രക്ഷേപണം ചെയ്തു.

പ്രശസ്തമായ പല എഫ്.എം. ചാനലുകളും മാധ്യമസമൂഹങ്ങളുടെ അധീനതയിലാണ്. ഉദാ- റേഡിയോ മിർച്ചി - ടൈംസ് ഓഫ് ഇന്ത്യ, റെഡ് എഫ്.എം - ലിവിങ് മീഡിയ, റേഡിയോ സിറ്റി - സ്റ്റാർ നെറ്റ്വർക്ക്, റേഡിയോ മാൻഗോ - മനോരമ. ഇതോടെ പൊതുപ്രക്ഷേപണരംഗത്ത് പ്രവർത്തിക്കുന്ന സ്വതന്ത്ര സ്റ്റേഷനുകളായ നാഷണൽ പബ്ലിക് റേഡിയോ (USA)/ബി.ബി.സി. (UK) എന്നിവ പ്രക്ഷേപണ ഭൂപടത്തിൽനിന്നും അപ്രത്യക്ഷമായിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്.

റേഡിയോ സ്റ്റേഷനുകളുടെ സ്വകാര്യവൽക്കരണത്തോടൊപ്പം കമ്മ്യൂണിറ്റി റേഡിയോ സ്റ്റേഷനുകളുടെ ആവിർഭാവവും റേഡിയോ സ്റ്റേഷനുകളുടെ വളർച്ചയിലേക്ക് നയിച്ചു. ഇപ്പോൾ പ്രാധാന്യം പ്രാദേശിക റേഡിയോ ചാനലുകൾക്കാണ്. അവ കൂടുതൽ പ്രദേശിക വാർത്തകൾ സംപ്രേഷണം ചെയ്യുന്നതിനാൽ മിക്ക വീടുകളിലും അവയ്ക്ക് ശ്രോതാക്കളുണ്ട്.

III ആഗോളവൽക്കരണവും ടെലിവിഷനും (Globalization and Television)

ഇന്ത്യയിൽ 1991-ൽ സർക്കാർ നിയന്ത്രണത്തിലുള്ള ദൂരദർശൻ എന്ന ഒരേ ഒരു ചാനൽ മാത്രമേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. വി.സി.ആർ. പ്രചാരത്തിൽ വന്നതോടെ ദൂരദർശന്റെ എക ചാനൽ പരിപാടികൾക്ക് ഒരു ബദൽ എന്ന രീതിയിൽ ഇന്ത്യൻ പ്രേക്ഷകരുടെ വിനോദ സാധ്യതകൾ വർദ്ധിച്ചു. 1990-കളുടെ പകുതിമുതൽ സ്വകാര്യ ഉടമസ്ഥതയിലുള്ള ഉപഗ്രഹ ചാനലുകളുടെ എണ്ണം വർദ്ധിച്ചു. 1980-കളിൽ ദൂരദർശൻ അതിവേഗം വികാസം പ്രാപിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ തന്നെ കേബിൾ ടിവി വ്യവസായവും പ്രധാന ഇന്ത്യൻ നഗരങ്ങളിൽ പെട്ടെന്ന് വളരാൻ തുടങ്ങി.

1991-ലെ ഗൾഫ് യുദ്ധം സംഭവേഷണം ചെയ്ത സി.എൻ.എൻ ചാനലും 1991-ൽ ആരംഭിച്ച സ്റ്റാർ ടി.വിയും സ്വകാര്യ ഉപഗ്രഹ ചാനലുകളുടെ വരവിന് തുടക്കം കുറിച്ചു. രാജ്യാന്തര കമ്പനികളായ സ്റ്റാർ ടി.വി, എം.ടി.വി, ചാനൽ വി, സോണി തുടങ്ങിയവയുടെ ആഗമനം യുവാക്കളെ വഴിതെറ്റിക്കുമെന്നും ഇന്ത്യൻ സംസ്കാരത്തെ ബാധിക്കുമെന്നും ചിലർ ആശങ്കപ്പെട്ടു. മിക്ക രാജ്യാന്തര ചാനലുകളും ഗവേഷണം നടത്തുകയും ഇന്ത്യൻ പ്രേക്ഷകരിലെ വ്യത്യസ്ത വിഭാഗങ്ങളെ ആകർഷിക്കുന്നതിന് അവർക്ക് പരിചിതമായ പരിപാടികളായിരിക്കും നല്ലതെന്ന് തിരിച്ചറിയുകയും ചെയ്തു.

രാജ്യാന്തര ചാനലുകളെല്ലാം ക്രമേണ പ്രാദേശികവൽക്കരിക്കപ്പെട്ടു. ടെലിവിഷൻ ചാനലുകൾ ക്രമേണ 24 മണിക്കൂറുകളും പ്രവർത്തനമാരംഭിച്ചു. വാർത്തകൾ വളരെ പെട്ടെന്ന് തന്നെ ചാനലുകൾ സംഭവേഷണം ചെയ്തു. വാർത്താ ചാനലുകളുടെ എണ്ണം വർദ്ധിച്ചു. പൊതുചർച്ചകൾ, സംവാദങ്ങൾ, റിയാലിറ്റി ഷോ, ടോക്ക് ഷോ, ബോളിവുഡ് ഷോ, ഫാമിലി സീരിയലുകൾ, സമ്പർക്ക പരിപാടികൾ, ഗെയിം ഷോ, ഹാസ്യപരിപാടികൾ തുടങ്ങിയ പരിപാടികൾ ചാനലുകൾ സംഭവേഷണം ചെയ്തു. ചാനലുകൾ അനേകം സൂപ്പർതാരങ്ങളേയും സൃഷ്ടിച്ചു. പരിപാടികളിൽ പലതും പാശ്ചാത്യ പരിപാടികളെ മാതൃകയാക്കിയാണ് അവതരിപ്പിച്ചിരുന്നത്.

14. സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ

SOCIAL MOVEMENTS

അഭിലഷണീയ മാറ്റങ്ങൾ കൊണ്ടുവരുന്നതിനുവേണ്ടി ഒരു കൂട്ടം ജനങ്ങൾ നടത്തുന്ന കൂട്ടായ പരിശ്രമങ്ങളെയാണ് സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ എന്നു പറയുന്നത്. നമ്മൾ ജീവിക്കുന്ന ഈ ലോകത്തെ രൂപപ്പെടുത്തിയത് സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനങ്ങളാണ്. അവകാശങ്ങൾ നിഷേധിക്കപ്പെടുന്ന, ചൂഷണവും അനാചാരങ്ങളും നിലനിൽക്കുന്നൊരു സമൂഹത്തിൽ മാറ്റങ്ങൾ കൊണ്ടുവരുന്നതിൽ സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ പ്രധാന പങ്കുവഹിക്കുന്നു. നമ്മൾ ഇന്ന് അനുഭവിക്കുന്ന അവകാശങ്ങളെല്ലാം സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനങ്ങളിലൂടെ നേടിയെടുത്തതാണ്.

സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ: ഉദാ.

- (1) 19-ാം നൂറ്റാണ്ടിലെ സാമൂഹിക പരിഷ്കരണ പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ (19th Century Social Reform Movements)
- (2) ഇന്ത്യൻ ദേശീയപ്രസ്ഥാനം (Nationalist Movement)
- (3) സോഷ്യലിസ്റ്റ് പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ (Socialist Movements)
- (4) പൗരാവകാശ പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ (The Civil Rights Movements_United States_ 1950s and 1960s_for Blacks)
- (5) വർണ്ണവിവേചന വിരുദ്ധ പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ (The Anti Apartheid Struggle_ South Africa)

സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ സമൂഹത്തെ മാറ്റിമറിക്കുകയും മറ്റ് സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനങ്ങൾക്ക് പ്രചോദനമാകുകയും ചെയ്യുന്നു.

14.1 ചാർട്ടിസം / ചാർട്ടിസ്റ്റ് പ്രസ്ഥാനം (Chartism/ Chartist Movement)

ചാർട്ടിസം ഇംഗ്ലണ്ടിലെ പാർലമെന്റി പ്രാതിനിധ്യത്തിനുവേണ്ടിയുള്ള സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനമായിരുന്നു. 1839 ലും 1842 ലും നിരവധി പേർ ഒപ്പുവെച്ച നിവേദനം ചാർട്ടിസ്റ്റുകൾ ഗവൺമെന്റിനു സമർപ്പിച്ചു. സാർവ്വത്രിക പുരുഷ വോട്ടവകാശം, ബാലറ്റിലൂടെ വോട്ടു ചെയ്യാനും ഭൂവുടമസ്ഥത ഇല്ലാത്തവർക്ക് തെരഞ്ഞെടുപ്പിൽ മത്സരിക്കാനുമുള്ള അവകാശങ്ങൾക്ക് വേണ്ടിയായിരുന്നു ആ നീക്കം. ഒന്നാം ലോകമഹായുദ്ധത്തിനുശേഷം മാത്രമാണ് (1918) 21 വയസ്സിനുമുകളിലുള്ള പുരുഷന്മാർക്കും വിവാഹിതരായ സ്ത്രീകൾക്കും ഗൃഹത്തിന്റെ ഉടമസ്ഥാവകാശമുള്ള സ്ത്രീകൾക്കും 30 വയസ്സിന് മുകളിലുള്ള സർവ്വകലാശാല ബിരുദമുള്ള വനിതകൾക്കും സമ്മതിദാനാവകാശം ലഭിച്ചത്. പ്രായപൂർത്തിയായ എല്ലാ സ്ത്രീകൾക്കും വോട്ടവകാശം ലഭിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി ഇംഗ്ലണ്ടിലെ സ്ത്രീപക്ഷ പ്രവർത്തകർ നടത്തിയ പോരാട്ടം നിശിതമായി എതിർക്കപ്പെടുകയും അടിച്ചമർത്തപ്പെടുകയും ചെയ്തു.

14.2 സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനങ്ങളുടെ സവിശേഷതകൾ/ ലക്ഷണങ്ങൾ (Features of Social Movements)

- (1) സ്ഥിരമായ കൂട്ടായ പ്രവർത്തനം (Sustained collective action)
- (2) സംഘടിത സ്വഭാവം (Organization)
- (3) നേതൃത്വവും ഘടനയും (Leadership and Structure): നേതൃത്വവും ഘടനയും അംഗങ്ങൾ പരസ്പരം എങ്ങനെ ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കണം, തീരുമാനങ്ങൾ എടുക്കണം, നടപ്പിലാക്കണം എന്നിവ നിർവ്വചിക്കുന്നു.
- (4) പൊതുവായ ലക്ഷ്യവും ആശയങ്ങളും (Shared objectives and ideologies)
- (5) സാമൂഹികമാറ്റങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കുന്നതിനും/നിരോധിക്കുന്നതിനും പൊതുവായ അഭിവിന്യാസമോ സമീപനമോ ഉണ്ടാകും (General approach towards changes)

14.3 പ്രതിപ്രസ്ഥാനങ്ങൾ (Counter Movements)

പൊതുപ്രശ്നങ്ങളിൽ മാറ്റങ്ങൾ വരുത്തുക എന്ന ലക്ഷ്യത്തോടെയാണ് പലപ്പോഴും സാമൂഹികപ്രസ്ഥാനങ്ങൾ ഉയിർക്കൊള്ളുക. സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ മാറ്റങ്ങൾ ലക്ഷ്യമിടുമ്പോൾ, പ്രതിപ്രസ്ഥാനങ്ങൾ പൂർവ്വസ്ഥിതി നിലനിർത്താൻ പരിശ്രമിക്കുന്നു. ഉദാ: രാജാറം മോഹൻ റോയ് സതിസമ്പ്രദായത്തിനെതിരെ പോരാടുന്നതിന് ബ്രഹ്മസമാജം രൂപീകരിച്ചപ്പോൾ ഒരു വിഭാഗം അതിനെതിരെ ധർമ്മസഭ സ്ഥാപിച്ചു.

14.4 സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ - പ്രവർത്തനരീതികൾ (Social Movements: Methods of Action)

സംഘടിതവും കൂട്ടായതുമായ പ്രവർത്തനമാണ് സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ നടത്തുക. ജനങ്ങളെ ബാധിക്കുന്ന പ്രശ്നങ്ങൾക്കെതിരെ സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ വക്താക്കൾ യോഗങ്ങൾ സംഘടിപ്പിച്ച് ജനങ്ങളെ അണിനിരത്തുന്നു. ഇത്തരം പ്രവൃത്തികൾ ആശയധാരണകൾ പങ്കുവെയ്ക്കലിനെ സഹായിക്കുന്നു. സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ സർക്കാരുമായും മാധ്യമങ്ങളുമായും പൊതുജനഹിത രൂപീകരണശേഷിയുള്ളവരുമായും ഉപശാല ചർച്ചകൾക്കുള്ള ആശയപ്രചാരണങ്ങൾ രൂപീകരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

പ്രതിഷേധത്തിന്റെ വ്യതിരിക്തരൂപങ്ങൾ സാമൂഹികപ്രസ്ഥാനങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുന്നു. പന്തം കൊളുത്തി പ്രകടനങ്ങൾ, കറുത്ത തുണി, തെരുവുനാടകങ്ങൾ, ഗാനങ്ങൾ, കവിതകൾ എന്നിവ ഇതി

ലുൾപ്പെടുന്നു. അഹിംസ, സത്യാഗ്രഹം, സ്വാതന്ത്ര്യസമരത്തിലെ ചർക്കയുടെ ഉപയോഗം എന്നിവ ഗാന്ധിജി സ്വീകരിച്ച പുതുമയേറിയ മാർഗ്ഗങ്ങളായിരുന്നു.

14.5 സാമൂഹിക മാറ്റങ്ങളെയും സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനങ്ങളെയും വേർതിരിച്ചറിയാം (Distinguishing Social Change and Social Movements)

സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ സാമൂഹിക മാറ്റങ്ങൾക്ക് വഴിയൊരുക്കുന്നു.

	സാമൂഹിക മാറ്റം (Social Change)	സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനം (Social Movements)
1.	തുടർച്ചയായതും രൂപപ്പെട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതും	സ്പഷ്ടമായ പ്രത്യേക ലക്ഷ്യങ്ങൾ കൈവരിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി രൂപീകരിക്കപ്പെട്ട പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ
2.	സമയകാലാതീതമായി രൂപം കൊണ്ട വ്യക്തിഗതവും കൂട്ടായതുമായ എണ്ണമറ്റ പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ ആകെ തുക.	ജനങ്ങളുടെ ദീർഘവും തുടർച്ചയായതുമായ സാമൂഹിക പ്രയത്നം.
3.	ഉദാ: സംസ്കൃതവൽക്കരണം, പാശ്ചാത്യ വൽക്കരണം	ഉദാ: 19-ാം നൂറ്റാണ്ടിലെ സാമൂഹികപരിഷ്കരണ പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ

14.6 സമൂഹശാസ്ത്രവും സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനങ്ങളും (Sociology and Social Movements)

സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനങ്ങളെ സമൂഹശാസ്ത്രം അതിന്റെ തുടക്കം മുതൽ തന്നെ താൽപര്യത്തോടെയാണ് സമീപിച്ചിരുന്നത്. ഫ്രഞ്ച് വിപ്ലവം, വ്യാവസായിക വിപ്ലവം തുടങ്ങിയ സാമൂഹികപ്രസ്ഥാനങ്ങളുടെ സ്വാധീനത്തെക്കുറിച്ച് സമൂഹശാസ്ത്രജ്ഞർ പഠിച്ചിട്ടുണ്ട്.

ഏകാധിപത്യഭരണം അവസാനിപ്പിക്കുന്നതിനും, സ്വാതന്ത്ര്യം, സമത്വം, സാഹോദര്യം എന്നിവ സ്ഥാപിക്കുന്നതിനും വേണ്ടി നടന്ന ഒരു സാമൂഹിക വിപ്ലവമായിരുന്നു ഫ്രഞ്ച് വിപ്ലവം (1789).

ബ്രിട്ടനിലെ വ്യാവസായിക വിപ്ലവം വലിയ പരിവർത്തനങ്ങൾ കൊണ്ടുവന്നു. പാവപ്പെട്ട തൊഴിലാളികളും കരകൗശലക്കാരും ഫാക്ടറികളിലെ മനുഷ്യതരഹിതസാഹചര്യങ്ങൾക്കെതിരെ പ്രതിഷേധിച്ചു. സമൂഹത്തിൽ ക്രമസമാധാനം നിലനിർത്തുന്നതിനു നേരെയുള്ള വെല്ലുവിളിയായി വരേണ്യവർഗ്ഗം ഇവയെ കരുതി. സാമൂഹിക ക്രമം നിലനിർത്തുന്നതിനുള്ള അവരുടെ ആകാംക്ഷ സമൂഹശാസ്ത്രജ്ഞനായ എമിൽ ദുർഖൈമിന്റെ രചനകളിൽ പ്രതിഫലിച്ചിരുന്നു. സാമൂഹികപ്രസ്ഥാനങ്ങളെ ക്രമരാഹിത്യത്തിലേക്കുള്ള ശക്തികളായാണ് പലരും കണ്ടിരുന്നത്.

കാൾ മാർക്സിനാൽ സ്വാധീനിക്കപ്പെട്ട ഇ.പി. തോംസൺ പോലുള്ള ചരിത്രകാരന്മാർ സാമൂഹികപ്രസ്ഥാനത്തെ സംബന്ധിച്ച് വ്യത്യസ്ത കാഴ്ചപ്പാടുകളുണ്ടായിരുന്നു. സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനത്തിലെ അംഗങ്ങൾക്ക് സദാചാരാധിഷ്ഠിത സാമ്പത്തിക ശാസ്ത്രം കൈമുതലായുണ്ടെന്ന് അവർ ചൂണ്ടിക്കാട്ടി. അവർക്കിടയിൽ ശരിതെറ്റുകളെ മുൻ നിർത്തിയുള്ള പൊതുവായ ധാരണയിൽ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തിയ പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഉണ്ടെന്നും അവർ അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. അവകാശങ്ങൾ അപഹരിക്കുന്നതിനെതിരായി രോഷവും വെറുപ്പും പ്രകടിപ്പിക്കാൻ മറ്റു മാർഗ്ഗങ്ങൾ ഇല്ലാതാകുമ്പോൾ അവർ പലപ്പോഴും പൊതു പ്രതിരോധങ്ങളിലേക്ക് തിരിയുന്നു.

14.7 സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനങ്ങളുടെ സിദ്ധാന്തങ്ങൾ (Theories of Social Movements)

1. ആപേക്ഷിക അപഹരണ സിദ്ധാന്തം (The Theory of Relative Deprivation)

ഒരു സാമൂഹിക സംഘത്തിന് ചുറ്റുപാടുമുള്ളവരേക്കാൾ തങ്ങൾ മോശമായ അവസ്ഥയിലാണെന്ന് തോന്നുമ്പോൾ സാമൂഹിക സംഘർഷം ഉണ്ടാകുന്നു. ഇത്തരം സാമൂഹിക സംഘർഷങ്ങൾ വിജയകരമായ കൂട്ടായ പ്രതിഷേധങ്ങൾ ഉളവാക്കുന്നു. സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനങ്ങളെ പ്രചോദിപ്പിക്കുന്നതിൽ വെറുപ്പ്, ക്രോധം തുടങ്ങിയ മനശ്ശാസ്ത്ര ഘടകങ്ങൾക്ക് വലിയ പങ്കുണ്ട്.

വിമർശനം: ജനങ്ങൾ താരതമ്യേന അപഹരണത്തിന് വിധേയമായി എന്നു തോന്നുന്ന സന്ദർഭങ്ങളിലെല്ലാം സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ രൂപീകൃതമാകണമെന്നില്ല. അതായത് താരതമ്യ അപഹരണവും (Relative Deprivation) കൂട്ടായ പ്രവൃത്തിയും തമ്മിൽ യാതൊരു യാത്രിക ബന്ധങ്ങളുമില്ല. നേതൃത്വം, സംഘടന തുടങ്ങിയ മറ്റു തുല്യ പ്രധാന കാരണങ്ങളും ഉണ്ടാകാം.

2. മാൻകൂർ ഒൾസന്റെ സിദ്ധാന്തം (Theory of Mancur Olson)

സ്വന്തം താല്പര്യങ്ങൾ പിൻതുടരുന്നവരായ, യുക്തിപൂർവ്വം പ്രവർത്തിക്കുന്ന വ്യക്തികളുടെ സഞ്ചയമാണ് സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ (മാൻകൂർ ഒൾസൻ - ദി ലോജിക് ഓഫ് കളക്ടീവ് ആക്ഷൻ). തനിക്കെന്തെങ്കിലും ഗുണകരമായി ഭവിക്കുന്നു എന്നുണ്ടെങ്കിൽ മാത്രമേ ഒരു വ്യക്തി ഒരു സാമൂഹ്യപ്രസ്ഥാനത്തിൽ പങ്കാളിയാവുകയുള്ളൂ. നേട്ടത്തേക്കാൾ നഷ്ടം കുറവെങ്കിൽ മാത്രമേ അതിൽ അവർ പങ്കാളികളാവുകയുള്ളൂ. യുക്തിസഹം, ഉപയുക്തത എന്നീ ആശയങ്ങളെ പിന്തുടരുന്ന വ്യക്തിയെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയാണ് ഈ സിദ്ധാന്തം നിലനിൽക്കുന്നത്.

വിമർശനം - ഏതെങ്കിലും പ്രവർത്തനത്തിൽ ഏർപ്പെടുന്നതിന് മുമ്പ് അതിന്റെ ലാഭ നഷ്ടം ആളുകൾ കണക്കുകൂട്ടാറില്ല.

3. വിഭവ സ്വരൂപീകരണ സിദ്ധാന്തം (Resource Mobilization Theory)

മെക്കർത്തി, സാൾസ്തൂടങ്ങിയവർ സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ സ്വന്തം താല്പര്യങ്ങൾ പിന്തുടരുന്ന വ്യക്തികളുടെ സൃഷ്ടിയാണെന്ന ഓൾസന്റെ സിദ്ധാന്തത്തെ നിരാകരിച്ചു. സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനങ്ങളുടെ വിജയം ആശ്രയിക്കുന്നത് വിഭവങ്ങളുടേയും വിവിധ രീതികളിലുള്ള ഉപായങ്ങളുടേയും സമാഹാരണത്തിനുള്ള കഴിവുകളാണെന്ന് അവർ വാദിച്ചു. നേതൃത്വം, സംഘടനാശേഷി, ആശയവിനിമയ സൗകര്യം എന്നിവ പോലെയുള്ള വിഭവങ്ങൾ സംഭരിക്കാനും നിലവിലുള്ള രാഷ്ട്രീയ അവസരഘടനയിൽ ഉപയോഗിക്കാനും ഒരു പ്രസ്ഥാനത്തിനു കഴിയുന്നുവെങ്കിൽ അവ കൂടുതൽ കാര്യക്ഷമതയുള്ളതായിത്തീരാൻ ഇടയാകുന്നു.

വിമർശനം: നിലവിലുള്ള വിഭവങ്ങളിൽ പരിമിതപ്പെടുന്നവയല്ല സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ. അവർക്ക് പുതിയ ചിഹ്നങ്ങളും സ്വത്വങ്ങളും അടങ്ങുന്ന വിഭവങ്ങൾ നിർമ്മിക്കാൻ സാധിക്കും. വിഭവങ്ങളുടെ അപര്യാപ്തത ഒരു തടസ്സമാകില്ല എന്ന് പാവപ്പെട്ടവരുടെ നിരവധി പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നു. തുടക്കത്തിലെ പരിമിതമായ ഭൗതികവിഭവങ്ങളുടെയും സംഘടന അടിത്തറയുടെയും കുറവിൽനിന്നും പോലും ഒരു പ്രസ്ഥാനത്തിന് പോരാട്ടത്തിന്റെ പ്രക്രിയയിലൂടെയെ വിഭവ ഉൽപ്പാദനം നടത്താൻ കഴിയും.

14.8 വിവിധതരം സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ (Types of Social Movements)

1. വീണ്ടെടുപ്പ്/പരിവർത്തന പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ (Redemptive/ Transformatory)

അംഗങ്ങളുടെ വ്യക്തിപരമായ അവബോധത്തെയും പ്രവൃത്തിയെയും മാറ്റിയെടുക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്ന സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ.

ഉദാ: കേരളത്തിലെ ഈഴവ സമുദായ അംഗങ്ങളെയും സാമൂഹിക ആചാരങ്ങളെയും മാറ്റിയെടുക്കാൻ ശ്രീനാരായണ ഗുരു നേതൃത്വം നൽകി.

2. പരിഷ്കരണവാദ പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ (Reformist)

നിലനിൽക്കുന്ന സാമൂഹിക-രാഷ്ട്രീയ ക്രമീകരണങ്ങളെ അനുകൂലമായ വളർച്ചയുടെ പടവുകളിലൂടെ മാറ്റിയെടുക്കാൻ പരിശ്രമിക്കുന്ന സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ.

ഉദാ: 1960-ലെ ഭാഷാടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള ഇന്ത്യൻ സംസ്ഥാന പുനഃക്രമീകരണവും സമകാലീന വിവരാവകാശ പ്രചാരണ പ്രവർത്തനങ്ങളും.

3. വിപ്ലവാത്മക പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ (Revolutionary)

സാമൂഹിക ബന്ധങ്ങളെ മാറ്റിമറിക്കാൻ പരിശ്രമിക്കുന്ന സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ. അത് പലപ്പോഴും രാഷ്ട്രത്തിന്റെ അധികാരം കൈയടക്കിക്കൊണ്ടാകുന്നു.

ഉദാ: സാർ ഭരണത്തെ തകർത്തതിന് ഒരു കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് രാഷ്ട്രം നിർമ്മിച്ച റഷ്യയിലെ ബോൾഷെവിക് വിപ്ലവം, ചൂഷകരായ ഭൂവുടമകളെയും ഭരണകൂട ഉദ്യോഗസ്ഥരെയും മാറ്റാൻ ശ്രമിക്കുന്ന ഇന്ത്യയിലെ നക്സലൈറ്റ് പ്രസ്ഥാനം.

ഈ സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ ഇടകലർന്നു കാണാറുണ്ട്. ഒരു സാമൂഹികപ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ തുടക്കത്തിലുള്ള സ്വഭാവം പിന്നീട് മാറിയെന്നു വരാം. ഒരു വിപ്ലവാത്മക പ്രസ്ഥാനം ഒരു പരിഷ്കരണാത്മക പ്രസ്ഥാനമായി മാറാം.

സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാന സംഘടനകൾ (Social Movement Organisation)

സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ അഭിവിന്യാസം (Orientation) കാലം മാറുന്നതിനനുസരിച്ച് തുടക്കത്തിലേതിൽ നിന്നും മാറിയേക്കാം. വിപ്ലവാത്മക ലക്ഷ്യത്തിൽ നിന്ന് ചിലപ്പോൾ പരിഷ്കരണാത്മകതയിലേക്ക് ബഹുജനസംഘടനത്തിന്റെയും പ്രതിരോധത്തിന്റെയും രൂപത്തിൽ ആരംഭിച്ച സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനത്തിൽ നിന്നും പിന്നീട് സ്ഥാപിതവൽക്കരണത്തിലേക്കും എത്തപ്പെടാം. സമൂഹശാസ്ത്രജ്ഞർ ഇതിനെ സാമൂഹികപ്രസ്ഥാന സംഘടനകൾ എന്നു വിശേഷിപ്പിക്കുന്നു.

14.9 സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ മറ്റൊരു തരംതിരിക്കൽ: പഴയതും പുതിയതും (Another way of Classifying Social Movements: Old and New)

1. പഴയ സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ (Old Social Movements)

20-ാം നൂറ്റാണ്ടിലെ മിക്ക സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനങ്ങളും വർഗ്ഗ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഉള്ളവയായിരുന്നു. ഉദാ: തൊഴിലാളി വർഗ്ഗ പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ, കർഷകപ്രസ്ഥാനങ്ങൾ അല്ലെങ്കിൽ കോളനി വിരുദ്ധ പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ. കോളനി വിരുദ്ധ പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ മുഴുവൻ ജനങ്ങളെയും ദേശീയ വിമോചന പോരാട്ടങ്ങളിൽ അണിനിരത്തിയപ്പോൾ വർഗ്ഗാടിസ്ഥാനത്തിലുള്ളവ അതത് വർഗ്ഗങ്ങളെ അവകാശ സമരങ്ങൾക്കായി പൊതുതാൻ ഒരുമിപ്പിച്ചു.

2. പുതിയ സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ (New Social Movements)

രണ്ടാം ലോകമഹായുദ്ധത്തിനുശേഷം ഇന്ത്യയിലെയും ഈജിപ്തിലെയും ഇന്തോനേഷ്യയിലെയും മറ്റു രാജ്യങ്ങളിലെയും ദേശീയപ്രസ്ഥാനങ്ങളുടെ ശ്രമഫലമായി സാമ്രാജ്യത്വത്തിന്റെ അവസാനവും പുതിയ ദേശരാഷ്ട്രത്തിന്റെ രൂപീകരണവുമുണ്ടായി. 1960 കളിലും 1970 കളുടെ തുടക്കത്തിലുമായിമറ്റൊരു സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ തരംഗം ഉയർന്നുവന്നു. ഉദാ: യുദ്ധവിരുദ്ധ പ്രസ്ഥാനം, പൗരാവകാശ പ്രസ്ഥാനം, വനിതാ പ്രസ്ഥാനം, പരിസ്ഥിതിക പ്രസ്ഥാനം.

ഈ പ്രസ്ഥാനത്തിലെ അംഗങ്ങൾ ഏതെങ്കിലും ഒരു വർഗ്ഗത്തിലോ ഒരേ രാഷ്ട്രത്തിലോ പെട്ടവരല്ല. വിദ്യാർത്ഥികൾ, സ്ത്രീകൾ, കുറഞ്ഞവർഗ്ഗക്കാർ, പരിസ്ഥിതിവാദികൾ എന്നിങ്ങനെയുള്ള ഒരു സ്വതന്ത്രബോധമാണ് അവർ പങ്കുവെച്ചത്.

വിയറ്റ്നാം ജനതയ്ക്കെതിരെ അമേരിക്ക നടത്തിയ കിരാതമായ ആക്രമണത്തെ ലോകം മുഴുവൻ എതിർക്കുകയുണ്ടായി. പാർസിലും അമേരിക്കയിലും വിദ്യാർത്ഥികളും തൊഴിലാളികളും യുദ്ധത്തിനെതിരെ പ്രതിഷേധിച്ചു. മാർട്ടിൻ ലൂഥർ കിങ്ങിന്റെ 'പൗരാവകാശ പ്രസ്ഥാനം, മാൽക്കം പത്താന്റെ 'ബ്ലാക്ക് പവർ പ്രസ്ഥാനം' എന്നിവ യുദ്ധവിരുദ്ധ നിലപാടുകൾ സ്വീകരിച്ചു. ഈ സാമൂഹിക കോലാഹലങ്ങളുടെ കാലത്ത് വനിതാ പ്രസ്ഥാനങ്ങളും പരിസ്ഥിതി പ്രസ്ഥാനങ്ങളും ശക്തിയാർജ്ജിച്ചു.

പഴയ സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനങ്ങളും പുതിയ സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനങ്ങളും: വ്യത്യാസങ്ങൾ (Old and New Social Movements: Differences)

വിഷയം	പഴയ സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനം (Old Social Movement)	പുതിയ സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനം (New Social Movement)
പശ്ചാത്തലം (Background)	മുതലാളിത്തം, കോളനിവാഴ്ച	രണ്ടാം ലോകമഹായുദ്ധത്തിനുശേഷമുള്ള കാലഘട്ടം. യുദ്ധം, ലിംഗപരമായ ചൂഷണം, വർണ്ണ വിവേചനം, പരിസ്ഥിതി ചൂഷണം.
ലക്ഷ്യം (Goal)	അധികാരബന്ധങ്ങളുടെ പുനഃസംഘാടനം	ശുദ്ധമായ പരിസ്ഥിതി പോലെയുള്ള ജീവിതത്തിന്റെ ഗുണനിലവാരവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട വിഷയങ്ങൾ
രാഷ്ട്രീയ സ്വഭാവം (Political Character)	രാഷ്ട്രീയ പാർട്ടികൾക്ക് കേന്ദ്രം സ്ഥാനം നൽകി	പാർട്ടിയിതര പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ അവ രാഷ്ട്രത്തിനുമേൽ പുറമെനിന്ന് സമ്മർദ്ദം ചെലുത്തുന്നു (സർക്കാരിതര സംഘങ്ങൾ (NGOs), വനിതാ സംഘങ്ങൾ, പരിസ്ഥിതി സംഘങ്ങൾ, ആദിവാസി പ്രവർത്തകർ)
വ്യാപ്തി (Extent)	ദേശാതിർത്തിക്കുള്ളിൽ ഒരുങ്ങിനിന്നു	ദേശാതിർത്തികൾ ബാധകമല്ല. അന്തർദേശീയ (അന്താരാഷ്ട്ര)വ്യാപ്തി

രജനി കോത്താരി (രാഷ്ട്രതന്ത്ര ശാസ്ത്രജ്ഞൻ): പാർലമെന്ററി ജനാധിപത്യത്തിന്മേൽ ജനങ്ങൾക്കിടയിൽ വളർന്നുവന്ന അസംതൃപ്തിയാണ് 1970കളിൽ ഇന്ത്യയിൽ സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനങ്ങളുടെ തരംഗങ്ങൾക്ക് ഇടയാക്കിയത്.

ഇന്ന് പഴയ, പുതിയ സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ ഒത്തൊരുമിച്ച് പ്രവർത്തിക്കുന്നുണ്ട്. ഉദാ: ആഗോളവൽക്കരണത്തിന്റെ അപകടങ്ങളെക്കുറിച്ച് അവബോധം നടത്തുന്ന വേൾഡ് സോഷ്യൽ ഫോറം.

14.10 ഇന്ത്യയിലെ സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ (Social Movements in India)

വനിതകൾ, കർഷകത്തൊഴിലാളികൾ, ദലിതർ, ആദിവാസികൾ തുടങ്ങി നിരവധിപേർ അണിനിരന്ന സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ ഇന്ത്യയിൽ ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. വിപ്ലവങ്ങളുടെ പുനഃസൃഷ്ടി (Reinventing Revolution) എന്ന പുസ്തകത്തിൽ ഗെയിൽ ഒമ്വെദ് ഈ പ്രസ്ഥാനങ്ങളിലെ പ്രധാനഘടകങ്ങളായി സാമൂഹിക അസമത്വത്തെയും, സ്രോതസ്സുകളുടെ അസമമായ വിതരണത്തെയും ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നു.

I. പാരിസ്ഥിതിക പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ (Ecological Movements)

പ്രകൃതി വിഭവങ്ങളെ അമിതമായി ചൂഷണം ചെയ്തു കൊണ്ടുള്ള വികസന പദ്ധതികളാണ് ഗവൺമെന്റ് നടപ്പിലാക്കിയത്. പാവപ്പെട്ടവർ വികസനത്തിന്റെ ഇരകളായിത്തീർന്നു. വലിയ അണക്കെട്ടുകൾ, വ്യവസായങ്ങൾ തുടങ്ങിയവ ആളുകളെ അവരുടെ വീടുകളിൽ നിന്നും ജീവിതമാർഗ്ഗങ്ങളുടെ സ്രോതസ്സുകളിൽ നിന്നും പുറത്താക്കുന്നു. വ്യവസായ മലിനീകരണം പരിസ്ഥിതിയ്ക്ക് വലിയ ഭീഷണിയായിത്തീർന്നു.

1. ചിപ്കോ പ്രസ്ഥാനം (Chipko Movement)

ഹിമാലയൻ താഴ്വരയിലെ കുന്നുകളിലാണ് (ഉത്തരാഖണ്ഡ്) ചിപ്കോ പ്രസ്ഥാനം എന്ന പരിസ്ഥിതി പ്രസ്ഥാനം രൂപം കൊണ്ടത്. രാമചന്ദ്ര ഗുഹ 'അശാന്തവനങ്ങൾ'(Unquiet Woods) എന്ന പുസ്തകത്തിൽ ചിപ്കോ പ്രസ്ഥാനത്തെ വിലയിരുത്തുന്നുണ്ട്. സർക്കാർ കോൺട്രാക്ടർമാർ മരങ്ങൾ

മുറിക്കാനെത്തിയപ്പോൾ വനിതകളടക്കം നിരവധിപേർ ഓക് (Oak) മരങ്ങളെയും റെഡോ ഡെൻഡ്രോൺ (Rhodo dendron)കാടുകളെയും സംരക്ഷിക്കാൻ അണിനിരന്നു.

വിരകിനും കന്നുകാലികൾക്കുമുള്ള തീറ്റയ്ക്കും ദൈനംദിന ആവശ്യങ്ങൾക്കും ഗ്രാമീണർ ഈ വനങ്ങളെയാണ് ആശ്രയിച്ചിരുന്നത്. തടി വിറ്റുകിട്ടുന്നതിലൂടെ വരുമാനമുണ്ടാക്കാമെന്ന സർക്കാർ ലക്ഷ്യത്തിനെതിരായി ജനങ്ങളുടെ ജീവസന്ധാരണ ആവശ്യങ്ങൾ ഉയർന്നുവന്നു.

ഇതോടൊപ്പം സാമൂഹിക അസമത്വത്തിന്റെ പ്രശ്നങ്ങളും പാരിസ്ഥിതിക നിലനിൽപ്പിന്റെ പ്രശ്നങ്ങളും ചിപ്കോ പ്രസ്ഥാനം ഉയർത്തി. ആ പ്രദേശത്തെ ഭീകരമായ വെള്ളപ്പൊക്കത്തിലേക്കും ഉരുൾപൊട്ടലിലേക്കും നയിച്ച പാരിസ്ഥിതികനാശം വിതച്ചത് പ്രകൃതിദത്ത വനങ്ങളുടെ നശീകരണമാണ്. അവരുടെ അതിജീവനം വനങ്ങളുടെ അതിജീവനം കൂടിയിരിക്കുന്നു. തങ്ങളുടെ ആശങ്കകളോട് സർക്കാർ പുലർത്തുന്ന ഉദാസീനതയോടും ശത്രുതാമനോഭാവത്തോടുമുള്ള മലകളിലെ ഗ്രാമീണ ജനതയുടെ അമർഷത്തിന്റെ പ്രതിഫന്നം കൂടിയിരിക്കുന്നു ചിപ്കോ പ്രസ്ഥാനം. സാമ്പത്തികവും പാരിസ്ഥിതികവും രാഷ്ട്രീയവുമായ പ്രാധിനിത്യത്തിന്റെ ആശങ്കകൾ ചിപ്കോ പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനമാണ്.

II. വർഗ്ഗാടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ (Class Based Movements)

വർഗ്ഗാടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ ഇന്ത്യയിൽ കോളനിപുർവ്വ കാലഘട്ടത്തിൽ ആരംഭിച്ചു. സ്വാതന്ത്ര്യലബ്ധിക്കുശേഷം കൂടുതൽ ശക്തിയാർജ്ജിച്ചു.

ഉദാ: കർഷക പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ, തൊഴിലാളി പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ.

1. കർഷക പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ (Peasant Movements)

കർഷക പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ/കർഷകസമരങ്ങൾ കോളനിപുർവ്വകാലം മുതലുള്ളവയാണ്. 1858-1914 വരെയുള്ള കർഷക പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ പ്രാദേശികവും ഏകീകൃതമല്ലാത്തവയും ഒരു പ്രത്യേക പ്രശ്നത്തിൽ പരിമിതപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നവയും ആയിരുന്നു.

ഉദാ: 1859-1962 ലെ ബംഗാൾ വിപ്ലവം (നീലം തോട്ട സമ്പ്രദായത്തിനെതിരെ), 1857-ലെ ഡെക്കാൻ വിപ്ലവം (പലിശക്കു പണം കടം കൊടുക്കുന്നതിനെതിരെ).

മഹാത്മാഗാന്ധിയുടെ നേതൃത്വത്തിൽ ഈ പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ ഭാഗികമായി സ്വാതന്ത്ര്യപ്രസ്ഥാനങ്ങളുടെ ഭാഗമാകുകയും ചെയ്തു.

ഉദാ: ബർദോളി സത്യാഗ്രഹം (1928, ദേശവ്യാപക നിസ്സഹകരണപ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ ഭാഗമായി സുറത്ത് ജില്ലയിൽ നടന്ന നികുതിവിരുദ്ധപ്രചാരണം), 1917-18 ലെ ചമ്പാരൻ സത്യാഗ്രഹം (നീലം തോട്ടത്തിനെതിരെ).

1920 കളിൽ ബ്രിട്ടീഷ് സർക്കാരിന്റെയും പ്രാദേശിക ഭരണകർത്താക്കളുടെയും വനനയങ്ങൾക്കെതിരായ പ്രതിരോധപ്രസ്ഥാനങ്ങൾ ചിലയിടങ്ങളിൽ ഉയർന്നു വന്നു.

കൊളോണിയൽ കാലഘട്ടത്തിൽ ധാരാളം കർഷക സംഘടനകൾ രൂപീകരിക്കപ്പെട്ടു. ബീഹാർ പ്രൊവിൻഷ്യൽ കിസാൻ സഭ (1929), അഖിലേന്ത്യാ കിസാൻ സഭ (1936).

സ്വാതന്ത്ര്യപ്രാപ്തിയുടെ സമയത്ത് രണ്ട് കർഷക പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ ഉയർന്നു വന്നു. തേഭാഗാ പ്രസ്ഥാനവും (1946-47), തെലങ്കാന പ്രസ്ഥാനവും (1946-51). വിളവിന്റെ 3ൽ 2 ഭാഗം തങ്ങൾക്ക് കിട്ടണമെന്നാവശ്യപ്പെട്ടുകൊണ്ട് ബംഗാളിലെ പങ്കുപാട്ടക്കാരായ കൃഷിക്കാർ നടത്തിയ തേഭാഗാ പ്രസ്ഥാനത്തിന് കിസാൻ സഭയുടേയും ഇന്ത്യൻ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് പാർട്ടിയുടേയും പിന്തുണയുണ്ടായിരുന്നു. രാജഭരണ പ്രദേശമായിരുന്ന ഹൈദരാബാദിലെജമിത്ത സാഹചര്യങ്ങൾക്കെതിരെ ഇന്ത്യൻ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് പാർട്ടി (CPI) നയിച്ച സമരമാണ് തെലങ്കാന സമരം.

സ്വാതന്ത്ര്യാനന്തരം ഭൂപരിഷ്കരണം, സെമിനാരി സമ്പ്രദായം ഇല്ലാതാക്കൽ, ഭൂനികുതിയുടെ പ്രാധാന്യം കുറയ്ക്കൽ, പൊതു വായ്പാസമ്പ്രദായം എന്നിവ ഗ്രാമപ്രദേശങ്ങളിൽ മാറ്റം വരുത്താൻ തുടങ്ങി.

1947 ന് ശേഷം രണ്ട് പ്രധാന സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ നിലവിൽ വന്നു. നക്സലൈറ്റ് പ്രസ്ഥാനവും, പുതിയ കർഷക പ്രസ്ഥാനവും.

നക്സലൈറ്റ് പ്രസ്ഥാനം (The Naxalite Movement)

1967-ൽ ബംഗാളിലെ നക്സൽബാരി പ്രദേശത്ത് ഭൂവുടമകളുടെ ചൂഷണത്തിനെതിരെയാണ് ഈ പ്രസ്ഥാനം ആരംഭിച്ചത്. ഈ പ്രസ്ഥാനം ഒരു സജീവ ശക്തിയായി ഇന്നും നിലനിൽക്കുന്നു.

പുതിയ കർഷക പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ (New Farmer's Movements)

1970 കളിൽ പഞ്ചാബിലും തമിഴ്നാട്ടിലുമാണ് ഈ പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ ഉടലെടുത്തത്. അവ പ്രാദേശികമായി സംഘടിപ്പിക്കപ്പെട്ടവയായിരുന്നു, രാഷ്ട്രീയപാർട്ടി അല്ലായിരുന്നു. വിപണിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട കൃഷിക്കാരാണ് ഈ പ്രസ്ഥാനത്തിലുണ്ടായിരുന്നത്. ശക്തമായ സർക്കാർ വിരുദ്ധതയും നാഗരിക വിരുദ്ധതയും ആയിരുന്നു ഈ പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനം. വിലയും അതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പ്രശ്നങ്ങൾക്കായിരുന്നു അവർ ഊന്നൽ നൽകിയിരുന്നത്. പുതിയസമരമാർഗ്ഗങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ചു. റെയിൽ ഗതാഗതവും പൊതുവഴികളും തടയുക. ഗ്രാമത്തിലേക്ക് ഉദ്യോഗസ്ഥരും രാഷ്ട്രീയക്കാരും വരുന്നതിനെ എതിർക്കുക തുടങ്ങി തനതായ സമരമാർഗ്ഗങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ചു. കർഷക പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ അവരുടെ കാര്യപരിപാടിയും ആശയങ്ങളും വിപുലമാക്കി. പരിസ്ഥിതി, വനിത പ്രശ്നങ്ങളെക്കൂടി ഉൾപ്പെടുത്തി.

2. തൊഴിലാളികളുടെ പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ (Workers' Movements)

ആധുനിക വ്യവസായങ്ങളുടെ (1860) വളർച്ചയോട് കൂടി തൊഴിലാളികളുടെ പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ ഉയർന്നുവന്നു. കൽക്കത്ത, ബോംബെ, മദ്രാസ് എന്നീ തുറമുഖനഗരങ്ങളിലാണ് ആദ്യകാല ഫാക്ടറികൾ സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ടത്. 1839-ൽ ആസ്സാമിൽ തേയിലത്തോട്ടങ്ങൾ സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ടു.

കോളനി കാലഘട്ടത്തിൽ വേതനം കുറവായിരുന്നു. കോളനി സർക്കാർ വേതനത്തെയോ തൊഴിൽ സാഹചര്യങ്ങളെയോ നിയന്ത്രിച്ചിരുന്നില്ല. തൊഴിലാളി സംഘടനകൾ പിന്നീടാണ് ഉയർന്നുവന്നതെങ്കിലും തൊഴിലാളികൾ മുമ്പും പ്രതിഷേധിച്ചിരുന്നു. അന്ന് അവരുടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ സ്ഥിരമായവ ആയിരുന്നില്ല. ചില ദേശീയനേതാക്കൾ തൊഴിലാളികളെ കോളനിവിരുദ്ധ പ്രസ്ഥാനങ്ങളിലേക്കു നയിച്ചു.

ഒന്നാം ലോക മഹായുദ്ധകാലത്ത് ഇന്ത്യയിൽ ധാരാളം ഫാക്ടറികൾ സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ടു. ഭക്ഷ്യ ക്ഷാമവും വിലകയറ്റവും കൊണ്ട് തൊഴിലാളികൾ പൊറുതിമുട്ടി. ബോംബെയിൽ തുണിമില്ലുകളിൽ നിരവധി സമരങ്ങൾ ഉയർന്നു.

ആദ്യത്തെ ട്രേഡ് യൂണിയൻ 'മദ്രാസ് ലേബർ യൂണിയൻ' മദ്രാസിൽ 1918 ഏപ്രിലിൽ ബി.പി. വാഡിയ (തിയോസഫിക്കൽ സൊസൈറ്റി നേതാവ്) സ്ഥാപിച്ചു. 1918 - ഗാന്ധിജി 'ടെക്സ്റ്റൈൽ ലേബർ അസോസിയേഷൻ' എന്നൊരു ട്രേഡ് യൂണിയൻ സ്ഥാപിച്ചു. 1920 - വ്യത്യസ്ത ആശയങ്ങളോട് കൂടിയ വിശാലാടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള ട്രേഡ് യൂണിയൻ - അഖിലേന്ത്യാ ട്രേഡ് യൂണിയൻ കോൺഗ്രസ് (AITUC) ബോംബെയിൽ സ്ഥാപിതമായി.

ഇതോടെ തൊഴിലാളികളുടെ പ്രശ്നങ്ങൾക്കോളനി ഭരണകർത്താക്കൾ ജാഗ്രതയോടെ കൈകാര്യം ചെയ്യാൻ തുടങ്ങി. 1922- നാലാം വ്യവസായശാല ചട്ടം - ജോലി സമയം 10 മണിക്കൂറായി ചുരുക്കപ്പെട്ടു. 1926- ട്രേഡ് യൂണിയൻ ചട്ടം - ട്രേഡ് യൂണിയനുകൾക്ക് രജിസ്റ്റർ ചെയ്യാനുള്ള അവകാശം ലഭിച്ചു.

ബ്രിട്ടീഷ് ഭരണത്തിന്റെ അവസാനത്തെ ചില വർഷങ്ങളിൽ AITUC യിൽ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റുകാർക്ക് നിർണ്ണായക സ്വാധീനമുണ്ടായി. 1947 - AITUC പിളർന്നു. ഇന്ത്യൻ നാഷണൽ കോൺഗ്രസ്സ് AITUC

ൽ നിന്ന് പുറത്ത് പോകുകയും ഇന്ത്യൻ ട്രേഡ് യൂണിയൻ കോൺഗ്രസ്സ് (INTUC) ന് രൂപം നൽകുകയും ചെയ്തു.

1947-ൽ AITUC യിലെ പിളർപ്പിനെത്തുടർന്ന് രാഷ്ട്രീയ പാർട്ടികളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള പിളർപ്പുകൾക്ക് വഴിതെളിച്ചു. 1960 കളിൽ പ്രാദേശിക പാർട്ടികൾ അവരുടേതായ യൂണിയനുകൾ സ്ഥാപിക്കാൻ തുടങ്ങി.

1966-67 ലെ സാമ്പത്തിക മാനദണ്ഡം ഉത്പാദനത്തിലും തൊഴിലിലും വൻ കുറവ് ഉളവാക്കി. അത് പൊതുവായ അസ്വസ്ഥത ഉളവാക്കി. 1974-ൽ പ്രബലമായ റെയിൽവേ തൊഴിലാളി സമരമുണ്ടായി.

1975-77 കാലത്തെ അടിയന്തിരാവസ്ഥയിൽ എല്ലാ ട്രേഡ് യൂണിയൻ പ്രവർത്തനങ്ങളെയും നിരോധിച്ചു. ആഗോളവൽക്കരണം ട്രേഡ് യൂണിയൻ പ്രസ്ഥാനങ്ങൾക്ക് പുതിയ വെല്ലുവിളികൾ ഉയർത്തി.

III. ജാതിയടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ (Caste Based Movements)

1. ദലിത് പ്രസ്ഥാനം (The Dalit Movement)

ദലിത് പ്രസ്ഥാനങ്ങളുടെ പ്രത്യേകതകൾ

1. സഹജീവിയായി അംഗീകരിക്കപ്പെടാനുള്ള പോരാട്ടം.
2. ആത്മവിശ്വാസത്തിനും സ്വയം നിർണ്ണയത്തിനുമുള്ള ഒരിടത്തിനു വേണ്ടിയുള്ള പോരാട്ടങ്ങൾ.
3. തൊട്ടുകൂടായ്മ അടിച്ചേൽപ്പിച്ച അപമാനത്തിന്റെ അടയാളങ്ങൾ ഇല്ലാതാക്കുന്നതിനുള്ള സമരം. സ്പർശിക്കപ്പെടാൻ വേണ്ടിയുള്ള സമരം എന്ന് അതിനെ വിളിച്ചുപോന്നു.

ദരിദ്രരും അടിച്ചമർത്തപ്പെട്ടവരുമായ വ്യക്തികളെ സൂചിപ്പിക്കുന്നതിനാണ് 'ദലിത്' എന്ന പദം ഉപയോഗിച്ചിരുന്നത്. ബാബാസാഹിബ് അംബേദ്കറിന്റെ അനുയായികളായ നിയോ ബുദ്ധമതക്കാരാണ് പുതിയ സാഹചര്യത്താൽ (1970-കളുടെ തുടക്കത്തിൽ) ഈ പദം ഉപയോഗിച്ചത്. ഇത് ഉയർന്നവരെന്ന് പറയപ്പെടുന്ന വിഭാഗക്കാർ തകർക്കപ്പെട്ട ജനങ്ങളെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. അശുദ്ധി, കർമ്മം, ജാതിശ്രേണി എന്നിവയോടുള്ള നിഷേധം ആ പദത്തിൽ തന്നെ ഉൾക്കൊള്ളുന്നു.

ഏകീകൃതമായൊരു ദലിത് പ്രസ്ഥാനം ഉണ്ടായിട്ടില്ല. ദലിതരുടെ വ്യത്യസ്ത പ്രശ്നങ്ങളെ ദലിത് പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ വ്യത്യസ്ത ആശയങ്ങളാൽ ഉയർത്തിക്കാട്ടി. അവയെല്ലാം ഒരു ദലിത് സ്വത്വം ഉറപ്പിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നു.

ദലിത് പ്രസ്ഥാനങ്ങൾക്കിടയിൽ സമത്വത്തിനും ആത്മാഭിമാനത്തിനും തൊട്ടുകൂടായ്മ നിർമ്മാർജ്ജനത്തിനും വേണ്ടിയുള്ള പൊതുവായ അന്വേഷണം നിലനിൽക്കുന്നു. ഉദാഹരണം:

1. ഹത്തീസ്ഗഢിലെ ചാമർക്കിടയിലുണ്ടായ സത്നാമി പ്രസ്ഥാനം,
2. പഞ്ചാബിലെ ആദിവാർമ്മ പ്രസ്ഥാനം,
3. മഹാരാഷ്ട്രയിലെ മഹർ പ്രസ്ഥാനം,
4. ആന്ധ്രയിലെ ജാദവരുടെ പ്രസ്ഥാനം,
5. ദക്ഷിണേന്ത്യയിലെ ബ്രാഹ്മണ വിരുദ്ധ പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ.

സമകാലിക ദലിത് പ്രസ്ഥാനങ്ങൾക്ക് പൊതുമണ്ഡലത്തിൽ അവഗണിക്കപ്പെടാനാകാത്തൊരു സ്ഥാനം ഉണ്ട്. വളർന്നു വരുന്ന ദലിത് സാഹിത്യത്തിൽ ജാതി സമ്പ്രദായവും ജാതി ശ്രേണിയും നിശിതമായി എതിർക്കപ്പെടുന്നു. ദലിത് എഴുത്തുകാർ അവരുടെ പച്ചയായ അനുഭവങ്ങൾക്കും ധാരണകൾക്കും പ്രധാന്യം നൽകുകയും മുഖ്യധാരാ എഴുത്തുകാർ സത്യം മറച്ചുവയ്ക്കുകയാണെന്ന് വിശ്വ

സിക്കുകയും ചെയ്തു. സാമൂഹികവും സാംസ്കാരികവുമായ ഒരു വിപ്ലവത്തിന് ദലിത് സാഹിത്യം ആഹ്വാനം ചെയ്യുന്നു.

അന്ത്യത്തിനും സ്വത്വത്തിനും വേണ്ടിയുള്ള സാംസ്കാരിക പോരാട്ടത്തിന് ചിലർ പ്രാധാന്യം നൽകുമ്പോൾ മറ്റുചിലർ സാമ്പത്തിക മാനങ്ങൾ ഉൾപ്പെടെയുള്ള സമൂഹത്തിന്റെ ഘടനാപരമായ സവിശേഷതകളെ കൂടി ഉൾച്ചേർക്കുന്നു.

2. പിന്നോക്ക-വർഗ്ഗ-ജാതി പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ (Backward Class/ Castes Movements)

പിന്നോക്ക ജാതികൾക്കും വർഗ്ഗങ്ങൾക്കും ഒരു രാഷ്ട്രീയ അസ്ഥിത്വം ഉണ്ടാകുന്നത് കൊളോണിയൽ കാലഘട്ടത്തിലാണ്.

തിരശ്ചീന വിസ്തൃതി (Horizontal Stretch): ജാതി അടിസ്ഥാന പരിലാളനങ്ങൾ കോളനി ഭരണം നൽകിയിരുന്നു. ഇതവരെ സ്വന്തം ജാതിയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള സാമൂഹിക രാഷ്ട്രീയ സ്വത്വത്തിൽ തുടരാൻ പ്രേരിപ്പിച്ചു. സമാന തലത്തിൽ നിലനിന്നിരുന്ന ജാതി സംഘങ്ങൾ ഒരുമിച്ചു നിൽക്കാൻ തുടങ്ങി. ജാതിക്ക് അതിന്റെ ആചാരപരമായ ഉള്ളടക്കം നഷ്ടപ്പെട്ടു. രാഷ്ട്രീയ സംഘാടനത്തിനായി അവ കൂടുതൽ മതേതരമാവുകയും ചെയ്തു.

പിന്നോക്ക വർഗ്ഗങ്ങൾ എന്ന പദം 19-ാം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ അന്ത്യകാലം മുതൽ മദ്രാസ് പ്രസിഡൻസി, നാട്ടുരാജ്യമായ മൈസൂർ, ബോംബെ പ്രസിഡൻസി എന്നിവിടങ്ങളിൽ വ്യാപകമായി ഉപയോഗിച്ചിരുന്നു. 1920 കൾ മുതൽ നിരവധി പിന്നോക്ക ജാതി - പിന്നോക്ക വർഗ്ഗ സംഘടനകൾ ഉയർന്നുവന്നു.

1. യൂണൈറ്റഡ് പ്രൊവിൻസസ് ഹിന്ദു ബാക്വേഡ് ക്ലാസ്സ് ലീഗ് (The United Provinces Hindu Backward Classes League)
2. ഓൾ ഇന്ത്യ ബാക്വേഡ് ക്ലാസ്സ് ഫെഡറേഷൻ (All-India Backward Classes Federation)
3. ഓൾ ഇന്ത്യ ബാക്വേഡ് ക്ലാസ്സ് ലീഗ് (All India Backward Classes League)

1954 ൽ 88 സംഘടനകൾ പിന്നോക്ക വിഭാഗക്കാർക്കുവേണ്ടി പ്രവർത്തിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു.

IV. ആദിവാസി പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ (The Tribal Movements)

ഇന്ത്യയിലെ വ്യത്യസ്ത ആദിവാസി സംഘങ്ങൾ സമാന പ്രശ്നങ്ങൾ പങ്കുവെയ്ക്കുന്നു. ആദിവാസി പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ പലതും മധ്യ ഇന്ത്യയിലെ ആദിവാസി ബെൽറ്റിൽ കേന്ദ്രീകരിച്ചിരിക്കുന്നു. ഛോട്ടാ നാഗ്പൂരിലെയും സാന്താൾ പർവ്വതത്തിലെയും സാന്താൾ, ഹോ, ഓറൺ, ഛോട്ടാനാഗ്പൂരിലെ മുണ്ട തുടങ്ങിയ ആദിവാസി വിഭാഗങ്ങളാണ് ഈ പ്രദേശത്തുള്ളത്. ഈ പ്രദേശങ്ങൾ പിന്നീട് ത്യാർഖണ്ഡ് (2000) എന്നറിയപ്പെട്ടു തുടങ്ങിയ സംസ്ഥാനത്തിന്റെ പ്രധാന ഭാഗങ്ങളാണ്.

ജാർഖണ്ഡ് പ്രസ്ഥാനം (Jharkhand Movement)

2000-ൽ ദക്ഷിണ ബീഹാറിൽ നിന്നു വിഭജിച്ചെടുത്ത ഇന്ത്യയിലെ ഒരു പുതിയ സംസ്ഥാനമാണ് ജാർഖണ്ഡ്. ഈ സംസ്ഥാന രൂപീകരണത്തിനു പിന്നിൽ ഒരു നൂറ്റാണ്ടിനു മേൽ നിലനിന്ന പ്രതിരോധമുണ്ട്.

ജാർഖണ്ഡിനുവേണ്ടിയുള്ള സാമൂഹികപ്രസ്ഥാനത്തിന് നേതൃത്വം നൽകിയത് ബിർസാ മുണ്ട എന്ന ഊർജ്ജപ്രഭാവമുള്ള ആദിവാസി നേതാവായിരുന്നു. യാണ്. അദ്ദേഹം ബ്രിട്ടീഷുകാർക്കെതിരെ കലാപം ഉയർത്തി. മരണശേഷം ബിർസാ മുണ്ടജാർഖണ്ഡ് പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ ബിംബമായി മാറി.

ദക്ഷിണ ബീഹാറിലെ സാക്ഷരതാ വ്യാപനത്തിന് ക്രിസ്ത്യൻ മിഷണറിമാരുടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ സഹായിച്ചു. സാക്ഷരത നേടിയ ആദിവാസികൾ അവരുടെ ചരിത്രത്തെയും ഐതീഹ്യങ്ങളെയും ഗവേഷണവിധേയമാക്കാനും എഴുതാനും തുടങ്ങി. ആദിവാസി ആചാരങ്ങളെയും സാംസ്കാരികരീതികളെയും അവർ രേഖപ്പെടുത്തുകയും പ്രചരിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇതൊരു ഏകീകൃത വംശബോധത്തിനും ജാർഖണ്ഡുകാർ എന്ന പങ്കുവെയ്ക്കപ്പെട്ട സ്വത്വ നിർമ്മിതിക്കും സഹായിച്ചു.

സാക്ഷരത നേടിയ ആദിവാസികൾക്ക് സർക്കാർ ജോലി ലഭിച്ചു. കാലക്രമേണ മധ്യവർഗ്ഗ ബൗദ്ധിക ആദിവാസി നേതൃത്വം ഉയർന്നു വരികയും പ്രത്യേക സംസ്ഥാന പദവി ആവശ്യപ്പെടുകയും ചെയ്തു.

ദക്ഷിണ ബീഹാറിലെ ആദിവാസികൾ, തങ്ങളുടെ പ്രദേശത്തുവന്ന് താമസിച്ച സ്വത്ത് മുഴുവൻ തട്ടിയെടുത്ത അന്യ സംസ്ഥാന കച്ചവടക്കാരും പലിശയ്ക്ക് പണം കടം നൽകുന്നവരുമായ ദിക്കു (dikus)കളോട് പൊതുവായി വിരോധം വച്ചു പുലർത്തിയിരുന്നു. ധാതു സമ്പുഷ്ടമായ ആ പ്രദേശത്തെ ഖനനത്തിൽ നിന്നും വ്യവസായങ്ങളിൽനിന്നുമെല്ലാം ലഭ്യമായ നേട്ടങ്ങൾ ദിക്കുകളിലേക്ക് മാത്രം എത്തിച്ചേർന്നു. ആദിവാസികൾക്കുണ്ടായ അരുകുവൽക്കരണത്തിന്റെയും അന്യായ ബോധത്തിന്റെയും അനുഭവങ്ങൾ ജാർഖണ്ഡുകാർ എന്ന് സ്വത്വ നിർമ്മിതിയിലേക്കും കൂട്ടായ പ്രവൃത്തിയിലൂടെ ഒരു പ്രത്യേക സംസ്ഥാന രൂപവൽക്കരണത്തിലേക്കും അവരെ എത്തിച്ചു.

വടക്കു-കിഴക്കേ ഇന്ത്യ (The North East)

സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനുശേഷമുള്ള സംസ്ഥാനങ്ങളുടെ രൂപീകരണം വടക്കു-കിഴക്കേ ഇന്ത്യയിലെ മലമ്പ്രദേശ ജില്ലകളിൽ അസ്വസ്ഥത സൃഷ്ടിച്ചു. വ്യതിരിക്ത സ്വതന്ത്ര ബോധ ധാരണയും പരമ്പരാഗത സ്വയംഭരണത്തെക്കുറിച്ചുമുള്ള അറിവും അവർക്കുണ്ടായിരുന്നു. ഈ സാഹചര്യത്തിൽ അവരെ ആസ്സാമിന്റെ ഭരണധികാരപ്രവർത്തന സംവിധാനത്തിൽ ഉൾച്ചേർക്കുമോ എന്നതിനെക്കുറിച്ച് അവർക്ക് ഉറപ്പില്ലായിരുന്നു.

രാജ്യത്തിന്റെ വിവിധ ഭാഗങ്ങളിൽ ആദിവാസി പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ ഉയർന്നു വരാനുണ്ടായ ഘടകങ്ങൾ.

1. വനഭൂമിയിൽനിന്നുള്ള ആദിവാസികളുടെ അന്യവൽക്കരണം
2. സ്വത്വത്തിന്റെ സാംസ്കാരിക പ്രശ്നങ്ങൾ
3. അസമത്വം പോലെയുള്ള സാമ്പത്തിക പ്രശ്നങ്ങൾ

V. വനിതകളുടെ പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ (The Women's Movements)

19-ാം നൂറ്റാണ്ടിലെ സാമൂഹിക പരിഷ്കരണപ്രസ്ഥാനങ്ങളും ആദ്യകാല വനിതാ സംഘടനകളും

19-ാം നൂറ്റാണ്ടിലെ സാമൂഹിക പരിഷ്കരണ പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ വനിതകളുടെ പ്രശ്നങ്ങൾക്ക് പ്രാധാന്യം നൽകി. 20-ാം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ തുടക്കത്തിൽ ദേശീയ-പ്രാദേശിക തലത്തിൽ വനിതകളുടെ പ്രസ്ഥാനങ്ങൾക്ക് വളർച്ചയുണ്ടായി.

1. വുമൺസ് ഇന്ത്യ അസോസിയേഷൻ (The Women's India Association) (WIA) (1917)
2. ഓൾ ഇന്ത്യ വുമൺസ് കോൺഫറൻസ് (All India Women's Conference) (AIWC) (1926)
3. നാഷണൽ കൗൺസിൽ ഫോർ വുമൺ ഇൻ ഇന്ത്യ (National Council for Women in India) (NCWI) (1925)

ആദ്യകാല വനിതാപ്രസ്ഥാനങ്ങളുടെ ലക്ഷ്യങ്ങൾ പരിമിതമായിരുന്നു. ക്രമേണ അവയുടെ വ്യാപ്തി വർദ്ധിച്ചു.

കർഷകസമരവും വിപ്ലവവും (Agrarian Struggles and Revolts)

കൊളോണിയൽ കാലഘട്ടത്തിൽ ഗ്രാമീണ ഗോത്രവർഗ്ഗ പ്രദേശങ്ങളിലെ സമരങ്ങളിലും വിപ്ലവങ്ങളിലും പുരുഷനോടൊപ്പം വനിതകൾ പങ്കെടുത്തു.

ഉദാ: ബംഗാളിലെ തേഭാഗ പ്രസ്ഥാനം, പഴയ നിസാമിന്റെ ഭരണകാലത്തെ തെലങ്കാനയിലെ സായുധ സമരം, മഹാരാഷ്ട്രയിലെ അടിമപ്പണിക്കെതിരെ വാർലി ഗോത്രവർഗ്ഗത്തിന്റെ വിപ്ലവം.

1947-നു ശേഷം

1947നു ശേഷം വനിതാപ്രസ്ഥാനങ്ങൾ സക്രിയമായിരുന്നില്ല. പ്രധാനമായും രണ്ടു കാരണങ്ങളാണ് ചൂണ്ടിക്കാണിക്കപ്പെട്ടത്.

1. ദേശീയ പ്രസ്ഥാനത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ടിരുന്ന ധാരാളം സ്ത്രീകൾ ദേശപുനരുദ്ധാരണത്തിൽ പങ്കെടുത്തിരുന്നു.
2. വിഭജനത്തിന്റെ ആഘാതം

1970 കളുടെ മധ്യത്തിൽ ഇന്ത്യയിൽ വനിതാ പ്രസ്ഥാനങ്ങളുടെ നവീകരണം സംഭവിച്ചു.

രാഷ്ട്രീയ പാർട്ടികളിൽ നിന്നും സ്വതന്ത്രമായ സ്വയംഭരണ വനിതാ പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ ഉയർന്നുവന്നു. സ്വയംഭരണാധികാരമുള്ള വനിതാ പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ വളർന്നുവന്നു. ഇതിനെ വനിതാ പ്രസ്ഥാനങ്ങളുടെ രണ്ടാം ഘട്ടം എന്നു വിളിക്കുന്നു. സംഘടനാ സമീപനരീതി ആശയങ്ങൾ എന്നിവയിൽ മാറ്റങ്ങളുണ്ടായി. രാഷ്ട്രീയ പാർട്ടികളിൽ നിന്നും സ്വതന്ത്രമായ സ്വയംഭരണ വനിതാപ്രസ്ഥാനങ്ങൾ ഉയർന്നുവന്നു. രാഷ്ട്രീയ പാർട്ടികൾ വനിതകളുടെ പ്രശ്നങ്ങൾ പാർശ്വവൽക്കരിക്കുന്നു എന്നുള്ള അനുഭവത്തിൽ നിന്നാണ് ഇവയുണ്ടായത്. നിയമമാറ്റങ്ങൾ, തൊഴിൽ എന്നിവയ്ക്കു വേണ്ടിയും ഭൂസ്വത്തിലെ പ്രശ്നങ്ങൾ, ലൈംഗികാതിക്രമം, സ്ത്രീധനം എന്നിവയ്ക്കെതിരെയും അവർ പോരാടി.

